

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Tractatus VI. De Quadragesima, & Evangeliiis per Dominicas occurrentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

Sap. 2. Excusavit eos malitia eorum, & venudati sunt ut faciant malum. Quis cecus, nisi qui venudatus est, ut faciat mala. Tales sunt qui odio fraterno, vel luxurie luto in veterato obsecratos gerunt oculos: ideoque de Jesu transeunte nihil curant, & oblata salutis remedia plane negligunt, vel contemnunt. Vae tenebris, quibus oppleti sunt! Vae cecitati, in qua jacent! Vae abyssis cui approximant!

Conclu- **T**U interim, o Jesu Nazarene, qui in hunc mundum quasi in Jericho descendisti de superna Jerusalem, ut carcos illuminares, & redderis luce ad sequelam tuam vocares, atque in viam vitam & ve-

ritatis reduceres, quatuor Via es, Veritas, & Vita: Respice multitudinem caecorum fecus viam fidentium, fecus viam mendicantium bona vilia hujus saeculi, aereis neglectis. Inspira eis desiderium lucis, laeque inelament post te, non obstantibus eos impediens. Et tandem miserere eorum, adducens eos ad te, & visum perfectè restituis; ut peccati & saeculi detersa caligine, tua sequi possint vestigia, te amare hic & benedicere, teque tota magnificare aeternitate, ubi tota merces erit vultu faciei tuae, quando scilicet dabitur illis te videre lumen de lumine.

TRACTATUS VI. DE QVADRAGESIMA.

PRO DIE CINERUM.

Memento homo, quia pulvis es, & in pulverem revertetur. Gen. cap. 3.

LECT. I. tripartita.
PARS. I. Quis cineres signavit.
Ezech. 9.

EZechielii Prophetae in visione ostensus fuit vir quidam vestitus lino, vel ut Septuaginta interpretes legunt, Stola sancta indutus, & amentarium habens scriptoris. Jussu autem divino transibat per mediam civitatem Jerusalem, & signabat signum T, sive lignum crucis, super frontes virorum gentium, & dolentium super cunctis abominationibus, quae sunt in medio eius. Quo quidem signo, tamquam signo vitae, liberati sunt à morte. Quam aptè hic representatur. Sacerdos in exordio jejuni & Quadragesimae sacrae? Nonne vestitus est lineis? Nonne stola sancta indutus? Nonne aramento, sive atris cineribus, signum crucis inscribit frontibus fidelium in Ecclesia? Et cur hoc, nisi ut sit eis signum vitae, & per mortis propterea, simulque per mortis ac Passionis Christi memoriam ad poenitentiam & gemitum incitentur, sicque Deo reconciliantur, & vindictam evadant? Non ergo sine mysterio sunt hi atris cineres fronti crucem inscribentes: ideoque non leviter & perfunctorie exterius suscipiendi sunt, sed cum magna interiori fide, humilitate, reverentia & compunctione. Haec dispositione, eos suscipere edocuit fuit olim à Turclari suo Angelo S. Lyuina, quae cum infinitate detenta, non possit ad locum sacrum accedere pro excipiendis more Christiano cineribus, supplebat Angelus vices Sacerdotis, & frontem ejus cinere sanctificato signabat. Hoc ipsa facta sunt Confessario, quodam die Cinerum ad-

Cinere benedicti quasi suscipiendi.

venienti, ut eam cineribus in Ecclesia ante benedictis signaret. Dixit enim id officii iam sibi praestitum per Angelum suum. Ac reliquiae in fronte remanentes de hoc ipso fidem fecerunt; quibus & suammet frontem maxima cum reverentia signavit Confessarius, cineres Angelica manu allatos humillimè veneratus. Hanc etiam dispositionem, & venerationem, tam interiorum, quam exteriorum, docet sancta Mater Ecclesia in benedictione horum cinerum, dum ait: *Quempeccatis, impite ne Deus, parce poenitentibus, propitiare supplicantiibus, & mittere dignetur sanctum Angelum tuum de caelis, qui benedicat & sanctificet vos cineres, ut sint remedium salubre omnibus nominis sanctum tuum invocantibus, ac semetipsos pro conscientia delictorum suorum accusantibus. & pietatem tuam suppliciter flagrantibus; & praesidio per te invocati quoniam sanctissimi nominis tui, ut quicumque eis super se aspersione, pro redemptione peccatorum suorum, corpora sanitate & anima tutelam percipiant.*

Surius ad 15. vita ejus.

Certe Cineres semper fuisse symbolum poenitentiae, morosis & humilitatis, non solum apud Christianos, sed & apud Prophetas olim, & Judaeos. Unde illud Filii populi accinge te cilicio, conspere pulvere, luctum unigenitis tibi, plantam amarum. Quasi dicat, o popule mi dilecte instar filiae, jam tepus est poenitentiae & humilitatis luctus & mortis. Item Job. in persona poenitentium sic ait: *Job 16. Sacrum conjur super carum meam. & peruncinere carum meam. Saccus sul. sive cilicium, & cineris aspersio, arma sunt poenitentium, signaque lugentium. Audi ibi S. Greg. Quid in sacco & cinere nisi poenitentia, quid in case & carne, nisi peccatum carnis debet intelligi? Cum ergo quidam post lapsum carnis ad poenitentiam redeant, quasi saccus super carum confutur, & cinere caro operitur, quia*

Sl 2 culpa

Sulpa per penitentiam tegitur, ne indistincti iudicio examine ad ultionem videatur. Sic & David periclitante filio post adulterium in cinere & jesuio penitentiam facit. Idemque dicit; Cinerem meum tamquam panem manducabam. Et potum meum cum fletu miscebam. Quasi dicat: Hoc mihi contigit, quod mihi pro peccatore & luctu in pulvere jacet, quorum panis & cibus pulvere aspergitur & inficitur. Vel spiritualiter cum quibusdam intelligendo, idem est ac si dicat: Memoria peccati mei mihi terat insuavis instar panis cinerulenti, & cum amaritudine illud ruminabam: Sic etiam Moyses descendens de monte Sina, portans secum duas tabulas testamenti, cum appropinquasset castris, vidit vitulum & choros, iratusque valde proiecit de manu tabulas, & confregit eas ad radicem montis: arripitque vitulum quem fecerant, combussit: & contrivit usque ad pulverem, quem sparsit in aquam. Et dedit ex eo potum filijs Israel. Per hoc nimirum voluit, ut amaritudinem peccati sui persentirent, & ad contritionem & detestationem illius adducerentur.

Exod. 32.

Sancti cinere cibos Christianos modo confersio cineris luctum indicat & penitentiam. Certè multi sancti veri leguntur in symbolum penitentiae non solum capiti, sed & cibo suo cinerem inspergisse. Ita traditur S. Germanus Aquisgranensis, quoties cibibus erat sumendus, semper praegustasse cinerem, ac de inde hordeaceo ulis fuisse pane. Sic & Franciscus frequenter cinerem & fletum cum potu miscebat. Noluerunt vero antiquitus viri pii sine cineris aspersione ex hac vita emigrare. Nam teste Sulpitio, dicebat S. Martinus moriens: Non deceat Christianum nisi in cinere mori. Quem imitatus S. Carolus Borromeus, fuit proximus dum foret, voluit sibi indui ciliicum facto: cinere conspersum. Ac non solum in Quadragesima: initio solitus fuit totum populum hoc cinere signare: sed etiam cum publicas preces indiceret, ingruente aliqua publica calamitate. Et certè cinis rectè indicat effectus penitentiae, quia valet ad tria; ad lavanda scilicet foetida, ad conservandum ignem, & ad faciendum ex obfuscis lucida. Ex cinere fit lixivium foetida purgans; sic ex cinere penitentiae efficacissimum lixivium animae nostrae paratur ad eluenda peccata. Cinere obregitur ignis, & si frigidus sic cinis, exinguitur; valet etiam penitentia ad extinguendum ignem & fomitem concupiscentiae, ne erumpat in flammam, quae totam animae nostrae internorem domum depascit: Denique, ex cinere fit vitrum, quo nihil lucidius; sic ex cinere penitentiae pro dit gratia mirè conscientiam clarificans, & totam obcuritatem animae tollens. Postremo quando lubrica est via, cinere est conspergenda; sic mortis cinere consperge vjam tuam, lubricam alias & glaciaram, nec caedes.

Cinerum usum ir-

Atque id ipsum docet exemplum divinae vindictae relatum apud Casarium ex Theodorico Monacho, quondam in *Vanda Comitibus*. Fuit Confluentiae quidam, qui cum feria tertia ante cineres totam penitentiam in comestationibus expendisset, manè quasi ad abluendas carnes cum quodam collega sub tabernam intravit. Cumque ad Officium Missae pulsaretur, fideles confluerent ad Ecclesiam, soli hi duo remanserunt potitantes. Dicit vero collegae alteri: Nimis tardamus, ad eam Ecclesiam ob sacros cineres. Ille irridens mylterium cinerum, respondet: Sede ego tibi dabo cineres, & tu mihi; sicque tollens domesticos pulvres vel cineres, in ejus caput jactavit. Mox vero divina vindicta subsecuta est. Nam circa faciem suam turbo tantum cinerum exortus est, ut cum territus exclamaret, ore cineres illos hauriens, pene suffocaretur. Accurrerunt multi, ut plagam hanc mirabilem intuerentur. Denique nec in hortu, nec in Rheno, nec in solatio, potuit se à turbine cinerum tueri; sed tandem suffocatus poenam contemptus sui perfolvit.

Calarius h. o. memorabilium. c. 53.

Specialiter etiam servium hi benedicti cineres ad renovandum nobis originis nostrae mortisque memoriam, ideo dum imponuntur capiti nostro; illud pronuntiat: *Memento homo, quia pulvis es, & in pulverem revertetur.* Haec porro verba instar spiritualis speculi nobis servare debent, in quo nos ipsos inueamur & agnoscamus: etenim nobis representabant efficacius vultum nativitatis nostrae, quam speculum materiale & corporum, si paululum harere voluerimus oculi mentis illa contemplantando, nec festinantes transiverimus, statim obliviscendo quales fuerimus, vel simus. Et quidem utrumque speculi materialis non reprobamus, si ad hunc finem ad quem inventa fuerit prout specula, illis homines utantur. Non enim ad vanitatem, aut cultum inanem corporis, sed ut homo se non ceret inventa esse testatur, Seneca l. i. quaest. viii. natural. cap. 17. *Inde conclusa, inquit, multa bona. Primum notitia sui. Et ad multa consilium. Formosus, ut videret in speculo, deformis, ut se servit reddendum esse visuribus, quod corpori deesset. Invenis, ut in flore aetatis moneretur tempus esse discedendi. Et feris audiendi. Senex, ut indecora canis deponeret. Et de morte cogitaret. At hoc natura facultatem dedit nosmet videndi: si lucidus, aut leve saxum, cuique imaginem reddit. Et us antiqua simplicior nondum in vitium beneficium detorquebat, nec in ventum naturae in libidinem luxumque apiebat. Haec Seneca.*

Cineres benedicti speculum spirituale.

Sed multis modo speculis inest dolus, dum vel augent formam, vel extenuant, vel quadam alteratione immutant: suntque multi in Narcissi, qui ex speculis se intuentes nimis se amant, & inde exitium trahunt. De quo Nazianzenus: *Namq. olim sermo ipse, ius correptus amore, in fontem insiluit pulchri, ex viti inani. Exitium traxit speculi, mori emq. pudens am.* Fabula haec perstringit homines vanos, qui inani

Speculum ad quid sit in ventu.

Seneca l. i. quaest. viii. natural. cap. 17.

De quo Nazianzenus.

In fontem insiluit pulchri, ex viti inani.

Exitium traxit speculi, mori emq. pudens am.

Fabula haec perstringit homines vanos, qui inani

imagine deluduntur. Sunt & quedam specula ca-
 ya, que inversum formam representant. Sic sit
 insperetis in cochleari argenteo, bene nitido & pel-
 lucido, videlicet frontem interius, mentum & bar-
 bam superius. Duplex etiam in homine status con-
 siderationi nostrae potest obijci: status scilicet vi-
 tae, & status mortis. Status vite instar speculi fallaci-
 cis perfusa est homini, quod robustus sit & sanus,
 dives & illustis, permittitque ei longevitatem an-
 norum, divitiarum, honorum, cum tamen vita
 hominis; toraque spes ejus non sit nisi vapor ad mo-
 dicum parens, umbra, fumus, omnium, vanitas,
 nihil. *Substantia mea tanquam nihilum ante te, ait*
 Plaltes: *Parce mihi Domine, nihil enim sunt dies*
mei dicit Job. Dormierunt somnum suum, & nihil
invenerunt viri divitiarum in manibus suis. Velut
sonnium surgentium imaginem ipsorum ad nihilum
rediges. Verum tamen universa vanitas omnia homo
videns. In imagine pertransit homo, sed & frustra co-
noratur. Sic frequentissime loquitur, & haec mul-
toties repetit & inculcat Plalmista, ut homo dolo-
so vita suae speculo haud fidat. Speculum autem
verum & plenum est status mortis, quod homini
qualis quantusque sit in veritate representat; doc-
etque quam parvificanda sunt, quae circa illum
sunt: Homo cum interierit, non sumet gloria, neque
descendet cum eo gloria ejus. In morte videt quam
vere dixerit Job: In tenebris straxi lectulum meum.
Patredini dixi, Pater meus es, mater mea. Et soror
mea vermitus. Hoc ipsum dicere coguntur itaque
speculum istud hodie mentis nostrae oculis obijci-
tur ab Ecclesia matre nostra, dum uicivique no-
strum dicit: Memento homo, quia pulvis es, &c.

Vita ho-
 mini, nr-
 bil.
 Plal. 38.
 Job. 7.
 Plal. 75.
 Plal. 72.
 Plal. 81.

Pl. 48.

Job. 17.

PARS II.
 Cur ad-
 iatur.
 Mem-
 or, cum de
 morte a-
 gitur.
 Eccl. 14.

Eccl. 18.

Hoc vero consideratione dignum existimo,
 Scripturam sacram ubi de novissimis, & de
 morte sermonem instituit consuevit uti hac vo-
 ce, *Memento*, aut simili voce synonyma: *Primo* sic
 Sapiens inertes & saluti incurios de morte admo-
 net. *Memento ira in die consummationis*, hoc est in
 die extremo, quando vita praesens consummatio-
 nem accipiet, & iudicium aderit: *Et tempus retribu-
 tionis in convulsionem faciet*, vel ut Graecè est: *in aver-*
sione vultus, cum scilicet Deus ab impiis vultum aver-
 tet, & ad aeternos cruciatus eos vultu torvo aman-
 dabit. Et iterum ibid. *Memento pauperum in die di-*
visionum: à mane usque ad vespem immutabitur
tempus, & hoc omnia citata in oculis Dei. Quasi di-
cat: Dum vivis & bene agendi oportunitas non
deest, recondite tibi thesaurum bonorum operum, qui
tempore futuro in die mortis subleves paupertatem
& inopiam. Citius autem quam putas illa dies ad-
erit, quam jam oculi Dei praevident, qui citato cursu
facit praerivolare tempora: Matutino tempore si
sis felix & sanus, vespere poteris esse aeger & mor-
tuus: Sapiens autem in omnibus metuet: Et in diebus
delictorum attendet ab inertia: Semper metuens il-
lum diem, cum sibi peccati alicujus conficius fue-
rit, excutiet inertiam per poenitentiam & alia ope-
ra virtutum.

Secundo idem Ecclesiasticus, admonens eos qui
 inimicitias fovent, vindictas, lites, sic loquitur:
Memento novissimum, & desine inimicari: abitu-
do enim & mors imminet, hoc est corruptio cor-
 poris post mortem putrefcentis. *Memorare timo-*
rem Dei, & ne irascaris proximo. Memorare testa-
mentum Altissimi, & desine ignorantiam proximi;
 hoc est memor legis divinae, parvipende & dissimila,
 ac remitte quae deliquit proximus in te, adscribe
 id ejus fragilitati & ignorantiae. In praecedentibus
 dixerat: *Homo cum caro sit, reservat iram, & propo-*
stationem peccati à Deo: Quasi dicat. Cum sit vilis, frag-
ilis, mortalis, brevi in pulverem & corruptionem
 reducendus, an convenit eum iram reservare, &
 iram Dei se obnoxium reddere? Sic multis sententiis
 memoriam mortis inculcat, ut ab ira & inimicitia
 homines avertat, qui semper & maxime in die mor-
 tis egerit Dei misericordia & propitiatione, cito
 ergo & stillam proximo impendere debent, ne pra-
 occupentur die mortis.

Pl. 2.
 Momen-
 to, con-
 cernens
 vindica-
 tivos.
 Eccl. 28.

Tertio idem Ecclesiasticus avaris velli-
 cans, ut bonis suis utatur, & illa in pia opera im-
 pendat, sic loquitur: *Fili si habes, benefac tecum,*
& dignus Deo oblationes offer. Rationem subjicit:
Memor esto quoniam mors non tardat, & testamen-
tum inferorum quod demonstratum est tibi. Testa-
mentum enim hujus mundi, morte morietur. Vult
 memores illos esse mortem: certo & cito imminet,
 ne nimis ament haec terrena, & longinquam vi-
 tam sibi promittentes, vix audeant bonis sibi à Deo
 concessis uti, tum ad sustentationem, tum ad cle-
 mosynam, & honorem Dei. Vocat autem *testamen-*
tum inferorum, dispositionem de morte ab omni-
 bus subeunda: quae mors in veteris testamenti li-
 bris saepe nomine inferni comprehenditur, quod
 omnibus illo tempore deorsum descendendum es-
 set, necdum caelo per mortem Christi aperto. Hoc
 inferorum testamentum omnibus demonstratum
 est in exordio mundi sacris in scripturis. Unde sub-
 dit: *Testamentum hujus mundi, morte morietur.*
 Quasi dicat: Dispositio quae pertinet ad inferos in
 hunc mundum, & ad omnia quae in eo sub sole vi-
 vunt est haec: *Morte morietur*, scilicet omnis homo,
 vel omnis caro. Alludit ad id quod in initio dictum est,
 Ade pro se & posteris suis: *Quasunque die comederis*
ex eo morte morietis. Memoria ergo mortis facit
 ut quis liberè de suis disponat, benefaciens pauperi,
 benefaciens Ecclesiae in honorem Dei, & solli-
 citudinem nimiam tollit dolum, & laborum,
 quos quidam sustinent ut haeredes divites relin-
 quant. Quae omnia amplificat variis sententiis
 apud eundem Ecclesiasticum ibidem. Idem quo-
 que sic ait: *Memento quae ante te fuerunt, & quae su-*
per ventura sunt tibi. Hoc iudicium à Domino omni-
carni: quasi dicat. Memento quod in saeculis quae
ante te fuerunt omnes fuerunt mortui: & quod post
te per omnia ventura saecula omnes viventes mor-
turi sunt, ut merito te non possis ab hac lege ex-
emptum existimare. Vide sequentia ibi.

Pl. 8.
 Momen-
 to, con-
 cernens
 avaros.
 Eccl. 14.

Gen. 2.

Eccl. 14.

N. 4. Memen- to, con- cernens cur- nales. Eccle. 7.

Quarid. Idem superbos & carnales homines ad humilitatem & penitentiam exhortans sic loquitur: Memento ira, quoniam non tardabit. Humilia valde spiritum tuum, quoniam vindicta carnis impii ignis est vermis. Quali dicit: Noli esse de numero illorum qui mala non prevident post mortem. Secutura: sed memento vindictae quam Deus in improbus exercebit, quae citius advenit quam putatur. Vindex autem ira Dei post mortem in carnem peccatoris saeviet per ignem & vermes, animum ergo ad superbiam pronum humilia, & valde humilia sub potenti manu Dei, sub timore severae ejus justitiae, quae tuae incumbit cervici. Atque idem Ecclesiasticus omnes exhortans, & caput istud septimum concludens, remedium proponit contra omne peccatum: Memorare novissima tua in omnibus operibus tuis, & in aeternum non peccabis. Novissima autem sunt, mors, iudicium, inferna gloria. Sic vere de morte vel novissimis agens repetit illud: Memento, vel Memorare, aut quid simile.

N. 5. Memen- to, con- cernens Adolef- centes. Eccle. 11.

Quarid, Ecclesiasticus sermonem ad Juvenes dirigens, qui mortis immemores, ac futuri temporis in dissolutione sunt praecipites, hos sic alloquitur: Memento Creatoris tui in diebus juventutis tuae, ne sequamur veniat tempus afflictionis, & appropinquent anni, de quibus dicitur: Non mihi placent. Et cum in commoda senectutis specialiter descriptum est, tandem subdit de morte: Ibi homo in domum aeternitatis sua, & circumdabitur in platea; latentes. Domum aeternitatis vocat sepulchrum, in quo jacendum est ad finem usque mundi. Postmodum dicit: Revertatur pulvis in terram suam unde erat, & spiritus redeat ad Deum, qui dedit illum. Ergo vult memoriae juvenum inculcatam serio mortis memoriam, tamquam stimulum ad omne bonum, & si aenium ab omni malo. Latae ergo juvenum in adolescentia sua, & in bono si cor tuum in diebus juventutis tuae, & in bono in visu cordis tui, & in intuitu oculorum tuorum; & sermo quos pro hu omnibus adducit: Deus in iudicium inquit idem est.

N. 6. Memen- to, con- cernens senes.

Sexto, senibus qui sepulchro vicini, illius quandoque nihilominus oblivisci videntur, idem Memento proponi censetur ab eodem Ecclesiaste, dum dicit ibidem: Si multi annu vixerit homo, & in his omnibus letatus fuerit, meminisse debet tenebrosi temporis, & dierum multorum, qui cum venerint, vanitatis arguentur praeterita. Hoc tenebrosum tempus mortis, tempus est, & dies multi tempus est aeternitatis mortem subsequens: tunc scilicet arguetur vanitatis praeterita, quia apparebit quam stultit egerint, quia aeterna bona brevissima voluptati pertranscuntis temporis post-habuerunt. Vide quomodo vanitatis arguant praeterita, quia apud Sapientem in clamat: Ergo erravimus a via veritatis. Quid nobis profuit superbia aut divitiarum iactantia? Transierunt tamquam umbra, tamquam nubes praeteriens, tamquam navis cuius non est usque ad portum reverti, tamquam aqua quae transiit in

Sap. 5.

in aere, cuius nullam invenitur iterum argumetu, tamquam sagitta emissa cuius ignoratur transitus; sic & nos nati contumeliosi & superbi sumus. Sic rebus velocissime transcurrentibus haec vita brevis & volatilis comparatur, quae si divino obsequio non impenditur, plane vanitatis arguitur. Unde & postea subditur: Spes impii tamquam lanugo est, quae a vento tollitur, & tamquam fumus qui a vento dissipatur, & tamquam fumus qui a vento dissipatur est. & tamquam memoria hostium ante dies praeteritis. Dicitur ergo homini: Memento horum omnium, dum tempus est; sero enim illi dixerunt haec omnia in inferno, praegustata spiritus gentes. Vide quid in morte fecisse velles, id ipsum perage modo fortiter & constanter. Vide in quo agas statu: noli in illo vivere statu in quo mori non auderes. Vide quam rationem Iudici sis redditurus in morte. Dirige vitam tuam sicut navem in fine sedens. Descende in sepulchrum, descendere in infernum vivens, ut illuc non descendas moriens.

Propter haec igitur omnia, cum de morte & novissimis agitur adeo frequenter in scriptura reperitur; Memento, Memorare, Memor esto; & hodie cernens id ipsum propterea unicusque inculcat; Memento homo, quia pulvis es. Neque eger homo ut hominem ei continuo mors rememoretur, qui licet nihil frequentius videat quam mortem, nihil tamen facilius obliviscitur quam mortem. Unde nunc ex nominibus ejus est Eno, id est, miser & obliviosus, quia facile obliviscitur suae, suae conditionis, suae salutis. Ideo cum comparat S. Jacobus consideranti vulum nativitas suae in speculo: Considera visus, & abiecit, & statim oblitus sui quasi fuerit inquit ipse. Obliviscitur etiam Dei sui, & rationis ei reddendae. Unde dicit ei Deus apud Plat. multum: Existimasti quod ero tibi similis, obliviosus scilicet, peccati tui obliviosus. Immo vero arguam te, & statua in contra faciem tuam, ut te ipsum inspicias, & agnoscas, & mei etiam ut Iudicis & Vindicis recorderis. Addit: intelligite haec qui obli-

visum Deum, ne quado sapias, & non sit qui eripiat. Habitat certe homo in terra oblivionis, ipsamque terram ex qua constat oblivisci videtur, ac non enim ipsam suam; est enim ejus non enim Adam, quia ex adama, id est ex terra factus est; sed hoc facile obliviscitur, dum superbi, qui terra est & cinis, dum mortem non cogitant, qui quotidie moritur. Quod si mortis meminisset, ut plura inum fit in ordine ad res temporales, non in ordine ad aeternas. Si quis opibus abundat, secum recogitat, Testamentum tempestive ordinandum inum est, ne forte improvide mors obrepat, sique haeredes sui iustos relinquat, domumque perturbationat, Prudenter equidem id facit, sed prudentius sibi mortem oculis obijcet, ut certus disponeret de domo interiori, de anima & salute. Verum huc postrema est cogitatio in suis hujus scituli, quorum unum dicitur: Similia haec videt respiciens animam suam a se. INC. 114.]

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De

De illa ergo disponendum foret, propter illam mortis cogitatio & memoria affluenda. Sape virum uxorem ducere vult, mortis meminit in dispositione, inquit Chrysost. & scribit in dote: si mortuus fuerit vir ante matrem, aut mater ante virum hoc & hoc disponatur. Nondum introducta est, & mors statim describitur; nondum convixerunt, neque nuptia habitae sunt, & mortem statim definiunt. Immo vero non solum de his qui sunt & vivunt, mortis fertur sententia, sed & de illis qui nondum nati sunt. Adicitur enim ultra: Quod si natus fuerit filius & mater sua, sic & sic disponatur. Ecce necdum natus est, & sententia mortis lata est. Utinam pro dispositione rerum aeternarum, ita sint memores mortis homines, sicut pro dispositione temporalium! Verum, Gens abique consilio est, & sine prudentia: Vinam sapienter, & intelligenter ac nobilissima providebant. Vinam sapienter qua Dei sunt, intelligenter qua mundi sunt, providebant qua inferni sunt. Professo insana horrebat, superna appetere, qua uni ad malum contemnerent, inquit S. Bernardus epist. 292. Ut ergo praevideant & provideant rempessive, ideo eis inculcatur hodie. Memento hominis, quia pulvis es. Quia se non agnoscunt, speculum istud eis obijciunt, in quo se in veritate contemplantur.

E O D E M D I E.

Memento homo quia pulvis es, &c.

LECT. 16 Uvat in particulari omnium auribus istud in clare, omnium oculis speculum istud proponere, cuiuslibet sint fortis & professionis, cuiuslibet sublimitatis vel vilitatis, cuiuslibet sexus & ordinis ita ut hic videm liceat exordiri verbis, quibus olim Pfaltes spiritu divino impulsus: Audite hec omnes gentes, auribus percipite qui habitatu orbem. Quisq; terrigena & filii hominum simul in unum dives & pauper. De morte, de iudicio, de statu futurae vitae, de generali naturae corruptione locutus erat Propheta, ideo exigit perfectam omnium attentionem: in vitatque ad audiendum omnes, sive summi sint, sive infimi, sive divites, sive pauperes, sive nobiles, sive obturati, sive fideles sint, sive infideles, sive occidentem incolant, sive orientem, sive agnitam terrae plagam habitent, sive ignorantam. Optaretque speculam se posse ascendere, ex qua oculis universis orbis lustrari possit. Optaret adeo exercitum ac praepotentem vocem, quae omnium aures cordaque penetraret toto orbe. Optaret locum adeo capacem, quo velut ad concionem totius orbis homines possent adventare, & aures cordis ad os loquentis in se spiritus applicare. Non absimili modo optat Ecclesia, optaretque debent qui praecones sunt in Ecclesia constituti, ut omnes gentes, omnes terrigena & filii hominum, simul in unum dives & pauper, vocem hanc cordis auribus excipiant & foveant; *Memento quia pul-*

vis es, & in pulverem revertetur, ut sciant originem, extractio nem, finem suum, & sibi consulant, nec gloriantur inaniter.

1. Accedite igitur, o Reges & Principes, qui se praeglobumque mundi manu tenetis. In quo gloriamini? Unde estis vos? Quid estis? Quid eritis? Pulvis in pulverem revertetur. Vos estis caput aureum, sed pedes habetis terreo, mortisque lapillus eos percutiens & dissolvens, in cinerem vos rediget. Etiam si ascenderit superbia & gloria vestra usque in coelum, in fine perdetur tanquam sterquilinum. Inspecie Antiochum cum foetore intolerabili morientem, Herodem a vermibus consumptum, Julium Caesarem in medio seotus coelsum, Pompejum capite plexum, Alexandrum veneno interemptum; hi vobis sint speculum. Reverti sunt in pulverem & terram suam cum angustia & dolore, formati de terra & pulvere. Ubi eorum equitatus? Ubi exercituum Duces? Ubi fatrapae tyrannici? Nunc omnia pulvis, nunc omnia favilla.

2. Accedite & vos qui clavum Ecclesiae tenetis. Infulis, Pedro, Pileo, Pilio illud tres. In quo gloriamini? Unde estis vos? Quid estis? Quid eritis? Pulvis in pulverem revertetur. Omnia potentis auctus brevis vita. Hoc non solum de potentatu saeculari verum est, sed de potentatu Ecclesiastico. Sic in ipso supremo Pontificatu multi cederunt tribus tantum annis, alii uno, alii paucis mensibus, alii paucis diebus. Uno eodemque anno 1590, successively tres fuerunt Pontifices; Sixtus V. Urbanus VII. Gregorius XIV. anno sequente Innocentius IX. & post 30 dies Clemens VIII. Sed & nemo annos Petri attingit. Interrogatus B. Petrus Damiani ab Alexandro II. cur tam paucis annis Pontifices viverent, cum nonnulli florentes fuerint aetate. Respondit l. i. ep. 17. Hoc iudicium caelestis oratio dicitur, ut in humano generi mortis metum incuteret, & quam despicienda sit vita temporalis gloria, in ipso gloriae principatu, ac veluti sole deliquitum patre videret ostenderet. Praesertim cum unus omni mundo praesideat Papa, Reges sint simul plures: nec soleant sic Pontifices violenta morte occumbere uti Reges. Meminerint ergo qui in sublimitate sunt se pulverem esse, & brevi in pulverem se reverturos. Propterea enim acclamatur Pontifici noviter inaugurato, dum in S. Joanne Lateranensi in lapidea se de stercorea collocatur: *Suscipiani de pulvere egenum & de stercore erigen pauperem.* Hoc non solum illum, sed quotquot ad dignitates evchuntur concernit, quorum plerisque videmus paucis vel annis vel mensibus perdurare.

HINC ET ILLUD EPITAPHIUM cuiusdam Archiepiscopi Cameracensis: *Suum Cameracena gessi qui pondera mitrae? Aprile posuit, Mense & illa tulit. Item natali latius benedicere Monti? Mors Valenceni obvia facta fuit.*

1. Reges & Principes

2. Mar. 91 A. 7. 2.

2. Capitulum & Praelectus Ecclesiae

Ecl. 101

Pontifices cur paucis annis vivunt.

Pf. 126.

Securus toto no sic peregrinus in orbe,
Cruci tua mortem semper inesse via.

Sint ergo hi qui e fastigio dignitatis mox subtrahuntur, & nonnumquam quidem subita morte, vobis speculum, o Praelati: & rememorent vobis illud; *Memento homo quia pulvis es, & in pulverem revertetur.* Illud quoque memoriae vestrae repraesentent quod in Apoc. dicit Dominus Angelo, sive Praelato Epheci: *Age poenitentiam, sin autem veniam & m. verbo sandelabrum tuum de loco suo.*

Apoc. 2.

2. Magi-
stratus &
consilia-
rijs.

3. Accedite & vos, qui sapientia, consilio, ingenio Republicam tegitis, & corda Principum quo volueritis, inclinatis, auctoritate, potentes, purpura illustres, toga graves. Accedite etiam quicumque primas Cathedras confenditis, doctrina & fama celebres. In quo gloriamini? Unde estis? Quid estis? Quid eritis? *Pulvis in pulverem revertetur;* quid vos? quid doctrina? quid fama? Vos eritis: illa opinio: illa Ventus. Transeat haec in quibus fidere possitis, in morte dum transitis. Ipsum quoque nomen perit; nam multorum calcemina sepulchra, qui doctrina, consilio, auctoritate eminentissimi fuerit, & nomina eorum ignoramus. Hoc in Academicis, hoc in Civitatibus famosissimis satis manifestum est. Ubi tot eximia Magistri nostri? Ubi tot Consiliiarii clarissimi? Ubi tot Optimates, toga vel armis potentes? Transierunt in pulverem, & alii eorum locum stipendiaque tenent, nec de eis ultra fit mentio, vel subit cogitatio. Hi ergo sint vobis speculum quicumque in Republica ad honores contenditis. Multi ipsorum paucos vixerunt tempore, & tota lugent a temeritate; eorumque forte nomina celebrantur in terris, sed anima torquentur in inferis.

4. Divi-
tes & op-
simates.

4. Accedite & vos divites, auro argentoque copiosi & fulgidi, equis, curribus, famulatio, & terrena possessione fortunati. In quo gloriamini? Unde estis? Quid estis? Quid eritis? *Pulvis in pulverem revertetur.* Quid aurum, quid argentum, quid possessiones? Terra sunt & omnia quidem haec in morte vos deserent. Sic moriuntur divites omnes, & nulli moriuntur divites. Nudos & inopes tellus in lucem editos excipit: nudos & inopes rursus illos in sine recipit. Immo nullum hic divitem dico, quia nulla sunt hic haereditaria bona, omnia sunt mobilia, & quasi commodat & precario accepta, quorum ratio est reddenda. Haereditaria nostra bona sola sunt virtutes & bona opera, quae hinc efferuntur & perennant. Haec in morte juvant, & post mortem. Felix qui caetera ut pulverem aestimat, & haec perennatura sibi providet, ne nudus abeat & egenus. Sit vobis speculum, o divites, dives ille Evangelicus, cui dicitur: *Haec nota repone animam tuam a te, & quae parasti cuius erunt?* Sit vobis quoque speculum alter dives Epulo, sepultus in inferno, guttam aquae tora potens aeternitate.

5. Flora
& robore

5. Accedite etiam quicumque in flore & robore aetatis fiditis, qui in pulchritudine gloria colloca-

tis, in luxu & vanitate, viri & mulieres juvenili & juvenule lascivientes. In quo gloriamini? Unde estis? Quid estis? Quid eritis? *Pulvis in pulverem revertetur.* Flos aetatis, species decoris, fulgor vanitatis, mox decident, & in pulverem redigentur. Nam de homine, & de omni cum circumstante vanitate, venum est: *Quasi flos egreditur, & coneritur, & fugit velut umbra.* De humo quasi flos egreditur in aetate oriente, & coneritur percussus infirmitatis uredine, & fugit velut umbra in motus occidente, ipsi jam d. *Sciencie vite lucido sole.* *Va flori decidenti, corona superbia.* Erat flos decedens gloria, *1. Sai. 28.* *altissimi ejus, quasi temporaneum ante maturitatem autumni, hoc est, quasi praecox fructus.* Attendat haec uterque sexus vanitati deditus. Et quia speculis solent delectari juvenes, sicut & mulieres: intueantur se illi in Absalone pulcherrimo & florantissimo juvene, in pulvere jam redacto cum omni flore & decore: intueantur se illae in Jezabel quae sibi oculos pingebat, & follicite pulchritudini studens faciem ornabat. Sed in illa impletum est illud Eliae: *In agro Jezabel orunt carnes Jezabel, sicut stercus super faciem terra, ita ne praeferentes dicat: haecino est illa Jezabel?* quasi dicerent: itane tanta gloria tam subito ad tantam est miseriam redacta?

4. Reg. 9. *1. Sai. 28.* *1. Sai. 28.* *1. Sai. 28.*

Audi de Francisco Borgia Gandiae Duce. Cum Franciscus Isabellae Caroli V. uxoris copus Granatae sepeliret dum honoris gratia comitaretur contingit ut aperta capsa cadaver inspiceretur; erat autem scaturientibus vermibus putridum. Unde ipse intus commotus secum pensitare cepit: Eheu, ubi nunc tanta feminae potentia & gloria, cujus vel natus vivens terrore erat? Eheu, verè nulla inter Principem & pauperem in morte differentia. Haec cogitatio humanae corruptionis tantum in illo valuit, ut principatum deponens, se Societati Jesu addiceret, ibidemque sanctitate florere.

Respice ergo, o homo, quisquis es, sepulchra mortuorum, & vide quis servus, quis Dominus, quis pauper, quis dives. Discerne si potes, vinctum à Rege, fortem à debili, pulchrum à deformi, memorque naturae, non extollaris aliquando. Ibi respice ipsum, quia mortalis es; ibi memento, quia pulvis es, & in pulverem ibis. Hoc te monet cinis hodie capiti apertus, hoc te monet Ecclesia, hoc monet Deus, tibi tories repetens: *Memento, Memorare, Memor esto originis & villitatis tuae finisque & mortis imminenti, ac novissimorum omnium.*

Sicut homini dicit Deus, *Memento quia pulvis es.* ita & merito dicit homo Deo, frequenterque ei repetit, *Memento Domine, quia pulvis meus sum;* ut hac ratione cum ad compassionem moveat re, Messuper figmento suo, sicque iram cjuis mitiget, & mentoseveritatem justitiae cõvertat in benignitatem misericordiae. Non enim convenire videtur ejus potentiae & bonitati, ut adeo severè se gerat erga cinerem & pulverem vertibilem, infirmitatis vento quoquo versum jaclatum: *Quem persequeris Rex 1. Reg. 16*

Israel quem persequeris? *Cantem mortuum; pulveem unum?* Sic dicebat David, ut iram Saulis mitigaret. Nec abfimiliter nos dicere possumus Deo nostro; hoc enim nos docuerunt sancti Prophetae, ut faceret testantur litterae. Vis testimonia?

Job. 10. Primo audiendus est Job in persona omnium hominum loquens: *Memento quibus, quod sicut lura fecerit me, & in pulvere rediit es me. Manus tua fecerunt me, & plasmaverunt me: sicut in circuitu & sic respicere praecipit me?* Quasi dicat: Memento infirmitatis meae, & vilitatis; & non ita severè me iudices, nec scrutaris peccata mea. Ego sum lutum, quid mirum si aliquid immunditiae mihi adhaerere reperias? Ego sum pulvis, quid mirum si sim instabilis? Si in Angelus tuus reperisti pravitatem, & qui tibi serviunt, non fuerit stabiles: *quanto magis qui domos habitant luteas, quae terrarum habent fundamentum?* Memento quod sim opus manuum tuarum; & licet vile opus sim, illud tamen te despice non decet, & in damnationem praecipitare, sed potius decet compati, tu scis enim figmentum nostrum, fragilitatem nostram. Hoc ipsum est quod

Job. 4. reperit: *Homo natus de muliere brevis vivens tempore replentur multis miseria. Qui quasi flos egreditur, & conteritur, & sicut velut umbra. Et nunquam in eodem statu permanet. Et dignum ducit super buccas eius ut aperire oculos tuos, & adducere eum tecum in iudicium.* Itane summe & potentissime Domine, potentiam tuam emittis & demittis contra hominem adeo fragilem, adeo ærumnosum, adeo instabilem? Itane de minimis dignaris eum iudicare, & urgere eum, qui non potest respondere unum pro mille?

Job. 14. Secundo audiendus est in eadem sententiam **Isai. 64.** *Isaias: Pater noster es tu, nos vero lucum; sicut noster tu, & opera manuum tuarum omnes nos. De ira carnis Domine satis es, ne ultra memineris iniquitatis nostrae, quasi dicat: Memento, quod Adamum Patrem nostrum formaveris ex luto, & nos etiam omnes, quasi Pater & Figulus.* Originis ergo nostrae ac miseriae quam ex origine trahimus memor, ne memineris iniquitatum nostrarum; nec nimium nascaris nobis, sed respice nos, & miserae compa-
Job. 7. **Job. 13.** tere, ac prius dixerat: *Cecidimus quasi folium intervehi, & iniquitates nostrae quasi ventus abspulerunt nos.* Quod conforme est ei: *Memento quia ventus est vita mea.* Et: *Contra folium quod vento rarietur ostendit potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris.* In quem locum sic ait, ac simili utitur sermone S. Gregor: *Quid est homo nisi folium, qui tentatione vento rapitur. Et desideriorum statibus levatur? Mens quippe humana quot tentationis patitur, quotque partibus movetur. Hanc plerumque ira perturbat, cum recedit, succedit inopia letitia. Aliquando hanc superbia elevat, aliquando inordinatus timor in infirmo deponit.* Ergo ventus est vita hominis, ventus est tentatio hominis, ventus est ira Dei, & homo tamquam folium & pulvis quem proficit ventus à facie terra. Miserere ei Domine, & contra folium ac pulverem potentiam ne exprime; instabi-

lique vento expositum in loco tentationis respice & commiserere.

Tertio audiendus **Psaltes: Memorare quae mea substantia. Numquid enim vanè constitisti omnes filios hominum? Quis est homo qui vivet, & non videbit mortem, eruet animam suam de manu inferi?** S. Hieronymus legit: *Memento mei de profundo;* Alii legunt ex Hebraeo: *Memento ego quid sim, quod tempus, sive cuius substantiae, cuius aevi & temporis ego sim.* Plalterium etiam vetus apud Augustinum & Ambrosium habet: *Memento Domine.* Sentus ergo est: Recordare quam exiguo victurus sum tempore, quam brevis ac fragilis sit vita & substantia mea in hoc mundo, quamque ex fragili & vili conferta materia, cum creatus sum de pulvere, de limo profundo, de adama; hoc est terra; ideoque mortem & corruptionem non possum evadere, nec ulli id possunt hominum, ex luto eodem eademque substantia formati. Ergo videtur minus congruum, ut pro adeo brevi vita tempore, & pro tanta humanae conditionis inconstantia & fragilitate, nobis indignis, & in nos deservias; Quin potius convenit nos potius tua clementia & benignitate ne frustra conditi videamur omnes, vel etiam ad solas nati miseriae, qui mox mori cogimur, nec ab inferno animam liberare valeamus, nisi tua propitiante elementia.

Quarto audiendus est idem: *Memento Domine, quoniam pulvis sumus.* Sic enim ex antiquis Plalteriis legunt, Augustinus, Prosper, Cassiodorus, Hieronymus, Iidorus, Gregorius, Apollinarius, pro eo quod nos habemus: *Recordatus est quoniam pulvis sumus.* Convertit ergo Propheta sermonem ad Deum: non quod obliviscatur Deus originis nostrae, sed optat hoc modo loquendi ut semper perspiceret eum in nobis misericordia; & rogat ut respicere dignetur, quomodo ex nobis minime in gratia & divino nobis dato munere perficere possimus, quomodo etiam in pulverem ariditate peccati quodammodo redigamur, ab eo exsufflanti nisi adjuvet nos Peccatori enim quadant pulveris qualitates, ob levitatem, mobilitatem, ariditatem, instabilitatem, atque sicut pulveri humor accedens, nos qui pulvis sumus in coelum vertit, & immundos reddit. Atque ideo forsitan Dominus ad altere commiseratus, eamque volens liberare, & superbos eius accusatores expellere, scribit in pulvere; indicans nihil mirum esse si deprehensa sit in adolterio, quandoquidem pia & omnes mulieres, ac viri ex pulvere primam ducentes originem faciles ad malum evaserunt, & prout ad libidinem post peccatum, humoris illecebroti obnoxii.

Postremo audienda Ecclesia hocce tempore docens nos idem Domino cum humilitate inclamare quod Job, quod Isaias, quod Rex David, ac alii Prophetae: *Memento quod sumus tui, licet eaducis plasmata. Nec de honorem nominis tui, precamur, alteri.*

Psal. 38.

Psal. 103.

Peccator pulvis.

Rational. Evang. LXXX

Lata malum quod fecimus. auge bonum quod possumus. placere quo tandem tibi possumus hic & perpetim.

Sicut ergo Deus memoriam nobis inculcat originis nostrae & mortis, ut humilicemur, sic & illi eandem nos memoriam repraesentemus, ut miseretur nostri, & gratiam ejus attrahamus. Itaque concludo verbis hodiernis Ecclesiae. Deus qui non mortem, sed poenitentiam desiderat peccatorum, fragilitatem conditio humani benignissimo respice, & hos cineres quos causa profrenda humilitatis, & venis promerenda capitis nostrum imponi decernimus. benedicere pro tua pietate digneris, ut qui nos cinerem esse agnoscerimus, & in cineres revertere, peccatorum veniam misericorditer consequamur.

ledicens, magna animi compunctione & zelo dixisse fertur. Graciam tibi ago, Pater mi, pro saera monitis; interim tibi licentiam facio publice annunciandi Regem Hispaniae in tot regni annis decursis, non nisi vanitatem reperisse, ac in fine anxietatem; ipsumque ex animo pronuntiare: Suae esse regnare dum haec durat vita, amarum dum infat aliter.

DOMINICA I. QVADRAGESIMAE.

LECT. 3. tripartita.

Dudum est Iesus in desertum à spiritu, ut tentaretur à diabolo. Matth. 4.

Atatis trigessimum attingens annum antequam praedicationis munus obiret, venit Christus specialis Spiritus S. impulsu in desertum, quadraginta ibi diebus perleveraturus in jejuniis, oratione, aliisque pietatis exercitiis. Accessit vero illuc nox à suo baptismo die sexta Januarii, & permansit usque ad decimam quintam Februarii. Etque desertum illud inter Jericho & Ierusalim, & modo Quaraniana dicitur ob jejuniis illud 40. dierum. Ostenditur in eo mons altus & acutus difficilis, in quo primum tenuatis est Dominus. Er in hujus montis cacumine sacellum est ruinofum jejuniis & oratione Christi venerabile, teste Adrichomio in descriptione terrae sanctae. Proprietatem istius ille cuius aquae Elixius sal infecto dicitur sanale, ut exploratoris terrae facta attestantur. Multiplex autem ratio afferri potest hujus in desertum ingressus, cuius Spiritus S. postquam in specie columbae lacto ejus vertice infederat, caelestis motor fuisse afferitur. Dicitur enim verbis dicit S. Lucas: Iesus plenus spiritu sancto regressus est à iordane, & ageratur à spiritu in desertum. Et fortius loquitur: Spiritus expulit eum in desertum. Spiritus igitur nos malignus, sed spiritus ille quo aguntur filii Dei, ut loquitur Paulus: Spiritus ille qui noscitur carnis militina rebus in dicitur, ut ait Aristoteles: Spiritus ille qui habet imperium (ut dicit Propheta) quo curus divinus propellitur: Porro ut impetus spiritus ille: gradiebantur Spiritus: vita erat in totis: Spiritus ille quoties insulit in Sampsonem, ut insulit in holtem. Spiritus scilicet ardoris & fortitudinis, quo plenus erat Iesus, & in holtem humanis generis erat pugnavurus & eum debellaturus, cum propellebat ad campum certaminis. Eodem spiritu nos impelli oportet, quoties aliquid aggredimur divinam concernens gloriam, non spiritu vanitatis, aut ambitionis. Audi S. Gregor. In electis & reprobis diversis sunt impetus, in electis impetus spiritus, in reprobis impetus carnis. Impetus carnis adulationem, ad exteriorem gloriam, ad iram ad colitum, ad perfidiam, ad voluptates animum impellit. Impetus spiritus ad charitatem, ad humilitatem, ad continentiam, ad interiorum profectum, ad pietatis opera, ad aeternam fidem, ad pacem, ad patientiam, ad consideranda

PARS I. Dicitur rationes Christi in desertum. Christus in desertum ingressus 6. Januarii.

4. Reg. 2.

Luc. 4.

Marc. 1.

Rom. 8.

Ezech. 1.

hominis, in Ezech.

Exempl. Philip. III. Hisp. Rex mortis memoria inducit regnum resignavit.

Philippus III. Hispaniarum Rex, lethali morbo decumbens, illum qui sibi à concionibus erat advocans his verbis fertur allocutus: Pater mi, ab eo tempore quo ipse Cincrum die publica in concione edixisti aliquem ex tibi adhaerentibus in pulvere propediem reverteram, idamquam mihi dictum adsumpsi, & exinde mortis memoria profundè cordi haesit meo. Ecce brevi, ut video, terminaturus est dies meus, si qui vitam Regum in manu tenet: At non sine anxio sum timore, iudiciorum ejus pendere me premite. Annu jam viginti regnum administravi, sed vitam saeculum diseres, & solitudinem ingrediens viginti illos annos divina consuetudine obsequio, securior hinc abcederem. Hanc porro anxietatem animo regio ur eximeret Concionator, respondet hunc in modum Regi. Quod tunc effectus est repraesentasset, o Rex, si nunc imò ex assiduè praesentis, coram Deo acceptum erit, animaque tua iam è saeculo egressam expectant non exiguum affert tibi solatium: Depone itaque ad pedes Iesu Regis Crucifixi regnum, coronam, vitam salutem, perfectam cordis signatione. Non aliud ista retro annis facere potueris. His dictis exhibuit eum magnum Christi Iesu Crucifixi, cuius pedibus Rex oculum figens, dixit: Verè, & ex totis animi precoribus hic regnum & principatum, vitam animamq; depono, & quaerimus, Deus dedit. Exinde vocavit filium Septimi haeredem, cui hoc postremum dedit mortuum Parentis non motituum monitum: Ecce ingredior vitam universae carnis, vitam Patrum meorum, tu aetate licet vegetus, memento mortis quae me modo angit, & sic vivo, ut non poeniteat te regnasse. Tibi septimum regnumque relinquo, amabile in hac vita, amarum in altera. Ceterum iustitia tibi redituendum commendo, & ut Pater sit pauperum, viduarum, que tutor, peropto. Gloria autem divina inprimis tibi zelator esto, ut nihil tibi placeat, quod Deo, Regum Regi. Optimo, Maximo, displicere possit. In cuius rei monumentum, hanc Crucifixi imaginem accipe, quam Carolus Proavus tuus Patrem meo, ipse mihi, ego autem Tibi filio meo eorumque Nepoti sacrum legatum transmitto: ut memoy sis in omnibus Crucifixi gloriam tueri, & nominiam inveni. Tandem Concionatori va-

vitam immortalē ad lacrymas mentem pertrahit. Semper ergo magna cura considerare debemus, quomodo nos impetus duci in omne quod agimus, an impetus carnis an spiritus.

i Christus desertum ingressus nobis in exemplū penitentia. **Ladic. 9.**

Prima porro ratio itineris in desertum fuit, ut omnibus nobis penitentia exemplum daret, in solitudine orando, jejunando, vigilando, patiendo, & sese affligendo. Accede, o Christiane, & intue te Christum Ducem tuum tibi modo in clamantem, quod olim Abimelech militibus suis: *Quod me vidistis facere, cito facite.* Cur enim Christus in desertum secedit, nisi ut doceat te tempus seligere quo in cordis solitudinem ingrediaris, ut ibi audias quid loquatur in te Deus tuus, Vult enim loqui ad cor tuum, ut & tu cor de illum alloquaris: *Loquatur pacem super eos qui convertuntur ad eum.* Nemo verē penitēte, nisi qui strepens exclusio sibi. Et qui cordis solitudinem ingreditur vacans sibi. Et qui sincerē intus compungitur penitentia spinis, respicit in deserto, & in rubo Deum suum instar Moysis. Ibi de spinis contritionis flammam excitat amoris, & monet egredi ex Aegypto tenetosa, ex servitute peccati, & tendere ad terram promissionis. Cur jejunat, carnemque affligit, cum in eo nec concupiscentia carnalis, nec inordinatus quilibet appetitus reperiri possit, qui jejunio ut frano egeat? Cum tam duram agit super nudahumo penitentiam, cum nullum sit peccatum in eo expiandum? Exemplo nimirum sui vult te, O Christiane, extimulare & animare ad jejunium, ad carnis macerationem, ad austeram pro peccatis latissationem. Omnia hæc patitur propter electos; & propterea, ut salveris. Venit exemplum daturus, & præstentur, qua via, quo labore, quibus mediis ad regnum & salutem pertingatur. Exhibet tibi formam quam imiteris, tempus præsignat opportunum quo gratiam gloriamque consequaris. Accede ergo in spiritu, & serio considera quid in deserto agat, quomodo ibi se Patri, quomodo se tibi exhibeat. Ubi domuncula? ubi spelunca protegens ab inclementia aeris tibi lectulus substratus? **Vul-**

Exhortatio ad jejunium & penitentiam

Luc 9. *pes foras habent; & volucres caecis oculos, filius autem hominis non habet ubi caput reclinat.* Et quænam illi ibidem societas? Nulla nisi ferarum est: **Et**

Marc. 1. *eras ibi cum bestis,* inquit Marcus: Tu ne patere cum esse solū: iunge te socium. Bonum est in solitudine cum Jesu solo esse. Bonum est cum illo sedere, stare, genua ad Patrem flectere. Bonum est cum ipso in humilitatis pulvere, in patientia abstinētia, in corporis mortificatione perseverare, & sibi vacare, maxime hoc sacro tempore in honorem & imitationem **JESU CHRISTI** instituto. Ergo pro regno Dei & amore Christi leve tibi debet videri jejunium quod præcipitur; oratio que præscribitur, aliaque pietatis exercitia que consequantur. Longe plura quam à te exiguntur, pro te præstitit Christus: longè graviora promerentur peccata tua; longè plus valet regnum

Dei quod tibi reponitur. Jam te alloqui videtur. Redemptor tuus hæc verbis: Si pro tua salute tot labores exantlavi, si adeo aufferam, cum sine peccato eilem abstinentiam à me exegi, si euriem passus sum, & nocte dieque orationem fudi: quid te oporteat pro te facere, qui totus in peccatis natus es? Quid hilariter superflua relectes, carnem maceres, qui peccati fomitem circumfers? Vide ut hoc sacratum tempus quadragesimale spiritus impulsu & ductu inchoes & pericias. Effice ut illud tibi compunctionem pariat, devotionem acuat, torporem excutiat, fervorem accendat, ad omnē bonum extimulet. Fortitan postrema hæc est quadragesima quam perages; cum pietate autem si eam peregeris, magnum lucrum, magnumque tibi paries gaudium. Quam multi anno præterito jejunarunt & nunc emigrarunt? Noli esse ingratus & torpidus, sequere exemplum tui Ducis, tui Redemptoris. Noli vocibus jam resonantibus matris tuæ ad penitentiam te excitantis rebellis esse, noli autem animamque furdam exhibere, ne forte præoccupatus die mortis, inquires tempus penitentia, & non inveniens, æternum infelix hinc excedere cogaris, à Christi gloria & consortio jugiter separandus, quia laboris, jejunii, & passionis hic consortis esse noluiti. **Hæres enim sumus Dei, coheredes enim Christi: si amem compatimur, ut & conglorificemur.** Existimo autem quod non sunt condigna passiones hujus temporis, ad futuram gloriam que revelabitur in nobis. Sic loquitur Apostolus, idque hocce tempore jejunio, & passioni Domini consecrato cordate rememorandum est.

Secunda ratio itineris Christi in desertum fuit ut illud consecraret, & inde Satanam expelleret, quasi de jure possessione sua. Ibi enim erat locus possessionis demonis ante Christum. Unde Raphael: *Aggredis nem ex-damnationem & relegavit illud in deserto Aegypti super-pelleret.* hoc est virtute ac imperio suo vincula ei spiritualia iniecit, quibus in deserto manere cogebatur. Christus autem qui ad hoc venerat ut demonis vires attereret, & omni cum possessione exturbaret, eum non solum urbibus expulit, sed etiam in desertis emigrare coegit, sua primum præsentia, oratione, jejunio desertum consecrans, ac deinde sanctorum agminibus illud quaquaverium sanctificans. Quocirca quodam die apparet Satan S. Antonio, fatenti coactus est imbecillitatem suam, quod ab eo tempore quo Deus factus est homo, ei & vires & arma direpta fuissent, quodque in deserto expelleretur propter Monachos ibi habitantes, ut testatur S. Athanasius in vita S. Antonii. Hoc nimirum per Haisam prædictum erat: *Laxabitur desertum & in via, & eximitabit solitudo, & florabit quasi lilium; germinans germinabit, & exultabit latibunda & laudans.* Quamvis enim, ut Rufinus ait lib. 2. de Vita Patrum, cap. 7. & Palladius in Lausiaca, cap. 52. hæc de Ecclesia dicta sint, tamen in Aegypti desertis, & aliis pleiisque historica re-

Rom. 8.

Tob. 8.

Isai. 45.

lacione cūpleta sunt. Vbiāam, inquit illi, tanta per urbes multitudines veniunt ad salutem, quantā in urbe deserti protulerunt? Quānti populi habitant in urbe deserti, tanta penē habitant in deserto multitudines Monachorum, ut ubi super abundantia peccatorum, idololatriæ scilicet, ibi abundet & gratia. Hæc illi.

Mona-chorum in deserto magni numeri.

1. Sic de S. Antonii tempore scribens S. Athanasius ait: Erant in montis Monasteria, tamquam tabernacula plena divinis choris psallentium, legentium, orantium, qui infinitam regionem quantā, & oppidum à mundana conversatione se junc-tum videbantur incolere. Quis tum monachorum agmen aspiciens, & concordia cœtum, ubi multitudo abstinentium & certamen erat officio-rum, non statim in hanc vocem erumperet: *Quam bona domus tua iacob, quam dilecti tabernacula tua Israel, quæ sine macula obumbrantia, tamquam paradisi sui super fluvios; tamquam tabernacula quæ fixa sunt à Domino, tamquam cedri Libani circa aquas!*

2. Sic B. Apollonius plusquam quinque millibus Monachorum præfuisse scribitur in eodem Monasterio.

3. B. Pacomius septem millia discipulorum in domibus intervallo modico dilunctis intruxit, & in ea qua degebat domo, ultra mille cohabitabant, quos ut commodius gubernaret, in quatuor & viginti classes secundum numerum græcarum litterarum distribuerat.

4. B. Serapion decem millia Manachorum divi-fis tamen domiciliis gubernabat.

5. B. Ammon prope Thebas, Pater erat trium millium Monachorum, ut testatur Palladius. Qui etiam in sua peregrinatione addit se vidisse civitatem, in qua plura essent Monasteria quam profana domus; ita cum omnes vici & anguli pleni essent familiis Dei divinas laudes resonantibus, videbatur quasi una ex civitate facta Ecclesia.

6. In monte Naitæ, qui ab urbe Alexandria minus ferè diei distabat itinere, viscebantur quin-genta Monasteria penē contigua, quæ omnia ab uno Præfide regebantur. Sic in Oriente, in Pala-stina, in Ægypto, in Asia, in Syria, in Europa, in-numera fuere desertis in locis exadificata Cœno-bia, ubi flores vernantes, rosæ rubicundæ, lilia candida, humiles violæ (hoc est animæ piæ, castæ, charitatis & gratia exornatæ) germiuantes ger-minabant, & odorem suum diffundebant: *In cubi-libus in quibus prius habitabant dracones, onocent-tauri, palurus, ericius, ululæ & lamæ, oritur est vi-ror calami juncei, lausque divina resonat, feris eli-minatis, demonibus fugatis; illam pleno corde, plena voce, decantantibus Sanctorum agminibus.*

Isai. 35.

Hæc deserti fecunditas merito adscribenda est ingressui sacro Christi in desertum, nam jejuni-o, oratione, benedictione sua promeruit, ut spinæ in rosas, cardui & tribuli inde licias, austeritatis in gaudia, locaque deserta in paradisum vertentur. Tunc illud adimpletum est: *Benedixit coronam annis*

Psal. 64.

benignitatis tuæ, Pinguetent spiciosa deserti; & ex-ultatione colles accingentur.

Tertia ratio ingressus Christi in desertum fuit ut tentaretur à diabolo, & tentationes nostras ten-tatione sua superaret, sicut & morte sua mortem nostram superaturus advenerat. Hanc rationem exprimit Evangelium nostrum: *Ductus est Iesus in desertum à spiritu, ut tentaretur à diabolo.* De dicto ergo nobis exemplum fortiter resistendi, dedit & fiduciam superandi: *Mediator noster est ad superandas tentationes per adiutorium; Mediator est per exem-plum: ut loquitur S. Aug. libi. 4. de Trinitate: Pug-navit cum Christo, ut & nos posseta pugnaremu-s: vici ille, ut & nos similiter vinceremus, inquit S. Leo ser. 1. de quadrages. Voluit eundem hostem vincere secundus Adam in deserto, à quo primus Adam victus fuerat in paradiso. Reportatam de na-tura humana in paradiso victoriam per gulam vo-luit homo Deus adversario extorquere in deserto per abstinentiam.*

3. Deser-tum in-gressus est à diabolo.

Adhæc igitur, ô Christiani & oculis mentis specta-te hoc duellum Principis vestri cum Principe tenebrarum, à quo tota vestra pendet salus & vic-toria Iesus & diabolus in arenam descendunt. Campus certaminis desertum est igitur. Arma quib; configitur Scripturæ sunt facta, hinc inde vibra-ta: Spectatores adunt ex utraque parte: demones adunt ex una, Angelici spiritus Christi mini-stri adunt ex altera Pro-vobis fit pugna: *Ad hoc enim pugnat Imperator, ut miles suos pugnare dis-cant, & vincere, inquit S. Aug. serm. 43. de verb. Do-mini. Non ex proprio motu hanc pugnam ag-greditur, sed ductus & impulsus à Spiritu, ut doceat non ulro quempiam se pugna & tentatio-ni debere offerre: sed simul etiam docet, ubi quis impeditur, in fortitudine spiritus tentationes fe-rendas esse, viriliterque unpellente eodem spiritu congredi oportere.*

Ioc exemplo Ducis sui informati fortissimi PAR-tili milites, spiritu vocante & ducente, in cam-De sancti-pum eundem certaminis descenderunt, animis à spiritu infusi, in hac Ducis victoriosa consiliis, armis sibi in deser-ab eo commendatis, orationes; jejuniis, Scripturis tum an-ticis.

Sic Antonius ductus est à spiritu in desertum, S. Anto-nius ut tentaretur à diabolo. Tota enim ejus vita non nisi continuus fuit cum hoste conflictus. Nec-dum vigesimum ætatis annum egressus, forore in seculo relicta, possessionibus suis divenditis, & in pauperum sublevandam inopiam erog-atis, solitudinem est ingressus, locum certami-nis. Hic mox aggressus est cum Satan his armis. *Quid hic solus miser ago, in specu pauperi super nu-Abba. In dabo decumbens, sanitatem & vitam certo peri-ulo exponens? Quid tibi cum sporte in sudore vul. toni-tus sui conficentis, qui in saculo nobilitate florebas & opibus? Parcere debuisset adolescentia tua, & fiori a-nti: ut in vita tua percerere oporteret, quam sine di-*

ratione. Tentatione magis elucescit virtus: augetque illa meritum, auget coronam. Calliditatem Ioseph pudicitiam Susanna, obedientiam Abrahæ, patientiam Iob & Tobia, tentationibus notam fecit. Aquæ odorifera tunc maximè fragrantiam suam notam faciunt, cum agitantur; thus & aromata odorem, cum incenduntur; granum sinapis vim suam igneam, cum conteritur; ita Sancto um virtus & feruor tunc maximè innotescit, cum tentatione & tribulatione exagitur, inquit S. Gregor. in Job, *Similiter loquitur & S. Cyprianus lib. de mortalitate. Gubernator in tempestate dignoscitur, in acie miles probatur, Confictatis in adversis, probatio est veritatis* Arbor alta radice fundata ventos contemnit, & navis solida fluctus, & grana fortia flatum, quo inanes paleæ exportantur. Itaque tentatio Sanctos probat, Sanctos coronat. Sine tentatione ubi certamen: Sine certamine ubi victoria? Sine victoria ubi corona? Quo asperior tentatio, eo fortius certamen, eo maior victoria, eo amplior remuneratio & corona. Ideo in Apocalypsi illi qui vicerit promittitur eius ligni vitæ in paradiso Dei: promittitur illa fides & immunitas à morte secunda: promittitur Manna absconditum, per animæ resurrectionem internam in hac vita, per divinitatis fruitionem in altera: promittitur potestas super gentes & stella matutina, hoc est lumen gloriæ; & consortium potestatis iudiciariæ: promittitur vestis candida gratiæ & gloriæ, & scriptio in libro vitæ: promittitur sessio in throno in beata æternitate: promittitur stabilitas in templo Dei inftar columæ, cum novo nomine. His omnibus præmium idem significatur, quod viriliter pugnant & tentationibus resistenti à Domino spondetur sub diversis nominibus, idque septies. *Beatus igitur qui sustinet tentationem; id est, Hugone interprete; qui sub Deo cam fert, & sursum fert, patienterque tolerat, & cum in eius non sit potestate eam non sentire, in sua ostendit esse potestate illi non consentire, Beatus utique quia cum adversis probatus fuerit, virtusque ac constantia eius eluxerit, accipiet coronam que datur certantibus; accipiet vitæ coronam, que datur contra tela mortis dimicantibus; accipiet coronam promissam his qui diligunt Deum, tam in adversis, quam in prosperis. Vide latius de hæc. Hortum Pastor, tom. 2. traç. 3. lect. 9.*

LECT. 4. tripartita.

EADEM DOMINICA.

Cum ieiunasti quadraginta diebus. & quadraginta noctibus, postea esuristi. Matth. 4.

PARS. I. De mystico quadragenario numero.

Quadragenarius numerus mysticus est in sacris scripturis, tam veteris, quam novæ fœderis. Ac in primis afflictionis, simulque penitentia: solet tempus designare. Sic cum Deus orbi cataclismum voluit immittere, quadragin-

ta diebus cecidit pluvia super terram. O verè tempus afflictionis, dum sensim crescentibus aquis, pavore undique & tremore omnia occupat! Sponsus & sponsa e cubili exsiliunt, & hinc inde diffugiunt, ut insuaitantes undas effugiant. Matres cum parvulis domos tremula circumcurant, si forsitan quaqua via evadant, clamoie & lacrymis omnia complacentes compita. Alii è conclavi, alii è mensa sese propiunt in superiora, imò in recto: um fastigia, etingium quarantantes. Denique illi in arborum ramos, in collium montiumque iuga confendunt, ut ab aquarum impetu se tutos securusque reddant. Sed nulla securitas; ubique clamor & ululatus. O vere etiam tunc tempus penitentia: ! Dolent & deslent quod Noë Arcam fabricantem; hæcque comminantem non audierit. Arcam modo ingredi peroptant, immò totis seculis in ea includi: Dementiam suam accusant, & temporis præterlapsi culpam? Unè multos vera poenitentia duce per naufragium ad salutem tunc emerisse, credibile est. Hoc indicare videtur, S. Petrus ubi dicit Christum in carcere, sive in limbo, prædicasse spiritibus illis qui increduli fuerant in diebus Noë, quando expectabant eos die patientia Hos credidisse tandem, dum sensim crescebat diluvium, & contritionem eheuise in periculo naufragii docet S. Hier. Rupertus, & alii in cap. 6. Genes: atque his Christus evangelizavit redemptionem & salutem in limbum adveniens, Sic 40. illi dies sensim accrescentis pluviae fueret salutaris, ad poenitentiam eos & mentem reducentes.

Sic etiam Ezechiel Propheta iubetur à Domino per dies 40. decumbere continuè in latere dextro, ut sic portet peccata domus Juda, sive poenas peccatis eorum debitas; simulque ad supplicandum tali situ pro venia. Nam quia per 40. annos perduraverat scelerata Manassis Regis Juda, ideo 40. dies ei Dominus indulget ad fatiscendum, ut annis dies correspondant: *Diem pro anno dedit tibi, inquit Dominus. Verè dies afflictionis, dieque poenitentia: hi 40. dies designant, dum iubetur Propheta concatenatus totidem diebus in uno latere jacere, nec se ullatenus in alterum vertere: diu etiam tot diebus iubetur comedere panem vilem, ex hordeo, faba, lente, milio confectum, illumque stercore bouum vel aspergere, vel coquerè. Denique, non ad plenam saturitatem permittitur comedere aut bibere, sed viginii stateres, hoc est decem uncia panis, ei præscribitur, & aqua sexta pars: Hinc in potum dictum tubitur, hoc est uncia 40.*

Similiter Niniivitis 40. dies datur ad poenitentiam, per civitatem & vicus singulos inclamante Jona: *Adhuc 40. dies & Ninive subvertetur.* Comminatio erat hæc involvens conditionem, Ninive subvertetur post 40. dierum tempus, nisi poenitentiam egerit, nisi mores commutaverit, & excidit lenticulam ad Deum conversa ful-

1. Tota mundicia habuit 30. diebus pluviam pro tempore poenitentia.

Gen. 7.

1. Pet. 3.

2. Domus Iuda.

Ezech. 4.

stulerit. Sic voluit DEUS sceleratam civitatem 40. dierum termino præscripto terrere, terrendo convertere, convertendo emendare, & penitus commutare. Verè etiam tunc tempus afflictionis & penitentia apparuit, dum Rex surgit è solio, velitur sacco, sedet in cinere & cilicio, dum tota civitas cum Principibus commutatur, & clamatur ex ore Regis & Principum: *Homines, iumenta, boves, pecora nihil gustent & bibant, operiantur saccis*; & clamant ad Deum in fortitudine. Quantus fuit tunc pavor, quantus mæror, quam miseranda tantæ urbis imago? Hinc mugitus bouum, balatus pecorum, rugitus iumentorum effurientium; inde eodem tempore clamor & planctus parvulorum ac mulierum omnia complent æra, & confusus undique personat vocibus aelacrymis. Sed verè salutare ipsi hi 40. dies quibus Deum jejuniis, oratione, penitentia placarunt: & excidii comminati sententiam prævertunt.

4. *Filii Israel.* Adamas & de filiis Israel, quorum peregrinatio in deserto qua Iraginta annis perduravit; quo quidem quadragesimo annorum numero peracto, in terram promissam per varias afflictiones perierunt. Symbolum porro hic fuit peregrinationis nostræ in hoc sæculo, in quo per varias tribulationes ad terram contendimus viventium; ita ut quadragesima hic peracta cœlestis Pascha ibi celebratur finis, & quinquagesimum æterni jubilæi. Denique pernotum est quomodo *Moyes* & *Elias* hoc quadragesimo numero jejuniis consecraverint; ille in monte, iste in itinere; ille sultus Dei colloquio & non contemplatione, iste confortatus Angelico pane; ille ut meretur accipere legem, iste ut vires acciperet contra Jezabelem, & non timeret persecutionem. Sic tempore legis, sic tempore Prophetarum, sic ante legem & Prophetas, in honore fuit quadragesimus hinc numerus.

5. *Num. 40 mysticus* fuit & hic numerus in novo testamento. 1. Nec enim sine mysterio Christus Dominus voluit infans quadragesima diebus permanere in Bethleem, in electo à se stabulo, antequam offerretur à matre in templo: quia hunc numerum apte purificationi mentis nostræ destinatum voluit indicare. 2. Nec sine mysterio quadragesima diebus & noctibus voluit jejunare, non solum quia Elias & Moyes eundem numerum jejuniis consecraverant, sed etiam quia Goliath 40. diebus iterat exprobrans Israeli: hic autem typum gerebat demonis, quem suo jejuniis quadragesimo Christus volebat profligare. 3. Nec sine mysterio 40. mensibus (post jejuniis quadragesima dierum) voluit prædicare & evangelizare. 4. Nec sine mysterio post quadragesima horas à morte & sepulchro voluit resurgere. 5. Nec sine mysterio per quadragesima dies à resurrectione voluit in terris permanere, ut discipulos confirmaret, & erudiret de regno Dei frequenti sermone.

Sic ubique numerus iste quadragesimus facit est, & mysticus. 6. Nec sine mysterio quadragesima annis expectavit Christus Judæos ad penitentiam, antequam per Titum afferret civitati ruinam.

Tertio, Post Christum Ecclesia & Apostoli mox etiam in honore hunc numerum habuerunt, illum jejuniis consecrantes & orationi, exemplum sicut in Christi, exemplum Moylis, exemplum Eliæ imitantes, isti enim duo sicut jejuniis Christi, sic & nostro viam intiarunt, & quadragesimam nostram ab Apostolis & Ecclesia instituenti in adumbrarunt. Unde de *Eliæ* legitur, quod cum sederet in torrente Corith, corvi deferebant ei panem & carnes manè & vesperti. At dum jacet sub umbra Juniperi, Angelus ei solum panem & aquam ministrat. Non defecerant corvi, qui cum ut ante poterant paicere. Nec difficile erat Angelo de convivio Regis Achab ei ferculum providere. Nec liberalior, vcl impotentior erat Angelus, quam corvus. Sed voluit eum Dominus jejunare, voluit & exemplum in illo tunc dare quod jejunandum sit in persecutionibus, inquit *Terullianus* lib. de jejunio. Voluit & ibi quadragesimam nostram adumbrare, in qua persecutionem & passionem Christi Dominus rememorantes jejunamus. Unde nec ille per subemerico panem, sic & nos per cineres inchoamus quadragesimam, & per panem penitentia. Ac sicut *Elias* per virtutem cibi illius scandit in montem Dei; sic & præ anima per jejuniis ad montem orationis possunt perungere. Denique significabatur, per panem Eucharistia (qui in subemerico illo pane designabatur) quadragesimam inchoandam, ut in virtute illius etiam tel ceter consummetur. immò virtute panis istius (qui subemerico us idè dicitur, quia sub cinere nostræ mortalitatis ibi latet virtus divinitatis) quandoque quibudam electis suis concessit Deus, ut integras quadragesimas sine alio materiali cibo possent jejunare, imit *Eliæ*. Sic aliquot quadragesimas peregrinatus *S. Catharina Senenem*, testatur *Raymundus* in vita ejus. Nihil enim præter panem Eucharistiam sumebat, quo percepto miris afficiebatur modis. Similiter virgo quedam, *Felix* nomine, præcedenti sæculo Romæ vixit, quæ quinque totas quadragesimas sola Eucharistia traduxit ut testatur *Bosius tom. 2. libr. 15. cap. 2. de lignis Ecclesiæ*. In territorio *Tullensi*, ut testatur idem, quedam puella imperante *Ludovico Pio* triennio toto abstinuit omni cibo & potu, post Eucharistiam sumptam. Similia referuntur de *Sore* *Ludovico* de Alcentione, Ordini *Sanc* *Clara*, in Hispaniis adhuc modo vivente, Jam à 28. annis non nisi Eucharistia vesci traditur.

6. Sed hæc extraordinaria sunt, & divini favoris specialissima judicicia, sicut & illa quæ in vita antiquorum Patrum eremi legitur. Sic *Simeon* *Sey-*

Exempla Sanctorum sola Eucharistia virtutum quadragesimam.

1. *coena*
2. *undæ*
3. *obviti*
4. *dis-*
5. *plu-*
6. *ram pro*
7. *tempore*
8. *entem -*
9. *ia.*
10. *7.*

1. *Pet. 3.*

1. *Moyse*
2. *ho Elias*
3. *quadragesimo*
4. *jejuniis*
5. *notis.*

1. *zech. 4.*

1. *Nimi-*
2. *ita.*

Theodo-
retus in
Philoso-

Stylites perdidit & pernox octoginta annos in co-
lunna; 6. cubitorum stetit, & viginti octo quadra-
gesimas sine ulla cibo aut potu transegit, ut me-
rito portentum orbis, nec tam homo quam Ange-
lus esse visus sit. S. *Macarius* Alexandrinus totos
40. dies transegit; nihil comedens præter pauca
cruda crambes folia die Dominico. Semper verò
erectus stabat totis illis 40. diebus, numquam nec
accubans, nec genui flexens, nec sedens, ut testatur
Palladius, *Simeon* Salus eum 40. dies sine cibo
ullo peregit, ut testatur *Leontius*, quod & à S. *Gera-
simo* *Cyryllus* Monachus attestatur factum, virtute
Eucharistiae. Haec verò cum inimitabilia sint, so-
lum præcipit Ecclesia ex Apostolica traditione, ut
quadragenarium hunc numerum jejunii Domini
veneremur, & pro posse imitemur unâ refectione
in die contenti: simulque ut sacro isto tempore
orationi, & piis vacemus operibus admo-
nemur.

S. Fran-
cisus
plures
sibi Qua-
dragesi-
mas con-
stituit.

S. *Franciscus* tanto in honore hunc numerum
quadragenarium habebat, ut quotannis plures si-
bi quadagesimas constitueret. Nam in primis ab
Epiphania per 40. dies jejunabat in magno silen-
tio magnaque abstinentia, solo pane & aqua con-
tentus: sic venerabatur jejunium Christi Domini,
quia eodem tempore jejunarat mox à baptismo
suo, qui fuerat 6. *Januarii*. Fratres autem suos be-
nedictos dixit à Domino, qui futurus sæculis idem
jejunium observaturi forent ad honorem & exem-
plum *Jesu Christi*. Deinde succedebat
quadagesima, quam universalis Ecclesia obser-
vat in honorem passionis Domini usque ad festum
Resurrectionis. Ulterius mox à Resurrectione &
Paschate sibi constituebat quadagesimam, quâ se
pararet ad festum & adventum Spiritus sancti.
Postmodum in honorem omnium Apostolorum,
& præsertim Petri & Pauli, alios 40. dies absti-
nentiae consecrabat. Rursus à festo illorum usque
ad festum Assumptionis in honorem Beatissimæ
Virginis sibi jejunium præscribebat 40. dierum.
Denique, post festum Virginis quadagesimam
alteram jejunabat in honorem Sancti Michaelis &
Angelorum omnium. Unde & pro præmio in fi-
ne hujus jejunii sacra accepit stigmata, sibi per
Seraphim impressa in festo Exaltationis sanctæ
Crucis, dum in montem Alvernum orationis &
abstinentiæ gratia secessisset. Sic anni maximam
partem in quadagesimas particabatur, in hono-
rem Christi, in honorem Matris, ejus, in honorem
Apostolorum, in honorem Angelorum, numerum
hunc mysticum veneratus. Ac postremò in hono-
rem omnium Sanctorum jejunium à festo illor-
um usque ad Natalem Domini continuabat.

Breviar.
Martii,

Quadraginta illi Martyres, de quibus Roma-
ni honorabant, dum unanimi fortitudine, unanimi-
que consensu hanc orationem faciebant in tor-
mentis: *Quadraginta in sanium ingressi sumus,*

quadraginta sem; Domine cœvena donemur, ne nos
quidem hunc numero desit. Est in honore hic nume-
rus quem 40. dierum jejunio decorasti, per quem a-
rina lex ingressa est in orbem terrarum. Elias 40.
dierum jejunio Deum querens, ejus visionem conse-
cutus est. Honoravit ergo & hunc numerum Do-
minus, quia cum unus ex illis defecisset, janitorum
ad fidei confessionem subitâ animi mutatione per-
duxit, ut quadagesimam coronam consecqueretur,
& numerum sacrum adimpleret. Cumque
Meliton natu minimus telictus foeret, si forte tor-
mentis victus deficeret, eum mater humeris tol-
lens, & hortatu forti ad perseverantiam animans,
in rogum cum cæteris Martyribus iniecit: ut loco
non separaretur, qui fide & animo non fuerat sepa-
ratus, ut & numerum hunc mysticum adimple-
ret.

Sicut *Moses* divino alloquio & *Elias* pane Ange-
lico sustentatus, non esurit totis 40. diebus, sic
nec *Christus*; virtute scilicet divina humanam na-
turam absque fama conservante. Fuit enim ei fa-
cile caloris nativi vim cohibere, ne ageret in hu-
midum radicale! Unde ob cibi potulque indigen-
tiam eo tempore non fuit afflictus, debilis, maci-
lentus, aut pallidus redditus; quamvis ob humi-
cubationem, ob penoatationem, & ob alias as-
sumptas austeritates in solitudine, corpori ejus af-
flicto non defuerit. Naluit autem famem pati eo
tempore, ut notant SS. Patres, quia Deum sic se vo-
lebat ostendere; & ita consequenter debilitatem,
maciem, pallorem ex jejuniis oriri solitam voluit
prohibere. Post 40. autem dies esurire pati vo-
luit, ut se hominem verum doceret, potu ciboque
naturaliter egentem, & ut diabolo autem tentati-
onis exhiberet. Unde S. *Hilarius* *Matth. 4. sic ait:*
Christus post 40. dies, non in 40. diebus esurivit, sed
*Moyse & Elia in eodem jejunii tempore non esurien-
tibus.* Existimavit ergo diabolus Christum elucien-
tem inferiorem esse *Moyse & Elia* & ideo audacius
accedit ad tentandum de gula, sicut & primum pa-
rentem aggressus fuerat. In eandem sententiam
sic loquitur D. *Maximus* hom. 5. de Jejunio *Quadr.*
*Moyse non esurivit, ut in homine fragili operatio di-
vinitate probaretur. Esurivit Dei Filius, ut assum-
ptionem carnis nostræ fragilem suscepisse hominem re-
velaret.* Addit *Chrysol.* *ser. 1. Esurivit Christus, ut*
tentandi materiam diabolus inveniret, tunc enim
putavit posse tentari, quando eum esurire callidus
explorator inspicit.

Interim licet verè esurierit *Christus* post 40.
dies, notant tamen Sancti Patres non tam cibû esu-
rissè materiale, quâ hominum salutem. Sic enim
expressit S. *Hilarius*: *Non cibum hominum esurivit*
sed salutem. Cui consonat illud *Ambrosii* *Luc. 4. Matth. 4.*
Christus qui 40. diebus esurire non potuit, ostendit
non cibum esurisse se corporis, sed salutem. Nempe si-
cut in cruce dicitur clamant, *Sitis*, licet sitim verè
cor, otis, magis tamen sitim expressit amoris
erga

erga hominum salutem, quorum maxime jam desiderabat consummare redemptionem: sic dicendo & hic de esurie, quod vere esuriebat cibum corporis, major tamen esuries erat respectu nostræ salutis, quia & hanc assumpit corporis esuriam, ad hominum referre salutem. Unde adverte, aliquoties in scriptura indicari Christum esuriam vel sitim passum fuisse, simul indicari in mysterio esurie sitimque spirituales eius.

1.
Esuriit Christus in deserto

Primo, h e esturice indicatur, sed non nisi lapides ei in cibum apponuntur. Lapis durus est, frigidus, & secus, & ideo alimento est ineptus & nequit digerere, aut incorporari. Sic mundi hoc tempore, dum eorum Christus esurit, salutem & conversionem, non nisi ei cor rebelle & durum, cor sicum & lapideum apponunt. Torridi & siccæ permagent, sine illo humore pietatis, sine rore devotionis: toti frigidi sunt, ita ut nihil in eis efficiat ignis divini amoris, flamma supernæ charitatis. Hi cibus aptus sunt demoni: lapides enim sibi incorporat ipse, de quo Cor eius in durabitur quasi lapis. Descendunt ergo hi tandem in profundum stomachi ejus, nec eos vomit unquam, hoc est in profundum inferni, hic est venter ejus, imò & os ejus. Unde dicitur: Dilata vit infernus animam suam, & aperit os suum absque sermone. Infernus quasi os & venter demonis dilatavit a. capacitatem in immensum, ut innumeros absorberet, habet aviditatem & ingluviem ad vorandum. Est ipse instar hominis famelicæ & gulosi, qui dilatavit gulam & rictum oris insatiabilem. Vide ergo hic in deserto duos esurientes, Christum & diabolum. Christus nostram esuriebat salutem, diabolus vero Christi & nostram esuriebat perditionem. Peccata nostra & culpæ ei sunt cibus delicatus, quo pascitur jam à sex annorum millibus. Quando cibum nostrum deducit in crapulam, & potum nostrum in ebrietatem diffundit, ut mentem faciat amantem, carnem reddat useam, corpus animi domicilium, & Dei templum in cenam vertat erimiam, tunc voluptatem per cepit, tunc quibusdam quasi expletur epulo, inquit S. Chryl. serm. 12. Delectatur ipse tamquam esca sibi propria luto nostræ: libidinis, avatitæ arena, veneno invidiæ, sulphurea flamma inaciditæ & impatientiæ: in mundationem maris quasi lac lugis, hoc est, hujus sæculi flagitiosi peccata amarissima & salissima ei lactis instar sunt suavia. Hæc verò abhorret Christus esuriens, qui nec luto pascitur, nec terra, nec veneno: & tamen homines hujus sæculi vix aliud ei in cibum proponunt, ideoque cogitur eos evomere, & à se abjicere, ac reprobare.

Cibus Demonis
Esuriit Christus in deserto

Secundo esuriebat & sitiebat Christus Joam 4. id eo miserat Discipulos in civitatem, ut panes sibi compararent, & Samaritanam alloquitur, aquam ab ea expectens. Verum satis tunc manifestavit se esurie sitique spirituali magis affectum fuisse, quam corporali. Unde cum Discipuli redeuntes dicerent, Rabi manna: & respondet: Ego alium cibum habeo manducare, quem vos nescitis. Cumque illi admira-

Deut. 33.
Flamma inaciditæ & impatientiæ: in mundationem maris quasi lac lugis, hoc est, hujus sæculi flagitiosi peccata amarissima & salissima ei lactis instar sunt suavia.

2.
Christus esuriit ad fontem Jacob. 1. 4.

rationem, Evangelii.

stantes dicerent ad invicem: Numquid aliquid ei avertit manducare? Respondit denuo: Mens cibus est ut faciam voluntatem ejus qui misit me, & perficiam opus ejus. Esuriebat ergo & sitiebat conversionem & salutem hujus peccatoris, hanc sibi optat incorporare, quasi sciam delicatissimum, sed condimento vultræque vivæ prius præparatam, & contritionis igne benè coctam. Nempe cor contritum & humilitatum ferculum ei gratissimum est, quod non potest despiciere. De cinere poenitentiae nostræ, cum aqua lacrymarum, frumetum & panem sibi efficit delitiosum. Non ergo rejicit Christus esuriens peccatores, si non sint instar lapidum duri, obstinati, & rebelles. Sed gratia divina illos per gratiam divinam sic condire novit, sic coquere, ut fiant dapes delitiosæ. Vis hujus rei quandam figuram? Attende quid Rebecca fecerit, ut benedictionem à Patre filio suo conciliaret. *Affer mibi, inquit, duos hados primos, ut faciam ex eis escam Patri tuo, quibus liberer vescitur.* Sic Ecclesia bona mater, ex hædis, id est ex peccatoribus, escam parat Deo, qua lubenter vescitur, dum cõdumentum ad dit eis efficacis poenitentiae. De hac re sic loquitur Franconius Abbas tom. 3. de gratia. *Vere sapiens mulier, que sic novit hados coquere, sic condire, ut etiam gratiam cervorum coquant, aut superent: gaudium enim est Angeli super peccatore, magis quam super non agnita novem jussu.* Hoc Ecclesia, hoc divina efficit gratia, utraque verè sapiens Rebecca. Sic B. Petro esurienti linteum demittitur quatuor initiis è cœlo, serpentes & animalibus, immundis quadrupedibus & volatilibus plenum, diciturque ei: *Occide & manduca.* At ipse. *Absti Domine, quia nunquam manduca vi commune aut immundum.* Cui vox divina. *Quod Deus purificavit, commune ne dixeris.* Vasque receptum est in cœlum, quasi Dei cibum continens. Hic Gentiles peccatores immundi designabantur: volatilia designabant superbos, serpentes designabant invidos & inacidos, quadrupes designabant avaros & lubricos, & hi converti debebant ad fidem, & in cibum Dei cedere, Christoque ac Petro incorporari: sed prius occidi debebant, & mori peccato, & divina conditi gratia, antequam cibus fierent electus, & in Christi, & Ecclesia membra transirent.

Figura.
Gen. 27.

Act. 10.

3.
Christus veniens è Bethaniam esurivit. Matt. 21.

Tertio, esurivit Christus altera die ab illa qua in triumpho exceptus fuerat eum palmis: unde manere revertens è Bethania in civitatem, videns fic arborem secus viam, venit ad eam, & nihil invenit nisi folia, atque: Nunquam ex te fructus nascitur in sempiternum. At tunc nihil commeruerat ficulnea, quia nec fructuum tempus erat, sed designabantur steriles anime & infuctuosæ, quibus semper est tempus fructificandi, ut esuriam Domini pascant, quia cœlesti rore & influxu nunquam carent. Et quia cum ab eis Dominus fructum requirit, non nisi folia repetit, eas arefacit & maledicit. Non pascitur Dominus folis folis, fructum maturum requirit interim multi folia ei folia apponit in escam. Quid sunt

Vu sunt

Sunt folia? Proposita inefficacia quae minime tentationis vel occasionis flatu evolvantur, nec emendationis voluntates sunt efficaces, sed volatiles volatiles. O quam multi ad penitentiam Domino interiorius exteriorisque hortante invitati, semper proponunt meliora, & deteriora sequuntur? Elurit Dominus eorum salutem, cum verò folis pascunt folijs, hoc est verbis & inanibus propositis, Hi tandem maledictionem & arefactionem merentur, ut sint eica ignis.

4. *Christus elurit in cruce.* **R/a/ 68.** **Deut. 32.** *Quarò, Elurit Dominus & sitivit in cruce, sed conquevit. Dederunt in escam meam fel. & potaverunt me acet. Hoc agunt in peccatis pertransientes, qui amaritudine mira os divinum afficiunt, conversionem eorum dum elurit & sitit: Fel draconum, uvam Sodomæ & Gomerthæ, botrum amarissimum ei proponunt ut dicitur.*

5. *Quotidie adhaere elurit.* **Apo. 3.** *F. s. r. m. d. dicamus quotidie elurire Dominum saltem nostram, & velut ostium mendicare apud nos, quandoquidem dicit. Ego s. ad istum, & pullo. Nec tamen tam mendicatio est indigentis, quam amica deprecatio nobiscum edere optantis. Unde addit, si quis aperuerit, & aperabo cum eo, & ipse mecum. Suum vult ipse afferre ferculum, si & nos aperiamus, & conferamus nostrum. Si nos conitionem confessionem, satisfactionem offeramus, si voluntatis piæ affectiones, intellectus sanctas cogitationes; ipse celestium gratiarum copiosa collatione nos delitiosè pascet & reficiet.*

LECT. 5. FADEM DOMINICA.

Accedens tentator dicit, si filius Dei es, & c. Matth. 4.

P A R S I. *Cur Diabolus Tentator dicitur.* **I**nter varia nomina, Tentatoris nomen fortitur diabolus, quia hoc est proprium est munus, in quo assiduus est jam ab initio sæculi, & in finem ulque perseverabit. Unde de illo sic loquitur S. Chrysol. **scr. 15.** *Diabolus mali auctor, nequitia origo, hominum semper hostis, laqueos tendit, lapus parat, foventis fodit, aptas vias stimulat corpora, pungit animas, cogitationes suggerit, immittit iras, errores serit, discorsitas nutrit, pacem turbat, affectus dissipat, dat virtutes odio, vita dat amori, violas divina, humana tentat. Ab illo igitur prima hominis culpa & mortis naufragiū prodierat, dum tentatione supplantat Adā primū in paradiso: nunc quoque sperat non abstinuisset vincere. Adam secundum elurientem in deserto Sic nunquam odio stimulante desperat de certamine. Praeclare S. Leo ser. 3. de Quadrag. *Viderat suam superbiam baptizati Domini Iesu humilitate calcantem, intellexerat quadraginta dierum jejuniū omnem cupiditatem carnis excelsam. An tamen desperat? Non desperat: videt arte sua malitia, tantumq; sibi de natura nostra mutabilitate promissit ut quem verum experiebatur hominem, praesumeret fieri posse peccatorem. Adamum se videre putavit, ubi famis passione agnovit; inde ergo accedendi & aggrediendi ansam arripuit.* Sicut enim in tentatore ille, auctorque peccati, cum*

nostentare disponit, semper occasionem, vel patientem, vel latentem arripit, explorans qua parte infirmior sit animæ nostræ murus & munitio, ut inde adoriatur & expugnet. Vide id in particulari. Pauper forsitan es & multis indigens? Tunc te tentat de impatientia, de diffidentia, de juramentis, de familia turbatione: quia egrè fers inopiam, & illà modò in uxorem, modò in liberos, modò in ipsum Deum iniquè refers & turbide. In conjugio multa es prole oneratus? Tentat de avaritia, de coacervatione per fas & nefas, de negotiarione periculosa tibi & conscientia tuae, de fraudibus, & iniustitiis palliatis. Nihil enim aliud animo tuo repræsentat, quam pretiosum illum prætextū; *Oportet commode vivere & honorate, oportet proles & conjugè iuxta statum suum alere, oportet illa providere.* An forte in prosperitate agis, & opibus abundas? Tentat de superbia, vanitate, ambitione, luxu, suggestitq; tibi: *Tu potes laute agere. & in deliciis vivere, honoresque prehensare, spes tibi per amia sunt, quibus & delicias & honores consequarè.* Es tuus forte cõtentus, mediocri gaudeas possessione? Sicutra potentior em te, vel aequalem; qui tuis inhiet, qui lites moveat, qui ad impatientiam & turbat omè maximum te conat. Est ne aliquod verbum onerosū, vel injuriosum in te leviori lingua cuiuspiam profusum? Tentat de vindicta, de maledictione, de juramentis, aliisque vitiiis iræ & vindictæ affluibus. Sitim aut elurim pateris? Tentat de gula & crapula. Tu forsitan es arate juvenis & vegetus? Tentat de luxuria, vanitate, & otiositate, conversationi periculosa te implicat & occasionibus, ut tandem in peccatum corruas. Hoc tibi proponit: *Oportet late transigere juventutem, non re abortum consimile astutu & sortis; choreas, ludos, aliena detestare tibi foret opprobrii.* Est ne puella aliqua ad conjugium adspirans? Si illi blanditiis exhibeat fallax juvenculus quispiam, tentat hanc damon de ambienda libertate, ipem proponit conjugii, et si inæqualis sit qui proceat: Et ut sibi viam fienat certior em ad conjugium, persuadet tandem fatan se illi prostituerè. Estne aliquis conjugatus? Persuadet illi se qualibet ratione conjugio uti posse. Sic omni conditioni hominum insidiatur, captans occasionem illi conditioni affinem, scrutans umus cuiusque inclinationem, eamque proponens, & laqueum mendacior obumbratum. Ideo dixit S. Leo, *Inceptor ille auctorque peccati, premium superbis ut caderet, deinde invidus ut noceret, quia in veritate non fessit, totam vim suam in mendacio collocavit; ut inique deceptionum genera de hoc veneratissimo artu sua fonte produxerit: ut ab illo bono, quod ipse pro via elationis perdidit, ssem humana devotionis excluderet.* Quilibet igitur vigilare debet, & sibi prospicere: nam & Sapiens ut nos cautos efficiat, sic monet. *Agnosce, quod in medio laqueorū irasus.* Sic legit S. Chrysol. & alifancti Patres, ubi nostra lectio habet: *in medio laqueorū ingredere.* Rectè autè dicit, *agnosce, non dicit aspicere* enim obumbratus est laqueus, & ideo opus est multa.

Eccl. 9.

multa cōsideratione, quia sicut pueri laqueos quibus aves incircire optant, terra, vel herbis, vel alia ratione contegant, sic & dæmonia vitæ voluptatibus peccata circumtegit, & dissimulat, inquit S. Chrysofost. Audi ejus monitum hom. 15. ad pop. Antioch. Si lucrum tibi occurrere, ne lucrum adspicias solū, sed & diligenter scrutare, ne forte mors & peccatum intra lucrum sit absconditum. Rursus si delictatio occurrerit, ne illam solū respicias, sed vide ne iniquitas aliqua in voluptatu profusa sit obumbrata. Si vultis aut duo tantum laqueos forent, facilius esset custodia; nunc autem multitudinem ipsorum Salomon ostendit volens, dicit. Agnosce, quod in medio laqueorum perreastis; non dicit iuxta laqueos, sed in medio laqueorum: utriusq; nobis vitæ agnosce, utriusque doli. Hæc ille. Sæpe laqueus est uxor; sæpe filii, sæpe amici sæpe tunc tibi. Laqueos posuit satan in divitiis, in paupertate, in cibo, potu, somno, vigilia, in verbo, in opere in omni vita nostra; sed tu Domine, libera nos de laqueo venarum ut consueamur tibi: Beneficentia Domini, quia anima nostra sicut passer erepta est. Italoquitur Augustin. Soliloq. c. 16. & 17. Plura hæc dere dixi horto Pastorum, tom. 2. tract. 3, lect. 9. ubi de tentationibus fusè tractavi; poteruntque ad hoc Evangelium pleraque referri.

Si Filius Dei es, dicitur ut lapides panes fiant.

Pars II
De i-
centatio-
ne qua
Christum Sa-
tan ten-
savit.

Hæc dicitur dubitare videtur factum de Christi divinitate, ideoque cæ certius voluisse hic explorare consent. SS. Patres Licet enim ex Prophetarum vaticiniis, ex Angeli sermone cū Deipara Virgine, ex nativitate ab Angelis honorata à Pastribus & Magis adorata, à iustis in templo prædicata, ex voce cœlesti Patris in baptismo filium suū proclamante, ex verbis Joannis sese corā illo humiliantis, & testimonium ei dantis, potuerit agnoscere hunc esse verum filium Dei intellectus tamen ejus quodammodo ligabatur, & impediebatur in peccati peccati, ne cū perfectè agnosceret. Sicut enim vult illius ad nocendum, sic & vim ejus ad intelligendū Deus pro sua frenat providentia. Unde August. li. 9. de Civit. c. 21. Tantum Christus dæmonibus innotuit, quantum voluit: tantum autem voluit, quantum oportuit. Adde quod non obstantibus his testimoniis, cœlo & terra, ab Angelis & hominibus, semper aliquid ejus intellectui propositum fuerit dubitatem afferens. Nam vilia quædam & indigna Deo periclitabatur, quæ obcaecante superbia cū divinitate posse conjungi vix opinari poterat. Unde S. Ignatius ep. 8. ad Philip. sic eum alloquitur: Te, o dæmon, Angelorum laudatio obsequia: tuas. Magorum adoratio exortus stellas. Ad ignorantiam dæmon redis, ob ea que cernis vilia. Nam exili a tibi videtur cum a nuda arumne, circumcisis, lactatio, fuga in Ægyptum indigna tibi hæc Deo videntur. Sic declaratus quidē fuit à Patre publica voce filius dilectus, & id ei suspitionem ingerit divinitatis: sed necit certo an filius naturalis sit, an adoptivus. Sic jejunium 40. dierum priorem opinionem firmate videtur: sed dum elurire cernit, jam suspicatur purum

hominem. Nempe ideo voluit esurire, voluit & vilia ac infirma subire, ut divina celaret, ne forte impediretur passionis ejus fructus. Nam licet inclamarint postmodum dæmones se scire ipsum esse filium Dei; hoc tamen non cum certitudine, sed cum opinione (ob potestatem quam in ipsos exercebat) asserbant: *Namquam cum crucifixissent, Dominum gloria agnovissent.*

Itaque cum certus non foret Satan de ejus divinitate exploraturus accessit specie quadam vitibili & humana (hoc enim indicat verbum, *accessit*, quod motum progressivum significat, & sermo exterior quo Christum alloquitur, & alia pleraque circumstantia narrationis Evangelicæ id postulant) & dixit ei: *Si Filius Dei es, dicitur ut lapides isti panes fiant.* Quasi dicat: Audium est cœlesti voce, accedente etiam Joannis testimonio, te denunciarum esse filium Dei. Id si verum est, cur sic fame discruciaris, qui vel solo verbo tuæ fami potes succurrere? Fac potius tuo jussu & verbo, ut lapides isti in panes converterantur, ut esurientem pascas ventrem. Id si recusas, frustra vel tibi perfidas id te esse quod diceris, vel alios id de te credituros expectas. His verbis & adulatur, & pungit, ut si esset verè filius Dei, id modo necessario demonstraret, tanquam rubore suffundendus, si non crederetur esse Dei Filius. Sic enim S. Chrysofost. interpretatur hæc verba, tamquàm adulans dæmonis, & dolosa Christum adulatione palpat; quia per blandimenta laudum aliquid se suffuratum exultabat. Caterum ponderanda sunt hæc verba: *Dicitur ut lapides isti panes fiant.*

Primo quidem, solos lapides proponit Christo, quia aliud ei ad tentandum non suppetebat in deserto, nulla ibi Eva sicut in paradiso, nulli fructus vili delectabiles & gustu, quibus secundum Adam supplantaret, & deciperet, sicut decepit primum. Hoc advertit S. Amb. ser. 35. de jejunio Domini, ubi sic ait: *O misera Satana & extremæ congressio! Diabolus in deserto solida tentationis arma non invenit. Deest illi de paradiso amœnitas arborum, deest consuetudo Eva, deest speciosa pomorum decore: & quia non invenit cibum quem offerret esurienti, & postulat in cibum saxa mutari. Vadij, exclusus ad parvum se confert.* Adit postmodum idem S. Amb. Verius & callidus scit quid perat, novit factum esse quod dicit, meminit aquam de lapide fitientibus profluxisse, vult etiam hic esurienti panem de lapide ministrare, & asperitatem saxi in panem dulcedinem transformari. Rectè hic notant quidam, fideliorum esse dæmonem incredulis hæreticis, qui transubstantiationem fieri posse negant in Eucharistico Sacramento; cum ipse crediderit dæmon filium Dei lapidē in panem posse vertere. Utique & hoc potest, & istud alterū in Eucharistia potest, qui uxorem Loth in statuam falis, virgā in serpentem, undas in sanguinem, aquā in vinum potuit transmutare: & si isti increduli hanc ejus potentiam & gloriam denegant vel tacuerint, lapides clamabunt, & testimonium contra eos dabunt.

Chrysof.
ho. 13.
Theophil.
Mat. 4.

Nota 1.
Satan
cur Christi
proponat lapi-
des.

Quos licet ad petitionem Satanæ noluerit Christus in panes transmutare; id tamen potuit, qui etiam potens est de lapidibus istis filios Abraham fecitare. Hoc interim etiam hic ad morum institutionem animæ digne dignum est, quidquid nobis demon præferat dum nos tentat, lapides esse si bene incipiamus; quamvis panem quo vescamur, eamque delictosam esse fingat & coleret. Quod enim opes? quid honores? quid voluptates quibus nos inest? Lapidibus sunt digestionis duræ, & gravæ pondus advehunt nostræ conscientie. Unde de avaris & iniquis dicit Sapiens. *Sarcus est homini panis mendacij, sed implebitur os ejus calculo.* Hoc est; tanta erit postea ei molestia conscientia, quasi lapillos comedere cogere pro pane. Sic & de voluptatibus suis adultærimis pronuntiat David: *Sicut onus gravæ gravata sunt super me.* Quali dicat: Inflat lapidis molaris aut importabilis aggravant me, & in profundum nituntur me mergere. Sic de Nabal dicitur, quod cum genio & ebrietati indulgisset, sequenti die *cor ejus induratum est quasi lapis.*

Opes & voluptates lapidibus.

Prov. 20.

Psal. 37.

1. Reg. 23.

Nota 2. Cur Satan lapides voluerit in panes transmutari.

Notat. Satan Christum tentat gula & inani gloria.

S. Tho. 3. p. 2. q. 4. ar. 4.

Secundò, non sine emphasi dicit Satan: Dic ut lapides isti panes fiant. Dic, inquit, quia filius Dei solus. Verbo condidit universa, ipse enim dixit, & facta sunt. Hoc adverte Beda, sic ajens. *Dic, non fac, dicebat demon quia scriptum moverat; Dixit Deus fiat lux, & facta est lux. Sic & Haymo: Quare non dixit diabolus, fac de lapidibus panes, sed dic ut fiat? Quia in exordio mundi cuncta creavit de nihilo dicens, fiat hoc vel illud, & factum est.* Hæc vero lapidum in panes transmutatio demoni fuisse argumentum certum Christum esse verum filium Dei; tum quia nemo præter Deum creaturas immutat suo arbitrio, & imperio, tum quia Deus miraculorum digni nūquam mendacio suffragatur; sed indubitanter verum est, quod miraculo a Deo probatur. Si itaque Christus miraculum hoc edidisset, ut se filium Dei demonstraret, non amplius ea de re demon ambigeret, & tunc quo ad in se foret, redemptionis fructum impedire conaretur.

*Tertiò, ita demon explorare conatus est, an Christus esset filius Dei; ut etiam simul in aliquod peccatum pelliceret. nam partim ad gulæ vitium, partim & magis ad inanem gloriam & vanam sui ostentationem petrabat eum conatus est. Argula quidem vitium, quia licet non esset gulosis Christus efumens comedere panes ex lapidibus factos, tamen occasione famis obdite aliqua in re diabolò gulæ adhibendum foret. Unde S. Thomas sic ait: *Peri necessarius ad sustentationem non est peccatus gula; sed quod ex desiderio hujus sustentationis homo aliquid inordinatum faciat, ad vitium gula pertinere potest. Est autem inordinatum, quod aliqua ubi potest haberi recurset ad humana subsidia, miraculose sibi cibum querere velit pro solo corpore sustentando, & ideo parabat diabolus, quod Christus peccaret, si ad sustentationem famis miraculum asteteret.**

*Ad inanem verò ostentationem hic etiam Christum inestabat quia non est proferendum miraculum, nisi cum Dei id posset gloria, aut charitas fraterna, non petentis libido, vel curiositas vana. Unde nec Herodem dignatus est Dominus aliquo miraculo. Quocirca respondet hæc tentatio illi, qua primos parentes aggressus est, Tunc enim occasione prohibiti & cibi & arboris scientia, eos ad gulam & excellentiæ vanam appetentiam provocavit; ita nunc per cibi occasionem, ad gulæ vitium, & inanem excellentiæ declarationem, conatur adducere Christum. Sed nihil proficit hic diabolus. Audiu S. Amb. *Noverat eius versuta Saluator, ideoque eam mira responsione confutat: nec facit quod dicit diabolus, ne videntur pro arbitrio atque varij virtutis suæ gloriam declarare. Nec tamen respondit, non posse id fieri, quæ negare non poterat, quod sepe fecerat, legatur nec aequo scit petenti, nec deiecit exploranti, ac per hoc potentiam virtutis suæ suo reservat arbitrio. Et verusiam ad veritatem divino confusus eloquio. Nempe ipsum in initium potestatis suæ & miraculorum suorum non ad petitionem demonis erat factus, lapidem in panem transmutando. sed ad petitionem suæ matris primum signum erat editum. Satanus, vinum in aquam convertendo. Hoc debebatur non commatis dilectione & gloria: suæ apud discipulos manifestationi. Istud denegandum erat infideliæ demonis, tentationis: quia nec ipse sicut discipuli credidisset. Imò gloriam potuisset ad instantiam suam primum miraculum editum fuisse, & quasi sibi signum primum deducere esse: cum tamen Patri in cælis, Matri in terris, discipulisque novellis ad propagandam Dei gloriam dedicandæ refererentur. Unde Aug. 41. de verbis Domini: sic loquitur. *Nos fecit Dominus de lapidibus panes, quod potuit facere sicut de aqua vinum. Sed non fecit, ut voluntatem contemneret tentatoris. Aliter enim tentator non vincitur, nisi contemnatur. Vinum sicut ex aqua. Et credidit vni in eum discipuli eius ait, Evangelista. Numquid diabolus erat crediturus? Sic etiam dicit eleganter S. Chrysolog. *Est de lapidibus panes facere qui aqua convertit in vinum: sed signa fides in præstantia, non sunt danda tentanti. Diabolo, tibi ut quæ signa cui nihil subvenit ad suum? Notat quoque S. Epiphanius 66. Christum non voluisse demoni suggestioni morem gerere, ne in aliquo videretur ab illo doctus; ut nec nos quequam ab illo acceptemus oblatam, vel eum illo nulli habeamus commoeratum, cuius mentio non est alia, quam us falsitas, & à Deo nec abstrahat. Ubi igitur sunt qui Christianos se proferunt, nihilominus non veniunt per demonem, Christiani nominis hostem, vel per ejus ministros, sanitatem propriam, vel sanitatem peccatorum suorum procurare, res perditas recuperare, opes & honores ambire, matrimonia sibi conciliare. Hoc agunt quicumque superstitionibus & aliis illicitis mediis ad hæc contendunt. Longè consultius ei foret, sic eum Satana & impiis ejus ministris gerere, sicut Abraham cum Rege Sodomorum,****

Amb. in. 1. 4. Luc.

Christus cur tentatoris Satanus non contemnatur.

domum,

morum, cui dixit. *Levo manum meam ad Dominum meum excelsum, Regem caeli & terra, quod à filo subegimini usque ad corrigiam caliga non accipiam ex omnibus quæ tua sunt.* Longe facius foret eos Christum imitari, qui fame etiam urgente noluit impij vel consiliuj in speciem bonum audire. Quapropter respondet ei?

Christus panem Non in solo pane vivit homo, &c.

Sic nimirum non lapidem in panem, sed panem vertit in lapidem: id est, scripturam de pane loquens lapidem. **1. Reg. 17.** Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. Id vero desumptum est ex illo, *Afflicti te Deus penuria, & dedit tibi cibum Manna; quod ignorabas tu, & Patres tui. Ut ostenderet tibi, quod non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.* Cui conforme est, quod Sapiens dicit: *Ut scirent filii tui quos diligisti Domine, quoniam non navigaveris fructus pascebat homines: sed sermo tuus bos qui in te creditur, confer vas.* Senfus ergo est: Homo potest vivere non ex solo pane, sed ex omni re quam jussit Dominus, & ordinarit ad vitæ sustentationem, sicut ex Manna Israeliticus populus multis annis vixit. Sic ergo rectè Christus eludebat, & elidebat tentationem dæmonis. Quasi diceret: Non opus mihi miraculo licet esuriam, quia quocumque voluerit modo potest me Deus alere, etiam sine pane, nam & herbis, & Manna, & alia qualibet re, imò & solo me verbo, imperioque suo sustentare, valet.

Dem. 8.

Sap. 16.

Denique quid opus lapidem in panem convertere? Mox imperio oris sui per suos ministros mihi de cibo providebit, & esurientem pascet. Hoc licet non expresserit Christus, prævidebat tamen & præscribat quod Angeli cibum erant ministraturi. Quomodo autem Deus possit qualibet re alere, patet tum in Elia & Moysè, tum in his quos diximus supra præmentales & annos, oratione, & sacra communione corporaliter, & spiritualiter sustentatos. Potest etiam hic intelligi, quod Christus à carnali alimento ad spirituale sermonem vertere voluerit, ut cluderet tentationem. Unde S. Ambr. sic interpretatur: *Vivit homo omni Verbo Dei, id est, alimentum Verbi celestis quo alitur anima, & præ illo famem corporis est negligens.* Sic Christus voluit significare, se potius appetere cibum animi, quàm corporis, & ad dîpsam voluit exemplum nobis dare. Quod est autem verbum Dei? Christus Dominus, qui apponitur nobis cibus in Sacramento. Quod est Verbum Dei? Sacra eloquia, quæ ex ore ejus procedunt. Quod est Verbum Dei? Lectio, oratio, contemplatio rerum divinarum. Quod est Verbum Dei? Inspiratio & pia omnis cogitatio à Deo procedens, & animam pascentem reficiens. De his homo vivit ut homo, quia illis mens, primaria in ho-

mine pars, vescitur per jucundè & saporosè, crescit verò dum obliviscitur hunc panem comedere, De quo plura alibi.

Quidam nobilis Hildesii in terra Brunsvicensi, cum non obstante multo um dissuasiōe, die Veneris sancto coctum ovum comedere veller, mox illud in lapidem conversum invenit. Quem lapidem in Sancti Godardi Monasterio se vidisse testatur P. Franciscus Colterus in Concione Dominice 4. Quadragesimæ, Audi & aliud.

Quidam pauper decrepitu accedens portum, à Nauclero elemosinam petebat, & urgebat satis importunè. Ille commotus: *Abi, inquit, senex, nihil hic aliud habemus præter lapides.* Tunc pauper: *Si lapides dicit quæ tua navis continet, omnia in lapides vertantur.* Mox quicquid navis comestibile continebat, in lapides versum fuit. Testis est Gregorius Turonensis, de glor. Confessorum c. 107. qui testatur se vidisse dactylos & olivas in stat lapidum. Nam cum omnia in lapides versa forent, non tamen colorem, aut formam priorem amiserunt. Nauclerus autem inquitum senem nunquam potuit reperire, & penitentia motus lapides istos in varias civitates direxit in exemplum. Non absimile quid Gandavi contigit, ubi ostenduntur panes in lapides conversi, ob similem causam, dum forori suæ panem mutuum petenti, altera negaret, se illum panem habere.

EADEM DOMINICA.

Si Filius Dei es, mitte te deorsum, &c. Matth. 4.

Hæc est secunda tentatio, hoc novum præhium. **Lect. 6.** **H**æc cum Duce nostro, quo significatur nos non esse securos, licet satanam congerit quædamque repulsi: quia nova certamina novit instaurare, nova ejaculari tela. Unde cum uno in loco victus est, alium certaminis locum querit, nunquàm quietos nos sinens, ut cum nequit prælio, vincat vel tædio. Hinc etiam dicitur infidiatu calcaneo nostro, quia utque ad extremum vitæ nos persequitur. Propterea apparet sancto Martino iactio conversionis (cum in Pannoniam pergeret, lucem fidei parentibus infidelibus annuntiaturus) interrogabat: *Quo pergo?* Respondet Martinus: *Illic perge quò me Deus ducit.* Tunc ille: *Scias quo cum quo perrexeris, me tibi fore insensum; nec unquam te deseram.* Hoc patuit successu temporis, quia multiplices ei tentationes continuo ingessit, & in fine vitæ ei conatus est adversari. Itaque dæmon quiprimum certamen inierat in cælo, ubi victus fuit & præcipitatus: mox secundum instauravit in Paradiso, ubi vicit, & ex eo hominem præcipitavit: jam adhuc sperans, tertium inchoat in deserto, & quia ibi nihil obtinet, quartum refraurat in mundo, in medio civitatis, in pinnaulo & templo.

Assumpsit ergo enim diabolus. Non quod è potentia

P. Iaius. dunt. Quod est Verbum Dei? Lectio, oratio, contemplatio rerum divinarum. Quod est Verbum Dei? Inspiratio & pia omnis cogitatio à Deo procedens, & animam pascentem reficiens. De his homo vivit ut homo, quia illis mens, primaria in ho-

abr. in
Luc.
Christus
ori
ana:
con-

Christi assumptio.

tentia diaboli id penderet, immo potius e patientia Christi. Permittit igitur vel se duci per viam, vel se deferri per aerem; & tamquam athleta ad tentationem sponte profectus est, quocumque voluit inimicus, ut illum ubique vincens, undequaque infirmo rem ostenderet. Sic & duellantes nostri quandoque eandem confendunt rhedam, & civitatem eodem vectore egrediuntur ad locum duello destinatum. Unde Origenes hom. 31. in Lucam sic de hac re loquitur: *Non formidabat Christus tentationem, nec insidias perimebat inimici. Et quodammodo loquebatur; Duc quod vis, senta ut placet ad tentationem me sponte trahis, invenies fortio rem.* Aliqui ex sacris interpretibus putant Christum non per aerem ductum; sed per viam. Nam & Matth.

S. Tho. 2o 17 dicitur: Assumpsit Iesus Petrum, & Jacobum, & Mattheum, & duxit illos in montem.

Non tamen hinc sequitur eos per aera duxisse. Alii delatum pinnaculum per aerem affirmant cum S. Gregorio, hoc enim indicant illa verba; *Statusit sum super pinnaculum templi.* Forfitan dixerit hic quispiam admirandum; Itane Domine Iesu, potestatem das in te hosti tuo? Itane decet Filium Dei a Principe tenerarum per aera pertrahi? Quis crederet, nisi sacra Scriptura indicaret? Respondet vero S. Gregorius. *Quid mirum, si se permittit a diabolo in montem duci, qui se pertulit a membrum illius crucifigi.* Potestatem ergo illius spirituali deferri se passus est, sicut olim potestatem spirituali Angeli Abacne de Iudaea in Chaldaeam, Philippus de Azoto in oecursum Eunuchi ductus est. Nec congruebat tunc cum diabolo

Dan. 14. ad. 8.

S. Tho. 3. p. 9. 41.

4. 4.

ducens obistere, ne divina in ipso potentia agnosceretur, quam haecenus voluit celare. Forfitan etiam Christum se invisibilem in raptu illo fecit, etiam id non advertebat diabolo, ut indicat S. Thomas ex Chrylologo.

Deus daemones sanctos vocare corpora liter permissit.

Job 2.

Per hanc translationem etiam significavit, se certis quandoque de causis velle permutare potestatem aliquam corporalem daemones in electos suos, quae tamen animae nocumentum nullum afferat id vero permittit, cum ut humilietur, tum ut Dei opera manifestentur.

Sic S. Iob a satana toto percussus est corpore, a capite ad calcem usque pessimo ulcere omnia depalcente; quam potestatem ei Deus tribuerat ad taati viri probationem.

Sic S. Antonius incurfantibus daemonebus saepe corpora liter laesus fuit; ita ut quodam die prostratus in terram in clamare cogretur. Vos eras bone in visa Iesu, ubi eras? Cur a principio non adsumpsi mihi, ut S. Antonius vulnera mea prevenires, vel sanares? Respondit Dominus: Antequam hic eram, spectabam te, certamen tuum; nunc quia viriditer dimicasti, semper tibi auxilio ero, utroque orbe refectam nominari.

Sic quoque refert S. Sulpitius in vita S. Martini, sanctum quemdam Eremitam petisse & impetrasse a Domino, ut per aliquot menses a daemone quoad corpus ageretur, ob superbia perculum.

S. Sulpitius dial. 1.

Sic S. Stagyrites Monachus, ad quem libros scripsit de providentia S. Chryl. arceps fuit a daemone, non cum in saeculi delicis vir nobilis versaretur, sed cum vitam monasticam sanctissime duceret. Ergo a daemone vexari, aut transferri non semper malum est.

Sic Stagyrites Monachus, ad quem libros scripsit de providentia S. Chryl. arceps fuit a daemone, non cum in saeculi delicis vir nobilis versaretur, sed cum vitam monasticam sanctissime duceret. Ergo a daemone vexari, aut transferri non semper malum est.

Quidam vero servi Dei e contrario daemones imperant, ut ad certa loca ipso vebente & obediente transferretur. Admirabile est hac in re quod de S. Antidio Bisontionensi referunt graves auctores. Hic cum quadam feria 3. post Dominicam Palmarum tranfret pontem Duvii fluminis, vidit agnoscere daemones gesta Principi referentium. Inter caeteros vidit Aethyopem cum sandalio, quo tamquam iudicio, Romanum Pontificem (cujus erat sandalium) per septennium impugnatum ad fornicationem se pertraxisse asserbat. Tunc vir sanctus ad se hunc evocans Aethyopem, in virtute Dei & sanctae obedientiae, eius dorsum confendit: & eo vebente Romam venit feria quinta hora celebrandi officii. Cumque praecipisset daemones praeforibus expectare, quod gestum erat, insinuat Pontifici, eumque negantem per sandalium ad poenitentiam movit. Sic Missa vice ejus a se celebrata, & parte Chriftianis a se consecrati assumpta, revetante Aethyope ad Ecclesiam suam rediit *Sabbato sancto* hora celebrandi officii; Ita Sigebertus in Chronico ad annum Domini quadringentimum undecimum, & Io. Rualinus Doctor Theologus set. fer. quinta post Dominicam 3. Quadagesima. Ex his igitur non incredibilis fit Christi per diabolum de loco in locum translatio, in ejus confusionem permiffa.

Porro in hac tentatione secunda sic secum videtur daemones argumentatus: Hic si filius Dei est, sciet quis sim ego, neque patietur se a me tolli: sin vero, Angelum Dei me putabis, mihi que credet. Ideo noluit eum super privatam aliquam domum, aut super Principis alicujus arcem constituitur; sed super domum Dei. Scriptura vero auctoritate utitur, ut confirmet & periuadeat suam propositionem. *Mitte, inquit, te deorsum: Angelus suu mandavit ut custodiant te, &c.* Quasi dicat: Mitte me Deus, ut te manibus excipiam. Haec est fraus daemones, haec est vox ei ordinaria, *Mitte te deorsum* quam insuluratur multiplici hominum conditioni. Declaremus id *deorsum* specialius.

Primo hic significatur, dum aliquos evchir in altum, ordinarie id facere ut praecipitet. Sic aliquibus *multis* opes, honores, prosperaque omnia procurat, ut fortuna secundis elati ventis, per ambitionem & superbiam in praecipitium irreparabile ruant. De his verum est illud Job 30. *Ele vasti me, & quasi super ventum ponens alligasti me.* Quod sic interpretatur S. Greg. *Quia praesente vita gloria quasi in alto cernitur, sed nulla stabilitate solvatur, velut ele vastus super ventum ponitur, qui de prosperitate transitoria latatur. Solum hunc fugitur, felicitatis auram sublevari, ut repente deservit in insuperabilem sterna.* Sic & Platone

Mitte te deorsum
vox daemones
multis
inclamatur.

Psal. 10. Pfaltes loquitur: *Elevans alliffi me*. Qui vult confingere vas quod in manu tenet, in alium prius elevat. Qui colluctatorem vult sternere, etiam aliquantum conatur elevare: Torroque in sublime reum dicit, ut impetu dejiciat & frangulet. Hæc eadem est ars dæmonis; multos tollit in altum, ut lapsu graviore ruant. *Cecidit babilon illa magna*. Cecidit illa quidem, sed in sublime prius elata. Amanda ergo sunt humilia, non alta, quæ à Dæmone ob præcipitum suggeruntur.

Secundo, etiam hos quos elevat Deus, satan præcipitare contendit. Draco qui semel tertiam partem stellatum è celo traxit, adhuc modò eos qui ut stelle fulgent in abyssum conatur detrahere; Idco maxime insidiatur electis, & his qui sanctitate eminent. Quia vero præcipitare in sua non est potestate, saltem conatur præcipitum suadere, illud insidiaturans, *Mitte te deorsum*. At ipsi autem avertunt, & noviter illud Sapientis: *Si prorsus possessorem habentis super te ascenderit, ne dimittas locum tuum*. Sic Francico dicitur: *Mitte te deorsum*: Relinque adeo austeram poenitentiam, ne divina tuis injuriis misericordiam, & necis tuæ arguaris reus. Sic S. Antonius suadebat relinquere solitudinem, & fororis in sæculo relictae curam suscipere. Sic S. Thomas Aquinatis suadebat ad sæculum redire, & ordinem deserere. Sic plerisque aliis sublimiorem statum ingredientibus multiplices suggestiones suadet inchoata dimittere, & deorsum se mittere; conaturque persuadere, quod æquè talvari possint in sæculo, ac religione, cum ibidem Angelorum custodia non possit eis desisse.

Tertio, his qui in Ecclesia sunt, quasi in templo, imò his qui sunt in pinaculo templi, hoc est, in Ecclesiastico statu & ordine, suadere conatur, ut mittant se deorsum hæreses amplectendo. Nonnulli huic ejus voci obediunt; vanæ ostentationis gratia & fidei & Ecclesiæ fatigio se præcipitantes, & æterno præcipitio se collidentes. Sic Lutherus, Calvinus, Beza, & similes, qui Scripturæ factæ testimonio etiam alios secum detrahere, & miserabilis ruinae suæ consortes conantur efficeret.

Quarto, omnibus qui in gratia statû agunt persuadere nititur ut mittant se deorsum, à spiritu ad carnem, à Deo ad mundi vanitates, à virtute ad vitia descendendo. Proponit eis spem veniæ, divinæ misericordiae exemplar Magdalenam, Lutronem, & alios qui in fine vitæ indulgentiam natû sunt omnium peccatorum suorum. Sic multos divinæ bonitatis præsumptione decipit, & dejicit. *Fox dæboli est*, inquit Sanctus Hieronymus *mitte te deorsum, qui semper omnes deorsum cadere disideras; sed suadere potest, præcipitare non potest*. Unde qui firmo pede stant, ei repondent: Tu teipsum mitte deorsum, in profundum tartari, qui proprius est locus tuus; tu viam illuc nosti, quam primus calcasti. Ego illam nec scire cupio, nec ire volo; non poteris in vitium vel deducere, vel pertrahere.

re. Damnabilis itaque & ab auribus cordis procul ableganda vox illius, qui omnes optat cadere, quia scit præ omnibus se cecidisse: *Videbam jatanam tamquam fulgur de Cælo cadentem*. Damnabile fatanæ velle obedire. Damnabile velle volare superbia & præsumptionis pennis. Damnabile velle deserere stationem, & sublimem filiorum Dei sortem. Damnabile bonum inchoatum ad perficiationem dæmonis relinquere; Damnabile Ecclesiam Dei & fidem, Damnabilissimum in abyssum desperationis sese postmodum præcipitare instar Achitophelis aut Judæ. Si ergo Filius Dei es, cave te mittere deorsum, quin potius ascende in Cælum corde & mente. Hæc est enim vox divina: *Beatus qui dispersit ascensiones in corde suo?* Hæc est fors filiorum Dei, quæ sursum sunt, quæ-

re. Damnabilis itaque & ab auribus cordis procul ableganda vox illius, qui omnes optat cadere, quia scit præ omnibus se cecidisse: *Videbam jatanam tamquam fulgur de Cælo cadentem*. Damnabile fatanæ velle obedire. Damnabile velle volare superbia & præsumptionis pennis. Damnabile velle deserere stationem, & sublimem filiorum Dei sortem. Damnabile bonum inchoatum ad perficiationem dæmonis relinquere; Damnabile Ecclesiam Dei & fidem, Damnabilissimum in abyssum desperationis sese postmodum præcipitare instar Achitophelis aut Judæ. Si ergo Filius Dei es, cave te mittere deorsum, quin potius ascende in Cælum corde & mente. Hæc est enim vox divina: *Beatus qui dispersit ascensiones in corde suo?* Hæc est fors filiorum Dei, quæ sursum sunt, quæ-

Interim damnandam vocem suam dæmon colorat, per scripturam addens: *Angeli sui mandavit de te*. Error hic est multiplex; illius error qui primi hominem fecellit falsa interpretatione Præcepti, ideoque sperat Adam secundum fallere modo penitenti simili. In primis falso utitur hac Scriptura, quia non de Christo, cui Angelorum custodia non fuit necessaria, sed de hominibus justis, qui indigent Angelico præsidio, intelligenda venit. Sic communiter interpretantur sancti Patres Unde S. Bernardus sermone 13. in Psalm. 90. *Frustrâ, ô dæmon, ad tentationem capiti inorsisti, quod scriptum est ad corporis consolationem. Hæc necesse est custodiri, cui vitandum est, ne offendas ad lapidem pedem suum. Non est quod custodiatur christus, cui non est quod timeatur*. Propterea etiam S. Thomas docet Christum non habuisse Angelum custodem; Angeli enim fuerunt ejus ministri & servi, custodes autem non fuisse.

Deinde detruncat fatan verba scripturæ illius: *Satan nec enim addit illud: In omnibus viis suis*. Capi hic & deregi potuisset fallax vulpes: Licet enim Christo Psalmi verba convenirent, impie tamen addendum præcipitum illis urebatur. Audi iterum S. Bernardum: *Quid, ô maligne, Angeli mandavit de te? Nempe, sub custodia in omnibus tuis. Numquid in præcipitum. Quæ via hæc de pinaculo templi mittere se deorsum? Non est via hæc, sed ruina; & si via esset, non illius. Nempe viæ Dei sunt ad Orientem, illuc ducent nos Angeli si quis contra eorum voluntatem Occidentem eligat & præcipitum cur custodirent?*

Denique, tacet quod sequitur in confusione suam: *Super aspidem & basilicum ambulabis*, &c. Unde S. Ignatius ep. S. ad Philip. *Falsò ô Satan, obtemperanda scripturam de Christo dicere, Angeli sui mandavit de te cetera simul te ignorare, factum suam irabensona. An non de te vult, ministrum illum est iusto Super aspidem & basilicum ambulabis? De suo ergo conculcatione tergiversator tacet; ipse est aspis & basilicus venenolus, ipse leo & draco ipsum sangit illa prophætia, monstruosaque maligni as-*

Luce. 10.

Psal. 83.

Psal. 90.

Satan falso scripturâ utitur.

Satan scripturâ detrumcat.

Satan quod in confusione mem suam irabensona. An non de te vult, ministrum illum est iusto Super aspidem & basilicum ambulabis? De suo ergo conculcatione tergiversator tacet; ipse est aspis & basilicus venenolus, ipse leo & draco ipsum sangit illa prophætia, monstruosaque maligni as-

mon-

monstruosis appellationibus conculcanda signatur, inquit S. Bernardus.

Satanam imitatur hareticus Non ab similitudine hareticos docet in patrociniis erroris sui sacram scripturam allegare, vel pessime interpretari, vel deturcatam, vel corruptam. De hac re vide quae dixi Horti Pastor. tom. 1. tract. 1. lect. 5. & tom. 3. tract. 3. lect. 1. circa medium.

Quis Deum tentare dicatur. Ceterum Clarissimus Dominus falsas de Scriptura diaboli sagittas, veris Scripturae frangi clypeis ostendit: inquit Hieronymus, ideoque respondet: *Scriptum est; Non tentabo Dominum Deum suum.* Tentare is dicitur, cui cum humana suppetunt auxilia, divina expectat sine necessitate miracula. An non tentat qui in manifestum sese precipitat periculum, praetendens fiduciam in Deum? Vult ergo Dominus dicere: Nolo Deum tentare, & ad miraculum confugere, cum mihi remedia adsint humana; possum enim per gradus ex hoc testio descendere, nec opus est volare. Mira quidem egerunt Sancti, sed vel necessitate, vel Dei inspirationi adacti. Per mare transeunt Hebraei; sed Pharaon premit, & ducit Deus. Aquam Petrus solido premit veligio, sed vocatus a Christo Sic Franciscus de Paula, sic B. Raymundus Pennafortius fecerunt, sed eodem Domino inspirante. Sic Christina mirabilis volabat super arbores, super alas molendinorum, in ipsas involabat fornaces ardentes. Sed ad id sancto impellebatur spiritu, quia destinabat eam Dominus ad poenitentiam peragendam pro animabus purgatorii, & ideo Deum non tentabat. Simon magus voluit volare daemone suadente & iuvante, sed factum est ut Petro orante fieret sine plantis, qui praesumebat in alis. Sic & Antichristum spiritu oris sui deiecit Christus, cum in caelum conscendere se finget tanquam Dei filius. Attende Icarus alas, Phaetonis lapsus, quisquis praesumis. Sed etiam videtur quicunque in spe peccas, & in peccato perseveras, divinae fidens misericordiae, quod in fine tandem poenitebis, an non Deum tentes. An non miraculum quoddam est, ut qui male vixit bene moriatur? An non miraculum, quod postquam tota vita daemones fuisset mancipium, in fine ascriberis in filiorum Dei numerum? An non miraculum, quod post longam & inveteratam peccati consuetudinem subito expectas conversionem? Noli ergo te mirare deorum sub hac praesumptione, ne inveniaris Deum tentare. Nam de similibus scriptum est. *Tenta verunt & exacerbaverunt Deum excelsum, & testimonia eius non cessaverunt.*

Psal. 94. Iterum ad te & similes tui illud dirigitur: *Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra, sicut in exaceratione secundum diem tentationis in deserto.* Si Angelis suis mandavit Deus ut custodiatur in omnibus viis tuis; noli praecipitia, sed caute vias tuas respice, cum timore, & te Angelo semper committe viam quo ad poteris securam iurare, resolvens. Quid est autem in omnibus viis tuis, nisi in adolescentia, juventute, virginitate, iuventute: ibi

Angeli in via custodiunt.

lapides & laquei; sed non offendes, si in timore ambules, ductoribus tuis fidens. Quid est iterum in omnibus viis tuis, nisi in vita, in morte, post mortem? Eripiente de periculis in morte, si illa in vita non adamaveris. Denique quid est in omnibus viis tuis, nisi in omni statu & conditione, quam Deo vocante sortitus fueris? Si vocationem tuam sequaris, multa quidem adversa reperies, sed Angelo custode transire poteris, si in pericula praecipis sponte non fueris Sic Angelus eruit Isaac de omnibus malis. Sic eduxit Loth de Sodoma. Sic deduxit Iacob in omnibus viis suis dum peregrinaretur. Sic pueros in fornace custodivit. Sic Raphael Tobiam a pisce & daemone eripuit, in omnibusque viis protexit. Sic Petrus de carcere disruptis vinculis eduxit.

EADEM DOMINICA.

Hac omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me, &c. Matth. 4.

Hoc est tertium certamen, in quo divitiarum Lact. 7. & bonorum cupiditate vincere & vincere Christum conatur; quia opibus & gloria saeculi maximam hominum partem irretit, & in perditionem pertrahit, longa noverat experientia. Quis vero mos ille fuerit, incertum est. Quidam illum motem volunt, esse ex quo Deus Moyti terram promissionis ostendit qui est in deserto a latere montis Nebo eminentissimus. Alii alium montem designant, dicitur Deut. 34. sem ad habus leucis a monte ubi Christus resurrexit. Borchardus. Quidam etiam omnia regna mundi ostendit, duobus modis explicat: interpretes. Vel scilicet confusus ex monte ei cuiusque regni plagam ostendit, quasi extenta manu diceret. Hic vides regnum Aegypti, illic Persiae, isthuc Italiae, ibi Hispaniae, &c. Vel, ut probabilis est, imitat Pictoris omnium regnorum imagines in aere novo quodammodo representavit; nec solum regnorum, sed etiam auri, argenti, mundanaeque gloriae species effinxit, quod brevissimo tempore facere potuit. Hinc porro moralia aliquot deduci possunt doctrinaria.

Primo quidem, non sine causa dicitur Scriptura Regna & gloria ostensa fuisse haec regna & gloriam eorum in gloria momento, quod advertens, Ambrosius sic dicit: *bona in mundi momento ostendit illi omnia regna mundi. Non enim somnium tam conspicua celeritas, in diebus, quam caduca fragilitas potestatem. In momento omnia illa praesereunt.* c. 4. l. m. *Et saepe honor saeculi obit, antequam venerit. Quid enim jaculipotes esse diuturnum, cum spira diuturna non sine jaculis? Sic etiam dixit Sapiens Seneca: Quid mirari mundi divitias? Primum est. Ostenduntur ille, non possuntur; & dum jacent, transiunt. Vix sine quam intra paucos dies as ille orac pompasus transierit. Dicamus & nos amplius. Quid sunt omnia regna mundi? Quid gloria eorum? Bene inspicere, Non nisi picta, fictaque formiantis imago sunt: Praesertim 1. Cor. 7. enim figura hujus mundi. At quomodo praesertim? Nonne velut rerum praesereunt species in somno depicta?*

Dan. 2. depicta? Ideo & Plato Principatus & Regna dicebat vigilantium esse somnia. Ideo etiam apud Danielelem Regi representantur tot regna in statu illa nocturna. Sed ubi fugit somnus, fugerunt & regna, peritque à Regicillorum memoria. Sic & voluptates & deliciae orbis, somniantium epulae sunt & convivia: *Somnias et uriens et comedit, cum autem expers factus fuerit, vacua est anima eius.* Sic & divitiae, & pompae opulencia, somnium est surgentium, & imago aerea in momento ad nihilum redigenda. Vade ad sepulchra Alexandri, Pompeii, Abalonis, & aliorum potentissimorum Regum, vide an cum eis descenderit gloria eorum: *Dormivi ut somnium suum, et nihil invenimus in manibus suis.* Non ergo tibi mirum sit, quod daemones ostendit omnia regna orbis terrae in momento temporis; sic enim Deus permittit, sic voluit. Et si verum est, quod in monte Nebo ea ostendit, Nebo erat cacumen, Mons autem vocabatur Abarim, id est Mons transitorium, siue Mons transeuntium: sic enim loquitur scriptura, *Asonde, d. Moyses, in montem Abarim, id est transeuntium.* Hoc vero apte huic nostro congruit proposito, quia omnia regna, omnique gloria cito transiens ostentatur a daemone è Monte transitorium & transeuntium; & hoc voluit Dominus, ut nos trãsturos, & omnia nobiscum transeuntia meminerimus, & ut ex illo eodem monte cum Moysè iam morti appropinquante, & cum Christo haec omnia contemnite speculemur, nec illis inheretamus affectu & cupiditate, quod operat diabolus.

Isaia 29. *Imperium sitens gustat VVasfeimius: ecce Alex vomit, et subiti fulminis instar abit. Ac velut horribitus celo de vertice torrens, Sic ruit, et subiti fulminis instar abit. Fulmes abis: factor remanet; post flumen arena Cellus vis reficit, sex quoque post vomitum. Imperii faces modò per se nisi; cu amarus; Nomo sitim Stygiu tollere possit aquia*

Psal 75. *Trepid; daemon ostendit, regna, gloriam, opes, Daemon illaque promittit, dicens in sua esse potestate; sed in se committitur, & in se confidentes decipit: quia nec fidentes illa possidet, nec dare potest. Unde rectè dicit Regi decipit. Nabuchodonosori: Septiens tempora mutabuntur Dan. 4. super te, donec scias quid dominetur excelsus in regno hominum, et cuiuscumque voluerit destruat. Permittit tamen Deus quandoque in regna evchi. Et opes possidere quosdam impios, procurante etiam daemone; & id propter iustas causas providentiae suae, in peccatorum vindictam. Hostium nemo fudit donis, quia non carent dolis: quicquid procurat daemones in perniciem verit accipientis. Sic porrigit Eva pomum, ut suscipiat Paradisum, Sic Iuda procurat triginta argenteos, ut inde fabricet ciliqueos. Sic suggerit Abjaloni regnum, ut spoliat vita e quereu suspensum. O miseris, & miserandos qui illi credunt, & obtemperant! Facinus eius voluntatem aliqui propter lucrum, aliqui propter voluptatem, alii propter honorem concupitum: quod hiala consequantur, sunt eis vincula, quibus in perditionem pertrahuntur. Sed solet multa daemones illis promittere, & vix quippiam praestare. Dat folia pro auro: dat lippentem Liam per Rachel: dat spinas pro floribus: dat fel sub melle. Praestatur aureum poculum, sed intus later venenum. Quidquid agit, quidquid offert, pessimo agit ostentque sine. Quidquid promittit, ideo promittit ut adoretur. Dum avarus pecuniam, gulosus ventrem, luxuriosus libidinem perditè adamat, nonne in his omnibus daemones adorare censetur, vitus illis praesidentem? Rectè advertit S. Irenaeus cum hic dicit diabolus: *Si cadens adoraveris me, ex eius verbis etiam colligi, quod nemo adoret diabolum, quia ante corrumpat. Audi verba Irenaei: Ipse confitetur quod adorare eum cadere est à gloria Dei. Et quid aut suave aut boni participare potest qui cecidit? Aut quid expectare potest qui talis est, nisi mortem? Et enim qui cecidit, proxima mors est. Haec Irenaeus. Itaque incompatibilia proponit adoratoribus suis, & quod cadant, & quod bonis omnibus fruantur. Verum ergo dicit, quod quia adorant se, cadant; sed falsum quod**

Dani. 3. *Secundo, dicitur quod ostenderit regna orbis terrae et gloriam eorum. Haec enim proponere solet his quos cupit irretire & inescare & ambitione & cupiditate; difficultates vero & spinas, curas & miseria in his latentes non ostendit, sed quo ad in se est, regit. O Sceptrum & diadema, si quis nosset quomodo sub gemis tubentibus pungentes rubos cõregis, nec de humo te tollere dignaretur, aiebat Rex quidam ingemiscens inter anxietates, & punditas cor fodicantes! O voluptas, si quis adverteret quos conscientiae remorsus post illecebras cordi ingenerare solita sis, quasi à facie serpentis & colubri à te è vestigio fugitaret! O ambitio sitibunda, si quis nosset amaritudinem & faeces quas relinquit gustantibus honores iniuste concupitos, ab his penitus quasi à veneno, & toxico abhorreret! Hoc illi persequentur & deplorant sed serò, qui regiam assequi, vel adeptam amplificare dignitatem dum coeperunt, mox infelici fato occubuerunt Habes Abjalonem & Antiochum sacris in litteris. Habes Pompeium, Iulium Caesarem, et Alexandrum, & similes in antiquis historiis, Habes nostro aeo Fredericum Palatinum, Richentia regem, Adolphum Gussavum, Suecorum Regem, imperii globum ambientem, vel è mambus illius qui iustè illum tenet exturbare conantem; sed cito transierunt, & in illis certine est quam verum sit illud *Omnes potentatus bre-**

Rational. Evang.

vis vita. Ac postrenus quidem hic militari gloria clarus & violentus, instar fulminis devastantis per varias Germaniae Provincias pertransiit: sed quid illi brevis temporis gloria profuit, si deplorare cogitur sortem infelicem aeternitatis? Huic succedere visus est Albertus Walltenius, proditor Imperii sub obsequio imperiali, dolose ambiens Bohemiae sceptrum.

Imperium sitens gustat VVasfeimius: ecce Alex vomit, et subiti fulminis instar abit. Ac velut horribitus celo de vertice torrens, Sic ruit, et subiti fulminis instar abit. Fulmes abis: factor remanet; post flumen arena Cellus vis reficit, sex quoque post vomitum. Imperii faces modò per se nisi; cu amarus; Nomo sitim Stygiu tollere possit aquia

*Trepid; daemon ostendit, regna, gloriam, opes, Daemon illaque promittit, dicens in sua esse potestate; sed in se committitur, & in se confidentes decipit: quia nec fidentes illa possidet, nec dare potest. Unde rectè dicit Regi decipit. Nabuchodonosori: Septiens tempora mutabuntur Dan. 4. super te, donec scias quid dominetur excelsus in regno hominum, et cuiuscumque voluerit destruat. Permittit tamen Deus quandoque in regna evchi. Et opes possidere quosdam impios, procurante etiam daemone; & id propter iustas causas providentiae suae, in peccatorum vindictam. Hostium nemo fudit donis, quia non carent dolis: quicquid procurat daemones in perniciem verit accipientis. Sic porrigit Eva pomum, ut suscipiat Paradisum, Sic Iuda procurat triginta argenteos, ut inde fabricet ciliqueos. Sic suggerit Abjaloni regnum, ut spoliat vita e quereu suspensum. O miseris, & miserandos qui illi credunt, & obtemperant! Facinus eius voluntatem aliqui propter lucrum, aliqui propter voluptatem, alii propter honorem concupitum: quod hiala consequantur, sunt eis vincula, quibus in perditionem pertrahuntur. Sed solet multa daemones illis promittere, & vix quippiam praestare. Dat folia pro auro: dat lippentem Liam per Rachel: dat spinas pro floribus: dat fel sub melle. Praestatur aureum poculum, sed intus later venenum. Quidquid agit, quidquid offert, pessimo agit ostentque sine. Quidquid promittit, ideo promittit ut adoretur. Dum avarus pecuniam, gulosus ventrem, luxuriosus libidinem perditè adamat, nonne in his omnibus daemones adorare censetur, vitus illis praesidentem? Rectè advertit S. Irenaeus cum hic dicit diabolus: *Si cadens adoraveris me, ex eius verbis etiam colligi, quod nemo adoret diabolum, quia ante corrumpat. Audi verba Irenaei: Ipse confitetur quod adorare eum cadere est à gloria Dei. Et quid aut suave aut boni participare potest qui cecidit? Aut quid expectare potest qui talis est, nisi mortem? Et enim qui cecidit, proxima mors est. Haec Irenaeus. Itaque incompatibilia proponit adoratoribus suis, & quod cadant, & quod bonis omnibus fruantur. Verum ergo dicit, quod quia adorant se, cadant; sed falsum quod**

Demonis munera perniciè accipientibus affertur.

Gloria mundi miseria annexa.

regna et gloria mundi omnium membrum in 4. Luc.

Ezech. 10

Cor. 7.

Ezech. 10

Rational. Evang.

cadentes potantur rerum, vel caelestium, vel mundanarum; iustitiam enim faciunt irreparabilem, & in mortem cadunt. Sic fascinat eorum oculos, tam mentis quae corporis, dum huius saeculi res pingit & lingit ut pretiosas, ut ad eas consequendas adoretur.

Demon caelestium gloriae speciem auferre fingere.

Sed non mirum, quod res huius saeculi ostentans & effingens, eas audeat suis cultoribus promittere, qui etiam quandoque fallax caelestis gloriae specimen effingere ausus fuit, ut ad se quosdam alliceret, vel ut eos in suo obsequio perseverantes redderet. Sic non solum regna & gloriam saeculi ad se spectare mentitur, sed etiam regnum & gloriam Coeli. Audi huius rei nonnulla exempla.

Cuius Radbodus Princeps Frisonum predicante S. Vissenna ad Baptisimum invitaretur, & agnitudo afflicta ea de re deliberaret. obtulit se ei diabolo nocturno tempore, dum sopori se dedisset. Erat autem aureo diademate, & fulgentibus gemmis, aureaque veste textili circumamictus. Cum vero antonitus Princeps hanc speciem intueretur, sic demon eum allocutus est. *Di. quaso, quis te ita seduxit, ut à cultu Deorum & Praedecessorum tuorum religione velis discedere? Noli obsecro ita agere, sed in his quae habitum tenuisti permansere, ibique ad domos aureas aeternaliter mansuras, quae tibi in proximo sum daturae. Quapropter cras accersens Vissannum Christianorum Doctorem, inquire ab eo, ubi mansio illa aeterna claritas, quam pollicetur tibi in caelestibus, si Christianus sis. Hanc cum demonstrare nequiverit, mittantur viri, quae partis legati, erogae dux itinere, & demonstrabo illi mansionem extremae pulchritudinis, & fulgoris immensis, quam tibi post modicum sum daturus. Princeps mox ubi evigilavit, Vissanno cuncta per ordinem enarravit. Legemifens ille respondit. *Hac illuso diaboli est, qui neminem salvans, omnes vult perdere: quapropter salva te metipsum, & festina ad Baptisimum credendo in Christum, ut percipies remissionem peccatorum, noli verba mendacis istius fidem accommodare.* Cui ait Princeps, omnia se facturum quae iubebat si illa non demonstraretur mansio à suo Deo promissa. Videns Vissannus ejus animum obstinatum, timensque ne à Gentilibus multa falso effingerentur, misit Diacomum cum quodam Frisone qui à Rege mittebatur. Cum itaque paululum ab Oppido processissent, obviam repererant humanam effigie quemdam itineris comitem, qui dixit eis: *Properate mecum, ostensus sum vobis mansionem extremae pulchritudinis, quae preparata est à Deo suo Principi Radbodo. Hinc secuti, loca diu peragratis incognita, & tandem viam ingrediuntur latissimam, omni genere marmoris politissimam; videntque à longe domum auream, ac post pertingunt ad plateam auro gemmisque stradam, per quam ingrediuntur in domum istam auri splendoris, & incredibilis pulchritudinis, in qua erat thronus mirae magnitudinis. Tunc itineris ductor: *Hac est, inquit,***

domus, & sedes post mortem preparata Radbodo Principi. Diaconus vero his stupet factus, subiecit: Si à Deo facta sunt ista, perpetua maneat, si à diabolo, cito dispereant. Cumque signo crucis se muniret, evanuit ductor, & domus transiit in lutum. Friso tunc & Diaconus se in locis palustribus invenerunt, & non nisi post triduum itineris maximo cum labore reversi sunt ad oppidum; ubi invenerunt Principem sine Baptismo mortuum: Vissanno autem cum illusionem enarrasset, Friso conversus est, & multum illius Genitum eum eo. Ita refertur in vita sancti Vissanni 2. c. Martii.

Surius & alii Baron. an. 719.

Non ablimile est, quod refert Cantipratanus accidisse anno 1231. Harecticus quidam omni arte conabatur in suam haesim pellicere quemdam Religiosum Dominicanum, cum frustra id sapienter tentasset, tandem ait illi. *Cur ita persequeris? Si si. Cantipratanus mihi adhibere vult, ostendam tibi Christum, prout loquitur, & matrem eius cum Sancto. Ille illusionem suspicatus, ut ramentum probaret, asserit se crediturum si hoc ostendat. Harecticus gaudens diem statuit. Religiosus autem condidit de secum tulit Eucharistiam pixidi inclusam adversus praestigias vulturum. Venerunt ambo in specum montis altissimi, & mox ingressi sunt palatium miri splendoris, ubi Rex solio insidebat, & iuxta eum Regina, & utraque parte scedia, in quibus seniores, quasi Patriarchae vel Apostoli, innumerabilesque Angeli circumassitebant. Harecticus ingressus cadens in faciem adoravit. Religiosus ex parte antonitus stat, nullum tamen adorationis signum exhibet. Cui harecticus: *Quas est istam Dei Matrem, quae eius non venerari? Tunc Religiosus accedens propius extraxit pixidem, & Regina offerens dixit: Si non aperit, Deus est filius tuus, nisi aperisse, & adorare, & te ego agnosco. & venerabor. Mox verototus fulgor, totumque evanuit spectaculum, & illi cecibus circumfusi vix è spelunca ad montis fastigium evaserunt. Quibus spectris agnitis, harecticus ad veram fidem est conversus.**

Hac est ergo promissio fallax diaboli *Gloriam tibi dabo, & temporalem, & aeternam, si cadens adoraveris me.* O quam multos hac promissione seduxit? Sed qui verè Christi sunt, respondet ei cum Christo: *Vade Satana, scriptum est enim, Dominum Deum tuum adorabis, & tibi soli servies. Dives non profundum inferni, vel à meo procul abiectione confectum cum exoranda adoratione & susceptione tua. Nunc ergo adverte discretiam inter increpationem, qua Petrus sibi mortem diffusentem repulit, & qua hic satanam propulsi blasphemantem. Retro enim dicit: *Vade post me satana, iudicium tu mihi es.* Diabolo autem dixit: *Vade satana, non dixi post me, vel retro me dixi.* Sic legunt, male legunt ac ex editione correcta patet. Unde S. Hieron. sic dixit. *Non ut plerique putant, satanas & Apostolus Petrus eadem sententia condemnantur. Petro enim dicitur: *Vade retro me satana, id est, sequere me, qui contrarius voluntati meae. Hic vero audis: *Vade****

Vade Satana, & non ei dicitur retro, ut subaudiat. Vade in ignem eternum qui preparatus est tibi. & Angelus tuus. Asperius vero Christus nuncloquitur diabolum repellendo, quam in prioribus tentationibus; quia sibi honorem divinum arrogabat. Deo debitam expolens adorationem. Ac per hoc etiam significavit, nos illius exemplo nostras quidem injurias magnanimiter debere sustinere; Dei autem contemptum ac quidem auditu oportere patienter ferre.

Diabolus à minima ad maxima tentando procedit.

1. Hic etiam advertit, quomodo solitus sit diabolus à levioribus tentationibus ad graviores procedere. Nam primò quidem Christum tentat de sustentatione corporalis naturæ per cibum. **Secundò** de ostentatione & inani gloria. **Tertiò** tandem de concupiscentia divitiarum & gloria, quæ sit conjuncta cum contemptu Dei & adoratione execrabilis. Vide quid simile in tentatione Adami. In primis sollicitat mentem ejus de elu ligni vetiti: **Cur præcepit vobis Deus?** Deinde de gloria inani: **Apertur oculis vestris.** Denique tentationem ad extremam usque superbiam perducit: **Erius sicut Deus.** Sic & in **Cam** primò perducit fratris duplicentiam cum amaritudine conjunctam; exinde odiû & rancorem perfectum, quo concidit vultus ejus; denique perducit crudele fratricidium, postmodum perducit usque ad desperationem. Sic & in luxuria peccatis, primò suadet familiaritates & ritus; deinde blanditias & oscula, persuadens esse amicitia solum symbola, nilque illis mali inesse; ulterius tentat de tactibus uberum, immò & de impudicis, postmodum ad consummationem peccati perducit; denique ad inextricabilem servitutem redigit hominem luxuriosum, qui initia malignæ suggestionis non recidit, & malitiam demonis in semine non elidit.

Gen. 3. **Cur præcepit vobis Deus?** Deinde de gloria inani: **Apertur oculis vestris.** Denique tentationem ad extremam usque superbiam perducit: **Erius sicut Deus.**

Gen. 4. **Dixit sic & in Cam** primò perducit fratris duplicentiam cum amaritudine conjunctam; exinde odiû & rancorem perfectum, quo concidit vultus ejus; denique perducit crudele fratricidium, postmodum perducit usque ad desperationem. Sic & in luxuria peccatis, primò suadet familiaritates & ritus; deinde blanditias & oscula, persuadens esse amicitia solum symbola, nilque illis mali inesse; ulterius tentat de tactibus uberum, immò & de impudicis, postmodum ad consummationem peccati perducit; denique ad inextricabilem servitutem redigit hominem luxuriosum, qui initia malignæ suggestionis non recidit, & malitiam demonis in semine non elidit.

Rudic. 16. Hujus rei figuram habes in **Sampson**, qui dum blanditias negligit **Dalila**, mox in ejus sinu inteliciter obdormit. Ac primò quidem fimbriis nervicis colligatur, postmodum etiam novis fimbriis gravioribus, tandem dum in **Dalila** consuetudine perlitit, crines ei absceduntur, & colligatus hostibus traditur, illuditur, oculis privatur, ad molam circumducendam infelix pertrahitur. O nimis plangende vir, flos sortium, quam miserabiliter mulierculæ pulchritudine attractus in extremam venisti sortem, cunctorum quos legimus hac in sorte infelicissimus! Sic tu quisquis luxuriæ illecebras negligis, à minimis ad maxima procedis, ab aspectu ad oscula, ab osculis ad impuros contactus, à contactibus, ad peccati consummati turpitudinem & servitutem. Tandem crines vetercundia tibi absceduntur, ocul. cælum respicientes eruantur, fortissima vincula injiciuntur, sicque ad æterni doloris molam circumducendam perducetis.

Sampson figura peccatorum.

Luc. 4. Consummatis his tribus tentationibus, voce Christi expulsus demon, reliquit eum ad tempus, in morte scilicet reditu us, ut quem prius volupta-

tegloræ inanis gloriæ, opum & honorum, tuillare conitius fuerat, tristitia, cruciata, desperatione tunc absorberet & vinceret. Ad id enim in ipso crucis stipite exhalaturo animam adhuisse, tradunt nonnulli ex sanctis Patribus. Sed etiam tunc dice potuit Christus: **Veni Princeps hujus mundi, & in me non habet quicquam.** Venit inflar furis, sed nihil reperit quod furari posset: nihil culpæ reperire potuit, perquam jus aliquod in Christo nancisci posset, immò per ipsum tunc prædam quam injulè possidebat, amisit. Unde de eo propheticè dictum erat, **Ad prædam ascendisti fili mi;** quod **Jacob** dixit de filio suo **Juda**, ex quo Christus natus est. Ad hunc **Jacob** oculum propheticum dirigebat, & in crucem ascendentem respiciebat, ex qua infernum prædaturus erat.

Porro abscedente diabolo cum confusione, accessere Angeli, magno utique numero, ut victoris dignitas comprobaretur. Accesserunt autem ad congratulandum de victoria, & simul etiam ad ministrandum. Nam cibos ministrasse ei, communis est sententia: & **S. Bonaventura** pie meditaturo domo Virginis Mariæ, Christi iussu; ab Angelis cibum hunc allatum, sicut olim prandium **Abacuc** Prophætæ ad **Danelem** deportatum fuit. Cum enim non videatur Christus miraculo speciali sibi cibum parasse, ab Angelis ergo aliquo ex loco allatus fuit. At ex quo loco congruentius, quam ex domo Mariæ: Per hunc quoque Angelorum accessum indicatur, quomodo post tentationem evictam consolatio subsequi solita sit à Deo & Angelis ejus. Clarum id fuit non solum in Christo, sed & in plurimis Sanctorum, in **S. Thoma Aquinate**, in **S. Catharina Senensî**, in **S. Antonio** in **Elysi** in deserto cœlesti panem refectio, in pueris in fornace rotis cœlestis refrigerio ab Angelis ministrato.

Concludamus, & ad Christum Victorem vota convertamus. Tu Domine, qui pro nobis voluisti in deserto jejunare, contra satanam configere, tentationes admittere, panem è manibus Angelorum accipere: da nobis cœlestis gratiæ tuæ auxilium, ut tecum valeamus jejunare, tecum pugnare, tecum tentationes evincere, tecum gulam, ostentationem, opes, honores, & mundana quæque contemnere, sicque omnibus contemptis te solum Deum cum Patre & Spiritu S. adorare tibi solito corde servire. Facit tandem Angelico pane refecti, Angelica ope adjuti, Angelicis manibus sublato, calcato Aspide & Basilisco, Leone & dracone, ad victoriæ locum & laureatorum campum pertingamus, ubi glorificati tota videamus æternitate salutare tnum. Si enim iusto promissisti. **Eripiam eum & glorificabo eum, longitudine dierum replebo eum, & ostendam illi salutare meum.**

Gen. 14.

Gen. 49.

Angelis Christo cibum adferunt.

Bonav. cap. 17.

Conclusio.

Psal. 90.

* * *

X x z

DOMI-

DOMINICA, II.

Transfiguratus est ante eos. Matth. 17

Lect. 8. tripartita. Pars. I. mysteria in transfiguratione Christi contra expli-

Hoc Evangelium de Transfigurationis agens mysterio in quadragesima initio, apte proponit nobis Ecclesia: quia in eo agitur de tribus illis electissimis viris qui jejunium quadragesimale perfectissime observarunt, & suo exemplo nobis illud commendarunt. Cum vero ipsi oratione & jejunio specialem meruerint claritatem & familiaritatem divinam (Moses in monte Sinai totus radians in vultu, Elias alloquio divino in Horeb dignus, factus, cooperiens pallio faciem ne luce nimia excaceretur, Christus hic instar Solis promicantes fundens quo verum radios) per illam futuram gloriae species adumbrabatur. Hæc modo proponitur cunctis Christianis sacro hoc tempore orationi & jejunio vacantibus, ut animentur ad perseverandum, & spem concipiant firmam adipiscendæ æternæ gloriae, in consortio Christi, Moysis, & Elias.

Transfigurationis mysteria fidei in se continet.

Hoc porro mysterium Transfigurationis diligenter est nobis rimandum, quia in se quodam compendio continet mysteria omnia prima fidei nostræ.

Primo quidem continet mysterium SS. Trinitatis, quandoquidem hic adit Pater in cælesti voce, Filius in sublimi monte in veste gloriae, Spiritus Sanctus in lucida nube.

Secundo, continet mysterium Incarnationis, nã filius adest in carne unita cum divinitate; & ideo adfuit ibi Moyses & Elias, ut filium Dei adorent incarnatum, & illi testimonium perhibeant, quem prædixerat venturum Lex & Propheta. Ideo adest & Petrus, ut veritatem suæ confessionis agnoscat. Tu es Christus Filius Dei vivi.

Matth. 16.

Tertio, continet mysterium Passionis, & Redemptionis, quia loquebatur de excessu, quem complecturus erat in Ierusalem, consummando nostram redemptionem; de excessu scilicet ex hac vita, de excessu in gnomio de Ierusalem cum cruce, de excessu doloris, de excessu amoris & charitatis, quam toto cursu Passionis palam exhibuit.

Quarto, continet mysterium Resurrectionis Christi; nam discretè dixit Dominus tribus suis discipulis; Nemini dixerit visionem donec Filius hominis à mortuis resurgat: & ad hoc Transfiguratio ista ordinabatur, ut de cordibus discipulorum crucis scandalum tolleretur, nec conturbaret eorum fidem voluntaria humilitas passionis, quibus revelata esset abscondita excellentia dignitatis, inquit Sanctus Leo ferm. de Transfigur. Ideo etiam ibi effulsi Christi corpus instar Solis, quia in Sole representatur quantum dotes corporis eius gloriose post resurrectionem. Representatur enim in eius splendore claritas, in eius velocitate agilitas, in eo quod sine alter-

ratione permanet impossibilitas, in eo quod loca omnia pervadit, & vitrum ipsum penetrat subtilitas.

Quinto, continet mysterium Resurrectionis nostræ, & gloriae nobis promissa in æternitate, cujus initium Petrus dum gustat in monte, mox quoddam excessu absorbetur in mente. Unde iterum S. Leo sic hac de re loquitur: Non minore providentia spes Ecclesia sancta suscipiatur, ut totum Christi corpus agnosceret, quali esset commutatione donandum; ut eius sibi honoris consortium membra promitterent, qui in capite præfulsisset.

Sexto, insinuat mysterium Prædestinationis & electionis divinæ in hoc quod paucos elegit, quibus gloriam suam manifestavit: per id enim salvandorum paucitas indicatur, quibus gloriam suam exhibetur, ad quem non fit ascensus, nisi grandis cum labore & fardatione. Acquiritur nimirum illa gloria, passione, tribulatione, persecutione, Martyrio, morte. Unde quicumque hic adfuerunt, per varias persecutiones & passionem tandem ad eam pertraxerunt, sive Moyses & Elias, sive Petrus, Iacobus, & Ioannes: & quia multi refugium tribulationem, ideo multi non ascendunt in montem. Sed videamus particularius: De his sic loquitur Evangelicus Textus: Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum fratrem eius, duxit eos in montem excelsum suum.

Multiplices rationes afferunt sancti Patres, Cur Christus hos præ cæteris elegerit, & assumpserit præceteris.

Primum dat S. Chrysostr. hom. 37. in Matth. quia dilectione cæteris hi excellentiores erant. Petrus transfigurationis nimirum plus cæteris diligebat, Ioannes tenerius cæteris diligebatur; Iacobus ante omnes dilectionem effectum erat manifestaturus, quia primus laugnem futurus. Sic hi maxime erant idonei, qui divinorum mysteriorum, & cælestis visionis heret participes, quandoquidem Petrus Ecclesiam, Ioannes Matrem, Iacobus sui ad mortem sequelam, tanquam primo post se Duci, & cæterorum Coriphæo, erat commendaturus. Ideo etiam eos in hortum ducit, & ad resuscitationem filiae Principis Synagogæ; modo ad tristitia, modo ad adverte eos secum assumens; tanquam præ cæteris sibi familiares esse & dilectos ostendit. Itaque adimplet in Transfiguratione, quod de his antea prædixerat: Sunt de his stantibus qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo. Ipsi enim tanquam tres Aquilæ nobiles electi sunt, ut solem illum radiantem in monte intuerentur: & regiam suam claritatem illis demonstrare voluit, qui primi in regno ei assidere peroptabant, ut animarentur ad bibendum pro eo calicem passionis, si confortes fieri volebant tanta glorificationis.

Matth. 16.

Secundam rationem dat Sanctus Anselmus explicans hoc Evangelium Petrus, inquit, propter primatum.

Cur

Christus

præceteris

rationem

voluerit

intereisse

Matth. 16.

Matth. 16.

Matth. 16.

Matth. 16.

Matth. 16.

Matth. 16.

matum suum Prelatos Ecclesie designat: *Ioannes*, qui permansisse virgo perhibetur, cælibes ac mundi contemptores pramonstrat; *Iacobus* vero qui supplantator dicitur, cõjugatos, & mundo hecete utentes: quibus univ ersi electi, qui in montem salutis conscendunt, significatur. Adde potest, per id etiam indicari quales esse debeant, qui ad gloriæ participationem assumi optant. Cum enim assumatur *Petrus* Ecclesie petra, *Ioannes* castitatis & munditiæ exemplar, gratiâ fulgidus, *Iacobus* supplantator, qui assumi optat, sit firmus & constans in fide & charitate, sit purus castitate & gratia, sit vitiorum supplantator & victor.

R. 3. *Tertiam* alii afferunt, & dicunt designari tria hominum genera, qui in cœlis singularem obtinebunt gloriâ & claritatem, quam *Aureolam* vocamus. In *Petro* designantur Pastores & Ecclesie Doctores, qui fulgebunt specialiter in perpetuas æternitates. In *Ioanne* Virgines sequentes agnunt quocumque serit, & ejus canticum decantantes. In *Iacobo* Martyres, quia primus fuit inter Apostolos Martyr. Specialis hi gloriâ consequuntur, quia specialiter obtinuerunt victoriâ: Doctores contra diabolum, Virgines contra carnem, Martyres contra mundum.

R. 4. *Quartam* assertit Sanctus Hilarius can. 17. Tres numerum Apostolos idè assumptos, ut ostenderet homines ex tribus filiis Noë progenitos, ad gloriâ assumendos; id est, non solos Judæos, sed ex omnibus Gentibus aliquos. Adde cum Damasceno, Trinitatis mysterium hic subindicatur, & ad ejus venerationem voluisse Dominum ut in ore trium tellium fieret Transfigurationis hujus Verbum. Similiter ad Nativitatis ejus mysterium propalandum tres Reges electos novimus ex Gentilibus, & tres Pastores ex Judæis, ut tradit Bernardus. Item ad Resurrectionis veritatem testificandam, tres ex mulieribus, leguntur specialiter in Evangelio designatæ & electæ. Denique, *Tres sunt qui testimonium dant in terra, Spiritus, & Aqua, & Sanguis.*

1. IOAN. 5. *Angelo* designatæ & electæ. Denique, *Tres sunt qui testimonium dant in terra, Spiritus, & Aqua, & Sanguis.*

Cur in montem ascendit Christus? In monte suggestu conscriptum vetus Testamentum fuerat, in montis suggestu consignari novum decobas, inquit Tertull. lib. 4. contra Marcionem, cap. 22. Excelsi & à turbis ac strepitu semoti montes, ad cœlum attollunt mentes, idè mysteris sunt aptissimi. Sic sermonem primum in quo culmen Christianæ perfectionis Christus edocebat, in monte habuit. In monte pernoctavit. In monte Sion Eucharistiam instituit. In monte Calvarie crucifixus est. In monte discipulis post resurrectionem apparuit. Ascendit ex monte Oliveti Spiritum S. nulle in cotinaculum montis Sion. Sic & antiquitus multa in montibus mysteria, divinsque visiones in illis ordinariè peractas reperies. Attende Abrahæ sacrificium, scalam Jacob, rubum

Moylis, Eliæ visionem, Elisæum & filios Prophetarum in montibus laudem Deo decantantes.

Quis autem fuerit mons iste Transfigurationis. Scriptura non exprimit. Communis tamen sententia est fuisse montem Thabor. Sic autem illum describunt visitatores Terra sanctæ. Thabor mons est pulcherrimus in medio Galilee campo, mira æqualitate ex omni parte rotundus, in altum confurgens triginta stadiis, duabus leucis à Nazareth distans, in vertice viginti sex stadiorum campum est planities pater, cœli temperie est saluberrimus, vineis, olivis, & aliis fructiferis arboribus undique constitus, rove perpetuo vividus, arborum frondibus & herbis semper viridis, omnigenum florum odore fragrantissimus. Aptillimus ergo erat orationi, aptillimus qui theatrum cœlestis cuiusdam gloriæ fieret, & empyrei cœli simulachrum. Imò quodammodo cœlum ipsum tunc superavit, dum in ipso non solum divinitatis & Trinitatis gloria apparuit, sed & humanitatis Christi claritas effulset, quam cœlum necdum habebat. Mons ergo ille quodammodo à splendenti facie Christi gaudio exiliit, tamquam à facie Domini, à facie Dei Jacob. Propterea de illo scriptum est: *Thabor & Hermon in nomine tuo exultabunt.* Hermon exultasse dicit S. Damascenus, oratione de transfiguratione, cum audivit in baptismo Christum appellari filium Dei voce de lapidæ cœlo, dum etiam vidit Spiritum sanctum in specie columbæ, & cœlos apertos; erat enim mons propinquus Jordani. Thabor autem exultavit, quando similem vocem perceperit, & Christi gloriæ ut theatrum servavit. In hoc eodem monte *Baras & Debora* olim cœlestem consecuti fuerant victoriâ contra Silaram & hostes, dum de cœlo dinucatum est contra eos: *Et stella manentes in ordine suo adversus Silaram pernaverunt*, quia scilicet Angeli & cœlo jaculati sunt ignem, fulmina, grandinem, & sic exercitum Silaræ adversum prostraverunt. Atque ibidem figurata erat victoriâ, quam Christus fulgore cœlesti erat reportaturus de diabolo: tunc per te, tum per Apostolos orbem illuminans, & demonem internumque percellens.

Hic mons à S. Petro merito vocatur *Mons sanctus*, in quo adeo sublimè, adeo Sanctum mysterium peractum fuit. Sed etiam ipsius nominis ætymologia sanctitatem quandam indicat; nam *Thabor* idem est quod *lumen venit vel puritas*. Utrique ibi refuilit ille qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum; ibi puritatis & luminis auctor apparuit lucidissimus, utrumque popululum luce legis novæ, luce veritatis, luce gratiæ perfusus, omnemque immunditiam, omnes peccati & erroris tenebras fugaturus. O vere mons cœlestis, mons luminosus, mons sanctus, in quo bene placitum est Deo se manifestare in eo! Olim S. *Chrysostomus* cum et à nobili quodam datus esset mons *Alvernus*, cumque ibidem cellulæ edificasset ex arborum ramis apparatus *Domini* voluntatem suam ei

Mons transfigurationis qui fuerit. Adricomius & alii.

Pal. 33.

1. ad. 4.

z. Per. x.

Mons Thabor sanctissimus figuratus.

Chrysostomus Minorum

ur christum acate. Apost. anfigu- rionis iluorit sresssi

att. 16.

R. 2.

manifestans, & multa futura predicens. Paulò post *Franciscus* totus in spiritu exhilaratus fratrem *Leonem* socium suum indivisum advocat, & præcipit ei ut saxum in quo sederat, aquadavaret. Uterius ei præcipit, ut vino abluit. Deinde jubet, ut oleo perfundat. Denique his omnibus per *F. Leonem* peractis, mandat ut balsamo locum perungat. Cumque *F. Leo* diceret sibi balsamum deesse, nec ulli quilibet diligentia reperendum, explicuit ei quid hæc unctiones designarent, quodque celestibus favoribus & gratis hic locus & ordo ab ipso initiatus perfundendus foret. Nempe in hoc loco sacra signata à Christo erat percepturus, ideoque rotas diversis liquoribus perfundi & ungi peroptabat, quadamque ratione consecrari. Sed quanto magis mons hic *Thabor* omnigenâ unctione perfundi & sacrari dignus est, in quo *Christus*, (id est is qui à Patre cælesti unctus est, qui ungit Prophetas, qui ungit Apostolos, qui ungit Sacerdotes, qui ungit omnes Christianos) apparere dignatus est, & transfigurari medius inter Prophetas & Apostolos. Et certe ibi non tantum particularis, ut *Franciscus*, sed totius orbis religionem innotuebat & sanciebat, stigmatibus & sanguine suo rigandam, de qua erat sermo cum *Moyse* & *Elia*. Propterea postmodum Christiani in comente tres Ecclesiæ exstiterunt, ac ingens Monasterium, ut sic secundum *S. Petri* votum tria forent tabernacula sanctissima & sacratissima, in quibus per sacrificium de die in diem admirabilis illa altera transfiguratio perficeretur, quâ panis & vinum in Christi divinitatem & corpus gloriosum transsubstantiantur, figura specierum remanente.

Beda c. 7.
de locu
sanctu.

*Flori-
mund* de
ortu bo-
ref. l. 4.
c. 3. & 4.

Maledictus è contra mons ille ejusdem nominis, *Thabor* scilicet, etiam dictus huic sancto monti *Thabor* plane adversus, sicut tenebræ luci, sicut *Belial* Christo, sicut idolum templo Dei. Mons inquam ille in *Bohemia*, super quem *Zischa* Tyrannus urbem edificavit, & *Thabor* nominavit, a quoque, & triplici muro cinxit. Ibi ipse hæreticorum Princeps, *Hulstiarum*que Protector, fidem suam fixit, & mox tanto numero *Hulstiarum* illi qui communionem sub utraque specie necessariam volebant, concurerunt, ut trecenta mensæ erectæ ibidem fuerint, & vasa maxima magno numero præparata ut eis communio sub utraque specie daretur; quam ultra triginta millia hominum tunc percipisse referunt historiæ. Hinc & illi *Thaboritæ* sunt nominati. O maledictum montem! ò *Thabor* minime *Thabor*, quia minime mons luminis, sed mons caliginis! ò *Thabor* minime *Thabor*, quia minime mons puritatis, sed mons impietatis omnium! ò *Thabor* minime *Thabor*, quia nequaquam mons ille mons Apostolicæ confessionis, sed mons Apostolicæ confusionis! Mons in quo nequaquam erecta tabernacula Petri, sed tabernacula diaboli: tabernacula *Cedar*, eorum qui oderunt pacem, non tabernacula *Salomonis* nostri *Christi*, Regis *Pacifici*.

I Am vidimus electum Transfigurationi locum. **Pars III.** Vidimus & testes; modus nunc Transfigurationis illius est explicandus. Exprimit illum *Lucas*, *Facta est, dum oraret, species vultus ejus altera, & respicendæ facies ejus sicut sol, & c.* Itaque, in oratione transfigurationis est, non mutando faciem aut figuram, sed detegendo splendorem & pulchritudinem: *Vbi splendor facies ostenditur, & candor de, crebrius vestium, non substantia tollitur, sed gloria commutatur.* inquit *Hieronymus* Neque solam facies, sed & pedes & manus totumque corpus splendorem fudit; quamvis Evangelistæ tantum faciem meminere, quia illa præcipue apparebat, reliquumque corpus veste velarum erat. Erat vero hic fulgor corporis à claritate animæ redundans, quæ ab incarnationis exordio continuè *Christus* ne promicaret & corpus afficeret, ut illud scilicet simile nostris corporibus redderet, passibile, mortale inglorium. Quod vero tunc effulsit, fuit per modum emanantis, non per modum dotis aut qualitatis permanentis. Unde fulgorem illum miraculosum vocat *S. Thomas*. Si vero permanente dote claritatis corpus fuisset donatum, non id fuisset miraculum, quia animæ gloriâ illam ex se postulabat, & miraculo cuidam adhibendum est quod eam dorem corpus non haberet: sed hoc miraculum pertinet ad illud miraculum quod initialiter & fundamentaliter in ipsa incarnatione factum est, & postea continuatum: *Alba autem facta sunt vestimenta ut nix Merito hæc Christi vestis magno in pretio habenda est, tum quia B. Virgine texta fuerit, tum quia à sanctissimo Christi corpore factum innotuit hauserit, tum quia sanguinis fluxum in muliere siterit, tum etiam quia divina hæc claritate fulserit. Illa nunc *Treyrus* aservatur aureo panno atexta, quem *Maximilianus* primus Imperator ad hunc usum donavit, & quolibet septennio peregrinis exhibetur per tres dies magna cum veneratione. Si *Elia* pallium honoravit *Elisus*, per illud aquâ *Jordanis* dividens; si *Antonius Pauli* Eremitæ tunicam, utens solis diebus *Paschæ* & *Pentecostes*; si *Sudaria* & *Semiclita Pauli* primi fideles venerati sunt agris salutem afferentia; quanto magis honore digna est hæc vestis, tanta claritate, totque fulgens miraculis? Erat autem ipsa in castaneum declivans colorem: sed in hodierna transfiguratione, ut nix facta est alba. Græcæ legunt, *ut lux*. Color candidus lætus servat rebus, quid autem lætus hæc transfiguratione? Sic & in albis Angeli apparent in resurrectione & ascensione, & beati describuntur amici stolis albis tota æternitate. In ea autem *Christus* apparuit gloria; in qua iudicii tempore apparebit. Unde *S. Basilii* Episcopus *Seleuciæ*, sic ait: *O beata Apostolorum lumina, qua terribilem diem iudicii in nos ostendunt specie!* Ibi ergo etiam verificatum fuit illud. *Dilectus meus candidus & rubicundus*, candidus ob vestem niveam, rubicundus ob igneam splendorem. In die iudicii candidus*

3. p. 9. 45.
a. 2.

Vesti
Christi
venerati-
da.

4. Reg. 1.

Act. 19.

Cant. 5.

didus erit ob misericordiam erga electos, rubicundus ob iustitiam erga reprobos. In incarnatione candidus est ob innocentiam & carnem virgineam, rubicundus ob charitatem & circumcissionem. In passione rubicundus ob vestem purpuream, candidus ob vestem albam. In sepulchro candidus ob sintonem mundissimam, rubicundus ob cruorem & vulneribus stillantem. Ubique ergo dilectus candidus est & rubicundus; quos etiam colores amat Sponsa Ecclesia, in suis Virginibus candida, in suis martyribus rubicunda.

Oratio hominem transformat.

Ps. 33.

Psal. 38.

Rom. 8.

2. Cor. 3.

Dan. 4.

Psal. 48.

Sed neque sine mysterio est, quod orans figuratur. Per hoc voluit nos docere. quod oratio, si fiat ut deest, hominem transformat & illibet. An non & confortio sermonis & orationis cum Deo Moyſis facies illuminata refulget? Sic & interior anime facies sæpe cū Deo conferens transformatur, reformatur. Tum quia intellectus illuminatur: *Accedite, & illuminamini, & facies vestra non confundatur.* Tum quia voluntas inflammatur, & charitate accenditur: *In meditatione mea exardeſcit ignis.* Tum quia discretissima passionēs suas superare, & mutationem in se efficere, ut perfectiorem Dei similitudinem interiorius efformet, & Christo se configuret: *Eligite nos conformes fieri imaginis filii sui.* In horum omnium significationem, vitis sanctis non infrequenter mira in oratione mutatio & transformatio etiam exterior contigit, ita ut luce quadam & flamma cœlesti cernerentur amicti. Sic globus igneus visus est ambire caput S. Martini divina celebrantis. Sic lux cœlestis. Aggerem in prostibulo orantem circumfulsit, & contra castitatis suæ hostes protexit. Sic circa 40. Martyres in stagno orantes videnti Janitor lucem admirabilem, quā interiorius illuminatus est. Similia multa reperies de S. Francisco, & plerisque aliis, qui miram commutationem & transfigurationem in oratione vixi sunt exhibere, in symbolum lucis & fervoris interioris. *Sicut verò pater revelata facie gloriam Domini contemplantis, in eandem imaginem transformantur à claritate in claritatem, tamquam à Domini spiritu.* Sic & contra impij à Domino per peccatum recedentes, à claritate & candore gratiæ ad tenebras horribiles tranſeunt, & transformantur in diaboli simulacrum. O miserandam commutationem! Admirabilis fuit Transfiguratio Nabuchodonosoris, dum inter feras relegatur ut scœni comedat instar bovis, capillos gerens instar Aquilæ, unguis instar avium rapacium: additque Epiphanius in vita Daniëlis, anteriori parte & capite bovem posteriori verò parte & pedibus Leonem præ se tulisse. Quibus omnibus designabatur carnalis voluptas, superbia, rapacitas, tyrannais, quæ omnia ejus animam bovi, aquilæ, leoni similem efficebant. Sic nimirum impij similes fiunt beluis illis, quarum per peccatum brutales passionēs imitantur. Et hæc quoque detestanda est transfiguratio, de qua Pfaltes: *Homo cum in honore esset,*

non intellexit comparatus est jumentis insipientibus, & similes factus est illis. Fugiatius ergo & detestemur talem transfigurationem, quæ bellus dæmonique similes efficitur. Illam adamemus, quæ in confortium divinæ naturæ divinæque charitatis participationem tranſeuntē possumus dicere cum Apostolo: *Vrro ego, jam non ego, vivit verò in me Christus.*

EADEM DOMINICA.

Apparuerunt Moyſes & Elias loquentes cum Iesu. Matth. 17.

Præter tres Apostolos, suæ transfigurationi testes voluit adesse ex antiquis Moyſen & Eliam. Sed cur hos præ cæteris? Primo, ut ex populi opinio penitus tolleretur, quæ quidam dicebant Christum esse Eliam, aut unum ex Prophetis: Ecce enim Principes Prophetarum Moyſes & Elias Christum venerant, et testificantur, & Dominum Prophetarum agnoscent, ejusque gloriam participant. Nam quod dicit Lucas eos visos in majestate, id est in gloria; non proveniebat illa ex beatitudine anime Moyſis, aut Eliæ, sed ex splendore redundante a Christi corpore.

Secundo, ut haberet testimonium Christus & lex ejus à lege & Prophetis, apparet promulgator legis Moyſes, & inter Prophetas primarius Elias, calumniam Judæorum evitantes, quæ Christum legi & Prophetis advesari inelamabant. Unde verum Eliam, verumque Moyſen & animam & corpore proprio apparuisse, & recte asseritur, sicut & verum undique debuit esse eorum testimonium.

Tertio, Moyſes & Elias, apparent, ut Christus ostendatur Salvator priorum & posteriorum: quia omnes in fide Christi salvantur, sive qui eum præceperunt, ut Moyſes, sive qui eum moriendo sequentur, ut Elias. Propterea etiam in ingressu triumphali in Jerusalem, & qui præstant, & qui sequantur, inclinabant: *Benediximus qui venit in nomine Domini:* in his qui præstant, Patres antiqui designantur, in his autem qui sequantur, illi qui sæculis futuris Christum erant veneraturi.

Quarto, dum apparent Moyſes & Elias, Christus insinuat Judæi vivorum & mortuorum, Dominusque vitæ & mortis. An non mortui ei vivunt, quando quidem Moyſen mortuum potest suscitare? An non Elias vivus mox ei se sistit, & Dominum suum agnoscit? Ubi sunt qui dicunt neminem ex altera vitæ divisse? Condemnat eos hic Moyſes, alique multi Domino suscitati, de qua re alibi suscitavi. Si itaque Judæi petunt signa, sive de cœlio, & de profundo: Ecce vocatur Elias à Paradiso, Moyſes e limbo Exiitum Tertull. & nonnulli alii Patres Moyſi promissam fuisse hanc visionem, dum ei dicit Dominus, *Posteriora mea videbis.* *faciem autem meam videre non poteris.* Nam humanitas

Lect. 9. triplicita.

PARS I. Cur lectus præceteris Moyſen & Eliam transfigurationis in-cessu voluerit.

R. 2.

R. 3.

Mat. 20.

R. 4.

Exod. 33.

facta, nec hisus creatione, non in terra, sed in Coelis. Ultrius beatitudine Petrus non in visione lucidi collocat divinitatis, sed in visione lucidi corporis, ideoque errat.

¶ 3. Tertio, Nescibat quid diceret, non solum quia vult habitauonem facere in terra peregrinationis, sed etiam quia censetur quodammodo Christum velle dividere à Moyse & Prophetis; dum tria optat fieri tabernacula. Abiit, à Petre, non tria tabernacula quaras, una est Ecclesia, unum tabernaculum, una habitatio Christi, Moyse Eliæ; numquam, Propheta à Christo dividuntur, numquam Christus à Prophetis. Sed cur de tabernaculis tibi, & Iacobo & Ioanni edificandis files? Forfitan tui & sociorum oblitus es, præposterè de Christo, Moyse, & Eliæ sollicitus. Aut si locos tuos cum Moyse & Eliis futuros existimas, te autem cum Christo, etiam erras. Quod si tres Discipulos cum Magistro in eodem tabernaculo collocas, certe & aliorum collegarum non tam memor esse debebas.

¶ 4. Quarto Nescibat quid diceret, quia multa subeunda certamina ante gloriam & coronam. Ipsa crux toleranda, per illam pertingitur ad gloriæ fruitionem. Nescit quid dicat, quin terra vult quiete perfrui. hic locus est pugnae & certaminis, locus tolerantiae & patientiae; in caelo locus triumphus & gloriæ; sursum est palma & corona ad quam eucendum est per labores & aduersa. Unde Christus postmodum etiam dixit Petro: Cum eris iunior cingetis te, & ambulabis quò uolebis. Cum autem fueris, alius cinget te, & ducet quò tu non uis, & tu exten des manus tuas, significans qua morte clarificatus esset Deum, clarificandus ab ipso. Et cum hoc dixisset, dicit ei: Sequere me non amplius ad Thabor, sed ad Caluariam; ad crucem utique sequere, postmodum secutus ad gloriam. Multi uero non ab similes sunt Petro, qui ambiunt coronam sine certamine, victoriam sine prælio, præmium sine obsequio, gloriam sine merito; quibus respondemus, quod & ipsi nesciant quid dicant, aut quid ambiant.

Beatorum voluptatis dulcedo summa. Carcerium ex hac voce Petri in monte ita extra se raptè colligimus quantæ voluptatis dulcedinem Beati percipientis in monte Aeternitatis. Si tanta est vis radij micantis, quid erit dum sol erit in virtute sua? Quid erit quando amoris ardebit ignis, si scintilla inflamat Petrum, si guttula ita illum incendit, si stilla ita perfundit, ut rerum omnium oblivionem in ipso pariat: Quid erit quando haurient Beati de fontis plenitudine, de voluptatis inundantis torrente? Inebriabuntur ab ubertate domus eius, & torrente voluptatis tua potabis eos; quoniam aqua te est fons uisus, & in lumine tuo uidebimus laudem.

¶ 1. Ibi nunc clamat, & clamabit in æternum, Petrus; Domine, bonum est nos hic esse. Omne utique ibi bonum, nullum prorsus malum, uel culpa, uel poenæ ibi esse potest.
¶ 2. Ibi Moyses, non in foramine Petri posteriorum Rational. Evang.

ra videns, sed in facie diuina contemplatione iubilans, inelamabit æternum; Dominator Dominus Deus; misericors & clemens, patiens & multa migrationum, & uerax qui custodi miser cordis in millia.

¶ 3. Ibi Elias cum exultatione reperit, quod olim solebat dicere, Nisi Dominus, in cuius conspectu sto. Quia ab hoc conspectu non recedit in æternum, & in illo qui uivite in facula, uivete & ipse in æterni & beata uita.

¶ 4. Ibi Joannes merito resonat illud Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, & habitab cum eis. & ipse populus eius erunt, & ipse Deus cum eis erit erunt Deus. & absterget omnem lachrymam ab oculis eorum, & mors ultra non erit neque lacrima, neque dolor.

¶ 5. Ibi Iacobus resonare potest illud Propheta; Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum, concupiscit & desici anima mea. Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deum uerum, Non amplius Iacob, sed Istacl ibi nomen eius.

¶ 6. Ibi in omnibus electis (quorum hi qui in montem Thabor ducti sunt typum gessere) patebit quæ uerum sit, vox exultationis & saluti in tabernaculo iustorum; in tabernaculis scilicet celestibus, ubi perenniter resonabit vox laudis & amoris, in lumine æternitatis. Verum, quis habitabit in tabernaculo isto Domini, aut quis requiescet in monte sancto eius? Qui ingreditur sine macula & operatur iustitiam. Iterum: Quis ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius? Vis scire tantum, celsis manibus & mundo corde, qui non accepit in uanis animam suam, nec iurauit in dolo proximo suo. Inspice ergo manus, hoc est opera; inspice cor, hoc est cogitationes & affectus; inspice animam, & uide cur eam accepit; inspice linguam, & uide an non lateat in ea dolus. Sic manus, cor, animam & linguam expurga, ut in illis resurgat innocentia: ita benedictionem & misericordiam consequeris à Deo salutaris tuo, & eris in generatione, quartæ tunc cum uidentur que faciem eius in æternum in habitaculo celesti, in monte sancto Dei.

A Dhuc loquente Petro, ecce nubes lucida obumbravit eis, & timuerunt: mirantibus illis in Deo uocem: Et ecce uox de nube dicens; Hic est filius meus Patri dilectus, & cetera. Hæc est uox Domini in uirtute, uox æterni Domini in magnificentia, uox Patris æterni testimonium irrefragabile dans filio suo, cui uult tantquam uero Legislatori & Principi omnes obedire. Unde hæc fuit uox clara, augusta, sonora instar tonitruum, & celo delata ad Apostolos, eos sacro percelsis honore; sicut & nubes illa perlucida, mysteria gestatis plena, & subito coorta; eos perterruit, uocem illam representans qua cum magna maiestate ueni ad iudicium uenturus est. Continet porò uox ista tria uerba: celsus multa in sua significatione mysteria; unde rita. Singula eius uerba ponderanda sunt.

Primo, Hic est filius meus, de mea substantia genitus, Deus de Deo, lumen de lumine, Deus uerus de Deo uero: Quem promisi mittere, illum nunc exhibeo,

exhibeo, illum, inquam, cuius nomen est, *Qui est, & Hic est*; qui licet homo factus sit in tempore, sculis tamen omnibus antiquior est unigenitus sine tempore, qui ex me, & in me, & mecum semper est. Hic est filius meus, quem à me non separat Deitas, non dividit potestas, non discernit æternitas, inquit S. Leo ser. de Transfiguratione. *Hic erit filius meus origine, veritate, naturate; non adoptione, nuptiatione, creatioe* inquit S. Hilarius lib. 3. de Trinitate. *Hic est filius meus, ille, inquam, gloria mea splendor, ille substantia mea character, per quem feci Angelos, per quem caelum fundatum est, stabilita terra. Hic est non servus, non legatus, non Angelus, sed filius meus dilectus*, inquit S. Damascentus, serm. de Transfig.

non Eliam celum claudentem, & igem de celo evocantem, quo peccatores plectat & perdat. Ecce Moyses, ecce Elias jam recesserunt in nube postquam ei testimonium dederunt, ipse manet solus Legislator, solus Finis legis & Prophetarum, solus hominum Redemptor, solus Ecclesie fundator, Doctor Evangelii, Dux caeli, voluntatis meae intencuntius, Majestatis meae legatus, ipsum ergo audite; qui ipsum audit, me audit; qui ipsum spernit, me spernit. Ipsum audite, cuius prædicatione manifestor ejus humilitate clarificor, quem legis mysteria prænunciatur, quem Prophetarum oraccerunt, Ipsum audite, qui si minetur penas aternas; potest infligere; si gloriam proponat, potest tribuere; si ad gratiam vos vocet, potest peccata remittere. Ipsum audite, non mundum ad vana & fallacia, non carnem ad turpia, non diabolium ad illicitas voluptates verbis suis & blanditiis illius doctrinae quæ de celo est, sincera, casta, humilis, perfecta, luminosa, autem accomodate. Hic est enim de quo scriptum est: *Erant oculi tui videns Præceptorem tuum, &c.*

1/ais 77

2. *Secundo. Dilectus.* Græca habent, diligibilis, sive amore dignus, *agapitus*, & dilectissimus: Quid ita? Hic est filius nimirum non adoptivus, sed proprius; non aliunde creatus, sed ex me genitus; non de aliena natura factus mihi comparabilis, sed de mea essentia mihi natus aequalis, inquit S. Leo. Dilectissimus ergo & summe diligibilis, quia naturalis filius, quia hominiosus & consubstantialis, quia unicus & unigenitus, quia ejus dilectione producit Spiritus S. qui est infinitus amor, & dilectio Patris & Filii.

3. *Tertio, In quo mihi complacui.* In quo requiesco & oblector eximie, in quem omnem meam benevolentiam, omneque beneplacitum meum & voluntatem propensam effudi; quem complacentem & gratissimam hostiam & victimam mihi constitui, ut homines reconciliem mihi; in quem eum intueor, omnem iram & offensionem depono. Deus ergo in Christo sibi complacuit. Tum quia ut filium infinito amore diligit, & in eo totus complacendo requiescit. Tum quia per illum solum placuit illi hominem redimere, & sibi reconciliare. Tum quia in ejus obedientia humilitate, sanctitate eximie oblectatus est. Tum denique, quia omnes qui Deo placent, per Christum placent: & qui Christo placent, placent & ipsi. Et nulla est virtus, nulla sanctitas, nulla merita, quæ Patri placeant nisi per Christum; & ejus merita. In ipso prædestinati, dilecti, sanctificati, glorificati sunt fideles electi, Patriarchæ & Prophetæ, Apostoli & Martyres, Confessores & Virgines.

4. *Quarto, Ipsum audite.* Quasi dicat: Ipsum auctore, ipsi credite, ipsi obedite. Ipsum vobis ut Præceptorem adsigno, ut loquentem audiatis, audientes fidem adhibeatis, credentes obediat. Ipse est. Vita, ipsum audite; quia non potest promereri nisi verba vitæ. Ipse est. Veritas, ergo oportet vos si firmissime credere. Ipse est. Via, sequimini eum & obedite; non enim aliud est iter vitæ, nec potestis per aliam viam ad me pertinere, Ipsum audite, non Moysen umbras legis docentem,

Tu æterne Pater, qui filium tuum dilectissimum in monte nobis exhibuisti Transfiguratum, solis instar fulgidum; illumque inter Moysen & Eliam apparere voluisti, & toto Orbi Doctorem audendum proposuisti, testimonium ei nube & voce celesti exhibedo. Da ut respicemus illam gloriam, cuius specimen in Thabor exhibuit, ad illam celestem voluptatem, cuius stillam Petrus gustavit. Excita in nobis fervens desiderium tibi ferendi, & illumina corda nostra, ut quæramus quæ fuissemus, & terrenis affectibus depositis, illum audiamus, illi eredamus, illi obediamus, illum sequamur qui est veritas, via, & vita, qui in montem nos vult secum ducere, & nobis notas facere vias vitæ. Ita fac ut audiamus illum in hoc tempore, ut audire & videre mereamur tota æternitate, quando audient electi: tui ineffabilia verba, quæ non licet homini loqui, & videbunt discussa omni caligine lumine illum illuminans mirabiliter a montibus æternis, dum turbabuntur insipientes corde in tartarea valle.

DOMINICA III. QUADRAG.

Erat Jesus eiciens demonium, & illud erat mutum. Luc. 13.

LECT. 10
Tripar.
PANSI,
Christi
mutum
Damon d
ejecte.

Requenter sacra nobis scriptura insinuant Christum Dominum ad hoc in hunc mundum venisse, ut bellum iniret contra demonem, qui hominem primum per peccatum supplantaverat, & genus humanum multis vinculis irretitum exinde tenebat, & yaque tyrannide opprimebat. Explicite

id apert

id aperit S. Joann. *Quis facit peccatum, ex diabolo est, quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit filius Dei, ut dissolvat opera diaboli.* Quasi dicat: Sicut qui iustus est, & vivit iuste, ex Deo natus est, & de familia eius censetur, ob semen divinae gratiae in eo manens: ita è contra, qui facit peccatum, ex diabolo natus censetur, & de eius familia ac proleptia reputatur, ob semen pessimum suggestio- nis pravae, quod ab eo suscipit, per quod peccatum in ipso generatur. Omne etenim peccatum à dia- bolo est, quoniam ab initio peccat. Ab initio scilicet creationis suae mox se Deo rebellem fecit, & peccandi initium & exemplum statim Adae & eius posteritati dedit: exinde etiam in suo peccato ac rebellionem perseverat, colligatque quibusdam velut vinculis omnes quos ad peccatum potest per- trahere, ut secum perseveret, Deo rebelles. Sed ad hoc apparuit in carne filius Dei, ut dissolvat & vincula & opera diaboli, praedamque eripiat, suos sibi vendicans. Propterea Prophetae Isaac praedicitur nomen eius futurum: *Aecolora spolia detrahens, festina praedari;* iubeturque sumere li- brum grandem, in quo hoc nomen scribat. Sed quare ad hoc liber grandis requiritur? Quia nimi- rum licet hoc nomen paucis verbis exprimeretur, tamen multa mysteria continebat, omnes scilicet victorias, quas contra diabolum reportaturus erat. Quapropter ut ostenderet hoc nomen non esse inane, mox voluit ab infantia peragere officii sui partes nomine isto indicatas. Jamque ex eo tem- pore verum fuit: *Erat Iesus ejiciens demonium, & illud erat mutum.* Sic obmutescere fecit nascens oracula demonum in suis idolis respondentium, & homines demerantium, ac decipientium. Cum Augustus oblato sacrificio interrogasset Py- thium Apollinem, quis post se imperium admini- straturus foret; obtulit oraculum. Cum vero urgetet causam, in hunc modum responsum accepit:

Me puer Hebraeus Divus; Deus ipse gubernans, Cedere sede iubet, istisq; remissis ad Orcum. Aris ergo debinc tactus abscisso nostris.

Idem etiam de Christo verum est illud. *Dele- tabitur insans ab ubere super saramine aspidis, & in cavernam reguli, qui ablatus fuerit, mittet manum suam.* An non Christus insans, cum jam Vir- ginis adhuc ubera sugeret, in cavernas serpentis infernalis manum mittebat, ut serpentem extrahe- ret, & locum sibi vendicaret? Quid sunt corda Re- guli & Basilisci, sive serpentis tartarei, nisi corda in- quorum? Christus illic manum suam misit ad- huc puer, ut aspidem & serpentem eiecet, dum Reges & Pastores ad fidem adduxit, & ad sua cu- nabula: dum in Aegypto vim demonis elisit, & idola confregit jam praedam inchoans, quam no- men prophetae sua iudicium praerebat. Ergo Ie-

sus demonium eiciens, sive dum ageret in Vir- ginis adhuc ubero, sive dum iaceret in praesepio, sive dum offerretur in templo, sive dum exul age- ret in Aegypto, sive dum postea docet & conver- satur in mundo, sive dum moritur & pendet in pa- tibulo. Unde morti appropinquans pronuntiat: *Nunc Princeps huius mundi ejicietur foras, ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.* Haec fuit potestas pueri nascens, & Crucifixi mo- rientes, alligare posse fortem, vala ejus diripere, superbiam ipsius conterere, elidere fortitudinem, & fugare contremiscentem: *Egradietur diabo- lus ante pedes ejus,* dicebat Abacuc Propheta de Christo, *ante faciem ejus ibit mors.* Necdum ipse brachia poterat movere in praesepio, confixa po- stea crantilla in patibulo, & tamen dissolvit o- pera diaboli. Quanam opera illius, nisi peccatum & mors? Mox ergo fuit ipse ante pedes ejus, praes- cians illum qui poterat facere potentiam in brachio suo; quia in cornibus praesepii & Cru- cis abscondita erat fortitudo ejus. In cruce *scilicet, & mensus est terram,* brachiis extensis, tamquam haereditatem scilicet ad se pertinentem, è qua dae- mon ejiciendus erat iniquus possessor & usurpa- tor.

Porro is qui in natiuitate, in matura aetate, in vi- ta & morte erat eiciens demonium, imò qui sta- tim à prima creatione è caelo illud eiecerat. *Vide- bam Satanam tanquam fulgur de caelo cadentem:* ipse inquam; etiam post mortem usque hodie eiciens est demonium, dum ex animis & corpo- ribus hominum illud expellit per sui nominis in- vocationem, per Sanctorum intercessionem, per auctoritatem Apostolorum & eorum successorum, Sacerdotibus & exorcistis concessam. Immo adhuc nostro saeculo verificatum illud fuit: *In cavernam reguli, qui ablatus fuerit, mittet manum suam;* nam teste Turcellino in vita S. Xaverii, lib. 2. cap. 6. mittebat ille pueros in India agens, qui fidem Christi docerent parentes & vicinos: idolaque eor- um pueri hi demolebantur, atque per crucem & pias preces infirmos curabant, & daemones ab- energumenis expellebant.

Advertendum autem demonium tribus modis hominem dici posse occupare, vel possidere. Pri- mus est, cum solam animam possidet demon, po- testatem quandam in eam habens per peccatum, Sic de Juda dicitur: *Pest buccellam introivit in eum Satanus:* quadam speciali ratione in eum tunc introisse dicitur, & potestatem accepisse; quia to- tum cor suum demoni praebuit, cum adverte- ret se indicio buccellae declaratum. Exacerbatus enim fuit, & animum prorsus obfirmavit, ad pec- candum quod statuerat. Sic omnis qui per pec- catum Spiritum Sanctum deserit, demoni jus quoddam dat in animam suam, quia *qui facit peccatum, servum est peccati,* servusque diaboli, qui

Joan. 124

Abac. 4

Abac. 5

Luc. 10

Demon- tritus modis hominum occupat. Joan. 11.

peccatoribus, quod antea eis abfuit. Urgetur dicere quid illud foret; Dixit: *Abfuit eis verecundiam peccare, reddo eis, ut nuntia confessione deterrantur.* Dicimus vero his idem quod Sapiens: *Ne confundaris pro anima tua dicere verum, est enim confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam.* Confusio quae impedit peccati confessionem, aeternam adducit confusioem. Confusio ex peccatorum confessione enascens, peccatum praeteritum tegit, & a futuris protegit. *Secundum* impedimentum est timor. Timent enim quidam ne gravis eis poenitentia imponatur, aut ne restitutio praecipitur, aut ne reconciliatio cum inimicis jubeatur; ideoque tacent peccata odii, aut injustitiae, & tenent eos daemonium mutum. Sed his dicimus. *Qui times pruina, irruat super ipsum nix.* Volentes vitare minus incommodum, incidunt in incommodum inextricabile malae peccatae confessionis, & in periculum aeternae salutis. *Haec* tibi Leviathan, *serpentem veitem, serpentem tortuosum.* Ideo vero voco daemone qui eos possidet, *serpentem veitem, sive serpentem* concludentem, quia instat ferrei veitis concludit & obstruit eis cor ne contritionem eliciant, os ne confessionem reddant, bursum ne restitutionem faciant. Voco etiam *tortuosum serpentem*, quia mire eos suis spiribus involvit, nec obstruunt licet manu periti Confessarii educi possent. O quam multis hoc contingit! *Tertium* impedimentum est spes. Quia aliqui dum sperant quaedam in hoc saeculo, nec putant se adepturos, si quales sint innovescat, etiam in confessione pravitate suam abscondunt, ut pie viventes habeantur. Sed vae peccatori terram ingrediens duabus viis. Vae illi, qui nequitur *se humilitat & interiora eius plena sunt doli.* Vae illi qui ut opinionem sibi bonam concilient apud suos Pastores, vel Confessarios, a quibus commendari sperant, anima statum silent, a daemone muto occupati. *Quartum* impedimentum est desperatio melioris vitae. Quidam enim negligunt confessionem, quia nolunt a peccatis abstinere, & quodammodo desperant se id posse. Hi injurii sunt gratiae Dei, dum huic pessima spiritus maligni succumbunt tentationi. Sed de his quatuor impedimentis, quae a daemone muto provenire censentur, fuse dixi in Candelabro mystico, Tract. 5. Lect. 8. Poterit ex ibidem didici Pastor hic oportuna proferre, ut excitet plebem ad integram peccatorum confessionem. Cum vero multa possint exempla de daemone impediendo confessionem in aeternam perniciem impudentium hic affert; petranseo, quia passim occurrunt. Unicum tamen subijcio.

In Italiae quadam civitate nobilis erat femina quae exterius sancta reputabatur, elemosinis & orationi decida. Moriens reliquit filiam valde piam, quae quotidie particularem pro matre fundebat orationem. Post aliquot hebdomadas domi sola exi-

stans, circa ostium vidit monstrum horribile, habens speciem porci excoriati, ignem & fetorem spirantis. Territa admodum hac visione, ad fenestram currit, ut se ex illa praecipitet vel demittat; sed hanc vocem audit. *Siste gradum, o filia! sum infelix mater tua: cheu! non obstante vita, qua irreprehensibilia videbatur, aeterna sum obnoxia damnationi, ob peccata enormia cum Patre tuo commissis. Et quia nunquam ausa fui confiteri, frustra praes pro me fundam.* Haec audiens filia, confertata est; animum tamen tandem relinens, & sibi a Deo hanc visionem permittam considerans ad instructionem suam, interrogat cum fetu matrem, qualia sint inferni supplicia. Cui illa respondet: *Privationem visionis divinae inter omnia maximum esse supplicium; deinde inter maxima esse apprehensionem illam qua considerant damnati se nunquam liberandos. Addit denique exercitium damnatorum consistere in blasphemis continuis & maledictione divinae iustitiae. His dictis aliquos latens faciens per scamma, arca, cubilia, impellit ibidem instat ferri candentis vestigia cum fectore grandi, & illico in infernum a daemonibus transferri visa est. Filia tota conterrita, tota afflicta, obstrat fores domus, Ecclesiamque adit, ut consulat super haec Civitatis Concionatorem, qui tota ibi quadragesima conciones tunc habebat. Cui cum rem totam pandisset, transfert se ipse in locum; vestigia videt, perferit ferretorem, nova benedictione locum sacrat. Exinde dedit ei filia licentiam publice haec enunciandi; quod saepe magno fecit cum fructu. Hic Concionator nominatur P. Damianus Cremonensis.*

Postremo dicamus. Sicut in aliquibus est daemone muto, ita e contra in aliis reperitur *Daemone muto loquax.* Unde quod eundem daemone muto loquax dicit Christus, Marcus. & Luc. 4. *Obmutescite, & exi, quae ex idem his dici convenit. Qui autem sunt hi daemone muto nimis loquax habentes? In primis illi qui multiloquio vacant, sicque peccatum peccato cummulant De quibus. Homo sapiens tacebit usque ad ultimum tempus, inscius autem & imprudens non servabitur qui tempus.* Viri sancti scientes quia sermo hominis Eccl. 20. plerumque peccato adiunctus est, vel vana & o. 3. Offic. 6. titiosa, vel etiam nociva effluens, silentium adamarunt; initium enim humani erroris sermo fuit hominis. Unde S. Ambrosius monet: *Alliga sermonem tuum ne luxuriet, ne lasciviat, & multiloquio peccata sibi colligat. Sic restrictus, & ripa suis coarctatur, cito letum colligit annis exundans.* Antiqui Patres conformiter docent multiloquium a daemone instigante ortum habere, & cordis devotionem extinguere. Unde S. Antiochus hom. 102. de silentio, sic ait: *Immoderata & effranta prolatio, qua periclitatur mentis tranquillitas, non solum operationem spirituales lenescere facit & desidero, sed & molestissimo daemone a cordis mancipat illam.*

Eccl. 4. *Timor.*
Job. c. 6.
Isa. c. 27.
Eccl. 2.
Eccl. 19.
4. *Desperatio melioris vitae.*
Exemplum horrendum.

Pars III.
1.
2. Daemo-

2. *Detractiones* Dæmonium loquax habent qui detractionibus affuecunt & susurrationibus; in tallum enim dæmon ludit ore, sicut & in audientium aure.

Proo. 6. Hinc seminantur stimuli, oriuntur rixæ, accenduntur facies odiorum, pax extinguitur cordium. Quapropter inter ea que maxime odit Dominus, enunciat sapiens: *Linguam profertentem mendacia, & eum qui inter fratres seminat discordias.* Utrique detractores & susurrones demonis sunt membra & instrumenta; per illos agit & loquitur ille qui primus fuit author discordiæ, qui primus pacem turbavit in cælo inter Angelos & DEUM, in paradiso inter DEUM & hominem, in mundo inter fratrem & fratrem, inter Cain & Abelem.

Eccl. 28. Merito ergo ab illo possideri dicuntur. Merito queritur: *Susurro & bilingua malicius, multos enim turbavit pacem habentes.* Qui susurro est, etiam bilinguis dicitur tum quia modo verum, modo falsum eloquitur, tum quia aliud in occulto, aliud in manifesto pronunciat, tum quia modo lingua ungit, modo eam commutans pungit. Propterea maledictus est, maledictione proximi dignus, maledictioneque Dei in præsentis & futuro; cum pacem turbet que à Deo est, & tamquam turbulentus dæmon omnia pervertat. Ut vero agnoscamus quomodo hi detractores, susurrones, calumniatores, à dæmonio in anima possideantur, voluit, quandoque Deus exterius eos post calumnias etiam corporaliter à dæmone possideri. Audi aliquot hujus rei exempla hic opportuna.

S. Gregorius Agrigentinus Episcopus à Sabino & Crescentio calumniatoribus coram Synodo Romano 150. Patrum accensus fuit de stupro cù Eudocia puella, adductis 110. testibus. Ille sublimi voce illud Psalmi ingeminat: *Insuperaverunt in me testes iniqui, qui ignorabant objecerunt mihi, responderunt mala pro bono.* Statim vero puella à dæmone coacta est, & ad pedes ejus concidit. Gregorius Satanam è puella egredi jubet, & verum fateri, manique apprehensam erigit. Illa mox falsa est se à Sabino & Crescentio manibus induciam, ut falso Gregorium accusaret. Gregorius coram Synodo pro telibus & actoribus intercessit, & pacem illis impetravit. Qua concessa, statim tenebræ magnæ obortæ sunt, & testium alii utraque genâ, alii alerà nigri apparuerunt. Sabino autem & Crescentio labia atro colore infecta sunt, qui nunquam postea elui potuit. Surius 23. Novem. c. 50. vitæ ejus.

S. Maurus Abbas oratione & signo crucis clericum qui cementariæ arti præerat collisum fantati reddiderat: quidam vero illius artis operam detrabere ei ceperunt, & dicere, cum prava cupiditate ductum, non religionis gratia, relicto priore Monasterio, ad illas oras venisset, & præstitis non divina virtute res admirandas gerere. Cùm hæc inter se fermocinarentur, ut in odium viri sancti conerant sese mutuo; res ex illis à maligno dæmone & vestigio luere correpti, & tanta crudelitate dil-

cerpti, ut unus animam cum lugubri ejulatu exhalaret. Hoc audiens Beatus Maurus, mox cum lachrymis ad Sancti Martini oratorium contendit; ubi tribus horis in oratione peractis, ad miseros illos accessit, & edito signo crucis, ait: *Filius Dei qui à serpentis sua calcandi super serpentes potestatem dedit, ab hac dæmonia vexatione vos absolvat.* Cùmque illi dentibus & oculis furor emspirarent, digitos utriusque manus in illorum ora misit, & statim dæmones fostore relicto ventris egestione fugati sunt. Tertium vero vitæ sanctum, sacrificio oblato, & aliis orationibus etiam vitæ restituit. Surius Januar. 15. Audi & aliud.

Paphnatio invidens quidam ex fratribus, cùm juvenis foret sanctissimus, dolose Hidorio Monasterii Praefecto conquestus est. Codicem sibi ereptum, rogans ut in cellis singulis queratur. Tres seniores ad id designati, repererunt tandem in cella Paphnati sub palmarum plectis ubi invidus illum abdidit. Patam ergo id proditur in Ecclesia, ubi omnes convenerunt. Paphnati licet innocens non se purgat, sed satisfactionem sese subjicit, adlimina Ecclesiæ duabus hebdomadis noxam deprecans. His elapsis, à saevo dæmone invidus ille immaniter divexatur; nec ab ullo seniorum ejici potuit, quia Paphnatio Deus id reservarat, cui calumnia structa erat. Oratione ergo Paphnati dæmonem exturbavit, & invidiam fratris opem suam deprecantis sic sanavit Cassianus Collat. 18. cap. 15.

Pater ergo in his viris sanctis, quomodo per eos Jesus erat ejectionis dæmonium, quod non erat nutum, sed loquax nimis in illis detractoribus, susurratoribus, calumniatoribus. Et quidem dæmonium primo eorum animas occuparat, mox vero in pecuniam etiam corpora divexavit iusto Dei iudicio.

3. Dæmonium loquax habent jurantes, pejerantes, lingua sua blasphemias ejaculantes, quales erant hi Pharisæi dicentes: *In Principe dæmoniorum ejicit dæmonia.* Tales etiam sunt qui pre iracundia se aliosque diris devotent, & nonnulli diabolum in ore habent, qui eorum & linguam & animam inconviniâ, in maledictiones: in execrationes commover. Hos etiam quandoque dæmon corporaliter in pecuniam criminis & execrandæ consuetudinis divexare à Deo permittitur, ut ex variis iustorum consilii.

4. Dæmonium loquax habent, qui sermonibus turpibus & obscenis delebantur cantionesque impudicas modulantur, ut ad turpia illecent audientium animos. O quam multos reperire est ab hoc dæmone possessos inter juvenes dissolutos! Linguam utriusque serpentis, linguam dæmoniacam ad decipiendum & illestandu castas puellas, & ad petrandum eas ad naufragium castitatis: *Orumpunt enim mores bonos colloquia prava.* Sicut Satan get linguam serpentis Evam sedellit.

Psalm. 126. *Resurrexerunt in me testes iniqui, qui ignorabant objecerunt mihi, responderunt mala pro bono.*

Detractiones. *Proo. 6.*

3. *Jurantes*

4. *Turpi loqui.*

Cor. 13.

& venenum ei infudit, sic & ipsi operante demone loquax Evæ filias decipiunt, & illas, secum perducunt. O demonium pessimum! Exi ab eis, & obmutescere, jubente Christo castitatis auctore.

Hic perit omnes demonium loquax habentes, dum ad poenitentiam tribunal accedunt, obmutescunt; demonium tunc mutum eos possidet, quia nesciunt se accusare de detractionibus & susurrationibus, de juramentis & calumniis, de maledictionibus & injuriis prolatis in proximum, de blasphemis in Deum, de impuris & scandalosis verbis; imò conantur hæc omnia excusare, & Levitanti ascribere, sicque nullas crebro faciunt confessiones.

5. Hæretici

5. Demonium loquax habent hæretici, qui impia doctrina veritati obnuntiant, simplicesque fideles verbosa facundia decipere percontant. Immo adeo à loquax demonio possidentur, ut linguam suam venenatam exerant contra Deum, columbæque. Ipsi enim participant de illo demonio he-

Apoc. 13.

Apoc. 13. *Datum est ei et loquens magna, & aperuit os suum in blasphemiam ad Deum, blasphemare nomen ejus, & tabernaculum ejus. & eos qui in caelo habitant. Aperit enim os contra Deum, facientes eum auctorem peccati; contra ejus tabernaculum, id est contra Euchaistiam, contra Virginem Mariam, contra Ecclesiam, denique contra ipsos cælestes.*

Coelasti in vita

Coelasti in vita. Cum Lutherus adhuc Erfordiae in Conventu Augustinianorum ageret, & hæc Dominica Quadragesima Evangelium istud decantaretur in templo: *Erat Jesus ejiciens demonium, & illud erat mutum; illic istam amentis & à demone possessi se in terra volutans, contenta voce exclamare coepit: Non sum ego, Non sum ego.* Utique demonium in ipso erat, sed non mutum, quia vox ejus impia eum doctrina venenata variis Orbis Provinciis erat permissura, & deflectionem à vera Christi fide multis perfusurura. Unde illi pessimum dicere idem quod S. Paulus Elima Mago Proconsulem Sergium Paulum à veritate avertere conanti. *O plene omni dolo*

Achor 13.

Achor 13. *& omni fallacia sui diaboli, inimice omnia justitia, non desino subvertere vias Domini rectas: & nunc accedens Domini super te, & erit tæceus.* Ad tempus coccus est. Cæcus est corpore Elias, ita pronunciant Paulus: in æternum autem cæcus effectus est mente Lutherus, qui noluit esse mutus, ita decernente Domino. Et jugiter manus Domini percussus super illum erit, quia hic digitum Dei ejicientem demonia attendere nolit.

Hæresis comparatur ranis

Hæresis comparatur ranis. Existimant quoque nonnulli ipsum designatum fuisse, ubi dicitur: *Et vidi prodire de ore draconis, & de ore bestie, & de ore Pseudoprophetae spiritus tres immundus in modum ranarum.* Tres enim ranæ re-

Apoc. 16.

Apoc. 16. *Et indicant tres sectas quæ à Luthero & Lutheranis promanarunt. Prima est Anabaptistarum, quorum parens fuit Rotmannus antea Lutheranus. Secunda est Sacramentarium, quorum auctor fuit Carolostadius, à quo Zvinglius & Calvinus orti sunt. Tertia est Protestantium, quorum Dux*

Luc. II.

fuit Melancthon. Ranæ autem comparatur hæresis, ob immunditiam, ob loquacitatem, ob contumaciam & importunitatem. Ranæ enim obsecrante loquaces, obstrepere, continuum edunt clamore, loquax sane, alperum & importunam, ac molestum. Quibus apte designatur spiritus immundus & loquax hæreticorum & Pseudopropheta, qui multos convocat ad obstitendum, & obstitendum Christo: sed inefficaci id est consilio, quia tandem eos qui ad prælium & conspirationem convocati sunt, disperdere solet Deus & excindere. Quapropter ibidem etiam subditur: *Sunt spiritus demoniorum facientes signa, & procedunt congregare Reges in prælium, ad diem magnum omnipotentis Dei.*

EADEM DOMINICA.

Luc. II. triplicita.

In Beelzebub Principe demoniorum ejicit demonia, &c. Luc. 13.

URBæ ex pietate sequentes Dominum admittuntur, ejecto demonio muti, surdi, cæci, virtutis divinæ opus hic agnoscunt; dum cæcus videt, dum surdus audit, dum mutus loquitur & Deum glorificat, dum possessus à demone liberatur, & Christi Liberatoris sui se subjicit virtuti. Utrique *Dignus Dei hic; & miratio dextera excelso.* Interim Scribæ & Pharisei, qui tantum miraculam negare ob-evidentiam non poterant, impervicillissima & perfidissima interpretatione conantur illud evertere & contumaciter, in Beelzebub Principe demoniorum ejicit demonia. Judicium istud temerarium & execrabilis interpretatio de radice procedit odii & invidia. Solet enim cor invidia infectum omne alterius bonum opus vituperare. Si humilitati vacat, vitem & abjectum reputat: si pius est, dicit hypocritam; si abstimens, vocat avarum; si patiens, pusillanimitatem æstimat & ignavum. *Vide fusi de judicio temerario que tractavi in Horto Pass. tom. 3. tract. 4. lect. 35. curia ibi dicta huc referri possunt.* Itaque hoc invidia innatum est, pessime de aliis judicare. Sic ab initio sæculi invidus Cain male judicat de Abel, Esau de Jacob, fratres de Joseph, Saul de Davide, Phariseis similiter quequid in Christo divinum erat & sublime displicet, nam frequenter de Christo dixerunt, demonium habere, cum divinam deberent in ipso agnoscere potestatem. *Qui* ægritudine male affectus est, etiam cibum optimum in venenum convertit: sic illi passione invidia ægræ & indisplicenti mortem inde eliciunt, unde alii eliciunt sanitatem. Ex eodem flore fugit araneus, fugit & apis; araneus in virus convertit, & apis in mel & favum. Sic ex istis Salvatoris dictis & factis, boni in melius proficiebant, sicut illa mulier quæ exclamabat: *Beatus venter qui te portavit, &c.* Alii vero reprobi in pectus Luc. II. ibant, sicut hi blasphemantes. Similiter cum Christus

Simila.

Christus de Eucharistia differet, alii abeunt murmurantes. Discipuli vero ei adherentes dicunt: *Domine ad quem ibimus? Verba vite eterna habes. Vae vobis, o Pharisei, & omnibus qui vos imitantur: quia Vae qui dicitis bonum malum, ponentes lucem tenebris. Vae vobis, qui inflat Saulis reprobi filium David cythara dulcisona divinorum verborum suorum psallentem ut demonium ejiciat, lancea lingue configere nitimini, distortis perinvidiam oculis eum inspicientes. Attamen nec oculorum vestrorum invidia, nec lingue vestre maledicentia illi poterit nocere, qui ut recte B. Ennodius epist. 4. Nec honorum facem meritorum maledicentis extinguere potest status. Et si ante tangatur invidi splendore vita pia, umbram venenosa oblocutione extinguit: alicuius reperitur tenebrae qua ad involvendum iubar aptatur: nitorem siderum nec infusa non obruit, ad genium claritatis proficit cum obsecrante confictus.*

Beelzebub quatuor.

4. Reg. 1.

Demonum ordinem suum servant, ut ante lapsum.

Ephes. 6.

Sed quid sibi volunt Pharisei, dum dicunt eum in Beelzebub Principe demoniorum ejicere demonia? Adverte, quia Beelzebub nobile erat & famosum idolum Philistinorum in Accarō, ad quod Ochoffas miserat nuntios qui consulerent de sua infirmitate: ideo Pharisei Beelzebub demonum Principem nominabant, non quod omnium foret Princeps, sed quod tanquam nobiliori demoni alii demones ei subicerentur. Est enim adhuc quidam ordo inter demonia, sive inter spiritus malignos, sicut ante peccatum. Alii enim aliis natura preminent, & tanto preminentiores sunt, quanto in altioris Hierarchie choro fuerunt: nam ceteris naturam eorum non mutavit. Ex omni autem choro aliquos eiecisse, Sanctorum Patrum est sententia, & ita qui ex altiori gradu ceciderunt, naturaliter impetio quodam inferioribus præsumunt, & ideo eorum alii adhuc dicuntur Principatus & Potestates. Sic enim loquitur Apostolus. *Non est nobis colluctatio adversus carnem & sanguinem, sed adversus Principatus & Potestates mundi retores tenebrarum harum.* Fit vero per hanc subordinationem, ut valentiores sint ad nocendum hominibus: sicut rebelles & tumultuarii milites suum etiam Ducem creant, & suos Tribunos, ut firmiter faciat suam rebellionem. Dux ergo eorum est Lucifer (modo Lucifer Dux noctis & tenebrarum) qui in sacris literis, diabolus, draco, Satanas, serpens antiquus nominatur; sub illo deinde subordinati sunt alii, secundum nobilitatem nature etiam nequitia prævalentes. Atque sicut inter Angelos bonos certa quædam sunt officia, ad quæ specialiter quidam destinantur ex illis a Deo, peculiaria illorum etiam: sunt nomina: Raphael enim qui interpretatur *Medicina Dei*, imperit sanitatem Gabriel, qui interpretatur *Fortitudo Dei*, mittitur ad sublimia mysteria nuntianda, Michael, qui interpretatur, *quis ut Deus*, Princeps est super Ecclesiam. Sic & inter demones destinantur quidam a suo Rege ad certas functiones & tentationes, præsumuntque ceteris sceleribus. Hanc dixere alii Luciferum & Leviathan præfisse superbia; de quo Ioseph Rex super omnes filios superbia. *Mammoneum tritica, Ammodium luxuria, Tob 3. Beelzebub gula, P 1. 10 Satanam ira & impatientia, Tob 1. Behemot acedia, Job 40. Beelzebub invidia; sic Luc. 13. Hæresi ille præfisse, qui Hebraice Abaddon Græce Apollon, Latine Exterminator dicitur, omnia sacra destrucere & abolere omnites, sacramenta, sacrificium, imagines, vota, purgatorium, Pontificatum; festa, jejunia, traditiones.*

Uterius, sicut diversis Regionibus & Civitatibus diversi præsumunt Angeli. meminit enim Daniel cap. 10 Principis Græcorum & Persarum, quos fuisse Angelos S. Greg. docet 17. Mor. c. 7. Sic etiam illi diversi demones quasi Dei præfisse continentur, in idola quandoque adorati ab occæcatis populis. Hinc scriptura sacra mentionem facit de Moloch Deo Ammonitarum, 4. Reg. 23. de Dagon Deo Philistinorum, Iud 16 & 1. Reg. 5. de Beelzebub Deo Moabitum, Num. 25. de Baalberith Deo Schemitarum, Iud. 9. de Beelzebub Deo Accaronitarum. Omnes autem hi *Dii Gentium Demonia*, ut ait Platon. Plurimivero demonum sub nomine Baalcoli voluere, sive sub nomine Beel; idem autem significat quod Dominus, aut Possessor. Unde minatur Dominus, Osee. 2. *Auferam nomen Baal de ore vestro.* Hinc illa omnia demonum; sive idolorum, in sacris literis Baal quidem simpliciter positum, pro supremo idolo usurpatum fuit inter Palæstinos, cum adjecto autem loci vel officii, inferiora idola designabat. Sic mentio fit de Baal Cad. Iosue 11. Baal Parasim, 2. Reg. 5. Baal Meon, Num. 32. Baal Hermon, Iud. 3. Ite Beel Sephon, Exod. 14. Beelzebub Pl. 105 & hic Beelzebub, quod interpretatur ut idem sit quod Deus & Dominus *muscarum*. Si autem dictum putant, quod muscæ in ejus delubro abundarent ob copiosum sanguinem hostiarum ibi immolarum. Vel, ut alii dicunt, quia colebatur ut Deus amoliens lethales & perniciosas muscas, quæ incolas agri Accaron infestabant. Hæc quædam ad nomen Beelzebub quem Principem demoniorum vocat Pharisæi, & in ejus nomine Christum demonia ejicere blasphemant.

Demonum diversi

Blasphemia hæreticorum.

Blasphemia hæreticorum.

3. Reg. 18.

Mat. 10.

Horum imitatores sunt nostri hæretici qui divina miracula, quæ in Ecclesia Catholica quotidie penè contingunt, præstigiis magicis & potestati demonum acribunt. Ideo mirum firment, & ad calumnias & blasphemias convertuntur, quia ipsi nulla possunt edere miracula, quibus falsam suam doctrinam confirmet, quamvis id frequenter conati sunt. Similes sunt Prophetis Baal, qui ad mendicium usque irritum conatu auxilium Dei sui potestabant ut miraculum ederet, & ignem ex celo emitteret Quoties vero falsa miracula ostentantur, cum ignominia detecta illa fuerunt. Vide quo dixi *Dom. 2. Adversus.* itaque per ipsos videmus adimpleri, quod Christus dixit: *Si Patrem familias Matt. 10*

Beelzebub vocaverunt, quanta magis domesticos eius?
 Sacrosanctam Eucharistiam idololatriam appellat, Sanctos miracula operantes, Magos vocitant, imagines eorum idoli nomine dehonoraunt; sicut Spiritum S. blasphemum inveniuntur, propter quam sit ut in peccato suo moriantur, nec eis remittatur, vel in hoc seculo, vel in futuro. Veritati enim obstinata & impenitente mente bellum indicunt. Inerim Deus Ecclesie suae non desit, per Eucharistiam sacrosanctam, per Sanctos suos, per reliquias & imagines sacras, de anno in annum novalescens miracula, tanquam per pallium Eliae Eliaeo relictum, in quo operatur Deus Eliae. Obstruat ergo omne os loquentium iniqua, & tandem oppilet iniquitas os suum, considerans tot canonicationes Sanctorum, in quibus vere & severe examinantur miracula, considerans quoque tot imagines B. Virginis in variis orbis Regibus, miraculis divinis honoratas tot Reliquias & pignora facta, ad quorum praesentiam torquentur demones Veredigitus Dei est hic, & ubi haec peraguntur, illic verum est Regnum Dei, illic agnoscenda est vera Ecclesia Christi, ut ex hoc etiam Evangelio colligitur.

fedictus, possessus à dæmone, maledictum non repensat maledicto. Dicitur olim fuisse nobilis porticus Olympiae dicta Heptaphonon, quia Echo suum septies replicaret. Profecto quidam non ab similes sunt; quia ad unum verbum injuriosum seprem reddunt, ad unum maledictum plurima revomunt. Melius illis foret audire illud August. *Beas agere, & mala audire regum est;* nam duplicis id meriti est, tum ex operis praesentia, tum ex lingua maledicæ patientia. Recte Titus Tacitus Metello sibi obreccanti respondit: *Facile est in me dicere, cum non sim respondurus. Si tu lingua tua Dominus es ut quicquid lubet effutias; ego aurium mearum Dominus sum, ut quicquid convenit, audiant inoffense.* Hinc imitentur Chalcidiani Gentilem, si Chalcidiani imitari detrectent.

Quia vero quandoque veritas opprimitur injure, in aliorum praedictum & scandaum prudenter tunc respicio liberanda venit Ideo Christus hic non tacet omnino, sed triplici ratione convincit. Primario continetur in his verbis: *Omne regnum in seipso divisum desolabitur;* Si ergo Satanas in se divisus est, quomodo stabit regnum eius? Quasi dicat: Regna privatis discordiis everuntur, & laetitia militiae tuae per eas excinduntur. Cum autem diabolus vertitur in regnum suum; stabilire, quomodo fiet ut tur, unio demones sibi mutuo adferentur & se se eiciant? Immo & contra feruntur magno consensu in malum regnum suum promoventes; suntque instar vulpium Sampsonis, caudis suis colligatis, consiliis feliciter pestis ut conspirent in excidium hominum, & frugem Dei prae incendiant. Sed ego ad hoc veni, ut dissolvam opera eorum & consilia, coeque & possessione mea exturbem, & e regno meo eiciam ad tartareas flammis tandem relegandos, & ibi relegandos. Vere dixit Dominus, omne regnum divitum non stare, quia origo omnis desolationis discordia est & divisio, sicut & conservationis causa est unio & concordia. Unio lapidem facit domum, unio lignorum facit navem, unio tritici & farinae facit panem, unio ovium facit gregem, unio militum facit exercitum, unio populi facit civitatem; unio fratrum facit familiam felicem, unio subditorum facit consilans regnum, unio & concordia humorum facit corpus sanum, unio fidelium facit Ecclesiam militantem, unio Angelorum & beatorum facit Ecclesiam triumphantem. Sic ergo in rebus naturalibus, artificialibus, politicis, super naturalibus, unio necessaria est, unio commendatur; si divisio interveniat, mox sublequitur & desolatio. Secum ergo Christiani toto corde unionem, concordiam, charitatem, eliminata omni simultate, odio, contentione, quandoquidem lapides sumus ejusdem domus, ligna ejusdem navis, grana ejusdem panis, oves ejusdem gregis, milites ejusdem exercitus, incolae ejusdem civitatis, subditi ejusdem regni, fratres ejusdem familiae, membra ejusdem corporis, filii ejusdem Ecclesiae militantis, adspirantes ad unionem indissolubilem & inde-

PARS II.
 De responso Christi ad blasphemias Pharisaeorum.

Christum, Christus Dominus huic Sadaeorum propudiosae calumniae leniter respondet, nec verbis verba reddit, ut doceat nos contumelias contemnere, nec calumniatorum verba aestimare, quae per se evaneunt, aut in auctorum capita, ut lapis in altum emissus, reincidente solent. Non solemus irasci sterquilino quod foetorem emittat, aut cloacae quod fordes reddat, aut sepulchrum quod graveolentes vapores exhalet. Sepulchrum patens est guttur improborum, nisi nisi mortuum & foetidum ab illis exsiliare potest, tu petra trans mare ocellat. Sed & hoc confidenda quando iniuste calumnias, premeris *Non est discipulus super magistrum.* Vocarunt illum seductorem, ad solatum servorum suorum, quando falso hujus criminis immulatur, inquit S. August. in Plal. 63. Audi S. Nazianz. orat. in Julianum. Cum Julianus per sarcasum vocaret Christianos Galileos, sic respondet: *Quid prohiberet nos etiam ad verbum cum simili ludere cavillari? Et quia à deum nobis deceptus est, idoli an appellare, seu Adonium, seu Tauricrenum? Magna Jese offert copia multa nomina confingendi. Verum cum alvator & Dominus omnium in parendo contumeliosus admodum mansuetus foret, & procerus ingentibus etiam lacrymas profuderat, plane in concubinis foret nos tali appellacione indoluisse, aut pro defaetos esse sive à boni decertatione desistisse, pluraque fecisse sermonem calumniatorum, quam saltem animarum. Certe qui maledictus maledicta reddere solent, Christum non imitantur, nec ejus discipuli dici possunt, sed à dæmone loquace uterque agitari censetur, sive qui prius maledicit, sive qui postea maledicta regerit in maledictum. Unde de Christo dicitur: *Qui cum malediceretur, non maledicebat; sed dum vocatur Samaritanus, portator ymi,**

Christus quare Pharisaeis respondit no confere vultus.

Re. 1.

Regna discordiis everuntur.

no confere vultus.

solabile.

solabilem Ecclesiam triumphantis. Si unitatem se-
demur; nec animis dividamur in obsequio ejus-
dem Regis nostri Christi, fortes erimus contra ex-
ercitum omnium diaboli, & contra vires inferni, nec
nobis poterunt prevalere omnes potestates adver-
sariæ: sed regnum Dei in nobis permanebit firmum
& ineludibile, regnum scilicet gratiæ & fidei per-
fectæ, perducens tandem ad regnum gloriæ con-
summata.

Resp. 2. Secunda ratio continetur in illis verbis: *Si in Beel-
zebub ejicio demonia, filii vestri in quo ejiciunt? Ideo
judices vestri erunt.* Quali dicat: Vos fatemini quod
filii vestri, qui inter vos sunt Exorcistæ, nov erunt
invocatione virtutis diuinæ demonia ejicere; im-
mo idem fatemini de Apostolis meis, quia de illis
non dicitis, quod in virtute demonis ejiciant da-
monia, cum tamen non infrequenter demonia per
iplos ejici videritis. Quare ergo aliter judicatis de
me? Cum idem opus videatis in me, & in illis,
cur non idem est iudicium vestrum de me & de
illis? Utique invidia in vobis iudicium perturbat:
ubicumque illa fuerit iudex, quæ recta sunt, di-
storta esse pronunciat, pravâ lance omnia ponde-
rans. Sed filii illi vestri, sive Exorcistæ, sive Apo-
stoli, in æquissimo illo iudicii die iudices vestri
erunt, volque accubant & condemnabunt, mani-
fesse contestantes nonnulli ex malitia me ignomi-
niâ tantâ à vobis affectum esse. *Si autem in digito
Dei ejicio demonia,* cum id longè majori potestate
præstem, quam filii vestri; me agnoscere debere-
tis tamquam Messiam, qui ad vos veni annun-
cians regnum Dei, & destruens regnum diaboli. Ego
enim sum fortior ille, qui fortem armatam custo-
dientem atrium & palatium suum veni alligare,
& dispergere arma in quibus confidit, & spolia jus
distribuere; peccatum scilicet superando, in quo
vires ejus sitæ sunt; chyrographum decreti in quo
confidit distringendo, & affigendo illud cruci vi-
ctoriæ: nec trophæo; mundum ab infidelitate, &
idolorum superstitioso cultu, quo per illum deti-
netur eripiendos; animas tamquam spolia ejus mihi
vendicando, & distribuendo militibus meis An-
gelis, ut eas conservent & custodiant. Hæc autem
omnia ago in digito Dei, hoc est in virtute Spi-
ritus sancti. Hæc est summaria interpretatio ser-
monis & ratiocinationis Christi. Digitum autem
Dei vocat Spiritum sanctum. Unde dicit: *Si ergo in
spiritu Dei ejicio demonia:* Multis autem rationibus
vocatur *Digitus Dei.* 1. Quia sicut brachium, & ma-
nus oritur ex corpore, digitus autem ex brachio
& corpore, simul existens ejusdem cum illis natu-
ræ: Sic Spiritus S. procedit à filio, qui *brachium Dei*
in scripturis nominatur; procedit etiâ à Patre ejus-
dem existens cum illis substantiæ. 2. Quia sicut in
digitis qui sunt in una eademque manu, maximè
apparet partitionata hic diversa Spiritus S. dona de-
signantur, manente eodem spiritu, qui omnia ope-
ratur in nobis. 3. Quia digito quippiam indicamus.
Sic Spiritus S. (*dextra Dei tu digitus*) *index*, est

indicans nobis quæcumque sancta & salutaria sunt
per inspirationes suas. Hic est index qui viam no-
bis indicat in cœlum, ut per eam pergamus, indicat
etiam nobis viam ad infernum, ut ab ea recedam-
us, indicat nobis hostis infidias & tentationes, ut
caveamus, indicat quoque confilia. Scarma quibus
contra eas communiatur. Indicat nobis vitiorum
turpitudinem, luxuriæ, gula, invidia; indicat & vir-
tutum pulchritudinem, castitatis, temperantiæ, pa-
tentiæ. 4. quia digitus subilia omnia opera per-
agit cum perfectione, scribit, sargit, acu pingit: ita
Spiritus S. est qui in corde nostro legem Dei exarat,
diffusam animæ vestre reparat & exornat, colo-
res celestes virtutum depingit, & amorem inculp-
pit divinum animis nostris. Verè ergo de illo cani-
mus: *dextra Dei tu digitus.*

Tertia ratio insinuat in his verbis: *Qui non est me-
cum, contra me est, & qui non colligit mecum, disper-
git.* Quali dicat: Satanâs cujus virtute me dicitis eji-
cere demonia, non solum mecum non est, sed est
contra me, ideoque nihil mihi cum illo cõmerci-
i. Ipse non colligit mecum homines in vitam, sed
dispergit in mortem: non congregat in horreum
Dei grana electa, sed illa conatur dispergere, &
disperdere. Ego sum Pastor oves convocans: ille
est lupus illas à me avocans. Ego illas volo offer-
tere, ipse rapere studet & auferre. Ego in fidei unitate
omnes coadunare oportet; ipse dividit illos per
sectas & schismata, per hæreses & idola. Ego cha-
ritatem & concordiam, pacemque ubique prædi-
co, & commendo: ipse odia, iugiales, bella ubi-
que seminat. Quid ergo mihi cum illo, aut ipsi
mecum, cum opera ipsius planè mihi adversentur?
Equidem hoc Christus de demone pronunciat,
sed etiam generaliter verum est: *Qui cum Christo
non est, adversus illum est; qui non colligit cum ipso,
dispergit.* Unusquisque ergo ad cor suum ingressus,
videat an eum Christo sit, an eum Christo colligat
Si vitam quis instituit, & opera sua agit quasi
in præsentia Dei & Judicis Christi, cum ipso
est: Si ejus quaerit honorem & gloriam, cum ipso
colligit. Si charitatem & unitatem amet, cum ipso
colligit & in ipso est: *Deus charitas est, qui manet
in charitate, in Deo manet, & Deus in ipso.* Si purita-
tem conscientie sectetur, & in veritate ambulet,
societatem habet cum Patre & cum filio ejus Iesu
Christo, & ambulat cum ipso. Si voluptates
opes, honores contemnit, cum Christo est, cum,
Christo colligit, animam à variis seculi distractio-
nibus segregans, & ad sanctam unionem adspi-
rans. Sic e contra, si quis in gratia Dei non est, ad-
versus Christum est, ei que inimicus est. Nulla
hic neutralitas repemii potest qui Christo non ad-
haeret, hoc ipso conjugium diabolo. In Principi-
bus hujus sæculi verum est, quod aliqui ei possunt
non adhaerere, nec tamen ideo contrarii debent
esse, quia cum non sint illis subditi, nec pro eis,
nec contra eos tenentur stare. Sed cum omnes Chri-
sto sint subditi, si ei non adhaerent, si pro illo
non

Luc. 10.

**Spiritus S. cur di-
catur di-
gitus Dei
Matt. 12.
H. 1.**

H. 2.

H. 4.

**Resp. 3.
Christus
& Satan
sibi con-
trarii.**

1. Ioh. 4.

non stent, contra eum stare censentur, quia cum neutralitatem non possint fovere, tenentur illi favere. Si sibi complacent in aliquo peccato, impossibile est, ut sic cum Christo, non enim potest superbia cum humilitatis dnce, nec luxuria cum castitatis auctore, nec mendacium cum Veritate societatem habere. Qui ad opes, voluptates, honores animo dispersus totus est, non potest cum Christo colligere. Colligit mundus peccata urgete demone (sicut dispersus per Aegyptum colligebat populus Israel palcas, urgente Pharaone) sed haec sunt fometa ignis, ut possint in ejus societate aeternum ardere. Colligunt filii Dei bona opera, virtutes, & merita, urgente Christo, ut possint aeternum frui gloria cum ipso, quicumque enim fuerit cum ipso in hac vita, indivisim ei adhaerebit & in altera. Concludamus & dicamus.

Conclu-
sio.

Epice a nobis, o Domine Iesu, demonium mutuum, ut peccata nostra valeamus confiteri, divinas laudes decantare, proximumque lingua benedicere edificare. Epice ipsum Beelzebub, Deum muscarum, qui impias & impuras cogitationes ac suggestiones nobis immitit, tamquam muscas mordentes & aculeatas, quae aculeum peccati nostrae figant conscientiae. Fuga etiam demonium loquax, ad distractiones, contumelias, juramenta, turpiloquia non impellens. Alliga fortiter, ne ultra possit nobis nocere, diripe vasa ejus & spolia, animas quas peccati vinculis tenebat irretitas, vendica illas tibi, in brachio tuo, quia tuae sunt. Et quia in digito Dei potens est omne demonium fugare, ipsum fortem alligare, etiam illo digito indica nobis quae salutaria sunt. Illo digito scribe in cordibus nostris quae tibi placita sunt, illo digito inculpe animi nostri tabulis zelum gloriae tuae, zelum salutis nostrae, ut omnia nostra opera agamus in conspectu praesentiae tuae, ut simus semper tecum, & stemus pro te. Ut colligamus tecum, donec colligamur a te tamquam oves in aeternitatis pascua introducenda, tamquam segetes maturae in fasciculo viventium in horrea tua collocanda.

DOOMINICA IV. QUADRAG.

Lect. 12.
tripartita.

Cum sublevarisset oculos Iesus, & videret multitudinem dixit ad Philippum, unde venimus hanc? Joan. 6.

PARS II.
De secissu
Christi in
desertum,
& plebis
sequela.

Secessit Christus in locum desertum transfretando mare Galilee, siue lacum magnum Genesareth, qui maro nominatur more Hebraeo, congregationes enim aquarum vocant maria. Dicitur quoque mare Tyberiadis, quia adiacet urbi quae ab Herode in gratiam Tyberii Caesaris exstructa Tyberias vocata fuit ex nomine ipsius, sicut ex nomine Philippi, Caroli, Mariae, Philippopolim, Caropolim, Mariopolim nostra habet vicinia, quia iustus Philippi Regis, Caroli Ducis, Mariae Reginae edificatae sunt. Causam autem hujus secissus Christi

in locum desertum indicat Matth. cap. 14. fuisse nuntium acceptum de nece Baptistae: sic enim habet: Venientes discipuli Ioanni nuntiarunt ei Iesu. Quod cum audisset, secessit inde in navicula in locum desertum solum, & cum audisset turba, secuta sunt eum pedes de civitatibus. Explicans hunc locum S. Hierony. triplicem insinuat rationem huius recessus Christi.

Primum his verbis exprimit: Secessit Christus parans inimica, ut homicidium homicida iungerent, se esse homicidii scilicet Joannis homicidium Christi iungere poruisset Herodes insigante Herodiade, quae illum sanguinem sicut barba, qui se incestis ejus nuptijs opponerebat & aulae Herodianae scelera arguebant. Christus autem cum libertate arguebat vitia, non solum Pharisaeorum, sed & Principum. Unde dicunt ei quidam ex Pharisaeis: Exi & vade hinc, quia Herodes vult te occidere. Respondit autem illis Christus: Ite & dicitis vulpi illi: Ecce hodie & tertio die consumor. Ostendit his verbis se ob Herodis terrorem non minus libere locuturum. Vulpem appellat propter dolositatem & malitiam per quam putat simulasse se invitum occidere Baptistam. Vulpem etiam vocat, quia tortorose incedens erat & facidus, pecunieque rapax cum veritate.

1. Causa
secessus
Christi.

Lnc. 13.

2. Causa.

Secundam rationem exprimit S. Hieron. his verbis: Secessit in diem Pascha, i. m. d. i. g. e. n. i. m. o. r. t. u. m. Nimirum necdum venerat hora ejus. Propterea etiam dixit Pharisaeis, qui metum ei Herodis incute-re volebant: Oportet me hodie, & cras, & sequenti die ambulare, quia non capit Prophetam perire extra Ierusalem. Quasi dicat: ne vos, o Pharisaei, nec Herodes, nec quispiam alius brevius potest efficere tempus meum, quam ego velim: in mea est potestate, non illius, vita mea. Unde miracula perficimus quo usque mihi placeverit, & hodie, & cras, id est, & hoc praesenti tempore & mox futuro, & tertio die, hoc est post aliquod temporis spatium: consummabor per mortem & passionem, omnibus officii mei partibus expletis. Habeo ergo adhuc aliquod tempus ad ambulandum & perficiendum iunctum mihi munus, & postea in Ierusalem oportet me Prophetam interficere: nec alio loco interficiar, nec alio tempore, quam illo quod decrevit Pater. Sciens ergo Christus quod in Ierusalem, & in die Pascha mori debebat audiens: necem Joannis, secessit in desertum locum, suam differens ipse necem usque ad tempus decretum. Et ut advertit S. Hieron. recte Evangelista Matthaeus dixit: Secessit, non vero fugit, ut persecutores magis vitasse significetur, quam timuisse.

Tertiam rationem exprimit Hieronymus his verbis: Recessit, ut nobis praeberet exemplum ultro tradentium se remeritatis. Quia non omnes eadem constantia perseverant in tormento, quae se torquentes offerunt. Exemplum hoc imitati sunt Sancti, qui ut adversus persecutores legitime certarent, cum abclinantibus quae receretur, declinabant, & se se abicondebant. Sancti.

3. Causa.

Persecutiones adversus persecutores legitime certarent, cum abclinantibus quae receretur, declinabant, & se se abicondebant. Sancti.

Causa.

2. Non terrenus a difficultate itineris.

Secundo eorum fervor in hoc elucet, quod nulla itineris difficultate terrentur; immo securae sunt Christum pedestres ipso naviculam ingrediente. Sic enim exprimit S. Mattheus: *Secussit inde in navicula in locum desertum eorum, & cum audissent turba, secuti sunt eum pedes de civitatibus.* Idem notat & S. Marcus, cap. 6. *Et ascendentes in navim (Apostoli cum Jesu) abierunt in desertum locum desertum. Et viderunt eos ab ungue. Et cognoverunt multos. Et pedes de omnibus civitatibus concurserunt illis, & praevenerunt eos.* Non ergo in iumentis & equis, non in rhedis & vehiculis secuti sunt, sed pedibus, insinuantes cum Christo & pro Christo susceptum laborem suam esse, & fructuosum. Nec tamen condemnamus eos qui in equis & quadrigis, in leonicis & carucis, Christum sequuntur, Christum adeunt, si non minori devotione ob id veniant, si non ex ambitione & superbia his utantur. Nam & hoc praedictum fuit per Prophetam Isaïam, postquam pedes & pauperes ad Christum venerint, etiam nobiles & magnates rhedis vectos ad eum venturos; non est eis clausa janua Ecclesiae, nec porta caeli. *Adiucet fratres vestros de curribus genitibus domum Domino, in equis & quadriga & in leonicis, & in mulis, & in caruccis ad montem Sanctum meum Ierusalem, dicit Dominus.* Itaque etiam magnates qui rheda utuntur, in Ierusalem caelestem, in montem sanctum Domino possunt condescendere Christo duce; non est angusta nimis pro illis caeli via, non est ardua nimis montis sancti semita, non est arcta nimis paradisi porta. Unde S. Ambrosius Psal. 40. sic de illis loquitur: *Nec te moveat quod legisti: Eii in curribus, hi in equis, nos autem in nomine Dei nostri magnificabimur, ipsi obligati sunt & ceciderunt; sed Eius non cecidit, qui curru introiit; & legis in Ierusalem illam, & equites multos, & plurimos cum quadrigis introira.* Haec S. Ambrosius Ceter. Candacis Reginae Eunuchus curru vehabatur, opibus & famulis erat circumfusus, dum legebat Isaïam Prophetam, dum illi adjungitur Philippus, dum ab illo edocetur quis sit ille Agnus qui ad occisionem pro nobis est ductus, pro nobis immolatus. E curru descendit, baptizatus est, & conversus; nec rheda postea deferere est coactus, sed ibat gaudens per viam quadriga vectus; gaudens utique se reperisse veram viam, & illum de quo dicitur: *Quadriga tua salvatio.* Sic Christus pauperes non dedignatur, cum sit pauper; nec potentes despiciat, cum sit ipse potens. Qui pedestres primo suscepit, & de regno Dei allocutus est: equites postmodum non remissit nec ab illo regno exclusit.

Isai. 66.

Abac 3.

Iob. 36.

3. Nulla cura aut otium peccata reprobantur.

Tertio in hoc fervor horum assecularum Christi agnoscitur, quod nulla rei domesticae cura, nec ulla ciborum penuria eos remoratur, quo minus perseverent cum illo, & ab eius ore pendeant in soliditudine permanentes. Profecto hoc erat evidens indicium eos nulla alia de re, quam de Christo cogitare, quandoquidem omnis corporalis necessitatis videantur inmemores esse. Multi in re domestica

ita sunt occupati, ut vix vel raro audiant Verbum Dei. Hos tamen Christus non excusat, cum illos non excusavit qui ob villam emptam, vel quinque jugum boum, vel duam uxorem, ad cenam paratam venire neglexerant: Grandis autem cena & non negligendum pabulum Verbum Domini, &c. Sic cum Martha occupata foret circa frequentis ministerium, reprehenditur à Domino quod nimis sollicita sit, & turbetur erga plurima. Maria vero ab eo commendatur, quod optimam partem elegerit, sedens secus pedes Domini, & audiens verbum eius, dulcedinique verbi inharens neglecta re familiarum, & cura cibi corporalis. Sic & horum zelum approbat Dominus, providens ipsis copiose de pane terreno, postquam satiavit pane caelico; ostenditque verum esse illud: *Quaerite primum regnum Dei, & cetera adjiciuntur vobis: item & illud Prophetiae: Lacta super Dominum curam tuam, & ipse te onerabit.*

Christus Dominus in oculorum modestia singularis fuit, non hinc inde oculis vagari solitus exemploque suo verecundiam nobis commendavit, & oculorum custodiam. Multam certe infidelitatem aspectus praecipuus, curiosus, incautus invidio intulit. Sic Eva in mortem ruit aspectu fructus super vetiti. Sic filii Dei, filii Seth, videntes filias hominum, filias Cain, variis peccatis occasionem dederunt, ob quae diluvium immisum est. Sic uxor discipuli Luthi curiosè retro adspiciens, in stauam falsis est conversa. Sic David in adulterium cecidit, quia oculos non custodivit. Unde S. Greg. lib. 2. moral. curiosis *Est reus retributionis examine, ut qui exteriori neglexerit utitur oculo, interiori non in se ceciderit.* Damaon nimirum per oculorum fenestras nonnumquam ad cor ingreditur, cum peccati caligine. Quia vero Christus in oculorum modestia singularis erat, ideo quoties oculos elevavit, toties Evangelistae id notant quasi rem insolitam & admiratione dignam. 1. In monte dum praedicat beatitudines. *Elevatis oculis in discipulos dicebat; Beati pauperes spiritu.* 2. In resuscitatione Lazari. *Elevatis oculis dixit: Pater, gratias ago, quia audisti me.* 3. In ultima cena cum panem consecravit, oculos in caelum elevasse, certa est traditio Ecclesiae. 4. Vicinus morti sublevatis oculis dixit. *Pater clarifica filium tuum.* 5. Hic oculos elevasse dicitur, ut videret multitudinem. Quando elevat oculos in Coelum, vel ad Patrem, docet nos pia intentionis oculum elevare ad Deum, sive in oratione, sive in quolibet bono opere, ut ipsi agnoscamus omnis boni auctorem, & omnia in eius referamus gloria. Quando vero elevat oculos in discipulos, docet nos debere oculos habere intentos in illos qui nobis subditi sunt, quos vigilare debemus saluti. Quando demum a terrene oculos convertit in multitudinem illius commiseratus, docet, ne oculos avertamus a pauperibus, & ne despiciamus inopem. Oculi Jesu fenestrae sunt salutis, & patentes januae misericordiae ipsius, per illas gratia & misericordia emittitur in miseros; unde

Pars II. De commotione passionis Christi super plebem, & innum, filias Cain, variis peccatis occasionem dederunt, ob quae diluvium immisum est. Sic uxor discipuli Luthi curiosè retro adspiciens, in stauam falsis est conversa. Sic David in adulterium cecidit, quia oculos non custodivit. Unde S. Greg. lib. 2. moral. curiosis Est reus retributionis examine, ut qui exteriori neglexerit utitur oculo, interiori non in se ceciderit. Damaon nimirum per oculorum fenestras nonnumquam ad cor ingreditur, cum peccati caligine. Quia vero Christus in oculorum modestia singularis erat, ideo quoties oculos elevavit, toties Evangelistae id notant quasi rem insolitam & admiratione dignam. 1. In monte dum praedicat beatitudines. Elevatis oculis in discipulos dicebat; Beati pauperes spiritu. 2. In resuscitatione Lazari. Elevatis oculis dixit: Pater, gratias ago, quia audisti me. 3. In ultima cena cum panem consecravit, oculos in caelum elevasse, certa est traditio Ecclesiae. 4. Vicinus morti sublevatis oculis dixit. Pater clarifica filium tuum. 5. Hic oculos elevasse dicitur, ut videret multitudinem. Quando elevat oculos in Coelum, vel ad Patrem, docet nos pia intentionis oculum elevare ad Deum, sive in oratione, sive in quolibet bono opere, ut ipsi agnoscamus omnis boni auctorem, & omnia in eius referamus gloria. Quando vero elevat oculos in discipulos, docet nos debere oculos habere intentos in illos qui nobis subditi sunt, quos vigilare debemus saluti. Quando demum a terrene oculos convertit in multitudinem illius commiseratus, docet, ne oculos avertamus a pauperibus, & ne despiciamus inopem. Oculi Jesu fenestrae sunt salutis, & patentes januae misericordiae ipsius, per illas gratia & misericordia emittitur in miseros; unde

passio miserorum. Nam etiam more scripturæ hos maxime respicere dicitur, quorum misereri dignatur. Hinc illud. *Aspice in me & miserere mei.* Quasi dicit: Numquam aspicias in nos, quin compatiaris & subvenias miserie nostræ, vel corporali, vel spirituali: Unde S. Amb. explicans illud: *Converti te sus respexit Petrum.* ait: Quos *te sus respicit* plorant delictum. *Negavit primò Petrus, & non fleuit, quia adhuc non respexit Dominus: negavit secundo, & non fleit, quia adhuc non respexit Dominus: negavit tertio, & amarus sicut fletus, quia respexit Jesus. Si ergo ita necessarii sunt oculi tui Deus, respice in me, & miserere mei.*

Itaque, Dominus primò vidit spiritualem miseriam multitudinis hujus, & miseris est illius, inspicens tanquam egrem abique Pastore, & multa docens, loquens que de regno Dei: deinde corporalem miseriam respexit, ejus esuriam sublevando & inopiam. Corporali refectio spirituali præmittit, quia *anima plus est quam esca.* Licet verò sciret quid faciendum esset, quid ve facturus ipse foret, tamen consilium quodammodo captatà suis discipulis, dicens: *Utrum emimus panes?* Hoc scilicet facit, ut nos instruat frequenter consilium capere in rebus agendis, etiam ab illis qui nobis inferiores sunt. Qui enim vult omnia suo loco nutu regere, & nullius uti consilio, facile potest errare. Unde S. Bernardus l. 3. de refect. *Lepra proprii consilii eo perniciosior est, quo magis occulta, & quanto plus abundat, tanto quis sanior sibi videtur. Hæc illorum est, qui zelum Dei habent, sed non secum dunt seientiam, sequentes errorem suum obstinati in eo, ut nullis velis acquirere consilio. Hæc sunt unitati divisors, inimicis pacis, habitatu exterioris. Hæc ille Cur tanta quorundam miseria in statu conjugali? Quia absque consilio statum illum capessiverunt. Cur hic litem perdidisti, ille in pauperiem cecidisse cernitur? Pœna sæpe est præsumptionis, & neglecti consilii. Imò multi in quolibet statu damnationi æternæ sunt obnoxii, quia in rebus salutis probos & peritos non consulunt, vel eorum consiliis non acquiescunt. Unde monet Scriptura.*

Ecl. 32. Fili sine consilio nihil facias. & post factum non poteris nitere. Certè in his quæ subsunt prudentiæ, nullus sibi quantum ad omnia sufficit: & probitas consilium dantis, multum quandoque potest supra sapientiam nimium præsumentis. Parva candelæ bene emunda sæpe plus fundit luminis, quam fax fumo turbida. Ideo etiam monet Sapiens; *Ne imitari prudentia tua, & ne sis apud te sapiens.* Sapientissimus erat Moyses, attamen secutus est consilium Ietro. Naaman vir erat magnus, & magni consilii, secutus est tamen consilium puellæ ex Israël captivæ, & servorum suorum. Eliæo obtrepans. Dives ille Evangelicus, petebat à seipso consilium quid faceret de fructibus uberrimis agri sui.

Cogitabat intra se dicens: Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus suos? Dedit sibi consilium, ille faciam, de fructibus horum meorum, & majora

faciam, & illic congregabo omnia. & dicam anima mea: Habes bona posita in annos plurimos, & quæ te bibo epulare. Sed hoc consilium insipiens fuit, quocirca dixit illi Deus. Stulte hæc nocte repetent animam tuam à te, & quæ parasti cuius erunt? Unde etiam illam sic eleganter alloquitur Divus Zeno: Stulto consiliario usus es, temetipso oportuisset te potius dicere; Aperiã horrea mea, & replebo esurientes inopum animas: sed tu nihil tale non solum prolaqueris, sed ne cogitas quidem, quin immò communiam omnibus hominibus in vultu beneficiæ divinæ tuam verò animam malignis consilii exercitias.

Uterius dicamus, quod idem Dominus Philippum interrogat, & in illo ceteros Apollolos, *Utrum emimus panes?* ut illorum fidem exploret. Hoc exprimit Evangelista, dum dicit: *Hoc autem dicebat tentans eum.* Non enim Deus tentat sicut diabolus, qui insidiando circumvolat, promittendo decipit, blandiendo opprimit, minis terret, desperatione frangit. Ille tentat, ut perdat: Deus autem ut probeat, & ut in bonum nostrum quid in nobis sit, innotescat. Sic reavit Abraham, ut ejus obedientia & fides innotesceret. Sic tentavit & afflixit Israhelitas, ut manifestum fieret quid in corde haberetur, an verò Deum diligerent. Voluit ergo ut Apostoli agnoscerent tarditatem fidei suæ, & eam emendarent. Estine dubio tardi in fide fuere Apostoli, ut patet ex responso Philippi: *Ducentorum denariorum panes non sufficerent, &c.* Item ex responso Andree. *Est puer hic habens quinque panes, & duo pisces, sed quid hæc inter tantos? Meminisse debuissent potentie Christi, qui in eorum præsentia, vino deficiente in nuptiis, aquam in vinum convertit, & multa alia admiranda coram ipsis perfecit; sicque scirent ipsum pecuniã ad emendos panes non egere, qui toti Orbi cibum potest suppeditare, & de nihilo creare. Meminisse debuissent mirabilem, quæ per Moysen olim fecerat, aquam de saxo, manna educens de caelo. Meminisse debuissent Eliaz Prophetæ, qui centum viros panibus viginti paverat in Samaria, & Elia, qui effecerat ut techyus olet & hydia farine non deficeret viduæ Sareptanæ. Meminisse iterum debuissent Elia, quem in solitudine non deserit Dominus, qui potius & per eorum pascit, & per Angelum: Si horum meminissent, non ita diffiderent, & diffidentiam suam hæc tali responso manifestam facerent: nec ita solliciti essent, ut à Domino dimitterentur turbe, ne fame crucientur in solitudine. Nam ut habent Lucas, Marcus, & Mattheus. *Accidentem duodecim dixerunt illi: Dimitte turbas, ut santes in castella villasque, quæ circa sunt, inveniant escas, quia hic in loco deserto sumus. Verumtamen nõ adeò mirum si adhuc rudes Apostoli hic vacillant, cum ipsemet Moyses per quem tot signa in Agypto Deus ediderat, Domino carnes in deserto pollicenti vix fidem adhibet, ut observat S. Cyrillus Alexandrinus. Ast enim. Sexcenta milia pedum sunt. & tu dicit, dabo te escam carnium.**

Uterius dicamus, quod idem Dominus Philippum interrogat, & in illo ceteros Apollolos, *Utrum emimus panes?* ut illorum fidem exploret. Hoc exprimit Evangelista, dum dicit: *Hoc autem dicebat tentans eum.* Non enim Deus tentat sicut diabolus, qui insidiando circumvolat, promittendo decipit, blandiendo opprimit, minis terret, desperatione frangit. Ille tentat, ut perdat: Deus autem ut probeat, & ut in bonum nostrum quid in nobis sit, innotescat. Sic reavit Abraham, ut ejus obedientia & fides innotesceret. Sic tentavit & afflixit Israhelitas, ut manifestum fieret quid in corde haberetur, an verò Deum diligerent. Voluit ergo ut Apostoli agnoscerent tarditatem fidei suæ, & eam emendarent. Estine dubio tardi in fide fuere Apostoli, ut patet ex responso Philippi: *Ducentorum denariorum panes non sufficerent, &c.* Item ex responso Andree. *Est puer hic habens quinque panes, & duo pisces, sed quid hæc inter tantos? Meminisse debuissent potentie Christi, qui in eorum præsentia, vino deficiente in nuptiis, aquam in vinum convertit, & multa alia admiranda coram ipsis perfecit; sicque scirent ipsum pecuniã ad emendos panes non egere, qui toti Orbi cibum potest suppeditare, & de nihilo creare. Meminisse debuissent mirabilem, quæ per Moysen olim fecerat, aquam de saxo, manna educens de caelo. Meminisse debuissent Eliaz Prophetæ, qui centum viros panibus viginti paverat in Samaria, & Elia, qui effecerat ut techyus olet & hydia farine non deficeret viduæ Sareptanæ. Meminisse iterum debuissent Elia, quem in solitudine non deserit Dominus, qui potius & per eorum pascit, & per Angelum: Si horum meminissent, non ita diffiderent, & diffidentiam suam hæc tali responso manifestam facerent: nec ita solliciti essent, ut à Domino dimitterentur turbe, ne fame crucientur in solitudine. Nam ut habent Lucas, Marcus, & Mattheus. *Accidentem duodecim dixerunt illi: Dimitte turbas, ut santes in castella villasque, quæ circa sunt, inveniant escas, quia hic in loco deserto sumus. Verumtamen nõ adeò mirum si adhuc rudes Apostoli hic vacillant, cum ipsemet Moyses per quem tot signa in Agypto Deus ediderat, Domino carnes in deserto pollicenti vix fidem adhibet, ut observat S. Cyrillus Alexandrinus. Ast enim. Sexcenta milia pedum sunt. & tu dicit, dabo te escam carnium.**

Uterius dicamus, quod idem Dominus Philippum interrogat, & in illo ceteros Apollolos, *Utrum emimus panes?* ut illorum fidem exploret. Hoc exprimit Evangelista, dum dicit: *Hoc autem dicebat tentans eum.* Non enim Deus tentat sicut diabolus, qui insidiando circumvolat, promittendo decipit, blandiendo opprimit, minis terret, desperatione frangit. Ille tentat, ut perdat: Deus autem ut probeat, & ut in bonum nostrum quid in nobis sit, innotescat. Sic reavit Abraham, ut ejus obedientia & fides innotesceret. Sic tentavit & afflixit Israhelitas, ut manifestum fieret quid in corde haberetur, an verò Deum diligerent. Voluit ergo ut Apostoli agnoscerent tarditatem fidei suæ, & eam emendarent. Estine dubio tardi in fide fuere Apostoli, ut patet ex responso Philippi: *Ducentorum denariorum panes non sufficerent, &c.* Item ex responso Andree. *Est puer hic habens quinque panes, & duo pisces, sed quid hæc inter tantos? Meminisse debuissent potentie Christi, qui in eorum præsentia, vino deficiente in nuptiis, aquam in vinum convertit, & multa alia admiranda coram ipsis perfecit; sicque scirent ipsum pecuniã ad emendos panes non egere, qui toti Orbi cibum potest suppeditare, & de nihilo creare. Meminisse debuissent mirabilem, quæ per Moysen olim fecerat, aquam de saxo, manna educens de caelo. Meminisse debuissent Eliaz Prophetæ, qui centum viros panibus viginti paverat in Samaria, & Elia, qui effecerat ut techyus olet & hydia farine non deficeret viduæ Sareptanæ. Meminisse iterum debuissent Elia, quem in solitudine non deserit Dominus, qui potius & per eorum pascit, & per Angelum: Si horum meminissent, non ita diffiderent, & diffidentiam suam hæc tali responso manifestam facerent: nec ita solliciti essent, ut à Domino dimitterentur turbe, ne fame crucientur in solitudine. Nam ut habent Lucas, Marcus, & Mattheus. *Accidentem duodecim dixerunt illi: Dimitte turbas, ut santes in castella villasque, quæ circa sunt, inveniant escas, quia hic in loco deserto sumus. Verumtamen nõ adeò mirum si adhuc rudes Apostoli hic vacillant, cum ipsemet Moyses per quem tot signa in Agypto Deus ediderat, Domino carnes in deserto pollicenti vix fidem adhibet, ut observat S. Cyrillus Alexandrinus. Ast enim. Sexcenta milia pedum sunt. & tu dicit, dabo te escam carnium.**

Dei.

Exod. 16. Num. 20.

Luc. 9.

Moysi diffidentia.

Lat. 6. sal. 7.

ARS II. de consuetudine scripturæ per pleb. & in magna fide scripturam. amona scripturæ.

an. 17.

culi Te. fens. a jala.

Cyroll. in loan. 1. mens integro. Numquid multitudo orium aut boum cadetur, ut eo possit sufficere, aut pisces maris in unum congregabuntur? Similiter. Cum pro aqua iurgaretur populus; Numquid tunc etiam haereticus Moy-
Nam. 11. ses? Voluit itaque Dominus Apostolorum suorum
Num. 20. tarditatem & ruditatem hanc & alibi patefcere, ut postmodum illustrior foret eius virtus, dum talibus instrumentis idola evertit, totumque orbem sibi subjugat & conyertit: in cuius rei figuram Sampson maxilla asinimille Philistaeos prostravit, & vicit.

Hi porro qui de turba sequebantur, maiorem fiduciam videntur habuisse quam Apostoli, quia nec provisionem secum tulere, nec vespere incumbente discedunt, aut dimitti rogant: & promptissima obedientia obtemperant, mox ubi iubentur discurrere super herbam viridem centeni & quinquageni per contubernia, nec discutantur causam huius rei, nec diffidere videntur illa

Marc. c. 6 dere, cum sit numerus quinque millium virorum, exceptis mulieribus & parvulis. Ubi notat S. Cyril-
Matt. 14. lus in Joa. c. 16. non numerari mulieres neque pueros, qui viri permixti erant, quia Evangelista secus

Num. 1. suo est scriptura consuetudinem in qua cum à Deo dicitur sit Moysi, ut synagoga filiorum Israel secundum cognationes ex nomine numeraret, nec feminae, nec pueri aliqui numerantur. Adfuerunt ergo pueri etiam magno numero hic per quod significatur, quod & illi ad Christum pervenire possunt in maturitate, & in solitudine post ipsum abire. Hoc notavit S. Ambr. 13. de Virginitate, ubi dicit. Quasi incredibile putamus, si puella nobiles Christum sequantur ad regnum, quem etiam pueri sequuntur in deserto. Non licet ergo à Christo arceere infantem, quia & ipsi pro Christo nomine subire martyrium, saltem est enim regnum caelorum. Nulla ergo aetas fructibus gratiae immatura est, quia & Ninsvita voluerunt etiam pueri sejunare. Sic & antiquitus pueri admittentur ad convivium Eucharisticum, cuius praedilectum quoddam fuit hoc Christi convivium in deserto. Unde apud Evagrium mirabile haec de se refertur exemplum l. 4. c. 35. historia Ec-

Exem- pum mirabile. clestia. Veru, inquit, fuit consuetudo Constantino- poli, ut quando, particula corporis Domini superessent, pueri scholas frequentantes accerferentur eis manducaturi. Coniugii autem filium cuiusdam Iudas, arte Vitruvii, cum aliu advenisset. Cumque ultra solitum tempus moratus fuisset, seiscitantibus parentibus causam morae; Respondit se cum alio puero ad sacrum panem accessisse. Inconyis furore Pater, filium in fornacem vitruviam conjecit. Mater rei inscia requirere puerum per urbem cum lamentu. Post triiduum ad osuissu officina viri consistens & lamentans, puerum suo nomine compellabat. At puer matris vocem agnosceus, & clivado dicit responsum. Illa effractis foribus irruens, videt illum in medio fiammis illatum. Interrogat quo pacto sic illa, se manjerit? Mulier quaedam, inquit ipse, amicu purpureo crebro ad me venis, potxitque aquam, quae fiammam me am-

bientem exinguerem, & cibum mihi providi. Haec re ad Iustinianum Imperatorem delata, puerum cum Matre baptizari decrevit: Patrem autem, quia recusavit Christianus asseribi, et nec iustificandum curavit. Haec sibi. Posterioribus temporibus iudicavit Ecclesia congruum, ob maiorem Sacramenti reverentiam, illud non dare pueris, eo quod necdum dijudicaret Corpus Domini.

PARS III.
De panis benedictione & multiplicatione.
 Accipite istos panes, & cum gratias egisset, distribuit discumbentibus. Poterat Christus panes e nihilo creare, sed noluit, quia ei propositum erat multis modis potentiam suam ostendere. Habet enim varios modos nobis subveniendi. Ordinarie per fructum terrae subvenit necessitati nostrae. Potest etiam sine cibo nos conservare, sicut ostendit diebus 40. in Elia & Moysè. Potest e caelo panem novum suppeditare, sicut 40. annis per manna fecit in solitudine. Potest quod modicum est multiplicare, sicut hic ostendit, & infarinae oleo viduae Sareptanae. Quare homines Deo diffidunt, cum possit sperantes in se tot modis juvare: Fecundas sunt & fertiles manus Christi: si ad eas recipiamus: si in illis spem familiam ad angustias rei familiaris redacti cum diffidentia hanc quaestionem proponunt. Unde ememus panes? Et quia abunde non reperiant quo alant familiam, non ad Dei recurrunt providentiam, sed ad fraudes & furta, ad iniustitiam & media illicita se convertunt. Panem sibi comparant qui nimis acerbis est, quo dentes obstupescunt; arenamque comedere sentiunt ob conscientiae remorsum, vel etiam fanguinem & sudorem aliorum exfugere per iniustam acceptionem & retentionem. O si respicerent fidenter ad manus Domini, quam felicitas eis contingeret! O si pauculum quod habent panis inter manus illas benedictas & fecundas committerent fide perfecta, quam facile multiplicaret modicum quod eis est, & adderet quod deest! Non ergo defectus est Dei, sed defectus est fidei. Itaque non abs re panes hic accepit in manus Christus, quia ab illis vim acceperunt hic pauci panes, ut tot millia hominum possent reficere.

Non etiam sine mysterio dicit S. Joannes, quod gratias egerit panes accipiens; & alii Evangelista, quod in caelum suscepit, benedixitque panes istos. Voluit enim exemplo tuo nos praedocere, quod de perceptis & de percipiendis Dei donis semper gratias sint agendae; quodque oculi nostri tam corporis, quam animi, iu lum crebro sint elevandi, agnoscendo omnia nobis defluere bona de firmitate a Patre luminum, a quo etiam dependebat potentia illa qua miraculum operabatur Christus, Quibus autem verbis benedictio illa peracta sit, Evangelista non exprimitur: fuisse tamen efficacem, quia & panis ille sanctificatus fuit, & celesti virtute imbutus, non potest esse ambiguum, cum hoc effectus declaravit. Fuit igitur benedictio illa quaedam invocatio grauae & potentissimae paternae, panibus

Cibus est benedictione & gratiarum actione sumendus.

panibus multiplicationem imprecando, deinde Christianam, ad quam suspirabant, & quod in dispo-
 eadem imperando. Sic potest quaecumque volue-
 rit sanctificare Christus, contractu suo, verbo suo, adhuc in Gallicana Ecclesia, & aliis nonnullis; eo
 imperio suo, per potestatem sibi à Patre communi-
 catam. Unde hic panis non solum fuit panis com-
 munitatis, sicut à paganis & infidelibus manducatur, quid panis benedicti datur, ut meminerit Eucharis-
 tiae solum generali quadam ratione benedictus, si-
 cuti panis, & nostrae cum Christo unionis. Qua-
 cur panes propositionis apud Judaeos; sed majori propter S. Pius Pontifex & Martyr, qui vixit anno
 virtute imbutus fuit, ut tot millia hominum sua
 147. in decretis suis sic ait: *Ve do oblationibus qua
 posset multiplicatione pascere.* Exinde didicit Be-
 neficium ad Ecclesiam, Presbyter partes concisus ha-
 dexterae Christi lumere, & cum gratiarum actione. *beatus ut post Missarum solemnis qui communicare non
 Didicit etiam specialiter quandoque panem bene-
 fuerint parati Eulogias omni die Dominico exinde ac-
 dicere per ministris consecratos vicem Christi ge-
 cipiant.*

Panis be-
 nedictus
 valet ad
 tutelam
 & sanctio-
 nem.

Porto licet hae Christi benedictio alia longe
 fuerit ab illa, quae Christus in ultima cena panem
 sumens in manus, *benedixit, fregit, dedit que disci-
 pulis suis, sacramentum efficiens corporis & lingui-
 nis sui;* fuit tamen in hoc miraculo, panis Eucha-
 ristici quoddam praedicti & praevia figura. 1. Quia
 utrobique dicitur, *benedixit, fregit, deditque discipu-
 lis suis.* Quapropter notatu dignum est, quod S. Jo-
 annes Evangelista, cui solum propositum fuit quae
 ab aliis Evangelistis scripta non erant, scribere, nec
 historias ab aliis scriptas repetere, hoc tamen mi-
 raculum reperierit & enarravit; quod alii diligen-
 ter omnino descriperant. Causam autem hujus rei
 afferunt sacri interpretes: quia scilicet Joannes hoc
 eodem capite differere volebat de Sacramento cor-
 poris & sanguinis Domini, & de pane illo vitæ, quæ
 qui manducat, vivet in æternum: ideo ergo præmi-
 sit hoc miraculum in pane, quo credibiliora forent
 quæ de pane Eucharistico scripturus erat. Illud e-
 nim miraculum multiplicationis panis, fidem steterat
 nebat miraculo transubstantiationis & conversio-
 nis panis materialis in corpus & sanguinem suum.
 Unde qui attenderit ad præsens miraculum; cum
 de corpore & sanguine Domini sub specie panis su-
 mendo agit, non potest dicere: *Durus est hic ser-
 mo, aut inpossibilis.* Sicut nempe paucis panibus à
 te benedictis multa hominum millia satia vitæ, & ra-
 men nihil imminutum fuit, sed superabundavit, ita
 pro mirabili sua potentia panes multiplicavit: ita
 à mille sexcentis annis corpus Christi unicum toti
 sufficit multitudini, quæ in Ecclesia est. Multiplica-
 tur sine multiplicatione, comeditur sine consump-
 tione: millia hominum simul sumunt, nec consu-
 munt, quia in æternum integrum permanebit. Qui
 dicitur videtur in Scriptura per os Elæ: *Favina bybri-
 non deficiet, nec locustis olei minuetur, usque in diem
 quia Dominus daturus est pluviam super faciem ser-
 ut panis virificus ex pugillo framenti confectus,
 non deficiat usque in finem sæculi; & ut semper o-
 panem à communi distinguat, dicens: *Quod accipitis
 leum gratia ab hoc pingui & oleato pane in animas
 credentium defluat, nec stet oleum nisi vasa deli-
 ciant.**

Sic cum S. Bernardus apud Tholosates verbum
 Dei nuntiaret contra hæreticos, multi ad eum pa-
 nis afferbant, ut eos benediceret. Ille elevata ma-
 nis sui; fuit tamen in hoc miraculo, panis Eucha-
 ristici quoddam prædicti & prævia figura. 1. Quia
 utrobique dicitur, *benedixit, fregit, deditque discipu-
 lis suis.* Quapropter notatu dignum est, quod S. Jo-
 annes Evangelista, cui solum propositum fuit quae
 ab aliis Evangelistis scripta non erant, scribere, nec
 historias ab aliis scriptas repetere, hoc tamen mi-
 raculum reperierit & enarravit; quod alii diligen-
 ter omnino descriperant. Causam autem hujus rei
 afferunt sacri interpretes: quia scilicet Joannes hoc
 eodem capite differere volebat de Sacramento cor-
 poris & sanguinis Domini, & de pane illo vitæ, quæ
 qui manducat, vivet in æternum: ideo ergo præmi-
 sit hoc miraculum in pane, quo credibiliora forent
 quæ de pane Eucharistico scripturus erat. Illud e-
 nim miraculum multiplicationis panis, fidem steterat
 nebat miraculo transubstantiationis & conversio-
 nis panis materialis in corpus & sanguinem suum.
 Unde qui attenderit ad præsens miraculum; cum
 de corpore & sanguine Domini sub specie panis su-
 mendo agit, non potest dicere: *Durus est hic ser-
 mo, aut inpossibilis.* Sicut nempe paucis panibus à
 te benedictis multa hominum millia satia vitæ, & ra-
 men nihil imminutum fuit, sed superabundavit, ita
 pro mirabili sua potentia panes multiplicavit: ita
 à mille sexcentis annis corpus Christi unicum toti
 sufficit multitudini, quæ in Ecclesia est. Multiplica-
 tur sine multiplicatione, comeditur sine consump-
 tione: millia hominum simul sumunt, nec consu-
 munt, quia in æternum integrum permanebit. Qui
 dicitur videtur in Scriptura per os Elæ: *Favina bybri-
 non deficiet, nec locustis olei minuetur, usque in diem
 quia Dominus daturus est pluviam super faciem ser-
 ut panis virificus ex pugillo framenti confectus,
 non deficiat usque in finem sæculi; & ut semper o-
 panem à communi distinguat, dicens: *Quod accipitis
 leum gratia ab hoc pingui & oleato pane in animas
 credentium defluat, nec stet oleum nisi vasa deli-
 ciant.**

Quomo-
 do Paris
 benedictus
 & multi-
 plicatus
 sit figura
 Eucharis-
 tiae.

3. Reg. 1.

3. Reg. 7.

3. Reg. 2.

Sic etiam refert S. Hieronymus in vita S. Hila-
 rianus, quod ejuslibet sortis persona, etiam Ma-
 gnatis & Principes, ab Hilari benedictum pa-
 nem & oleum in tutelam acciperent.

Similiter & Romulus virtutem panis benedicti
 legitur sanasse mulierem furibundam. S. Pachonius
 Abbas hominem à demone obsessum. Natum est
 & de pane benedicto S. Nicolai Tolentini virtutem
 te benedictis multa hominum millia satia vitæ, & ra-
 men nihil imminutum fuit, sed superabundavit, ita
 pro mirabili sua potentia panes multiplicavit: ita
 à mille sexcentis annis corpus Christi unicum toti
 sufficit multitudini, quæ in Ecclesia est. Multiplica-
 tur sine multiplicatione, comeditur sine consump-
 tione: millia hominum simul sumunt, nec consu-
 munt, quia in æternum integrum permanebit. Qui
 dicitur videtur in Scriptura per os Elæ: *Favina bybri-
 non deficiet, nec locustis olei minuetur, usque in diem
 quia Dominus daturus est pluviam super faciem ser-
 ut panis virificus ex pugillo framenti confectus,
 non deficiat usque in finem sæculi; & ut semper o-
 panem à communi distinguat, dicens: *Quod accipitis
 leum gratia ab hoc pingui & oleato pane in animas
 credentium defluat, nec stet oleum nisi vasa deli-
 ciant.**

In vita
 Romuli
 c. 1. In
 vita Pa-
 chonii
 14. Maii.

Rationalis. Evang. To. 1.

A a a panes

panes & benedictos dedit discipulis, discipuli autem turbis, ut Marcus dicit; huic enim ordinem servat Christus, ut per discipulos, hoc est Sacerdotes, Sacramentum istud Christianis administret. Et qui in manibus prius suis, deinde in manibus Apostolorum miraculum hoc operatus est multiplicationis panis, sublimius longe hodie miraculum operatur in manibus Sacerdotum, qui Apostolis in officio succedunt, dum panem in corpus, & vinum convertit in sanguinem, ut divinum sit alimentum populorum.

3.

3. Deinde cum Christus prius ægros sanasse perhibetur, quam panem hunc præbuisse; & cum solis illis qui in solitudinem cum ipso secesserant, dederit illam, & quidem discumbentibus humi super fanum viride; in his omnibus adumbrata quoque sunt dispositio ad panem Eucharisticum necessaria, ægritudo enim peccati prius deponenda est, & à Christo petenda sanitas: in solitudinem quoque mentis eundem relictis sollicitudinibus distractibus: denique calcata sæculi vanitas, quasi fani viriditate, in humilitate cordis sedendum est. Hæc est vera præparatio ad hoc divinum epulum, quod animum expofcit sanum, liberum, humilem, & cœlestem.

4.

4. Denique, in eo etiam adumbratur effectus Sacramenti, quod additur: *Manducaverunt omnes, & saturati sunt.* Luc. 6. Marc. 6. Matth. 4. In illo apponitur cibus, qui solus potest animum satiare, quia ille hic nobis datur, de quo Propheta: *Qui repleti in bonis desiderium tuum.* In convivio Dei omnes satiantur; in convivio mundi omnes post esum fame torquentur; cibo crescente crescit ipsa fames. Crescit fames avaritiæ, crescit amor nummi, dum ipsa pecunia crescit. Crescit fames & sitis, voluptatis ac honoris cum ipsa voluptate & honore. Hi sunt cibi quos dat mundus; nec cibi sunt, sed irritamenta: micæ suat vel gutturæ emendicatæ; quinimmo non plus satiat vanitas, quam venti inanitas. Ipsa veritas satiat, & veritatis cibus: panis est qui permanet in æternum, aqua saliens in vitam æternam. Satiabitur autem perfectissime, cum in altera vita in æternitatis epulo videbitur & gustabitur veritas in se, quando veritatis Deus apparebit, remota omni caligine & imagine. Tunc unde quisque verum citit:

Psal. 16.

Comederunt, & saturati sunt: Satiabor enim apparueris gloria tua.

Cœl. 10.

Fac nos, Domine, imitari fervorem populi tibi indivisim adherentis, te quoque sequentis: da ut calcatis fluctibus tumultuantibus hujus procellosi sæculi, te sequamur in solitudine; ut ibi sanes languores & ægritudines nostras, ut ibi in hæreamus dulcedini. Verbi & gratiæ de labiis tuis mellis tuis procedentibus tibi loquaris nobis de Regno Dei. Et quia facile de fœcibus & elanguescimus, refice nos pane in te illius quo confirmemur in fide, pane spiritus & vitæ quo confirmemur in spe, pane divini amoris quo confirmemur in caritate. Donec tandem plene saturamur ad præparandum sine vitio, in divi-

nitatis tuæ visione, in æternitatis tuæ fruitione. Ibi agnoscemus te Regem nostrum, sine tua contradictione. Ibi in clamabimus sublimi & perenni voce: *Vivat Rex hominum & Angelorum, qui pascit & regit eos in sæcula sæculorum: Benedictus es in throno regni tui, & super laudabilis, & super gloriosus in sæcula.*

Dat. 3.

Eandem potestatem panes multiplicandi, quam Christus à Patre se accepisse hic ostendit, Sanctis suis etiam communicavit. Unde B. Apollonius, cœlestis inter Eremitarum, tanta miraculorum potestate effulsit, ut cum semel tres solum sportæ panum pro victu Monachorum uni diei necessitati adessent; & tamen concurreret multitudo populi terræ illius, cibum deprecens fame convulsa, haud diffusus fuerit. Quid ergo? Productis in medium sportis, audiente & vidente populo, elevatis in cœlum oculis & manibus dixit: *Nunquid valet manus Domini multiplicare hæc? Hæc dicit Spiritus S. Non deficit panis in sportis huius, donec satiemur omnes de frugibus hanc novis. Hæc ubi dixisset, exinde quatuor mensibus videlicet continuis non cessavit panes erogare ex sportis Domini. Hoc intuens diabolus, invidia commotus dixit post Pentecostem: *Nunquid Elias est tu, aut aliquis Prophetarum, aut Apostolorum quia hæc facere ausus es?* Cui ille respondit: *Nonne Propheta & Apostoli homines erant, qui vobis fidem suam & gratiam tradiderunt? Aut Deus latenter præsens eras, nunc vero abiens? Deus qui omnia dicere potest semper potest quod semel potest. Si ergo Deus vobis ausus est, cur tu malus es invidiosus? His dictis, confusus abscessit Sathan.**

Erant Nicephorus, Constantinum Imperatorem Constantinopoli insignem crexisse colunt nam, etique duodecim illos cophinos in se misisse, de quibus in hoc Evangelio agitur, cum reliquis panum, & alias simul septem sportis, de quibus Marcus c. 8. Quapropter patet hoc Christi miraculum celebre fuisse posteris, in cuius memoriam columna illa à Christiano Imperatore erecta fuit. Unde & verisimile est comedentium nonnullos de pane illo secum alportasse in memoriam dicti miraculi. Id saltem Apostolos fecisse, colligitur ex eo quod singulis singuli cophini non sine mysterio deputati fuerint: quia felicitet singulis prædicationis munus credebatur, per quod fragmenta doctrinæ Domini Greg. Christiano debebant distribuere. Et omnibus æqualis portio restituitur, quia æqualem in verbis prædicatione potestatem erant sortiti. Est autem etiam probabile, hos cophinos acceptos fuisse à mulieribus & puellis, quæ solent brachiis suis cophinos inferere cum aliquo proficiscuntur: hi autem postmodum sacri habiti sunt, qui digni facti in quibus reliquæ istæ miraculosi panis aservantur. De hoc igitur adeo insigni prodigio olim Sibilla, teste Laëtantio, l. 4. c. 2. cœcinerat:

*Placabit fluctus, in deserto lacervans.
Largæ panibus ex quibus, & pice marino,
Milla quinque virum intabit. Reliquæ quoque
Eis, enos cophinos in p. buni Virginis alma.*

DOMI-

misra, specula; deinde puerorum conferta turba
me faxis & sustibus imperierunt. Accesserunt de-
nique ex omni genere artifices, & artis suae instru-
menta magno furore in me miserum; Fabri ferrarii
malleos in cudes, folles; Fabri lignarii, securae, circi-
nos, aciculas, dolabra; Fabri murarii, trullas, perpe-
dicula, amulles; Lantones cultros, mensas, trutinias,
pondera; Cappones autem amphoras, lagenas, cra-
teres, vitreolos; Sutores & sartores, acus, formas, for-
fices; Pistores quoque penicillos, colores, sponglas,
zeonchas; Cocci vero sartagine, craticulas, ollas. Ab
his omnibus penitus exagitata, in forum publicum
domumque civicam perveni, ubi intus mira cum
gravitate Praesides & Praetores, multaque togato-
rum turbam, qui vel Advocati, vel causarum iudices
erant, nonnihil coepi respirare, quia & sapientiam
& vitae ingratitudinem habitu & vultu ostenta-
bant. Putavi ergo hic me portum reperisse, sed pro-
pius accedens vidi me in scyllam latrantibus cani-
bus circumseptam incidisse. 7. Nam quas ibi non
audivi horrendas latrantium, caudicorum voces?
quas non iudicantium iniquas intereluctationes at-
que diffinitiones quas non tabellionum scribarum in-
que falsitates? Hi quae omnia ista mihi displicere
ubi agerent, statim calamis & calamatis, attra-
mentis quoque vasis, registris, scapellis mihi insulta-
verunt, & canino quodam latratu me persecuti
sunt. 8. Maturavi igitur fugam, & ad unicum qui
restitabat locum, ad curiam Principum me contuli.
Sed quae non ibi vidi turbulentissima? Loquuntur
pro se conculeati pupilli, stentres viduae, agentes
prostrati, bovi a cedenti, innocentes damnati. Ibi vi-
di regnantem hypocrisis, ambitionem, fictionem,
impudicissimam, invidiam, ita ut haec vulnera mea
ad augerent, & miserabilis quam ibi conspexi rerum
animaret.

in peccata cadere permitit. Nihil boni potest esse
ubi Jesus se abscondit; nihil non mali potest adesse
ubi Jesus aliquem deseruit. Uade & tuoc eventus
quod per Moysen comminatus est. Abscondam fac-
iem meam ab eis, & considerabo non vultum eorum. Item
Dorsum eius non faciem ostendam eis in die perditionis
eorum. Hoc denique est quod alibi eis dixit: Quare
ostende mihi, & non invenieris, in peccato vestro moramini.
Quando Sol se abscondit, nonnisi tenebrae & nebu-
lae relinquuntur; ubi Sol gratiae Jesus discedit, om-
nis caligo & infelicitas succedit. Quid est enim
quod Iudaei usque nunc crassissimis tenebris in vo-
luti equalent, & 166 sunt a salute, nisi quia Iesus se
abscondit ab eis? Quid est quod contrivit civitas &
templum, festa & sacrificia eorum cessarunt, nisi
quod Christus eorum sit desertor? Quid est quod
multae provinciae, populique multi gemunt sub qua-
lignae errorum & haeresion, nisi quia Dominum
sceleribus suis irritarunt, & quodammodo a se fu-
garunt? Dimittit ergo eos tanquam secundum deside-
ria cordis eorum ibunt in adimensionibus suis, novos
semper adinventores & sectantes errores. Quid
ita? Quia non audivit populus meus vocem meam, in-
quit Dominus, & non intendit mihi.

Deut. 32

Isa. 18

Joan. 7

Simile

Psal. 30

Conclusio

Hae omnia poetico more descripta indicant va-
ria crimina in omni hominum conditione regnan-
tia, quae Veritatem Coeli & Dei filiam proculcant
& exterminant; ita ut Coelo se recipere, & ad pa-
rentem suum cum lachrymis redire cogatur affli-
ctissima, & vulneribus undique confecta. Non ergo
solis Iudaeis, sed & omnibus his exprobrare possu-
mus illud Domini: Si veritatem vobis dico, quare
non creditis? Quare illam vobis propositam, & de
Coelo ad vos descendentem infestamini, & con-
culcatis? An non in hoc videmus Evangelio,
quomodo Iudaei post maledictiones multas, eum
qui est veritas aeterna eieciunt de templo suo & sy-
nagoga, de plateis & locis publicis, ita ut cogatur
in domo sua & templo glorie suae te Deum Verita-
tis perfecte videre, amare, laudare valeamus in sa-
cula saeculorum.

Da nobis, o Domine, semper agnoscere & sequi
vitam tuam immaculatam, quam nemo potest ar-
guere de peccato, aut de minima labe; Doctrinam
que tuam purissimam quam nemo potest arguere
de errore. Fac ut aperti auribus cordis audiamus
Te Veritatem, nec unquam simus tuae rebelles vo-
ci, tuo rebelles lumini. Fuga a nobis omne pecca-
tum omnem contumaciam, aut contemptum; nec in
peccatorum poenam unquam contingat te fugere
a nobis. Ostende faciem tuam, & salvi erimus; ne ab-
scundas te, & nos apprehendant mala, ne nos in vol-
vatur infelicitas aeterna. Ne deseras unquam templa,
aut loca nostra sacra, errores introduci permittens,
& aliud te conferens ob indignitatem nostram, sicut
in multis regnis & templis iuste fecisti, sed gratia
tua effice, ut in illis tibi credamus, digne te oria-
mus, te adoremus, te glorificemus, donec tandem
in domo tua & templo glorie tuae te Deum Verita-
tis perfecte videre, amare, laudare valeamus in sa-
cula saeculorum.

Ab arti-
ficibus.

In judi-
cibus.

In aula
Principis.

Aug. 17.
42. in 10. ga.

Vz illis quos delectat; eos enim de peccatis in

ipsum, quod scriptum est reminiscens: Providebam à Deo vitam suam prolongationem? Respondit: Non Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextera est mihi in commovent. Temo cum ut custodierem vitam meam, & quotidie ascendentes ad Deum & insinuantes affus meos & verba. Timendus ergo Angelus, qui dedit nos, & audiendus dum arguit nos in tempore opportuno, immittens sana consilia ad emendationem. Timendus & Angelus malus, qui nobis insidiatur, qui oculatissime omnia nostra circumspicit, ut possit invenire quod arguat & accuset: Ipse enim est accusator fratrum nostrorum, qui accusat illos ante conspectum Dei die nocte.

Apo. 12.

4. Aliorum curam habent.

2. ad Ti. math. 4.

Apo. 3.

Flecti qui accersit immines.

Ezech. 38.

Job. 16.

r. 36.

r. 22.

à Deo vitam suam prolongationem? Respondit: Non se vixi quasi me peccat inter vos vivere, sed nec morituro, quia bonum Dominum habemus. Hæc erat vox bonæ conscientie testantis ipsum sine offensione vixisse, & liberum à peccato exitum ut posset dicere cum Christo, Veni Princeps hujus mundi, & in me non habet quicquam; & illud hodierni Evangelii: Quis me arguet de peccatis.

PART II

Christus D. non solum vitam suam esse irreprehensibilem, sed etiam doctrinam ostendit, quæ inexcusabilem esse Judæos, qui cum ut Messiam non recipiant, nec vocem ejus audiant, vocem veritatis. Exprobrat eis cecitatem, quod diabolo potius adhaerere eligat, quam sibi: cum tamen non nisi mendaciter eos decipiat, qui in veritate non stetit, & non nisi perdere eos intendat: ipse autem non nisi gratia salutis eorum venit, viam ostendens vitæ & veritatis. Quid enim inexcusabilem, quam cum non recipere, in cuius moribus integritas, in cuius doctrina maxime eluceat veritas? Sed verum fuit de ipsis quod Job dicit de quibusdam: Ipsi sunt rebelles lumini & nesciverunt quis est Deus, & noluerunt reverti per semitam ejus. Similes fuerunt populis illis Atlanticis, & quibusdam Ethiopie habitatoribus, de quibus testatur historiæ, quod inimici sint Solis, quodque tempore ortus & occasus maledictionibus ipsum impetant, quasi lapidibus: nigrit enim istis populis nigra nox percellat inveniunt, & occulta deæcoris agnoscent, placet. Sic Christus tanquam lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Ecce Judæi maledictionibus & lapidibus Christum Solem veritatis appetunt, ut testatur hoc Evangelium: Tulerunt lapides &c.

Christi plane irreprehensibilem, sed etiam doctrinam ostendit, quæ inexcusabilem esse Judæos, qui cum ut Messiam non recipiant, nec vocem ejus audiant, vocem veritatis. Exprobrat eis cecitatem, quod diabolo potius adhaerere eligat, quam sibi: cum tamen non nisi mendaciter eos decipiat, qui in veritate non stetit, & non nisi perdere eos intendat: ipse autem non nisi gratia salutis eorum venit, viam ostendens vitæ & veritatis. Quid enim inexcusabilem, quam cum non recipere, in cuius moribus integritas, in cuius doctrina maxime eluceat veritas? Sed verum fuit de ipsis quod Job dicit de quibusdam: Ipsi sunt rebelles lumini & nesciverunt quis est Deus, & noluerunt reverti per semitam ejus. Similes fuerunt populis illis Atlanticis, & quibusdam Ethiopie habitatoribus, de quibus testatur historiæ, quod inimici sint Solis, quodque tempore ortus & occasus maledictionibus ipsum impetant, quasi lapidibus: nigrit enim istis populis nigra nox percellat inveniunt, & occulta deæcoris agnoscent, placet. Sic Christus tanquam lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. Ecce Judæi maledictionibus & lapidibus Christum Solem veritatis appetunt, ut testatur hoc Evangelium: Tulerunt lapides &c.

Non absimiles sunt his multi inter Christianos, quibus veritas est odiosa sicut lux ægris oculis, sic ut medicina pangsens, vel ferrum candens putrido admotum ulceri vel vulneri. Si enim vel in publica prædicatione, vel in peccatorum confessione, vel in privata admonitione veritas eis insinuatur aperit, si vitia eorum arguantur sine dissimulatione, calcitrant & succedunt. Quibus dicere possumus idem quod hic Dominus. Si veritatem vobis dico, quare non creditis? Quare illum non sequimini & obeditis? Si homini avaro & injusto periculis vel illicita negotiatione implicato dicimus, quod perstante iam sibi morte, fortiter & intrepide his eum eculum salutis illi imminet, quod per lacrum impu- verbis aggressus est: Quid hic astutus eruenta bestia? Num in me fuisse reperies. In hac voce vovum & o. quod ipse & haredum conscientis involvatur per septuaginta annos natum animam Deo reddidit à peccato immunem.

Sic S. Hilariem extrema confitens cum ægrotu- dorem exlugat, ex eo quod operaris mercedem dicit anima sua: Egrederet anima mea quid non nisi tarde, & cum difficultate perfolvat veritatem: quid dicitur? Septuaginta prope annis servisti rem dicimus, non enim pauci sunt, de quibus id ve- Christo & mortem times? Quia etiam in voce spirituum est se dno credunt, quia sicutiam oi & certanum exhalavit. An non hoc quoddammodo erat discipulo? Quis arguet me de peccato?

Sic S. Ambrosius circumcinctus Sacerdotibus discipulis, ut potius dicitur, ut veritas bona non videant, qui saltem

Veritas odiosa. Non absimiles sunt his multi inter Christianos, quibus veritas est odiosa sicut lux ægris oculis, sic ut medicina pangsens, vel ferrum candens putrido admotum ulceri vel vulneri. Si enim vel in publica prædicatione, vel in peccatorum confessione, vel in privata admonitione veritas eis insinuatur aperit, si vitia eorum arguantur sine dissimulatione, calcitrant & succedunt. Quibus dicere possumus idem quod hic Dominus. Si veritatem vobis dico, quare non creditis? Quare illum non sequimini & obeditis? Si homini avaro & injusto periculis vel illicita negotiatione implicato dicimus, quod perstante iam sibi morte, fortiter & intrepide his eum eculum salutis illi imminet, quod per lacrum impu- verbis aggressus est: Quid hic astutus eruenta bestia? Num in me fuisse reperies. In hac voce vovum & o. quod ipse & haredum conscientis involvatur per septuaginta annos natum animam Deo reddidit à peccato immunem.

Sic S. Hilariem extrema confitens cum ægrotu- dorem exlugat, ex eo quod operaris mercedem dicit anima sua: Egrederet anima mea quid non nisi tarde, & cum difficultate perfolvat veritatem: quid dicitur? Septuaginta prope annis servisti rem dicimus, non enim pauci sunt, de quibus id ve- Christo & mortem times? Quia etiam in voce spirituum est se dno credunt, quia sicutiam oi & certanum exhalavit. An non hoc quoddammodo erat discipulo? Quis arguet me de peccato?

Sic S. Ambrosius circumcinctus Sacerdotibus discipulis, ut potius dicitur, ut veritas bona non videant, qui saltem

oculos suos declinare in terram. Querunt interim ipsa de variis hominum statibus exponens auctores perzonata instat terreni Adam; praxertus & ex-

cessationes consuunt ad regendam auiditatem, ad palliadam avaritiam suam & inju-
e: si juveni dissoluto & luxurioso dicimus. neces-
sarium esse societates perniciosas fugere, quæ cum
petrabunt in peccata, familiaritates quoque cum
mulieribus dissolvendas quantoctius esse, loca in
quibus peccati est occasio non ultra ab eo frequen-
canda, alioqui æternæ perditionis laqueis, animam
ejus irretiri: veritatem dicimus, sed non credit, &

1202. 7.

ignotare vult, quod tamquam agnus lascivius ad
vincula trahatur, & ducatur ad victimam, donec
transigat sagitta seu ejus velut si avis festinet ad la-
queum; Et nescit quod de periculo anima ejus agitur,
ut dicit Sapiens. Sic propter cordis inopiam perdit
animam suam; & frustra illi clamamus. Si veritatem
dixi vobis, quare non creditis? Ulterius, si ebriosum,
& gula, ac venti deditum monemus serio, ut se ce-
mendet, & ab occasione se subtrahat, alioqui
dicitur, quia & Apostolus similes legit: Quorum
Deus venter, quorum gloria in confusione, qui terre-
na sapiunt, & potu cibo que ita se reddunt hebetes
mente & corpore, ut non possint capere celestia.
Interim non credunt, non sequuntur veritatem sibi
insinuatam. Sed sero postea ululabunt, dum ignis
supra, & spiritus procellarum erit pars calicis eo-
rum. Sic iracuendo & invidio dicimus, quod fecerit
ignis infernalis in corde foveat, dum odium, i-
gnis infernalis in corde foveat, dum odium, i-
gnis infernalis in corde foveat, dum odium, i-

2 philip. 3.

gnis infernalis in corde foveat, dum odium, i-
gnis infernalis in corde foveat, dum odium, i-
gnis infernalis in corde foveat, dum odium, i-
gnis infernalis in corde foveat, dum odium, i-

1202. 10.

gnis infernalis in corde foveat, dum odium, i-
gnis infernalis in corde foveat, dum odium, i-
gnis infernalis in corde foveat, dum odium, i-
gnis infernalis in corde foveat, dum odium, i-

1202. 4.

gnis infernalis in corde foveat, dum odium, i-
gnis infernalis in corde foveat, dum odium, i-
gnis infernalis in corde foveat, dum odium, i-
gnis infernalis in corde foveat, dum odium, i-

Ab agri-
colis.

A clero.

In via
publica.

A milio-
ribus.

DOMINICA DE PASSIONE

Quis ex vobis arguet me de peccato d
Joan. 8.

Lect. 1.
tripart.

PARS I.

Christi
fuisse im-
peccabilem.

Joan. 3.

Job 31.

Simile.

Christus
quomodo
impecca-
bilis.

Job 31.

In viti-
a milio-
ribus.

Magna est illius conscientie securitas, quae adversarios audeat iudices facere, quae opera sua omnibus manifestat, ut etiam malevolis pateant, nec timeret quamquam in illis reperiri maculam. Qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus: qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur opera ejus. Nimirum distinctio malae & bonae conscientiae ista est, quod haec nullorum oculos timeret, illa omnium timeret. S. Job suae confidens conscientiae dicit: Non contempsit subire iudicium cum servis suis, & cum ancilla mea, cum discipulis adversum me. Haec erat ejus equitas, haec humilitas, haec conscientiae securitas. Christus Dominus non solum servorum suorum iudicio se audeat committere, sed etiam adversariorum & infidelium servorumque & oculatissimi erant, & malevolentissimi in hoc inebant, ut labecula vel minimam in eo possent reperire, illumque exinde traducere. Ecce enim iudicio contendit cum iudicis sibi infensissimis: Quis ex vobis arguet me de peccato? Quis dicat, Vos non potestis quicquam in eum delicti vestra praeterere. Nam & vita mea omni ex parte inculcabilis est, immunitas ab omni labe, ita ut quamvis multa in vulgus sparseris, de violatione sabbathi, de amicitia cum publicanis, de vini potatione, tamen manifestum fuit has esse calumnias hominum pessime affectorum: & vestra conscientia testis esse potest, quod nec de culpa ulla convincere unquam me poteritis. Etiam doctrina mea semper fuit irreprehensibilis, nec falsitatis argui a vobis potuit. Docere ergo reticere, vivo sancte, quod verbis docere, factis praesto; audeo igitur iudicio contendere vobiscum. Ecce adhuc praestolum reddere rationem, si quid in moribus, si delictis hostias offerre, deinde pro populi. Sepe rogatus est ut peccatoribus, qui non habet necessitatem quocumque, quemadmodum Sacerdotes, prius pro suis flosum reddere rationem, si quid in moribus, si delictis hostias offerre, deinde pro populi. Sepe rogatus est ut peccatoribus, qui non habet necessitatem quocumque, quemadmodum Sacerdotes, prius pro suis flosum reddere rationem, si quid in moribus, si delictis hostias offerre, deinde pro populi.

Multis porro ritualis Christus a peccato immunis fuit & impeccabilis, etiam secundum humanam naturam.
1. Ob visionem byssaticam. Cum enim humana in Christo natura unita fuerit divinitati, ab ipsa deificata fuit proxime & immediate per gratiam unionis ut loquuntur Theologi; ita ut hinc sanctificationi & deificationi nihil magis repugnet, quam

peccatum, quia est participatio quaedam ineffabilis, divinae, & infinitae sanctitatis.

2. Ob plenitudinem gratiae habitualis. Haec ab initio conceptionis infusa fuit animae ejus, cum confirmans contra omne peccatum, non solum originale, sed etiam veniale.

3. Ob operationem illam quam Theologi vocant gratiam capitis. Per hanc factum est, ut Christus non solum sanctus esset, sed etiam Sanctificator, causa & principium omnis gratiae & sanctitatis, quae in electis reperitur, tanquam Caput omnium electorum & sanctorum in illos influens. Unde sicut Sol habet plenitudinem lucis, quia continet lucem, quae ipse lucidus est, & quia caetera illuminat, & quia sidera quae illuminantia sunt, ab eo vim illuminandi habent. Ita Christus habet plenitudinem gratiae & sanctitatis, quia sanctus est in summo gradu, & quia alios sanctificat, & quia aliis virtutem dat sanctificandi, & quia omnis sanctitas, ab eo est. Propterea de eo dicitur: Veniet Sanctus Sanctorum, hoc est tali unctione qua cum non solum sanctum efficit, sed etiam Sanctum sanctorum, hoc est alios sanctificantem. De plurimum enim ejus omnes accipiunt; Nec ad mentem ei datus est spiritus, quia spiritum & gratiam potest infinitis communicare: propterea quodammodo infinita dicitur, & sique efficitur contra omne peccatum, jam ab initio propellens ab ipso non solum actum peccati, sed etiam potentiam peccandi.

4. Ob visionem beatificam, qua a primo instanti ejus anima perfruebatur, per hanc enim reddebatur impeccabilis, cum involvat visionem intimam & perfectissimum Dei amorem, qui nullum peccatum etiam veniale compatitur.

5. Ob rationem perfecti sacerdotii. & perfectae victimae. Ex ratione quidem sacerdotii, quia Talis debebat ut esset nobis Pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus, qui non habet necessitatem quocumque, quemadmodum Sacerdotes, prius pro suis flosum reddere rationem, si quid in moribus, si delictis hostias offerre, deinde pro populi. Sepe rogatus est ut peccatoribus, qui non habet necessitatem quocumque, quemadmodum Sacerdotes, prius pro suis flosum reddere rationem, si quid in moribus, si delictis hostias offerre, deinde pro populi. Sepe rogatus est ut peccatoribus, qui non habet necessitatem quocumque, quemadmodum Sacerdotes, prius pro suis flosum reddere rationem, si quid in moribus, si delictis hostias offerre, deinde pro populi.

Unde & S. Petrus: Non est impii sanguis Christi, quasi Agni immaculati & incontaminati. De qua victima etiam dicitur, si sanguis vitulae aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quanto magis Sanguis Christi, qui per Spiritum S. le obicitur.

2. 26

3. 3

Christus sol.

Dan. 9.

Joan. 3.

Joan. 3.

2. 4.

2. 5.

Heb. 7.

Christus

ultima

1. Pet. 1.

Heb. 9.

immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis: Certe de vitula illa Moyses agens, sic exprimit preceptum Domini: Præcipe filiis Israël, ut adducant ad te vitam viciam, atque integra, in qua nulla sit macula, nec porrorum iugum. Hoc in figura Christi, qui nec maculam, nec iugum peccati unquam subiit, perfectissima utique victima. Unde S. Leo: Offerenda erat pro reconciliandis hostia que esset nostri generis sociis, & nostra contaminationis aliena. Igitur tot titulus Christus ab omni peccato immunis, merito potuit in medio Iudæorum inclamare: Quis ex vobis arguet me de peccato?

Christi innocentiam ejus inimici attestantur.

LUC. 4.

IOH. 1.

MAT. 27

LUC. 23.

IOH. 8.

1. COR. 5.

PAR. 11.

IOH. 8.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

IOH. 9.

Job, cum Dominus sibi presentata adultera scriberet in terra, & diceret: Quis sine peccato est, primus in eam lapidem mittat, revocans unumquemque ad suam conscientiam; tunc exiverunt Scriba & Pharisæi stans post alterum cum confusione. Nemo ergo dicat: Quis arguet me de peccato? Sic enim à multis potest argui & confundi, qui hoc præsumit dicere.

Primus quidem, qui potest quemlibet arguere, Deus est, qui dicit peccatori per Psalmistam: Arguam te, & statuam contra faciem tuam, ut te ipsum agnoscas & humiliaris in peccatis, defectibus, imperfectionibus tuis. Dicat ergo cum humilitate quilibet Deo: Domine in furore tuo arguas me, miserere quoniam infirmus sum. Immo providus futurorum dicat unusquisque sibi cum firma resolutione: Stabo super custodiam meam, figam gradum supermunitionem meam, & videbo quid respondeam ad argumentum me. Arguet enim non solum peccata exterior operis, sed etiam peccata occulta cordis & interior cogitationis: arguet non solum peccata commissiois, sed etiam omissionis; arguet non solum peccata propria, sed & aliena, quibus participare censetur, dum ea non arguimus.

Secundus judex & testis qui nos arguet de peccato, est ipsamet conscientia nostra. Peccatum suum Cain excusare conatur & tegere, dum interrogaretur à Domino de fratre; sed immittitur ei tantus conscientia tremor, ut nulla ei ullibi quies foret. Semper enim circumferebat restem continuo arguentem se, quia Dominum prius arguentem audire noluisset, dum ei diceret iam concepta invidia; Cur concidit facies tua? Nonne si bene egeris, recipies? Conscientia igitur testis est irrefragabilis, & testis durus post peccatum, valeas plusquam mille testes, nec quisquam ejus inceptationem declinare valeat. Unde Malitia tua arguet te, & aversio tua increpabit te. Scito & vide quia malum est, & amarum, reliquisset Dominum Deum tuum. In aula Balthazaris, nemo erat, qui argueret eum de peccato; at ubi manus apparuit scribens in pariete regio juxta candelabrum pauca verba incognita; mox conscientia arguens Regem, tremorem ei intolerabilem iniecit, testis durus & irrefragabilis ad arguendum nos nobis incognitus.

Tertius testis & accusator qui nos arguet coram Judice, Satan est; immo & Angelus bonus, cui commissi à Deo sumus. Unicuique enim nostrum dictum censetur illud. Ecce ego mitto Angelum meum qui præcedat te, & custodiat in via, & introducat ad locum quem præparavi observare eum, & audi vocem ejus. Nec contemnamus eum, quia non dimittet cum peccaveris. Et est nomen meum in illo. Quapropter quidam ex Sanctis Patribus de quo in vitis Patrum, lib. 7. cap. 4. 4. interrogatus quænam esset quotidie ejus exercitatio, respondit: Ego Angelum meum assistentem mihi juxta me expedit, & custodit memetipsum.

*Peccata
rem ar
guere pe
res
Dei
Abac.
Conscien
tia testis
irrefragabilis
Ter. 1.
Dans.*

Examp. In ref. Luc. 2. 1. In novo testamento talis fuit Maria Mater Domini, de qua dicitur: Maria autem conservavit omnia verba haec confertis in corde suo. Unde & a filio suo pronuntiatur Beata, non solum quia utero suo cum portaverat, & uberibus lactavit, sed maxime quia verbum Dei audiebat, & custodiebat illud.

Luc. 10. 2. Talis fuit & Magdalena, quae sedebat ad pedes Domini audiens verbum Domini, & cum suavitare tanta excipiebat illud, ut nec ob domesticum ministerium, nec ob fororis murmur posset a Domino avelli, cuius pendebat ab ore. Unde & sua praedestinationis tunc accepit testimonium, dicebat Domino: Maria optimam partem elegit, quae non auferetur ab ea.

Ad. 3. 3. Talis fuit & Eunuchus ille potens Candaeis Reginae Aethiopiae super gazas illius constitutus, qui cum venisset adorare in Ierusalem, revertebatur in curru legens Isaiam Prophetam: cumque instructus fuisset a Philippo, & audisset verbum Dei ex ore eius, gaudens revertebatur per viam suam.

Act. 13. 4. Tales fuerunt & multi, de quibus in Actis, qui cum gaudio excipiebant Verbum Dei, de quibus etiam dicitur: Creditaverunt quaeque per ordinati erant ad vitam aeternam: omnesque quia ex Deo erant, & de ovis ab eis vocem illius cum fide & gaudio excipiebant. Quod si ex Sanctis cum historiis etiam exempla operas: Talis erat S. Ephrem qui de se ipso dicit: Amo & ex oculis Domini Evangelium tuum, quia me esurientem nutris per illud & desidero sermone tuo, quia dum sitis, fontis instar mihi sunt. Nam quoscumque volo, ad tua verba convoco, pluraque retinui: quae quam invenimus, cum multis comendo, & solum inveniuntur tibi cum multitudine. Et solum mihi suam propitiam gratiam. Talis quoque erat S. Teresa quae de se sic fatetur: S. vixit & plurimum afflicta bar verbo Dei, ita ut cum audirem quempiam cum spiritu concionantem, particulari affectu in eum ferer. Sed nec ullus ad me medicus fuit. Concionator, qui lubenter audirem, licet alii fastidirent, & dicerent eum non bene concionari. Erat mihi particularis delectatio de Deo loqui, vel laudare, ita ut id peragerem sine fatigatione & tadio. Licet vero ex ea parte magna solatium perciperem in concionibus: ex altera tamen etiam affligebat, quod per eos intelligerem me longe ab esse ab ea quam assequi debuissem perfectione, nec rationem me esse, qualem oportere me coram Deo responderi.

Gen. 4. B. Ephre in Margarita pretiosa. Hae B. Teresa. Talis quoque fuit S. Catharina Senensis, quae ita divino verbo erat affecta, ut vestigia illius in maxima devotione excoleretur qui illud annuunt, & per illud animas convertunt. Hae itaque erant testimonia praedestinationis divinae in illis piis animabus, quod scilicet ex Deo essent, & ex ovis eius, quandoquidem qui ex Deo sunt, quandoquidem qui ex Deo sunt, Quo circa Apoll: Firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc: Cognovit Dominus qui sunt eius: Di cedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen Domini. Firmum Dei fundamentum, quo illuminatur ad cognitionem, cui imitatio damentum est Dei decretum, & praedestinatio, sur ad virtutem: quo referretur ad sapientiam, cui quia st ruit suos vocare, iustificare, glorificare.

1. Percontans omnia an quere per seff. Deu. Psal. 6. Abaco. Confitemini. Gen. 4. C. S. Maria. Ter. 2. Dan. 3. 3. Satan. Angelus. Esod. 3. 1.

conformetur ad decorem, quo fruatur ad jucunditatem.

Non ergo sufficit audire verbum, aut enlodire memoria, sed etiam illi obedire oportet, & illud custodire pia vita. Non enim pauci sunt qui audiunt, sed pauci sunt qui audiendo proficiunt, aut emendationes fiunt. Verbo Dei multi praesentent aures corporis, non ita multi aures cordis. Sunt qui audiunt ex curiositate, sunt qui ex consuetudine: sunt etiam alii qui audiunt, ut doctiores fiant, non ut meliores evadant. Hi omnes cum parum affectus afferant monitis excipiendis & exequendis, licet lubenter audiant, non tamen ex Deo esse dicuntur, quia verbum Dei non ut Dei audiunt: & licet aures videantur habere, manibus censentur carere dum audiunt, & non faciunt. Sicut ebrius signum est valetudinis in corpore, sic divina amaritudo signum est sanctitatis in mente, inquit S. Chrysolostomus, hom. 14. in Gen. Sed sicut non juvat comedere, si digestio cibi non fiat, ita Dei verbum audire parum proficit, si mens in ordine ad operationem illud non masticat & digerit. Sunt denique & haud pauci qui pravitate sua Dei verbum convertunt in venenum, instar asacorum qui ex floribus virtus susrahunt, cum tamen apes inde dulcissima sugant melia, & ex illis medicamenta confici possint variis morbis profutura. Tales sunt illi qui frudent in verbis Praecones, quia vicia eorum tangunt, & errores redargunt. De horum numero sunt Pharisaei in hoc Evangelio, qui ex moribus Christi haud fructum fecerunt, sed calumniis & injuriis eum affecerunt. Nunc bene dicimus, quia Samaritanus es, & damentum habes. Postmodum etiam lapides tulerunt ut jacrent in eum signum utique apertum reprobi animi est contemptus divini verbi. Quid dico contemptus? Immo dicitur negl. Quis & fastidium, huius rei est signum. Hoc illi adfertur, qui dum verbi divini cibis in Ecclesia propo nitur, malunt habere inter fercula & pocula in caupona, aut a se am & teleras movere, aut tempus ambulando fallere, aut somno indulgere, aut venatu agros pererrare. Sic parvipendunt sermones Dei, & tadio sunt his qui ex Deo non sunt, & de ovis eius sunt.

Secundum electionis signum, est odisse peccatum, & si per fragilitatem in illud quis incidat, mox resurgere. Nempe sicut Christus ab omni peccato remotissimus fuit, ita ut possit dicere: Quis arguet me de peccatis? & hi sunt Iesu Christi, qui peccatum oterunt, & quo ad possunt, a peccato se segregant. Cum enim divinus ad veritatem bonitati & maiestati tamquam hostis capitalis, nullum sibi cum illo commercium, nullum foedus admittunt qui ex Deo sunt. Quo circa Apoll: Firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc: Cognovit Dominus qui sunt eius: Di cedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen Domini. Firmum Dei fundamentum, quo illuminatur ad cognitionem, cui imitatio damentum est Dei decretum, & praedestinatio, sur ad virtutem: quo referretur ad sapientiam, cui quia st ruit suos vocare, iustificare, glorificare.

Rational. Evangeli. Bbb Ho.

Divest. sua au. ditionum. Deh.

similes.

2. Tim. 2.

Hoc autem decretum prædestinationis, in modo ip-
 sos prædestinatos, duobus sigillis notavit & mu-
 nivit Deus. Primum sigillum est divinæ præscien-
 tiæ, quo notatur antequam in hanc lucem mundi
 edantur, quod istis verbis significatur: *Cognovit
 Dominus qui sunt eius.* Alterum sigillum est fuga
 peccati, quo illis verbis significatur: *Discedite ab
 iniquitate qui nominat nomen Domini.* Nam à pec-
 cato abhorere, & illius occasiones declinare est
 magnum prædestinationis argumentum. Timor
 itaque filialis signaculum quoddam est & nota fi-
 liorum Dei ab æterno electorum, quo detestantur
 offensam Patris amantissimi, & promptos se exhi-
 bent ad executionem voluntatis eius. Vnde dicere
 possunt cum Propheta: *Iniquitatem odia habui &
 abominatus sum, legem autem tuam dilexi.* Et iterum:
*Deus meus voluit legem tuam in medio cordis
 mei.* Quasi dicat. In corde meo abscondi eam, in
 eius medullis repositi, ut non peccem tibi; quia
 nihil ita vereor, ut gratiam & benevolentiam tan-
 ti Patris perderem, quæ omni mihi pretiosior est the-
 sauro: nihil mihi magis cordi, quam eius adim-
 plere voluntatem obedientia filiali. Hoc qui
 dicere potest, testimonium habet electionis
 suæ.

Certe viri pii divinæ electionis signaculum
 istud se in se inviolatum custodite conati sunt,
 ut nihil ita horruerint ac peccatum, scilicet inter
 omnia incommoda, & omniaque mala poenalia
 quæ à mundi creatione fuerunt usque nunc, etiam
 coniuncta omnibus poenis alterius vitæ quas dam-
 nati perferunt, si in bilance ex una parte poneren-
 tur, & ex altera parte peccatum collocaretur, non
 esse comparationem: quia peccatum longè maius
 malum sit, digniusque fuga & detestatione. Ideo
 Martyres tam horribilia passi sunt tormenta,
 excoarctati, exusti, in frusta casti, hisque modis in-
 dignissimis torti: quæ quidem tormenta evitate
 poterant, si vel dissimulare voluissent fidem suam,
 cuius rei poterant postmodum poenitere: sed ita
 horruerunt peccatum, ut e momento extra gra-
 tiam Dei esse voluerint.

*Sancti ni-
 hil præter
 peccatum
 timen-
 tium.*

Psal. 23

Cum *Eudoxia* Imperatrix per suos legatos minas
 & terrores *S. Chrysolomus* inquitaret, eo quod eius
 iniquis cupiditatibus se opponeret, responsum est
 ei à suis, quos miserat, legatis: *Frustra illum homi-
 nem terret. Nihil nisi peccatum timet.* Quod ipse a-
 pettè ostendit, cum à *Constantinopoli* in urbem
 egressus ab *Eudoxia* vnde ad *Cyriacum* sic scri-
 bit, *Equidem cum urbe exiret, nihil horum curavi
 sed ita mecum locutus sum. Sime vult Imperatrix
 proferbere, proferbas. Domini est terra & plenitudo
 eius. Si sermo discindere vellet, discindat. Latam ha-
 beo exemplum. Sime in mare vult proicere. Iona re-
 mior car. Si in carminum igni vult conijcere, et
 iurones habet qui id perfulerunt. Sime vestis vult
 abijcere, Dantes meminere. Sime vult lapidare. Ste-
 phanum habeo. Protomartyrem. Si caput vult au-
 ferre, Iannum habeo. Baptistam. Si substantiam vult*

*adimere: Nudus egressus sum de ventre matris mee,
 nudus revertar illuc. Exhortatur me Apostolus, per-
 senam hominis Deus non recipit. Si adhuc hominibus
 placere, Christi servus non essem. Et me David ore
 meo dicens: Loquebar in conspectu Regum, & non
 confundabar. Hæc S. Chrysolomus dicens se nihil aliud
 timere præter peccatum, itaque testimonium cle-
 ctorum Dei in se habere.*

S. Edmundus solitus fuit dicere. *Malo insilire in
 regum ardentissimum, quam peccatum ullum. Sciens vita eius
 in Deum meum administrare. Sic & S. Ludovicus Rex
 Gallorum ab ineunte ætate ex *Blanchæ* matris in-
 stitute perculsum habebat, post mortem quam
 peccare, Nã & mater frequenter ei illud repetebat:
 se male ipsius videre mortem, et amantissimi fi-
 lii, quam peccatum ab ipso gavit in Dei iniu-
 riam nequam admittum ceratice.*

S. Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus pronuncia-
 bat. *Si hinc peccati horrorem, ita inferni dolorem
 cernebam, & necessario mihi verum immergit deberem
 prius infernum quam peccatum inspicere. Quod ab
 ipso dicebat S. Edmundus. Sic & in eius quodam
 opusculo legitur. Mallet prius in inferno gehem-
 nam mirari, quam peccati sermo polius calcarum ve-
 gna teneri. Au non his & similibus viri illi multum
 apertum prædestinationis suæ dederet testimo-
 nium?*

Hoc ipsum in quibusdam non obscuro fuit,
 quia non solum peccatum mortale exhorruerunt,
 sed etiam exigua venialia multis lacrymis deplora-
 runt. Sic de *S. Maria* Ognitæ testatur *Catharina*
 à *Vitria* eius vita eius. Sic *S. Catharina* Sen. per to-
 tos tres dies solum dixit, non ob aliam causam,
 nisi quod per imprudentiam mendacium nulli no-
 xium dixisset, ut testatur *Bozjus* l. 7. c. 16 & de
 quodam *Zachæo* Monacho refertur in viciis Pa-
 trum, quod per annum integrum propter unum
 peccatum veniale poenitentiam duram egerit.

Quod si electi quandoque etiam graviter cadunt
 statim sine conditione solent resurgere, & exinde
 interventus, humilis, castus, se gerere: quod
 ipsum divinæ electionis est testimonium. Vnde

S. Bern. interpretatur illud: *Qui ex Deo natus est, non
 peccat. hoc est, non pervertitur in peccato, ut perire non
 possit: quæ falli non potest, callestis generatio. Sicut
 fax non potest extinguere, quæ adhuc odorem & net
 ignis in animo affectu alterius luminis, vel flatu to-
 lo statim accenditur: sic & amor & gratia in
 anima electæ casu extincta, minima scintilla vel af-
 fectu divinæ inspirationis illico restituta accenditur.*

Vix *Christus Petrus* resurrexit, radii luminis cor
 eius inciens, & mox *Hermas* vult, inflammatu, di-
 quefit. Illico ubi *Thomas* tet. A vulnere *Salvatoris*
 fides, & amor revaleret cum hinc voce, *Dominus
 meus & Deus meus.* Mox ubi *Nathan* *Davidi* pec-
 catum repræsentavit, cepit in validam vocem con-
 titutionis: *Peccavi Domino.* Et contra signum re-
 probationis est: *faciliter in peccatum cadere, diffi-
 cultet resurgere, & cum corvo semper eras, cras
 info-*

100. R.
 Surtus in
 eius vita.
 Li de bea
 rradita
 140.
 1 Joan. 3.
 Ser in o
 flavus
 Pascha.
 Simil.
 Exempla
 Ioan. 20.
 2 Reg. 12.

insonare. Deique inspirationem negligere. Vnde de diabolo sub figura Leviathan scribitur: *Corpus eius quasi scintilla suscipit, et non speraculum quidam incedit per nos.* Reprobilium de corpore mystico Christi. Vult ergo significare Prophetas, quod de omni eius impia membrata in malo sint obfirmata. Unde nequeque, ut spiritus gratia dicitur, hinc inspiratio sancta nullum deest locum. Quod si quidam que timore concussi emendationis proposita concipere videntur, semper per praestantiam, et ad effectum non deducunt. Sicut vero similes reprobi multi Heretici in partu crepant. Sicut partus tempore, spinosa pelle & aculeis vrolum vehementer punget & ideo quantum potest, partum differt, sed foris cretente dno patere conatur, aeris dilataitur & laepe in partu crepat sic ad reprobi conversionem differunt, augentur aculei peccatorum, & tandem infelici moite mulctantur, quasi pro peccatorum multitudinis crepantes.

Tertium probab. praeest. signum.

Tertium praedestinationis signum est patienter ferre iniurias, calumnias, persecutiones, & tribulationes. Hoc Christus Dominus suo exemplo docet in hoc Evangelio, dum provocatus & laesus atroci iniuria à Iudaeis cum Damoniacum & Samaritanum esse contempit vocatibus, in auctore respondit ad prius, Ego Damoniacum non habeo. Cum enim hoc derogare gloriae Patris, sine dei negatione à se avernit, id esse pestulabat honor divinus. Ad alterum non respondit, tolerans patienter contumeliam & contemptum. Nec detrectat Samaritanos vocati, qui ob amorem hominum se Samaritano vulnere curant comparavit, & cum Samaritanus idem sonet quod custos; verè ipse est hominum custos, Ecclesiae custos, gregis sui custos. Custodit Dominus animas Sanctorum suorum. Et custodit omnes diligentes se. Sed & Samaritanos adamabat, quod iam verbum eius excepissent, & primi Evangelio credituri forent. Interim Iudaei eum Samaritanum vocant, ut in odium vocent, quia abominabantur Iudaei Samaritanos. Hic quoque instructio datur à Christo, tacendum quandoque esse, quando vita nostra taxatur, vel despicitur personam, non autem taceendum, quando taxatur doctrina. Quando Christus Samaritanus dicitur, videtur taxari vitam, vel contempni personam; quando demoniacus, videtur tangi doctrina. Sic refert de B. Agathone Evangelus, quod fuisse humilitatis, ut multum ad eum sola fama exiret venerat; visum non ita verè esset, eiusque humilitatem tentatione exploravit. Hos ille cum humilitate susceperat. Cumque illi narret de ipso multa spargi pessima, quod si plenus foret superbia & hybris, ira, impudicitia gula, ipse pariter tolerans addebat se mortuum pessimum esse. Cum vero subderet; Intelleximus etiam quid hereticus sit: Mox ipse iusto silentio iunxit. Hauristi à me, ut unquam hereticus sim. Dū autem inquirerent, cur negaret heresim,

potius quam alia crimina quae sciebant cum non commisit, respondit. *Alia peccata infirmitatis sunt, & hominem ad hoc Deo per fidem unum relinquunt. Heresi vero est nota malitia & pertinacia, omnique modo nos à Deo divellit, tollens fidem primo vinculo nos Deo ligantem & unientem.*

Itaque, qui Dei sunt & Christi, illum imitatur in mansuetudine & patientia inter injurias & persecutiones & hoc signum est electionis eorum. Vnde S. Greg. hom. 18 in Evang. dicit: *Neque convitium convitium reddam. Imitationem enim Dei gloriosus est iniurias faciendo fugere, quam respondendo superare. Sic accipit iniuriam etiam quod verum erat dicere. Veritas nullam non dicitur veritatem, sed provocatorem contumeliam reddidisse videtur.* Neque quilibet sibi dedecori ducat, si non respondet convitio; quia in hoc prudentia adscribendum est, & gloria. Nam pusillus est animi casus allatratu moveri; illud contemere & perturbatione prudentia est. Sic dicit S. Amb. Offic. lib. 6. *Qui eum moratur iniuria, facit se dignum videri contumelia, dum vult indignus videri.* Cui consonat illud Sapientis, *Destrina viri per patientiam nascitur, & gloria est iniqui proterit. Quasi dicit. In hoc cognoscitur vir prudens & intelligens, qui patienter fert & silet; iniquus iniquas leviter perturbatione, nec velle adverteat, gloria est, non dedecus. Quapropter dicebat Psaltes: *Postulavi mecum studium, cum inisset peccator ad verbum me. Quibus verbis indicat tunc maxime opus esse custodiae otis nesti, ut quilibet adventum nos insultans ei culatur convitia: si enim patientia clavem suam nobis obstruat, sit ut non parum meriti acumulemus vincendo in bono malum. Quod si impatenter respondeamus, tunc à malo vincimur, & similes convitiant efficiuntur; ita ut duo iam malum convitiantis augentur, quia responso acerbo maioris irae & maledictionis ei materia praebentur, quasi ligna in ignem eius jaciedo, vel oleum flammam adficiendo; etiam per patientiam exiret igni possit flamma, & frangi vel sanari maledictionis.**

Convitium non reddendum.

Prov. 19.

Psal. 8.

Maledicta per patientiam vel contumelia, vel soleranda.

1. 2. 3.

Omnis igitur Christianus, qui verè Christianus est, maledicta per patientiam debet vel contemere, vel tolerare. Tum ut per hoc adhaeret proximum, & quantum sit se est, corrigat maledicum, qui magis commiseratione dignus est, quam ratione. Tum ne laedat se ipsum, respondendo convitium, & perturbando per impatientiam tranquillum aures animi. Tum ut augeat virtutis & charitatis meritum, occasione tunc sibi exhibita per convitium. Tunc deique Christum Redemptorem se conformet: *Qui cum maledicetur*

4. *1. Pet. 2.*

dicatur non maledicebat, cum pateretur non com-
minabatur. Hæc omnia explicans S. Aug. & hinc
rei applicans (epistolæ & Rufus, qui Christo dormi-
ente in navicula exsurrexerat, sic Christianum
omnem admonet: Audi si convitium? Venus est.
Ejus est Fluctus esse. Vento igitur flante, & fluida
periclitatur navis, periclitatur cor tuum.
Audito convitio vindicari vis? Ecce vindicando te
fecisti naufragium. Et quare hoc? Quia dormit in
te Christus, & oblitus es Christum. Excita Christum,
& recordare quod crucifigendus dixit, Pater igitur
nolet illis. Si vigilat in te Christus, dices apud te:
Quis ego sum, qui vindicari volo? Forsan moriar
ego qui comminor, antequam vindicet, & non me su-
peret qui noluit vindicari. Ergo compeſcã iram,
& redibo ad quietem cordis. Imperavit Christus
mari, & facta est tranquillitas. Hæc S. Aug. Con-
formitas ergo cum Christo in ferendis injuriis ma-
gnè est restitutum divina electione, quando
quidem dixerit: Beati estis cum maledixerint vobis
homines, mentientes propter me. Et iterum: Nò est
scilicet super magistrum. Si Patrem familias Beelze-
bub vocaverunt, quanto magis domesticos eius? De-
nique ab eodem dictum est: Orate pro calumniari-
bus & persecutoribus vos, ut filii filii Patris vestri.
An non ex istis omnibus Salvatoris dictis, satis a-

peccamus; sicque per hoc ejus discipuli, ejus filii
comprobamur. Tertiò audi de S. Lydia. Venit ad eam mulier
stemens furens que, imò inausuris eam injuriis &
etumelis lacellens, ut ejus posset animum com-
movere. Sed cum hac ratione nihil efficeret, in fa-
ciem ejus expulit sædissimè. At nec sic eã leniens
permovei, clamoribus & maledictis tamquam vim
passa vicinos incitare cepit. At sancta Virgo in
patientia animã possidens, adeo immota perman-
sit, ut omnes mirarentur. Maledictiã verò compen-
sare volens beneficio, clam ei munusculum trans-
tulit, dicebatque suis: Illi ego debere me fateor, qui
viam mandatorum Dei, quorum plenitudo est dile-
ctio, me currere compellunt. Hæc ex vita ejus apud
Superiore Conventus ad elemosinas per ubi
Senensem colligenda mitterecur, à pueris dissi-
lucis verbis injuriolis, & quandoque etiam lapidi-
bus impetebatur: cumque locus ejus multum
commoveretur, ipse e contra facie hilari & læta o-
mnimò excipiebat, & locio dicebat: Sine Frater eos
quod volueris in nos agere, ipsi enim adjuvant nos
ad Regnum Cælorum consequendum per viam pa-
tientia.

Matt. 5.

mentientes propter me. Et iterum: Nò est
scilicet super magistrum. Si Patrem familias Beelze-
bub vocaverunt, quanto magis domesticos eius? De-
nique ab eodem dictum est: Orate pro calumniari-
bus & persecutoribus vos, ut filii filii Patris vestri.
An non ex istis omnibus Salvatoris dictis, satis a-

Postremò audi de quodam ex antiquis Patribus.
Hic cum Christi fidee annuncias exagitetur in-
juris ab infidelibus Alexandris, & interrogare
tur ab illis quæ Christus miracula fecisset? Non
et tribulationibus. Certe omnes electi hanc inde
aliud respondit: Hic miraculum fecit, quod ego e-
dem demonstrant, & per illam se verè Dei Filios
viriis & iniuriis vestris lacessitum, ad indignationem
comprobant. Vis ut exemplis id declarem? Nò
nihil commoveat. Concludamus igitur cum S. Ba-
desunt magno numero, tum in antiquo, tum in
filio in adit occasione ad filium spirituales sic nos
novo testamento, tum etiam in Ecclesiasticis Hi-
exhortante. Filii patientiam accipite, quia maxima
tius anima, ut velocius ad sublimitatem perfe-
ctioris passis ascendere. Re tribulationem patientia tua
Dominò æternam retributionem.

Matt. 10.

mentientes propter me. Et iterum: Nò est
scilicet super magistrum. Si Patrem familias Beelze-
bub vocaverunt, quanto magis domesticos eius? De-
nique ab eodem dictum est: Orate pro calumniari-
bus & persecutoribus vos, ut filii filii Patris vestri.
An non ex istis omnibus Salvatoris dictis, satis a-

Postremò audi de quodam ex antiquis Patribus.
Hic cum Christi fidee annuncias exagitetur in-
juris ab infidelibus Alexandris, & interrogare
tur ab illis quæ Christus miracula fecisset? Non
et tribulationibus. Certe omnes electi hanc inde
aliud respondit: Hic miraculum fecit, quod ego e-
dem demonstrant, & per illam se verè Dei Filios
viriis & iniuriis vestris lacessitum, ad indignationem
comprobant. Vis ut exemplis id declarem? Nò
nihil commoveat. Concludamus igitur cum S. Ba-
desunt magno numero, tum in antiquo, tum in
filio in adit occasione ad filium spirituales sic nos
novo testamento, tum etiam in Ecclesiasticis Hi-
exhortante. Filii patientiam accipite, quia maxima
tius anima, ut velocius ad sublimitatem perfe-
ctioris passis ascendere. Re tribulationem patientia tua
Dominò æternam retributionem.

Exempla

maledicti
in paci-
enter per-
ferentia.

Postremò audi de quodam ex antiquis Patribus.
Hic cum Christi fidee annuncias exagitetur in-
juris ab infidelibus Alexandris, & interrogare
tur ab illis quæ Christus miracula fecisset? Non
et tribulationibus. Certe omnes electi hanc inde
aliud respondit: Hic miraculum fecit, quod ego e-
dem demonstrant, & per illam se verè Dei Filios
viriis & iniuriis vestris lacessitum, ad indignationem
comprobant. Vis ut exemplis id declarem? Nò
nihil commoveat. Concludamus igitur cum S. Ba-
desunt magno numero, tum in antiquo, tum in
filio in adit occasione ad filium spirituales sic nos
novo testamento, tum etiam in Ecclesiasticis Hi-
exhortante. Filii patientiam accipite, quia maxima
tius anima, ut velocius ad sublimitatem perfe-
ctioris passis ascendere. Re tribulationem patientia tua
Dominò æternam retributionem.

1. *1. Reg. 16.*

maledictat, si forte respicit Dominus afflictionem
meam, & reddat mihi bonum pro maledictione hac
hodierna. Si oculos in Deum concipiens David
generosa cum patientia, expectat à Deo benedi-
ctionem pro maledictione ista.

Quartum prædeterminationis signum est quare
gloriam Dei & suam vera humilitate con-
temnerit. Hoc indicat hic Christus dicens: Ego non
quaeram gloriam meam, sed honorificam Patrem meum.
Sicut ergo naturalis filius Dei ad hoc venit in m-
dum ut Patris gloriam promoveret, ut ejus mag-
nitatem, potentiam, sapientiam, & bonitatem homini-
bus man. se flaret: ita qui eã sunt, tãquam ado-
ptivi filii Dei illam conatur imitari, in hoc unice
incumbat ut ab omnibus cognoscatur, colatur,
glorificetur Deus & Pater D. N. J. Christi Patre q-
omnium. Hinc non solum sanctis operibus, pira-
tis, humilitatis, charitatis, aliarumque virtutum
cum glorificare nituntur; sed etiam quoscumque
possunt ad Deum adducunt, vel reducant, omni
nitent, instructione, correctione, exhortatione, &
aliis modis juxta statum suum sibi congruis. Hæc
vero omnia peragunt zelo divina gloria, & suam
propriam: Emulatores q- adeo sunt honoris patri-
ni, ut cum ille offenditur, ipsi crucientur, ita
pt. 10.

2. *1. Cor. 4.*

Secundò audi S. Paulum. Maledicimur & benedi-
cimus, persecutionem patimur & sustinemus. Blaspho-
miamur & obsecramur: tamquam purgamenta huius
mundi facti sumus omnium perissemis signo adhue.
Quasi dicat & opprobriis & convitiis afficimur,
magi & malefici vocamur; aliisque maledictis o-
netamur; & tamen e contra nos illis benè prece-
amur, & humiliter, & demissè loquimur more ob-
secrantium. Tamquam excrementa, fæces & for-
des evocimur & ejicimur; quia habemur tamquam
contemptissimi, abjectissimi, indigni hominum
consortio, & tamquam perisema, id est, tamquam
abjecta serobezamenta, resque vilissimæ, pedi-
bus hominum conculcamur; & in his omnibus
Deum benedicimus, à quo & benedictionem ex-

Postremò audi de quodam ex antiquis Patribus.
Hic cum Christi fidee annuncias exagitetur in-
juris ab infidelibus Alexandris, & interrogare
tur ab illis quæ Christus miracula fecisset? Non
et tribulationibus. Certe omnes electi hanc inde
aliud respondit: Hic miraculum fecit, quod ego e-
dem demonstrant, & per illam se verè Dei Filios
viriis & iniuriis vestris lacessitum, ad indignationem
comprobant. Vis ut exemplis id declarem? Nò
nihil commoveat. Concludamus igitur cum S. Ba-
desunt magno numero, tum in antiquo, tum in
filio in adit occasione ad filium spirituales sic nos
novo testamento, tum etiam in Ecclesiasticis Hi-
exhortante. Filii patientiam accipite, quia maxima
tius anima, ut velocius ad sublimitatem perfe-
ctioris passis ascendere. Re tribulationem patientia tua
Dominò æternam retributionem.

proborum vita cordibus eorum dolere incipiat, & oculis lacrymas excutiat. Sic dicere possunt cum Propheta: Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam; impii scilicet & peccatores, de quibus iterum dicit: Vidi pravari- cantes, & tabescebant, quia eloquia tua non custodie- runt. Sicut ergo non potest divinae amicitiae esse particeps, cui ea placeat quae Deo displicent, & iis appetit delectari, quibus eum novit offendi, ut lo- quitur S. Leo sic ubi potest divinae amoris, divinae- que electionis exors esse, cui divinus honor maxi- me cordi est & curae: qui in se & aliis odit iniqui- tatem, quia divinam in hominibus amat boni- tatem, qui omnes quantum in se est, a peccatis evoca- re nititur, & ad divini amoris secum transferre

Sic S. Jacoponus Ordinis S. Francisci laicus, ra- tio divinae gloriae amore erat incensus, ut eorum sine liqueceret, & in lacrymas solveretur. Cum res- d' jugiter fletet, & causam interrogaretur, haec de- dit: Quia amor non amatur.

Sic S. Ignatius divinam gloriam procurabat, sua neglecta, ut ipsi pro ly mbolo facto, & pro elogio nobilitatis ad scriptum fuerit: Ad maiorem Dei glo- riam. Quodam die haec proponebat & quaestione P. Jacobo Laynes: Si Deus daret tibi optionem, vel starem eundi ad caelum, vel manendi in hac vita est dubio saluti, ostenderes que rem te in hac vita obse- quium aliquod egregium ipsi posse praestare, quid elige- res. Respondit Laynes: Eligerem ire ad caelum, & meam assecurare salutem. At ve id Ignatius respon- dit: Ego eligerem manere in hac vita, ut possem Dei explorare desiderium. Et obsequium captum ei praest- renon enim dubio quia curam salutis mea fuer: ha- biturus, nec permissurus, ut electio illa facta ad eius gloriam, mihi fraudi foret. Poterat ergo Ignatius dicere: Ego honorifico Patrem meum, non quare glo- riam meam, est qui quaerit & iudicat.

Sic denique etiam in lexu muliebus multae Virgi- nes electionis suae & praedestinationis testimo- nium exhibuerunt, pure quaerentes gloriam Dei magno fervore, suamque contemnent. Admiras- bilia sunt, quae haec de re leguntur in vita S. Teresa, S. Catharinae Senensis, S. Catharinae Genuesis, & Gertrude legimus, lib. 1. Inimicium diuinae pietatis cap. 8. Zelus gloriae divinae & salutis animarum, ita cor eius accendebat, ut ubicumque in proximo ad- verteret defectum, quem corrigi desideraret, si de- siderio suo frustraretur (eo quod forte is qui mo- nebatur; conatum non adhiberet ad emendatio- nem) haec adeo eius cor gravabat, ut consolati non posset, nisi oratione ad Deum sola pro talibus; vel si sciret alium huic negotio idoneum, nisi per illum rem ad effectum perduxisset. S. quando, ut homi- ni est consuetudo, eam quis consolari volens, di- ceret: Noli curare adeo anxie quae si ipsi volis cor- rigere, quia suam salutem est damnationem; tu autem nihil detrimenti subitus. Haec verba tanto audie- bat, retractabat; dolore, ut non secus ac gladium penetrante sentire videretur. Aiebat enim se mor- tem suavius ferre, quam hoc modo super cuiusquam consolati infelicitate, quam ille tunc in tantum mi- sera experientia disceret, quando post mortem ir- remediabiliter in supplicium aeternum incidisset. Sed tanto desiderio pietatis & gratiae sapientiae ob- venebat, illi qui arguendus erat, ut vix tam duris cordis quisquam reperiretur, qui per eius verba non moveretur ad statum correctiorem, vel saltem ad emendandi desiderium & voluntatem quia & ho- quam ante in sanguine dilecti sui exierat, quam in corde scriberet sibi. Haec tibi c. 7. & 8.

Sic S. Christinae Mirabilis defuncta & deducta ad Purgatorium videns horrendas penas animarum, optionem hanc accepit a Deo: Opto non esse in cae- lum, sed in hac vita manere, ut possim Deum explorare desiderium. Et obsequium captum ei praest- renon enim dubio quia curam salutis mea fuer: ha- biturus, nec permissurus, ut electio illa facta ad eius gloriam, mihi fraudi foret. Poterat ergo Ignatius dicere: Ego honorifico Patrem meum, non quare glo- riam meam, est qui quaerit & iudicat.

Sic S. Christinae Mirabilis defuncta & deducta ad Purgatorium videns horrendas penas animarum, optionem hanc accepit a Deo: Opto non esse in cae- lum, sed in hac vita manere, ut possim Deum explorare desiderium. Et obsequium captum ei praest- renon enim dubio quia curam salutis mea fuer: ha- biturus, nec permissurus, ut electio illa facta ad eius gloriam, mihi fraudi foret. Poterat ergo Ignatius dicere: Ego honorifico Patrem meum, non quare glo- riam meam, est qui quaerit & iudicat.

Psalm. 118.

Apo. 21.

In vita Domini socii desi- derandi.

Exempla

Matt. 11.

conforti, ut Deus in omnibus glorificetur. Vnde S. Greg. hom. 6. in Evageli: Explicans illud Apoc. Spiritus & Sponsa dicunt: Veni. Et qui audit, dicat. Veni: Et qui sitit, veniat: Et qui vult accipere aquam vitae gratis sic loquitur, sicque omnes movet. In quantum vos profectus speratis, vobiscum alios trahite, in via Domini socios habere desiderate. Si ad Deum tenditis, curate ne soli veniatu. In Apocalypsi dicitur: Qui audit, dicat: Veniat qui iam in corde vocem su- perni amoris accepit, foris etiam proximo vocem exhortationis recdat. Et forte panem ut indigenti porrigat, non habet, sed magis est quod tribuere valeat, qui linguam habet. Ples enim est verbi pa- bulo victuram in aeternum animam reficere, quae alii. Audi pro conclusione quae de Sancta Gertrude legitur, lib. 1. Inimicium diuinae pietatis cap. 8. Zelus gloriae divinae & salutis animarum, ita cor eius accendebat, ut ubicumque in proximo ad- verteret defectum, quem corrigi desideraret, si de- siderio suo frustraretur (eo quod forte is qui mo- nebatur; conatum non adhiberet ad emendatio- nem) haec adeo eius cor gravabat, ut consolati non posset, nisi oratione ad Deum sola pro talibus; vel si sciret alium huic negotio idoneum, nisi per illum rem ad effectum perduxisset. S. quando, ut homi- ni est consuetudo, eam quis consolari volens, di- ceret: Noli curare adeo anxie quae si ipsi volis cor- rigere, quia suam salutem est damnationem; tu autem nihil detrimenti subitus. Haec verba tanto audie- bat, retractabat; dolore, ut non secus ac gladium penetrante sentire videretur. Aiebat enim se mor- tem suavius ferre, quam hoc modo super cuiusquam consolati infelicitate, quam ille tunc in tantum mi- sera experientia disceret, quando post mortem ir- remediabiliter in supplicium aeternum incidisset. Sed tanto desiderio pietatis & gratiae sapientiae ob- venebat, illi qui arguendus erat, ut vix tam duris cordis quisquam reperiretur, qui per eius verba non moveretur ad statum correctiorem, vel saltem ad emendandi desiderium & voluntatem quia & ho-

Sic de se dicebat S. Aug. In illius divina bonitate & pulchritudinis amore non solum non in video caete- ris, sed etiam quoque qui mecum appetant, mecum in- hiant, mecum tenent, mecum persequuntur: tanto mi- hi amicitiosiores futuri, quanto erit nobis amata. com- munitior Profrus rates quaerit illa cuius vere casta est, & sine ulla contuminatione coniunctio. Sic S. Fran- ciscus, cum SS. Fratru suorum per orbem distantium odonifera fama multos adderet ad viam veritatis induci, ex talis auditu exultabat in spiritus, bene- dictionibus omni acceptione dignissimis. Fratres illos accumulans, qui verbo & opere ad Christi a- morem peccatores inducerent, ut scribit S. Bona- vent. cap. 8. vita eius. Non quaerebat gloriam sua, aut Ordinis sui, sed gloriam Patris aeterni, in qua exultabat in spiritu, imitans Jesum Filium Dei, ad quem cum rediret discipulis exultabat spiri- tu dixit Confiteor tibi Pater, quia ab omni isti haec a- Sapientibus, & revelata es parvulis id est, gratias superbis, humilibus & simplicibus ea communi- cas, & gloriam tuam secundum beneplacitum tuum propagas felicitati.

tu dixit Confiteor tibi Pater, quia ab omni isti haec a- Sapientibus, & revelata es parvulis id est, gratias superbis, humilibus & simplicibus ea communi- cas, & gloriam tuam secundum beneplacitum tuum propagas felicitati.

vel non permanere mecum in gloria, vel redire ad vilitatem, gaudium lacrymis, gloriam ignominia, terras. & harum animarum penas luere exemplis, vitam morti: etiam in hoc triumpho humilitatis, & postmodum ad mare verti. Eligit ante ille remissum, inopiam glorie confectus vita: Ecce Rex verti ad corpus, & admirabilis subit pro anima: tuus venit tibi ipse pater & ascendens super astra, hinc peccitentia. Ita surus vita eius ca. 23. l. 11. & pullum filium astra. In hoc triumpho vehitur a Sic non querebat ipsa gloriam suam, sed honorem sua & alio, quid vultus? Pueri & turba occurrit ei, non Primores, non Optimates, qualis ei gortis

ex parte animarum quibus in iudic. Zach. 9.

Conclu-
sio,

Hæc itaque sunt quatuor potissima prædestinationis signa, quæ ex hoc Evangelio colliguntur; & unusquisque ea tamquam quotidianum triumphatorum insignia; sed viles in via vestes speculum potest ante oculos ponere, diligenter prosterantur, quid contemtilibus? Ad hoc que considerare, an in se omnia illa vel aliqua re-ram forsitan anas acclamatione popularis perdurat; petat, ut probabiliter possit conicere, an nomen Theatralis Rex videtur & scenicus Rex unus horum scriptum sit in libro Mortis, an in libro Vitæ: quid magis irrisibile dignum? In medio acclamationis gaudium parit? in id solū gaudium nostrum in hoc esse debet, quod nomina cum lacrymis? Non ei vel modicum cibi potusque nostra scripta sunt in oculis, inquit Dominus & scilicet eritenti & siticati proponatur, ita ut cogatur ei- pulis suis. Id ergo maximo debet nobis esse cura? vitæ egeat in præfatis? quid pauperis? Nihil quia qui non fuerit inventus in libro vitæ, inter-erit hic magnificentiam, nihil illustre, omnia sunt tur in flagnum ignis ardentis: nec inter oves au- popularia & vilia, ludibris potius quæ triumpho merabitur a dextris, sed inter hircos à sinistris: humiliora, si extrinsecus solum considerentur, & nec inter benedictos Parris recensentur, sed inter iuxta hujus sæculi fastum examinantur. Verum si maledictos cum diabolo & Angelis eius à facie in veritatis lance flagula expandantur, si inspicia- Deo æternum proficietur.

Fac Domine, hæc semper nobiscum misericordiam, hæc nobis impertire gratiam, ut verba iustitiam auribus cordis excipiamus, & illis prompre- Primo quidem solempis fuit hic Christi ingref- obediamus, vocemque tuam tamquam oves au- sus, etiam ex parte animalis quo vehitur, quia diamus, sequamur, obsequamur. Fac ut pecca- in illo multa mysteria indicantur. Nec enim Pro- rum odiamus & execremur, tamquam bovitati pheta Zacharias specialiter illius mentionem lon- tua adversum, & si per fragilitatem peccaveri- ge antea fecisset, nisi hic mysterium latuisset: Ex- mus, da gratiam ut non in hæreamus, sed mox ex- ce, inquit, Rex tuus, ascendens super astra, & pul- sum astra. Ipse super utrumque sedens, sed in colli- sum astra. Ipse super utrumque sedens, sed in colli- ve, ut hic Propheta significat cum Evangelista, melius patientiam & constantiam, ut vincamus in Et turbe utrique vestimenta imposuerunt, & bono malum, nec superentur a malis. Da zelum eum super eos sedare fecerunt, ut legitur B. b. lia glorie tue, & contemptum glorie nostræ, ut Romana. Aliqui existimant tantum de illo super non nisi te queramus; & nos ipsos tamquam fer- pullum astra, ut habent alii Evangelista: & ideo vos inutiles semper humilemus. Sic sperabimus cum dicitur sedisse super astra, & super pullum astra, dicitur illud & idem significare quod dicitur: Quasi dicas; sedit super astra, id est super pullum filium astra. Sed verisimilius est successi- & prædestinationis signis animati, ferventius ve Christum utrique insedisse ob mysterium. A- nobis serviemus; exultantes in te qui es gloria- sina enim subjugalis significabat populum Iudæo- nostra nunc fide & spe, postmodum in re & spe- rum, qui volebat iugum legis veteris: Pullus na Epulis aurem Gentiles indomitos qui nullius legis ju- ga Christi- rum nullis colerant, nulli colla submiserant, cum 30 Deo- sua iugis, tumque aurem populum sibi per Evangelium su- blicere debebat Christus, utrumque ad se addu- cere, & in caelestem Ierusalem introducere, ut explicat S. Cyrillus in c. 12. Ioanis. Multis autem vis oculis populus uterque alligatus erat, vis oculis scilicet ignorantia, vinculisque peccati; & ideo iterum non sine mysterio mittuntur discipuli ad dissolvendum hæc animalia, quia hi mittendi erant postmodum ad instructionem ignorantium, & ad crimina dissolvendum auctoritate Christi, Vnde

Christus insedit astra & pullo.

Cur asina Epulis a Christi sua iugis,

DOMINICA PALMARUM.

Turba que præcedebat, & que sequebatur, clamabant. Matth. 21.

LECT. 15.
In 4. par-
tes divi-
sa. De ce-
lesti-
tate
Christi.
PAR. 1.
T. 1.
phus
Christi
celestis.

Christi Domini triumphus in Ierusalem sub Evangelio describitur vili apparere & con- temptibilis, si spectetur solum oculis corporis: illustis porro est & sublimis, si contempletur & in- trospiciamus illum oculis cordis. Nempe Christus qui ab initio solus est, & unæque summa in finis, erat postmodum ad instructionem ignorantium, & ad crimina dissolvendum auctoritate Christi, Vnde

juvus super asinam: postea super pullum. Primum caro demasur, ut iugo sit habitus: deinde a citur-pullus, nisi tritum, roboratur, ut seferem suum portare possit. Sed deat super utrumque Rex mansuetus, faciem pacem, no hac sibi aduerjentur.

Pars II.
Concur-
rens tur-
batu-
rum
Christi
auget.

Secundus triumphus hic celestis est ex parte tur-
concurrentis, si attente consideretur. Nec enim sine ylerio quidam præcedebant, quidam comitabantur, qui dum sequebantur, quidam sine mysterio quidam sternunt vestimenta super asinum, alii in via, alii palmas & olivas manibus deficiunt. In primis, hi qui de turba præcedunt Christum ingredi entem in Ierusalem. designant Patriarchas & Prophetas qui Christum præcesserunt. In his qui comitantur. Apostoli & discipuli, illique omnes designantur, qui Christum in carne viderunt, sterneruntque audientes labiorum eius, socii laborum eius. In his qui sequuntur, ceteri sancti usque in finem sæculi secuti iudicantur. Omnes hi si præcedentes, si comitantes, si sequentes, respiciunt in Christum ut Regem, ut gratia & glorie Auctorem, Mediatorem & Salvatorem priorum & posterorum, ut principium, medium, finem, ut eorum & obiectum omnium desideriorum, si ve, ut loquitur Propheta, ut Desiderium collium æternorum; sentique ut Triumphatorem mortis & inferni. Sine fide in Christum, vel explicita, vel implicita nemo salutem assequitur ab initio sæculi in finem usque.

Vestimenta
Regis
sub-
ornantur.

Vitæ, fides est & devotio erga Christum à quibusdam demonstratur sternendo vestes super asinum, ut se deat desuper, ab aliis sternendo. In via, à quibusdam quoque ex dendo ramos de arboribus, palmasque & olivas deferendo. Et enim vestimenta sternere, honorem erat quasi Regi suo exhibere. Sic cum Elizeus misisset quemdam ex filiis Prophetarum ad Iehu, ut ungeret eum Regem fecerit. sicque domus Achab deleteretur, mox ut socii eius id intellexerunt, illud unusquisque tollens palam suam, posuit sub pedibus eius in modum tribumalis, & cecinerunt tuba inclamantes: Vivat Iehu. Olivarum vero ramos dum deferunt (cum oliva sit misericordie & pacis symbolum) illam misericordiam, pacemque se à Christo pacis Principe expectare indicant. Ac ulterius dum exprimit S. Iohannes eos accepisse ramos Palmerum, in manibus eos tenuisse significat, non sine mysterio. Palma enim victorie symbolum est, tum ex natura arboris, quæ dum premitur, coacta onus surgere dicitur, tum quia olim victoribus palma dabatur. Unde

Palma
victoria
symboli.

Apoc. 7.

vili sunt sancti amici soli albis, & palma in manibus eorum, quo significabatur eos perfectam victoriam de diabolo & mundo reportasse. Quocirca vocantur Sancti Patres, quod Christo qui vix dum cepit bellum, immo qui iam primum se parabat ad bellum, victoria & triumphus decernitur, cum aliis Regibus & Principibus id prius decerneretur post bellum. Hoc scilicet ipse sua ordinavit providentia quia certus erat de victoria, non scilicet ad bellum

precedentes, quibus dicitur: Non glorietur de cinctis, aque ut discinctus, Porrit ergo ipse ante victricem triumphat, hostes infensissimos certo devicturus, peccatum, diabolum infernum. immo & his ramis v oluit non solum Triumphator, sed etiam Deus agnosci Nam obviam ei procedere cum ramis, erat caremoniam illam exhibere, quæ soli Deo in festo Tabernaculorum exhibebatur, summa robu de primo fructu arboru pulcherrimas, fructu laque Palmatum, & ramos ligni danarum frondium, & salices de torrente, &; lasabimini coram Domino Deo vestro. Quoniam d & antiqui Lus lus la crificantes gestabant ramos arborum eis dicarum. Sic dum iactificabant forti, gestabant æsculum vel quercum, dum Minervæ oleam, dum Veneri myrum, dum Herculi populum, dum Bacche hedera vel pampinos, dum Sylvano & Diti Cupressum, dum Apollini laurum. Sic & Iosephus lib. 30. cap. 3. docet Iudeos pro gratiarum actione sacrificare solitis manibus gestantes ramos myrti & palmæ, ex quibus mala Perisa dependebant, ut significarent cor & linguam Deo esse dicanda. Persicam enim malum frondes habet in linguæ speciem acuminatas, fructus verus in cordis effigiem efformatos Hebræi ergo impulsu divino Christum quasi Triumphatorem, quasi Melliam & Regem, quasi Deum suum agnoscentes, ramos & palmæ & olivæ deferunt.

3. Reg 16
Cami
Deo pra.
fortitur.
Levit. 23.

Quod ipsum adhuc hodie præcitat Ecclesia ad eorum imitationem, sed plenissima fide post Christi & Apostolorum instructionem. Quapropter singuli fideles palmas manibus gestant, tum ut Christum mortis Triumphatorem celebrent, tum ut sub illo tamquam Duce suo immortalitatem & victricem se adepturos significent. Sperant enim se de turba illa magna censendos, quæ ex omni tribu & lingua & natione redempto solis candidis vestita est, palmaque manibus deferens, laudem de Deo sedenti super thronum, & Agno, idque in scula sæculorum, Palma itaque, symbolum æscipitatis & victorie. Sancti suavis est ad eorum umbratosa ad requiem honorabilis ad triumphum, semper vivens, semper vestita folijs, semper parata victorie, neque ideo non marcescit, palmæ, quia sanctorum victoria non marcescit, ne loquitur sanctus Ambrosius lib. 24. Sed hoc quoque hic animadvertione dignum est, quod si ut ingressum Christi in Ierusalem honoratum quidam imponendo vestimenta super asinam & pullum, ut de super Iesus sederet, alii straverunt vestimenta in via, ut desuper transiret, alique ramos de arboribus excideret sic tres triumphantium Ordines Christi triumphum exornant. Primum Apostoli, qui prædicatione Evangelii Asiam & Pullum, id est Gentiles & Iudeos præpararunt, ut super eos sederet Christus, & ut potestati eius essent subditi. Secundum sunt Martyres, qui propria corpora exerunt peribentissime, quasi vestimenta quibus anima tegitur, ut Christo & fidei Christi, viam præpararent. Tertium sunt viri

Palma & terminat symboli.

Tres sunt
Ordines
triumphantium
Christi
1.
2.
3.
Cora;

Confessores, qui cum paupertate, humilitate, pietate, misericordia, caritate, quasi floridissimis ramis, Christum fecerit divinas eius laudes decantant. Sed etiam nos omnes possumus illos imitari, si voluerimus expoliare veterem hominem, vestireque nostras sternere in via (hoc est inclinationes, habitudinesque pravas) & illas ad Christi pedes proicere; si voluerimus ramos palmarum & olivarum gestare, pios affectus in Christum, viridantiaque commendationis proposita elicendo, amorique, & aliarum virtutum actus ei offerendo.

S. Gertrudis dum Palmarum die sancto in divinae fuitionis lucunditate suavis delectaretur, dixit Dominum: *Dore me amantissime Domine, qualiter tibi amator meo digne valeam obviare.* Respondit Dominus: *Exhibe mihi iumentum cui insidiam turbam gaudente obviante, turbam laudando sequentem, turbam ministrando consequentem.*

Exemplum Primo, exhibebis mihi iumentum, in contentione cordis confitendo quod sepius neglexeris rationem sequi, & quod velut iumentum non intendisti singulis que pietas mea circa te ad salutem tuam operabatur. Secundo, exhibebis mihi turbam cum gaudio obviante, suscipiendo me ex tuorum universitatis in unione amoris illius, quo ego Dominus omnium pro salute totius mundi hodie Ierosolymam adveni, in suppletionem pro omnibus, qui usquam neglexerunt mihi propter hoc digna laude & gratiarum actione, sive obsequio & amore correspondere. Tertio, exhibe mihi turbam laudando consequentem, confitendo quod nunquam debito modo exempla perfectissimae conversationis meae studuisti imitari, & offerendo mihi tam ferventis affectus voluntatem, quod si posses omnes homines permovere ad imitandum exempla perfectissimae conversationis meae perfectissimo modo, in hoc ad laudem meam libentissime elaborares. Quarto, exhibe mihi turbam ministrando sequentem, confitendo quod nunquam debita fidelitate pro defensione veritatis & iustitiae mihi adstricti, proponendo & desiderando in omnibus, quae mihi placuerint, studeas causas iustitiae & veritatis, Mediolanensis consultaret de eligendo alteram verbis, quam factis promovere? & eandem voluntatem desideres omnibus horis ad laudem meam obvinere. Adjecitque Dominus: Si quis mihi his quatuor modis se exhibuerit, ad ipsum dignanter veniam & fructum percipiet aeternae salutis. Ita lib. 4. Inquisitionum divinae pietatis, cap. 23.

PARS III. Tercio: Celebris est iste ingressus Christi ex parte vocis resonantis in illo. *Benedictus qui venit in nomine Domini, O Janna in excelsis,* quas voces etiam pueri divino spiritu impulsu norunt. *Rational. Evang.*

sonare per vicus Ierusalem magna cum exultatione. Vnde ipsemet Christus frendentibus Pharisaeis huius laudis amulis, responderit adimpletiper eos quod scriptum est. *Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos.* Inimici enim Christi per istam laudem confusi sunt in illo tunc ingressu; immo & confundentur in perpetuum, quia laus illa resonabit in Ecclesia Dei in aeternum contra infideles, & quoslibet Christi persecutores. Ab Angelis itaque laus inchoata in eius nativitate in clamantibus: *Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonae voluntatis,* a iustis continuata in templo in eius oblatione, a multis eum sequentibus approbata in decursu praedicationis & vitae, a pueris perfici censetur appropinquante iam passione. Hec quia obsecrari & ad nihilum redigi videbitur in eius morte, illis omnibus tacentibus quibus dedit spiritum vitae, tunc consummabitur & perficietur magno quodam eloquio a creatura insensibilis, & non vivente. Hoc est quod dicit Pharisaeis comminantibus, nisi silentium indiceret his pueris: *Si hi tacerint, lapides clamabunt.* An non lapides clamasse censentur in eius passione & morte, dum Iudeis blasphemantibus terra motus sunt, saxa stantur, monumenta perierunt? An non & Solus ipse, ac Caelum, templumque velum eius testimonium perhibuisse dicenda sunt, & gloriam in excelsis cecinisse, dum impiorum seculi quodammodo denegant, & Filii Dei morientis potestatem agnoscunt.

Quod si quartas, an vere infantes lac legentes illud *O Sanna* inelamavit? Respondet, ita quosdam Sanctos Patres interpretari simplicissime de vere infantibus & lactentibus: Vnde *Beatus Hieronymus* in hunc locum sic scribit: *Stupore miratissimum est hoc miraculum; tunc enim Chorus puerorum lactentium clare locutus est.* Consonat *Santa* Chrysostomus sic dicens: *Potentiam tuam, Deus, hic maxime ostendisti, quod vires imbecilles moveris, & linguam balbutientem & illam glorificationem clavam & expeditam fecerit.* Eodem modo Sanctus *Basilius* eum locum interpretatur, tendo quod nunquam debita fidelitate pro defensione veritatis & iustitiae mihi adstricti, proponendo & desiderando in omnibus, quae mihi placuerint, studeas causas iustitiae & veritatis, Mediolanensis consultaret de eligendo alteram verbis, quam factis promovere? & eandem voluntatem desideres omnibus horis ad laudem meam obvinere. Adjecitque Dominus: Si quis mihi his quatuor modis se exhibuerit, ad ipsum dignanter veniam & fructum percipiet aeternae salutis. Ita lib. 4. Inquisitionum divinae pietatis, cap. 23.

Nec insolitum omnino Deo per puerorum lactentium linguam oracula quadam proferre. Sic cum defuncto *Auxentio Aquanorum* Episcopo plebs proferat, *Ambrosius* Episcopus; & continuo omnes acciueverunt, & vox erupit populi *Ambrosium Episcopum* deposcentis. Similiter cum ageretur de *Episcopo Fesulano* eligendo, puer quidam adstant clara voce proclamavit: *Andream Presbyterum* elegit Deus, *isote ad Carthaginiam, & illic orantem invenimus.* Quo quidem oraculo infans illico omnes commoti sunt, & *Beatus Andreas Fesulanus* num etiam obvinentem ad sedem Episcopalem recesserunt. Qui assuam *Eual* ad loquelam impellit in condemnationem ipsius *Balaam* contra populum. *Ccc*

Christi adanger.
Psal. 8.

Infantes
O Anna
Clamavit
Abba
an
infans
in
genuis.
Puerorum
lingua
proferat.
Ribad. 6.
lan.

Reg 10
Tami
Deo pra.
oritur.
Cevit. 23.
Palma de
ornatam
ymboli.
Cres. 10m
lorum
dines
mum
hinc
Christi
nanti.
10
20
30

lum Dei proloqui volentis, numquid potuit infantium linguam ad laudes suas decantandas expedire, ut vituperium iniquum Pharisaeorum propulset? Hoc erat perficere in laudem ex ore infantium, ad destruendum inimicum & ultorem. Aliqui tamen existimant lactentes hos pueros fuisse trimum circiter annorum, quia etate iam ambulat & loqui incipiunt. Hæbræis quoque feminas ad tertium usque annum infantes lactasse, colligi potest ex illo: *Te in utero novem menses portavi, & lact triennio dedi.* Divina tamen operatione, & non humano ingenio edita hæc laus fuit, ideo perfecta dicitur tamquam divina, & à Spiritu sancto, fuitque perfectior illa, quam alii pueri Nato Christo dederunt per mortem, quam tulerunt ab Herode pro ipso, quia hæc expressius & significantius resonabat ex eorum ore & lingua à Spiritu S. erudita.

Cæterum vox ista resonans puerorum, & aliorum Christo acclamantium: *O Sanna Filio David: Benedictus qui venit in nomine Domini.* *O Sanna in altissimis*, ut legit Mathæus desumpta est ex Palmo: *O Domine salvum me fac. O Domine veni prosperare.* *Benedictus qui venit in nomine Domini.* Itaque vox, *O Sanna*, idem significat ac *salva obsecro*: Eratque acclamatio Hebræis solita, quæ omnem felicitatem, prosperitatemque apprecabantur. Adhuc Iudæi dicuntur uti hac voce in festo tabernaculorum cum Palmis, & in sua Litanis inclamare: *Propter te Deum Deorum O Sanna: Propter te Dominum Dominorum O Sanna. Propter testamentum tuum O Sanna.* Quod ergo pueri inclamant, *O Sanna*, idem est ac si dicerent: *Vivat Rex, vivat Rex Messias, vivat filius Davidi Christus.* Sit illi omnis felicitas, sit prosper in omnibus ejus adventus, eiusque regnum. Salva eum obsecro, tu qui habitas in altissimis, sive de altissimis cælitus & divinitus salva nos per eum. Salvum fac Regem nostrum jam ad prælium fortissimam procedentem contra dæmonem, peccatum, infernum, ut & nos in ipso vincamus, per ipsum salvemur, cum ipso regnemus. Patet igitur, quam congrua fuerit hæc acclamatio Christo jam quasi regnum auspicianti, sed simul etiam ad prælium se accingenti contra hostes nostros. Nam de eo verum est: *Omnis imperus belli contra Regem Israel reversus est in prælio.* In prælio enim Pallionis & crucis omnis dæmonum potentia, omnium hominum virtus, omnis ira Patris in eum verti visa est, & sic tantò gloriosius exivit vincens ut vinceret, (sic loquitur Ioannes Apoc. 7.) vincens pro se, ut vinceret pro nobis. Nihil porro Christo accedit, dum ei bene precamur, sed nobis: quia dum eius regnum feliciter procedit, prospere nobis cedit. Ideo Prophetæ, ideo, pueri & turbæ ei prosperitatem omnem apprecati sunt: ideo & nos bene ei precari de-

2. Mac. 7

Psal. 117

O Sanna vox acclamationis

Reg. 31

bemus, & in sæculum sæculi cum Ecclesia inclamare: *Benedictus qui venit in nomine Domini.* Vtique, *benedictus*, proprium maxime Christi nomen est, quia veniebat ipse omni benedictione à Patre cumularus, ut benedictionem in cæteros fontis instat plenissimi, effunderet, quia ab ipso benedicenda erant omnes gentes, sicut promissum erat Abraham, & de plenitudine eius omnes accepimus, ut asserit Evangelista. Cui consonat Paulus dicens: *Benedictus Deus, & Pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nos omni benedictione spirituali in Christo.* Sicut elegit nos in ipso, ut effemus sancti & immaculati.

Benedictus itaque qui venit in nomine Domini, Christus qui iam ab initio sæculi à Patriarchis & in Patriarchis fuit benedictus. *Benedictus* ab Isaac in persona Iacob, dum ei dicit: *Dei tibi Deus de ore benedictionem: Es tu Dominus fratrum tuorum, & incur ventur ante te filii matris tue.* *Quis tibi benedixerit sit benedictus, qui rixi malidixerit sit maledictus.* Hæc enim illi dicebantur propter Christum ex semine eius oriundum, in quos roris coeli cum pinguedine terræ debebat coniungi, hoc est divinitas cum humanitate; quæ à fratribus, à fidelibus omnibus, debebat adorari & benedici, eis omnem benedictionem afferens. *Benedictus* à Moyse sub nomine Ioseph, dum moriens dicit: *Benedictio illius qui apparuit in rubo veniat super caput Ioseph.* & super verticem Nazaræ inter fratres suos. Hæc benedictio non conveniebat Ioseph filio Iacob: quia iam defunctus erat; ergo de Christo intelligi debet qui est Nazaræ inter fratres, hoc est floridus, ornatus, coronatus, super quem effloruit sanctificatio omnis & benedictio. *Benedictus* à Iudæis & Gentibus, quia ipse erat expectatio Israel, expectatioque Gentium, desiderium columæ at errorum. *Benedictus* ab Angelis & hominibus, à Pastoribus, à viduis, à maritatis, à virginibus, à senioribus, à Simeone, à Zacharia, à Ioanne infante, & ideo benedictus, quia venit sicut in-

Benedictus nomen proprium Christi

Ioan. 1. Ephes. 1.

Gen. 27.

Deut. 33.

Gen. 41.

Luc. 1.

1. Reg. 10.

nati

nati sunt, ut patet ex textu Evangelico.

PARS 4.
Non sine
mysterio
lacrymarum
huic tri-
pho fuisse
mixtas.
Io. Bapti-
sta Signi-
ta Reli-
quario
c. 1.

Postremò, dicamus, non sine mysterio lacrymas Christi mixtas fuisse huic triumpho. Et istum quidem lacrymarum quædam extant reliquæ & monumenta, quæ in hodiernam usque diem cum pietate adferuntur. Vnde inter sacras reliquias celeberrimum Monasterii S. Laurentii iuxta Leodium sic legitur: *Lacryma Christi Salvatoris, quam Honoratus tertius de Peirapontis Episcopo Leodiensi iudicio exceptam dedit anno 1216. Hugo autem Ottoni ad Drumum Laurentium Abbati, in iudicio suo comiti, per vandam reliquit.* Sic & in Vendocinensi Cœnobio asseritur asseruari quædam Christi lacryma, rem in Arthesia in Vico Vagnensi inter Bethaniam & Lulerium ostenditur una ex Christi lacrymis, ad quam venerationis causa multi è longinquis partibus, conflant, ut vel solo tanti pignoris tactu & sacrosancto attactu oculorum firmitatem, & contra eorundem acres dolores, levamen à Christo consequantur. Vnde & Vicus in tanti pignoris honorem nunc *Sacra Lacryma* nuncupatur. Harum autem lacrymarum Christi causæ fuerunt varæ. prævidebat licet futuram destructionem civitatis, perindebat sagittæ & cœcitatem præferentem. Considerabat populi sui reprobationem, cui in vanum sanguinem suum erat profusus; ideoque non minus ab eo deposcebat lacrymas eorum calamitatis extrema, quam à Davide Absalonis participis exitium, cui sciebat perpetuo obstructum exitum de ventre mortis, mole criminis. An non lacrymas merito exigebat illa, quam in populo suo cernebat post dies quinque futura mutatio adeo prodigiola;

Bern. ser-
26. in Cât

Thren. 4.

1. Reg. 1.

Isa 22.

1. Cum faustis acclamationibus, cum gloria & honore exipitur in Ierusalem; paucis exinde diebus summa cum ignominia effuditur ab isdem Ierusalem. *Quomodo obsecratum est aurum, mutatus est color optimus.*
2. Nunc inlaamant Salvatorem, O sanna, Obsecro, salva nos Fili David; tunc irrident, quod saluum facere non possit seipsum, Nunc benedictum intonant, illic maledictum & crucifigendum exclamant; Nunc confitentur; tunc blasphemant. Sic honorem mutant in horrorem: *Qui nutriebantur in croceis, amplexantur stercorea.*
3. Nunc sedet super asinam, & ut commodius sedeat, straverunt vestimenta super eam, straverunt & illa in via, ut ei exhiberetur honor: Tunc crucem portat, & vestibus propriis spoliat; in decor & ignominiosum. *Quam gloriosus Rex Israel, nudatus quasi unus de securis.*
4. Nunc ramis & dundæ arboribus, palmisque & olivis deferunt Triumphatori: tunc plectunt in capite eius coronam de spinis, & arundinem dexterae eius inserunt. *Coronans coronabit te tribulatione, qui coronaverat palmis & benedictio.*

5. Nunc ut Regem verum Israelis exceperunt & ut Messiam deduxerunt in templum: tunc ut Regem fictitium ludibrio afficiunt, & in montem Calvarie configendum trahunt. *Ibi mortis, & ibi erit currus gloria tua.*

Isa. 22.

O mutationem lacrymis dignam! Sed eam ideo voluit Deus permittere, ut ostenderet quàm vasa sit mundi huius gloria, quàm instabilis, quàm inconstans hominum affectus, quàmque ierum humanarum vicissitudo, cui nemo debet fidere. Simul etiam docere voluit, regnum suum & gloriam regnum quoque & gloriam electorum suorum in hac vita consistere in passione & cruce, ideoque eam non esse averlandam, sed læto animo adendum. Quod si prospere quandoque accidant electis in hac vita, ærumnis postmodum illa solet Deus compensare. Vnde Guericus Abbas ser. 3. in ramis sic introducit Christum loquentem: *Iustum est, O Pater, ut qui se exaltat, humilietur, sed nunquid similiter iustum, ut quem exaltaveris, ita humilietur confusibiliter, & gloriam quam in munditia meruerat, tanta sequeretur contumelia? Numquid mihi in terra iustum, quod sic vel ad horam me passus sum honorari? Illud etiam exiguum quod susceperam de bonis huius mundi excludendum erat: ante mortem in paucis & contumeliosis, ne mihi postea obici possent, si recepisset bonam vitam, hæc ille. Addamus denique, hic adimpletam fuisse in Christo Agni Paschalis figuram. Quia sicut ille Agnus decimo die mensis primi solemnè pompa inducebatur in urbem immolandus die decimo quarto: ita Christus in die Palmarum ingressus est eum solemnitate & læticia, paulo post immolandus tamquam Agnus, qui tollit peccata mundi.*

Conclusio

O Domine Iesu Christe, O Rex Israel, multi Christiani, veri Israelitæ non secundum carnem, sed secundum spiritum, te hodie per sacratissimam corporis & sanguinis tui participationem in cor suum suscipiunt. Fac ut cum laude & benedictione, cum exultatione & læticia interiori id faciant. Fac ut pravas suas habitudines & inclinationes, quasi vestes, tuis pedibus prosteruant. Effice denique per gratiam tuam, ut in hac laude & benedictione constanter perseverent, nec umquam in posterum per peccatum te expellant, aut crucifigant: sed tandem palmas gerentes in manibus, & stolis candidis amicti, electis tuis locentur, cum quibus in æternum cantare valeant illud: *Benedictio, & claritas, & gratiarum actio, honor, & virtus, & fortitudo, Deo nostro in sæcula sæculorū. Et iterum: Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem.*

Apoc. 5.

S. Terefa in die Palmarum solita fuit magna cum devotione quotannis ad sacram commu-

Exemplu

nionem accedere. Considerabat autem eo die specialiter, quanta fuisset Iudæorum ingratitude, dum Iesum impransum in Bethaniam redire permittebant, & tanto licet honore exceptum nemo ausus fuit invitare ad convivium. Loquebatur ergo cum corde suo, & dicebat sibi:

Ribera in vita Te 79. a.

*Eia anima mea, ne ingrata sis Domino & Salvatore tuo in visum eam ad prandium tecum obsecra obnixi me & humillime, ut dignetur apud te manere. Sic quæ poterat pietate & fervore animum extimulabat & præparabat, ad Dominum dignè & humiliter excipendum: Illa eodem die (postquam triginta annis hanc devotionem exercitasset & fovisset in corde) dum Eucharisticum sacramentum reciperet, contigit eam taliter animo rapti & suspendi, ut illud deglutire non valeret. Cum vero ad se redisset, & adhuc Eucharistiam ore gereret, vilia est sibi habere totum os plenum cruore imò totam faciem quasi recente & calente conspersam sanguine. Sed maximam inde suavitatem percepit, Domini quæ sic eam allocutus est. *O filia, volo ut sanguis meus tibi proficiat, volens misericordia mea nunquam tibi deficiat. Noli timere. Effudi illum magno cum dolore, tu autem illo frueris magna cum suavitate. An non vides, quam ego tibi cumulate rependo, & per solvo convivium, quod mihi solita es in illo die apparare? Hæc Christus Dominus.**

*Tunc propemodum omnem vim amoris effudit amicis, aut equam sicut aqua effunderetur pro inimicis. Ad ultimam ergo lineam & extremum terminum progredi tuæ vilis est amor, ideo in faciem suos dilexille dicitur. Operi ac doctrinæ eius amor coronidem nobiliem & angustam appoluit, cui inscribi potuit: *Non plus ultra.**

Guerricu. ser. de Ascen.

Neque solum sermone & verbo, sed etiam duplici facto alterius amore progredi non possit ostendit in fine. Nimirum in corporis ac sanguinis sui distributione; ubi ultimum vale continebatur cum Memoriali ardorissimæ charitatis; & in hac mystica pedum ablutione, quæ amoris lachrymis commixta, in suorum corde æternum erat manura tamquam mortuæ Patris non moriturum monumentum. *Sciens ergo Iesus, quia venit hora eius, ut transiret ex hoc mundo ad Patrem. Hora ista adeo delictata fuit, ut propter illam dixerit se coactari donec adveniat, quia in illa mystico Baptismo debebat baptizari propter nos, debebat & optabat miro ardore in profusio sanguinis & amoris sui abluere, ut nos ablueret ab omni sordide. Nec sine mysterio Evangelicæ horam vocant tempus passionis eius tor-doloribus & cruciatibus prolixius tantumque ex hoc mundo vocat mortem eius aceratissimam. Nempe salutis nostræ amore tempus illud nocivius diutiusque tormentis pro te laud Christus Dominus non nisi horam unam existimat, quomodo & de Iacob dicitur, quod tepem ab eis quibus servivit pro Rachel, pauci ei videbantur præ amoris magnitudine: Mortem quoque existimat quasi transitum levem per quem ad patrem transibat gloria sedem, per quem etiam secum nos decebat, ad eundem gloriæ fruitionem. Sciebat quia de Deo exivit, & ad Deum vadit, & per carnis assumptionem, nec Deum reliquit: Ad Deum vadit per passionem, Refertur ad Deum, Assumptionem, nec nos reliquit. Virginitatis dilectionis sue, aut equam ad Patrem vadit, sicut in symbolum petentem relinqueret, surgit à cena, & ponit vestim. etiam cum accepisset linteum præcinctus se: deinde mittit aquam in pelvum, & cepit lavare pedes discipulorum, & extergere linteo quo erat præcinctus. Omnia ista iudicat amorem, & resonant humilitatem. Depoluit se. exteriorem amicum, ut magis accinctus & paratus sit ad hoc dilectionis & humilitatis opus. accepit linteum, nec expectato alterius ministerio præcingit se illo. Meque intermittere eam mittit in pelvim, & lavat non manus (quod honestius foret) sed pedes discipulorum, hæc quoque quo cinctus erat, eos extergit. Sic solus omnia exequitur, solus aquam fundit, solus lavat, solus extergit. Felices pedes sunt tacti manibus hac aqua abluti, hoc linteo extersi, qui secuti sunt linteum istud, amoris Christi memoriali.*

Christi loto pedum quo i chon Resp.

Resp.

Resp.

DIE IOVIS S.

LECT. 16
tripartit.

De loto pedum PARS I. Quanto amore Christus pedes suorum lavavit. Christus in fine vite maxime nos amavit. Ioan. 17.

Ioan. 15.

Si non lavero te, non habebis partem mecum Ioan. 13.

DE Christo Domino merito hic dicit Evangelista, quod cum dilexisset suos in finem dilexit eos, non solum quia ad finem usque vite ipsos amavit, sed quia etiam licet omni tempore dilexerit, tamen in fine maxime amorem hunc demonstravit, tum verbis amantissimis, tum factis efficacissimè amorem illorum probantibus, & ad cedamandum illectantibus. An cupis verba significatissima amoris eius percipere? Attende postremum eius sermonem cum discipulis: plenissimus est se in illis ignitæ charitatis de corde eius amantissimo exsistentibus. Quam cordatè eos patri tunc commendat, ut tamquam suos agnoscat, ut servet eos ab omni malo, ut sanctificet in veritate, ut faciat eos unitos in charitate, sicut ipse & pater unum sunt, ut det ipsis videre claritatem suam æternam dilectionem? Quam frequenter etiam ipsis suam inculcat dilectionem? Sicut dilexit me pater & ego dilexi vos. Manete in dilectione mea, tam non dicam vos servare, sed amicos in quacumque enim audivi à Patre, nota feci vobis, Diligite in veritate sicut dilexi vos. Multoties his similia repetuntur, & solus est sermo de charitate, procedens à diffusa in eius corde charitate, quæ mirum in modum dilaturus in fine, Vade dixit B. Guerricus Abbas:

Boya. 237. 21. Ch. 1014. ad.

adhuc hodie reservatur in Ecclesia, magnoque honore colitur miraculis fulgidum in Cassinensi Monasterio, de quo sic scribit Cardinalis Baronius Anno Domini millesimo decimo quarto, Monachi quidam ab Hierosolyma venientes partem lintei cum quo pedes discipulorum Christus exersit, secum detulerunt, & ob reverentiam loci Monasterio Cassinensi obtulerunt. Verum cum plurimi fidem derogarent, illi fide praeclari partem illam ardentibus imponunt prunis, qua mox in colorem ignis versa est: amoris tamen carbonibus, ad pristinam speciem mirabiliter rediit. Cumque cogitarent quomodo vel ubi pignora tanta locarent, dispositione Dei contigit, ut eodem die mitteretur huc loculus ille mirificus, ubi nunc condita est lintei ipsius particula, argentea & auro, gemmaeque opere Angelico subtiliter & pulcherrime decoratus. Ibi ergo amoris crystallae, cum omni veneratione locata est mortuae est annis singulis, ipso die caena Dominica, ad mandatum Fratrum à mansuetudinis eam deferri, & in modicum deponi, atque ante illam accendit candela, & strigunt donec impletur mandatum, ab acolyto incensari. Demum iuxta finem mandati à singulis per ordinem Fratrum flexu genibus devotissime adorari, & reverenter excelsari. Hæc Baronius.

dicabatur fieri à Domino. Quod ergo Evangelista dicit: *Capit lavare pedes discipulorum*, ac postmodum subdit, *Veni ergo ad Simonem Petrum*, non vult significare quod Dominus postquam cepisset lavare, tandem venit ad Petrum, sed generatim dicit quid Christus fecerit, & postea ordinem ponit quo fecit, docetque cum cepit lavare, à quo incepit, à Simone Petro scilicet. Hæc est veteris opinio.

Non est tamen dubium, quin laverit Christus etiam Iudæ proditoris pedes, idque cum lacrymis ex compassione profluentibus, ut insinuat S. Augustinus, & cum osculo pedum, indicio sine cuius amoris. Sed nec humilitas sibi adgeniculantis, nec dignatio pedes impuras excusculantis, nec dilectio compatientis, & velut veniam ab eo deprecantis, ei quicquam profuit. Non potuit aqua tanto amore pedibus eius profusa, non potuerunt lacrymæ Christi benedictæ, non potuit sudor sanguineus & erutor copiosissimè postmodum effusus abluere & obliterare peccatum proditoris, quia non valuerunt hæc omnia eius cor mollire, & ad veram poenitentiam adducere. Unde de ipso verum fuit Iudæ Ieremias. *Peccatum Iudæ scriptum est stylo ferreo in ungue adamantino, excaratum super latitudinem cordis.* Quasi dicitur: Peccatum eius non pertransiit leviter, sed scriptum remansit, idque non calamo in charta, sed stylo ferreo incisum indelebiter velut in adamante, in corde scilicet durissimo & obstinatissimo, nec folum in parte cordis, sed super totam latitudinem scriptum est, quia toto corde amplexatus est iniquitatem, nec locum reliquit bonæ inspirationi, aut bono affectui. Tale cor vix ulla arte molli potest, peccatum eius eradi. Nempe quando ante matrem se tradidit in reprobam sententiam, nec mors nec iudicium, nec inspirationes divinæ, nec monitiones hominum, nec lacrymæ Sanctorum ei proficiunt. Tale fuit cor Iudæ, quod iam possidebat dæmon, cuius latitudini peccatum proditoris indelebiter inscripterat: sicut dicit Evangelista: *Et caena facta, cum diabolus iam misisset in cor ut traderet eum Iudæ.* Ideo igitur inutilis ei fuit humilitas Domini ad pedes suos, rostrari, nutibus monitis, inutilis aqua, inutilis & lacrymæ. Vix, vix animæ reprobae, quæ ex malitia Deum deserit, in cuius cor Satana se immittit: fit enim ut tamquam mancipium à dæmone agatur, & de peccato in peccatum ruat, ac tandem in profundum veniens humana omnia & divina contemnat. Sic Iudæ de avaritia in furtum, de furto in proditorem, de proditorem in desperationem, de desperationem in laqueum, de laqueum in abyssum cecidit: Et cum iam ei Christus lavaret pedes, & corpus suum postmodum traderet, iam illum diabolus possidebat, iam absorberat, & in corpus suum traderet, ideo non nisi quod ipse volebat, agere poterat: fuerit, non est venisimile quod etiam ipse permisit, iam quasi inter mortuos computatus erat, idcirco fuit in aliis, quod parum dignum iu-

Iudas in peccato obduratus, lotione non respiciit.

17.

Christus lotionem pedum à quo inchoavit.

Resp. 2.

Resp. 3.

Resp. 1. Sed quæstio est, à quonam Christus inchoavit pedum lotionem? De hac re tres opiniones apud antiquos patres repetuntur, Prima: à Origene, qui existimat Christum omnes alios abluisse, & tunc demum ad Petrum venisse, eumque pro singulari suo fervore reculasse, quod alii ad miserant. Sic enim loquitur: *Sicut hædicus pluvium agrorum inrensus cura ab his qui magis indigent, incipit. Sic & Christus, qui factos abluit pedes discipulorum, exorditur ab his qui magis erant facti, & sic ultimo venit ad Petrum quasi minus alii indigentem lotura pedum.* Secunda est Chryostomi & Theophylacti qui putant solum Iudam fuisse ante Petrum ablutum, ac Dominum ab illo cepisse, ut ipsum revocaret à concepto perpetrandoque scelere; sed pro sua improbitate facile admisisset, quod nullus alius permisisset, sed prohibuisset, ut traderet eum Iudæ. Ideo igitur inutilis ei fuit fides & Petrus: Verba Chryostomi hæc sunt: *Quærit aliquis, quare nullus eorum aliorum prohibuit, sed solum Petrus, quod non parvi amoris, & reverentia erat? Ex hoc igitur mihi videtur prius lavisse solum proditorem, deinde ad Petrum venisse, & alios discipulos per eum de reliquo castigatos, si enim quemquam ex cæteris lavare cepisset, prohibuisset Dominum, & dixisset idem quod Petrus. Tertia est S. Augustini, scilicet, Christum inchoasse à Petro, quia Petrus erat Princeps Apostolorum, & illum supra cæteros semper honorare solitus est Dominus: atque ipsi ut Capiti decebat primum commendari exemplum istud dilectionis, humilitatis, caritatis. Denique cum Petrus semper fervens fuerit, non est venisimile quod etiam ipse permisit, quod parum dignum iu-*

non poterat. Sed nunquid demon triumphum a gere videbat ut, e Christi f. hola avellens & perdes discipulum ab iplo electum? Audi S. Ambrosium respondentem in Pl. 39. *Tripidibus draco, quod Apostolum subtraxerat Christo: Pius amissis quam suisuit, qui latronem in paradysum vides postea translatum Nemo est qui possit excludi, si voluerit, quando quidem receptus est latro. Minister tuus eo pervenit, aude ipse deji sines. Quid ita? Quia amicum ipse Christum in suo agnovit supplicio, quem Iudas non agnovit in beneficio. Peccatum suum confessus est illi quem sciebat posse ignoscere, & regni Dei mente conspexit in infami patibulo, quod Iudas videre non potuit in facto convivio.*

gis tibi debeo, Angelorum Domino. Si Baptista ex utero sanctus, patulum aqua tuo non audeo in fundere capiti: ego ne te meis patiar incurvari pedibus? Agam potius tuis pedibus idem quod Magdalens: quam, unctioem, lachrymas, osculum in pendam, capillisque tergam, & venia deprecam: *Adorabo in loco sibi steterunt pedes tui.* Id eadem devotione dicere possunt communicantes, in mystica illa & spirituali lotionem pedum, hoc est immundorum animæ affectuum, quæ fit in Eucharistico Sacramento à Christo se ibi pro nobis humiliante mirum in modum.

Respondit Iesus, & dicit ei: Quid ego facio, tu nescis modo, scies autem postea.

PAR. II. De mysticis lotionibus huius.

Sed videamus, quid Petrus Apostolorum Corintheus, ad quem lavandum primò accessit Christus, responderet: *Domine, inquit, tu mihi lavas pedes? Hinc suam considerans indignitatem, illinc Domini dignationem, & inaudicium humilitatis exemplum in adeo vili ministerio, expavit Petrus. Nempe pii cordis indicium est, ad opera Dei obstupescere, & illa admirari. Sic Moyses obstupescit ad visionem rubi, nec audeat appropinquare audiens Dominum de rubo loquentem. Sic Iacob expertus obstupescit ad visionem scalarum, & inclamat: *Quam terribilis est locus iste!* Sic Abacuc: *Domine, consideravi opera tua, & expavi, &c.* Sic Baptista totus attonitus est ex reverentia, Domino ad suum baptismum accedente; & detrectat eum lavare ac baptizare dicens: *Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me.* Eodem e ego spiritu, eadem reverentia renuit à Magistro petrus lavari, & dicit: *Tu mihi lavas pedes?* Quasi iterum repetit, quod alias: *Exi à me Domine, quia homo peccator sum.* Est porò magna emphasis in his ovis verbis, *Tu mihi,* ita ut dicat S. Augustinus: *Quid est, Tu? Quid est, Mihi? Cogitanda potius sunt quam dicenda, ne forte quod ex his verbis aliquatenus quidem digne concepit anima, non explicet lingua. Similia verba totis acribus ruminare solitus fuit S. Francisus: *Quarta, Domine: Quis eget?* Debet ergo & Petri verba pie ponderari in statera intellectus nostri. Et enim vult dicere Petrus: *Tu, ne summe matris Domini, mihi vilissimò serve, vilissimæque creature pedes lavare paratus es? Tu cui stetit in omni genu, & sub quo curvantur qui portant orbem, incurtaberis? & sedes coram celsissimo peccatore? Tu, cuius Seraphim præ reverentia & stupore velant caput & pedes, ad fordes pedum meorum eluendas te devicis? Tu, ne manibus illis quibus cæcos illuminasti, leprosus curasti, mortuos suscitasti, pedes, vilissimam partem vili hominis tanges & abluas? An ignoro ego gloriam tuam, quam coram omnibus confessus sum, quam in monte Tabor conspexi, ut permittebam tibi coram me abluere? Potius mihi convenit, quamquam nec dignus sum, tuos lavare pedes, & Abraham hoc Angelis præstitit, id multo ma-***

quæ sine hoc faciam? Non est otiosum quod facis, sed mysterii plenius intelliges id plenius modum, non ergo oblitere. Sic Joanni le baptizate formidanti dixit: *Sine modo, sic enim nos decet im-*

plere omnem iustitiam. Verè autem nò intelligebat Petrus ministerium illud, nec mysterium. Scivit ex parte postea, dum aperuit Christus se id facere ad exemplum humilitatis, scivit & plenius post acceptum spiritum Sanctum, quia tunc agnovit huius lotionis mysteria, quæ nec exigua erant, nec pauca. Explicemus aliquot:

Primo, hæc lotio significabat munditiam & puritatem prærequiritam ad Eucharisticum mysterium, cuius institutioni prævia fuit hæc lotio. Et enim ante Eucharistiæ summptionem convenit purificari animum, non solum à mortalibus culpis, sed etià à maculis venialibus & ab affectibus immundis, qui per fordes pedum innotescunt. Ideo etiam Sacerdos extremitates digitorum suorum in sacrificio abluat: communificans se & alios omnem immunditiam abstergendam ante mysterii illius summptionem. Et quidem extremitates solum abluat, significans se iam mundum esse, nisi quod forte pulviciuli extremis digitis adherescant, sive levitia aliqua & venialia peccata; quia nimis est difficile in hac pulverulenta via non aliquid adherere pulveris, vel digitis, vel pedibus, vel operibus, vel affectibus; sed lavacrum penitentia, omnem posse prævic labeculam abstergere.

Secundo, hæc lotio significabat, pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona æterna, debere munditia fulgere, quandoquidem procederet ad mundandos alios. Unde ad hanc lotionem videtur alluisse Isaias, de Apostolis spiritu prophetico loquens: *Quam speciosi sunt pedes evangelizantium pacem, & evangelizantium bona.* Immo Origenes istud vaticinium hodie impleri cœpisse dicit, pedes Apostolorum dum lavat Dominus. Laudantur igitur Apostoli, qui scire quidam pedes mystici corporis Christi, per quos totum orbem peragrabat: laudantur, inquam, à munditia, quia in lutosa via huius mundi agentes, nunquàm peccati mortalitatis immunditiam contraxerunt post Spiritum.

Exod. 3.

Gen. 38. Abac. 3.

Mat. 3.

Luc. 5.

Iob. 9.

Mat. 3.

Lotiois pedum mysteria.

Isa. 52. Orig. in ad Rom. 10.

Ex.

Ier.

Spiritu Sanctum acceptum, sed in gratia fuerit confirmati. Si quid vero pulveris, si quid peccati venialis eorum pedibus, siue affectibus inhæsit, statim excutiebant & expurgabant, remediis à Christo institutis.

Tertio, his pedibus osculum figit, ut sit symbolum non solum affectus, sed etiam missionis in universum orbem; ut sit instar sigilli literis commissionis eorum appensæ, quo approbet hos pedes & benedictæ, si cæcæque reddat, veloces, infestissos, ad perambulandum orbem, ad transferendum mentes hominum à vitiorum sorditate ad virtutum pulchritudinem, & ad vestigia imprimeandum, quæ sequantur illi qui in cælum pergunt. Et quoniam hi pedes futuri erant fugitivi in Passione, ut statim redeant, præoccupativè eos munit hoc osculo, & hac lotionè. Immo quia noverat pedes Judæ ad malum currentes, fortius eos stringit amplexu & lachrymis, quasi protestans sibi non imputandum, si non abducantur à via inferi, si ad viam justitiæ non revertantur.

Quarto: Qui quid hic Christus egit, ponens vestimenta præcingens se linteo, aquam in pelvim fundens, pedes lavans, mysterium continet & symbolum eorum, quæ Christus egit veniens in hunc mundum, quæque acturus est nobiscum in finem usque sæculi. Nonne vestimenta gloriæ quodammodo possit, dum in forma Dei existens, semetipsum exinanivit? Nonne velut linteo se præcinxit, dum formam servi accepit, & humanitate candida se præcinxit? Nonne velut aquam misit in pelvim, dum in sacramenta sanguinem suum & aquam gratiæ profudit, ut sint lavacrum quo immunditia abluatur nostrorum peccatorum? Nonne linteo quo præcinctus erat, pedes ter sit, dum merito humanitatis suæ poenis peccatis debitas quasi sordium reliquias abstergit, & vestigia fidelium confortavit? Adhuc hodie Christus aquam fundit, lavat pedes, extergit sordes. Vtique aquam in pelvim cordis nostri mittit infundens contritionem, infundens lachrymas, infundens gratiam. Solus hæc ipse cordi infundere potest, qui dicit: Cui sanctificatus fuerit in vobis, effundam super vos aquam mundam. Et rursus: Aqua quam ego dabo, fiet fons saliens in vitam æternam. O quam suaviter, quamque feliciter, hæc aqua de manibus Domini fluitat? Vtique feliciter quam stillaret olivæ de manu Elisæ ad lavandas Eliæ manus. O utinam cor nostrum sit pelvis capax illius aquæ, quæ à manibus Jesu fluit, & ab eius potestate! Neque solum fundit aquam, sed etiam lavat manus nostras, lavatque pedes. Aqua quam tangit, vim habet purificandis, non purificandis. Frustra ergo nitimur nos lavare, si ipsi semet lavet. Si laverit te nitro, & multiplicaverit tibi herbæ Borith, maculata es in iniquitate tua coram me, dicit Dominus. Ipse solus potest pedes nostros lavare, & sordes abluere, cui dicebat Pro-

pheta amplius: *Quis ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto eius? Innoceus manibus, & mundis corde, &c.* Videat ergo quisquis accedit, an munda sint manus, à rapina, ab injustitia, ab impuris tractibus: an munda sit lingua, à detractio- nibus, à juramentis, à calumniis & mendaciis: an mundum sit cor, à luxurie luto, ab invidia & odii veneno: an puri sint pedes, à pulvere terre- no, à conversatione impura, quæ facit contrahitur in hoc luto sæculo. Si impuritatem agnoscat, vel in manibus, vel in corde, vel in lingua, vel in pedibus, paratum est lavacrum à Christo: scilicet lavacrum poenitentiae, ex quo funditur aqua gratiæ ad impuritatem omnem abstergendam, ut quis possit in loco sancto stare, & mensæ ejus participare.

Quod autem Christus responderet: *Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet*, alludit ad eos qui se lavant in balneis. Quasi dicat: Sicut qui in balneo est lotus, egressus balneo, non habet necesse nisi pedes lavare, quæ s tera calcans inquina- navit, reliquo autem corpore mundus existit: ita & vos per Baptismum & poenitentiam abluti & mundi estis, quia vos etiam à gravioribus cul- pis conservastis? sed quantum ad affectus non possunt nimis lavari, quia facile inquinantur oc- eupando se terrenis huius sæculi rebus. Nempè sicut pedes corporis, dum terram calcant, faci- è pulverem contrahunt: ita & affectus, qui sunt partes animæ, subinde aliquid sordium contrahunt, dum circa terrena versantur. Mundus ergo erat Petrus, mundi & alii Apostoli, sed non omnes. On nes erant baptizati, & amore ei adhaerebant, excepto Iuda, qui conversabatur inter Apostolos corpore, sed non perfecta fide & charitate, baptis- malemque munditiam sordidat impis consiliis impia prodicione. Et quia indignus accessit ad Eucharistiam, partem per hypocrisim volens ha- bere cum Christo, tandem velut excommunicatus excessit ab Apostolico Collegio, ut partem haberet cum diabolo. Et vide eius poenam & sup- plicium criminibus undequaque correspondens. Nonne fur erat? Ideo meruit suspendium. Nonne proditor erat? Ideo meruit partiri mediis & crepare. Nonne Simoniacus erat & excommuni- catus? Ideo non meruit tradi sacre sepulture. Nonne desperavit? Ideo æternum damnationi est additus. Nonne corde venenum gustans, ut hypocrita & adulator verbis mellisius putavit Dominum fallere? Ideo funis & laqueus ei pur- tur maledictum: constringit. Nonne Eucharisti- am ore sumpsit, & osculo faciem Christi Domini impudenter tetigit? Ideo illac anima eius egre- di non meruit. Itaque propter Iudam dicitur: *Mundi estis, sed non omnes*; cui profuisset lotio pedum, si etiam cor & manus obtulisset ad lavandam. Sed cor offerte non poterat, cuius à diabolus se im- mitterat, manusque simul possidebat, quæ tradere Dominum, & pretium accipere resolverat

Matt. 23.
Lotionis pedum mysterium.

Isa. 52.
Orig. in ad Rom. 10.

Ezech. 39

Ierem. 2

sordidissime & flagitiosissime. Et hoc Dominus Discipulis, alis exhibere, cordi figentes illud non ignorabat, dicente Evangelista: Sciebat enim postremum eius monitum: Exemplum dedi vobis, quisquam esset qui traderet eum, propterea dixit, non ut quemadmodum feci, sic & vos faciatis. Vnde B. Laurentius Iustinianus sic exclamatur: O humana estis mundi omnes.

Exempla eorum qui Christum in lotionem imitati sunt.

Exemplum Christi Domini pedes suorum Discipulorum lavantis, Summus Pontifex (qui eius vices gerit in supremo fastigio dignitatis) ad duodecim pauperum pedes solet sese abicere, & illos lavare ac tergere. Similiter & Cardinales (qui sunt veluti *Caratines terre super quos posuit Dominus orbem*) exemplum eiusdem Domini sequentes Romæ Hospitalia invisunt, & egenis, agrisque humillime pedes abluunt. Vnde alibi dicitur: hac humilitate commotum quendam Polonum Ministrum Lutheranum post viginti tres annos ministrum sui sathanici Romæ veram fidem amplectum esse, publicè abjurato Lutheri errore, anno Iubilæi, 1575.

V. hist. h. a. in tr. de l. ebl. lect. 2.

Sic S. Otualdus Vigornienfis Episcopus in Anglia emortitur lavans pedes pauperum, recitansque in illa lotionem quindécim Psalmis gradualibus pro more suo.

S. Ludovicus Rex Galliarum idem peragebat officium magna pietate invisens hospitalia, & manus seipso decoratas ad pauperum & ægrotorum sordes diluendas adiciens.

Similia reperies de S. Radegunde Regina, de S. Elizabetha filia Regis Hungariæ, & plerisque sanctis sublimi dignitate, vel Ecclesiastica, vel seculari præminentibus, qui sibi honori dixerunt officium à Christo primitus præstitum

Laurentius Iustinianus sic exclamatur: O humana estis mundi omnes. **P**udor superbia? O altitudinis terrena confusio singularis, videre Dei Filium aquam infundere, resundere, pedum pulverem abluere, linteos extergere, atque singulorum pedibus oscula imprimere dulcissima charitatis? Et quis post hanc submissionem superbiat & dicat: Maior illo sum, qui suorum subternitur pedibus? Hæc ille.

Oblecro, Domine, per misericordiã, per quã in hunc mundum pro nobis descendisti, per humilitatem, quam verbo & exemplo docuisti, per dilectionem, quam maxime in fine declarasti, per candidum linteum, quo præcinctus fuisti, per amorem illam lotionem, quam pedibus discipulorum impendisti, ut omnibus qui ad mensam tuam præcedunt accedere, puritatem dones, humilitatem, amorem, ut illis lavas caput & pedes, cor & manus, purificando intentionem, cogitationes, affectus, operas; sicque dignè corpori & ânguii tuo communicent, & cum electis partem accipiant, hic gratiæ & spiritus in confortio & convivio tuo, ac postmodum partem gloriæ & hæreditatis in regno tuo. Fac ut nullus hic Iudas assistat, nullus impius, nullus immundus, nullus sacra mysteria polluens. Sed sint omnes veri tui Discipuli, sint mundi omnes, sint uniti tibi vera fide, vera charitate, donec uniantur perfectissime æternæ amore.

Côclusio

TRACTATUS VII.

LILIVM INTER SPINAS SIVE DE PASSIONE DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI.

LECTIO I.

Christus in fine vite amore plenus.

Sed quomodo Dominus ignitam suã charitatem demonstravit, præsertim id fuit in fine vite. Tunc enim se maxime prodidit amor eius, & in operibus, & in verbis. In figura huius rei, iustus est olim Moyses ad oram tunicæ summi Sacerdotis appendere mala punica, ex hyacintho, & purpura & cocco bis tincto, mixtis in medio tinnabulis aureis. Et hac veste vestitus erat Sacerdos in officio ministerii sui, ut audivatur sonitus, quando egreditur & egreditur sanctuarii in conspectu Domini. Quæ est ora tunicæ Sacerdotalis, nisi extrema eius. Attende singula tempora vite Domini Iesu Christi? Quæ sunt mala punica, nisi ignea & fulgidissima charitatis eius iocunda? Quæ sunt tinnabula, nisi resocãtia undiq; a lectione eius postrema verba, quibus discipulos suos instruxit & nos in ipsis? Sive ergo ingreditur cœnaculum illud grande, quasi templum, ut se offerat in crucem & mysticè post Agni immo-

Exod. 28.

Ingressus est Iesus.

lacionem: sive egreditur, ut in hortu procedat, rãquam locum electũ, in quo vultur Patris se sistat cruentè, totus est amore circumdatus, quasi malis punicis & tinnabulis in extremitate vestis suæ Sacerdotalis. Decet autem nos audire hæc tinnabula attentè æntis auribus, & mala illa punica considerare, & purpuram, & hyacinthum, ac coccum gemina charitate tinctũ. Quapropter & Evangelistarum verba, hæc de re ponenda sunt quia omnia mysterio plena. Sic incipit S. Ioannes: *Ioan. 18.* Egressus est cum discipulis suis trans Torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem intravit, & discipuli

1. Egressus est: inquit Evangelista. Sed unde egressus? Vtique de civitate illa Ierusalem, quam paucis ante diebus paterno deplorat affectu, ubertim fluentibus lacrymis ejus miserescens: nunc autem sanguineis eam lacrymis est deploraturus, non solum ex oculis, sed toto de corpore eius promanantibus. Quando verò egressus est? In

1. Egressus de civitate Ierusalem.